

Službeni list

Europske unije

L 170

Hrvatsko izdanje

Zakonodavstvo

Godište 64.

12. svibnja 2021.

Sadržaj

I. *Zakonodavni akti*

UREDBE

- ★ Uredba (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa, o utvrđivanju pravila za sudjelovanje i širenje rezultata te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1290/2013 i (EU) br. 1291/2013 ⁽¹⁾ 1
- ★ Uredba (EU) 2021/696 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Svemirskog programa Unije i osnivanju Agencije Europske unije za svemirski program te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 912/2010, (EU) br. 1285/2013 i (EU) br. 377/2014 i Odluke br. 541/2014/EU 69
- ★ Uredba (EU) 2021/697 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Europskog fonda za obranu i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2018/1092 ⁽¹⁾ 149

II. *Nezakonodavni akti*

ODLUKE

- ★ Odluka Vijeća (ZVSP) 2021/698 od 30. travnja 2021. o sigurnosti sustava i usluga koji su uvedeni, djeluju i upotrebljavaju se u okviru Svemirskog programa Unije i koji mogu utjecati na sigurnost Unije te o stavljanju izvan snage Odluke 2014/496/ZVSP 178

⁽¹⁾ Tekst značajan za EGP.

HR

Akti čiji su naslovi tiskani običnim slovima su oni koji se odnose na svakodnevno upravljanje poljoprivrednim pitanjima, a općenito vrijede ograničeno razdoblje.

Naslovi svih drugih akata tiskani su masnim slovima, a prethodi im zvjezdica.

I.

(Zakonodavni akti)

UREDBE

UREDBA (EU) 2021/695 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 28. travnja 2021.

o uspostavi Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa, o utvrđivanju pravila za sudjelovanje i širenje rezultata te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1290/2013 i (EU) br. 1291/2013

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 173. stavak 3., članak 182. stavak 1., članak 183. i članak 188. drugi stavak,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenja Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ⁽¹⁾,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija ⁽²⁾,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ⁽³⁾,

budući da:

- (1) Cilj je Unije jačati svoje znanstvene i tehnološke temelje jačanjem europskog istraživačkog prostora (EIP) u kojem će istraživači, znanstvene spoznaje i tehnologija slobodno cirkulirati, i poticati je kako bi postala konkurentnija, među ostalim u svojoj industriji, te istodobno promicati sve istraživačke i inovacijske djelatnosti kako bi se ostvarili strateški prioriteti Unije, kojima se u konačnici nastoje promicati mir, vrijednosti Unije te dobrobit njezinih naroda.
- (2) Kako bi se u postizanju tog općeg cilja ostvario znanstveni, tehnološki, gospodarski, okolišni i društveni učinak i kako bi se što više povećala dodana vrijednost ulaganja Unije u istraživanja i inovacije, Unija bi trebala ulagati u istraživanja i inovacije u okviru Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa za razdoblje 2021. – 2027. („Program”). Programom bi trebalo pružiti potporu stvaranju, boljem širenju i prenošenju visokokvalitetnog i izvrsnog znanja te visokokvalitetnih tehnologija u Uniji, privući talente na svim razinama i doprinijeti punom angažmanu kvalificiranog kadra Unije, olakšati suradničke veze i ojačati učinak istraživanja i inovacija na razvoj, podupiranje i provedbu politika Unije, posebice u mala i srednja poduzeća (MSP-ovi), i u društvo, odgovoriti na globalne izazove, uključujući klimatske promjene i ciljeve održivog razvoja Ujedinjenih naroda, stvarati radna mjesta, poticati gospodarski rast, promicati industrijsku konkurentnost i potaknuti privlačnost Unije u području istraživanja i inovacija. Programom bi se trebali poticati svi oblici inovacija, uključujući revolucionarne inovacije, i uvođenje inovativnih rješenja na tržište te optimizirati rezultati tih ulaganja radi većeg učinka u ojačanom EIP-u.

⁽¹⁾ SL C 62, 15.2.2019., str. 33. i SL C 364, 28.10.2020., str. 124.

⁽²⁾ SL C 461, 21.12.2018., str. 79.

⁽³⁾ Stajalište Europskog parlamenta od 17. travnja 2019. (još nije objavljeno u Službenom listu) i stajalište Vijeća u prvom čitanju od 16. ožujka 2021. (još nije objavljeno u Službenom listu). Stajalište Europskog parlamenta od ... (još nije objavljeno u Službenom listu).

- (3) Program bi trebalo uspostaviti na razdoblje trajanja višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) za razdoblje 2021. – 2027. kako je utvrđen u Uredbi Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 ⁽⁴⁾, ne dovodeći u pitanje rokove utvrđene u Uredbi Vijeća (EU) 2020/2094 ⁽⁵⁾.
- (4) Programom bi se trebalo doprinijeti povećanju javnih i privatnih ulaganja u istraživanja i inovacije u državama članicama, čime se doprinosi postizanju ukupne ciljne vrijednosti ulaganja u istraživanja i razvoj od najmanje 3 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) Unije. Za postizanje te ciljne vrijednosti bilo bi potrebno da države članice i privatni sektor Program dopune vlastitim pojačanim mjerama ulaganja u istraživanja, razvoj i inovacije.
- (5) Kako bi se postigli ciljevi Programa uz poštovanje načela izvrsnosti, Programom bi trebalo nastojati jačati, među ostalim stvarima, suradničke veze u Europi, čime se doprinosi smanjenju razlika u istraživanjima i inovacijama.
- (6) Kako bi se pomoglo u postizanju ciljeva politike Unije, aktivnostima koje se podupiru u okviru Programa trebalo bi se, ako je to relevantno, iskorištavati i poticati propise koji pogoduju inovacijama, u skladu s načelom inovativnosti, u svrhu podupiranja bržeg i intenzivnijeg pretvaranja iznimne količine znanja u Uniji u inovacije.
- (7) Konceptima „otvorene znanosti”, „otvorenih inovacija” i „otvorenosti prema svijetu” trebali bi se osigurati izvrsnost i učinak ulaganja Unije u istraživanja i inovacije, uz istodobnu zaštitu interesa Unije.
- (8) Otvorena znanost, uključujući otvoreni pristup znanstvenim publikacijama i istraživačkim podacima, te optimalno širenje i iskorištavanje znanja imaju potencijal za povećanje kvalitete, učinka i koristi od znanosti. Oni također imaju potencijal za ubrzanje napretka znanja tako što će ga učiniti pouzdanijim, učinkovitijim i točnijim te lakše razumljivim društvu i primjerenim za suočavanje s društvenim izazovima. Trebalo bi utvrditi odredbe kako bi se osiguralo da korisnici pruže otvoreni pristup istorazinski ocijenjenim znanstvenim publikacijama. Također bi trebalo osigurati da korisnici pruže otvoreni pristup istraživačkim podacima u skladu s načelom „otvoreni koliko je to moguće, zatvoreni koliko je to potrebno”, pri čemu se osigurava mogućnost iznimki uzimajući u obzir legitimne interese korisnika. Veći naglasak trebalo bi staviti posebno na odgovorno upravljanje istraživačkim podacima, koji bi trebali biti u skladu s načelima vidljivosti, dostupnosti, interoperabilnosti i ponovne upotrebljivosti („načela FAIR“), osobito uključivanjem planova za upravljanje podacima. Ako je to primjereno, korisnici bi trebali iskoristiti mogućnosti koje nudi europski oblak za otvorenu znanost (EOSC) i europska podatkovna infrastruktura te se pridržavati daljnjih načela i praksi otvorene znanosti. U svim sporazumima o pridruživanju i suradnji s trećim zemljama trebalo bi poticati reciprocitet u otvorenoj znanosti.
- (9) Korisnici Programa, posebno MSP-ovi, potiču se da se služe relevantnim postojećim instrumentima Unije, kao što je europska služba za pomoć u području intelektualnog vlasništva (*European IP Helpdesk*) koja pruža potporu MSP-ovima i drugim sudionicima Programa kako bi oni zaštitili te ujedno ostvarili svoja prava intelektualnog vlasništva.
- (10) Osmišljavanjem i izradom Programa trebalo bi odgovoriti na potrebu za uspostavljanjem kritične mase poduprtih aktivnosti diljem Unije, kojima se potiče sudjelovanje svih država članica koje se temelji na izvrsnosti, i u okviru međunarodne suradnje, u skladu s Programom održivog razvoja do 2030., ciljevima održivog razvoja i Pariškim sporazumom donesenim u sklopu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama ⁽⁶⁾ („Pariški sporazum”). Provedbom Programa trebalo bi poduprijeti ostvarivanje ciljeva održivog razvoja i predanost Unije i njezinih država članica provedbi Programa održivog razvoja do 2030. i koherentnom i integriranom ostvarivanju održivog razvoja u trima njegovim dimenzijama – gospodarskoj, društvenoj i okolišnoj.
- (11) Aktivnostima koje se podupiru u okviru Programa trebalo bi se doprinijeti ostvarivanju ciljeva, prioriteta i međunarodnih obveza Unije.

⁽⁴⁾ Uredba Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 od 17. prosinca 2020. kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021. – 2027. (SL L 433I, 22.12.2020., str. 11.).

⁽⁵⁾ Uredbi Vijeća (EU) 2020/2094 od 14. prosinca 2020. o uspostavi Instrumenta Europske unije za oporavak radi potpore oporavku nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 (SL L 433I, 22.12.2020., str. 23.).

⁽⁶⁾ SL L 282, 19.10.2016., str. 4.

- (12) Program bi trebao imati koristi od komplementarnosti s postojećim relevantnim europskim planovima i strategijama u području istraživanja i inovacija te, ako je to relevantno, s važnim projektima od zajedničkog europskog interesa, pod uvjetom da su povezane potrebe u pogledu istraživanja i inovacija utvrđene u okviru strateškog planiranja Programa.
- (13) Programom bi se trebala jamčiti transparentnost i odgovornost javnog financiranja u projektima istraživanja i inovacija, čime se čuva javni interes.
- (14) Programom bi se trebale podupirati istraživačke i inovacijske aktivnosti u području društvenih i humanističkih znanosti. To obuhvaća unapređivanje znanstvenih spoznaja u toj domeni te iskorištavanje uvida i napretka u području društvenih i humanističkih znanosti kako bi se povećao gospodarski i društveni učinak Programa. U okviru stupa „Globalni izazovi i europska industrijska konkurentnost” društvene i humanističke znanosti trebale bi biti u potpunosti integrirane u sve klastere. Osim promicanja društvenih i humanističkih znanosti u projektima, integraciju tih znanosti trebalo bi podupirati i uključivanjem, kad god je to primjereno, neovisnih vanjskih stručnjaka iz područja društvenih i humanističkih znanosti u stručne odbore i panele za evaluaciju te pravodobnim praćenjem društvenih i humanističkih znanosti i izvješćivanjem o njima u financiranim istraživačkim djelovanjima. Posebno bi se trebala pratiti razina uključivanja društvenih i humanističkih znanosti u cijelom Programu.
- (15) Program bi trebao održavati uravnotežen pristup između istraživanja s jedne strane i inovacija s druge strane te između financiranja „odozdo prema gore” (na poticaj istraživača ili inovatora) i financiranja „odozgo prema dolje” (određenog strateški definiranim prioritetima), u skladu s prirodom istraživačkih i inovacijskih zajednica koje su uključene diljem Unije, vrstama i svrhom aktivnosti koje se provode i učincima koji se nastoje postići. Na temelju kombinacije tih čimbenika trebao bi se odabrati pristup za relevantne dijelove Programa, koji svi doprinose svim općim i specifičnim ciljevima Programa.
- (16) Ukupni proračun za komponentu „širenje sudjelovanja i izvrsnosti” u dijelu „Širenje sudjelovanja i jačanje EIP-a” Programa trebao bi iznositi najmanje 3,3 % ukupnog proračuna Programa i uglavnom bi trebao koristiti pravnim subjektima uspostavljenima u zemljama širenja.
- (17) Cilj inicijativa izvrsnosti trebao bi biti jačanje izvrsnosti u području istraživanja i inovacija u prihvatljivim zemljama, uključujući podupiranje osposobljavanja u cilju poboljšanja upravljačkih vještina u području istraživanja i inovacija, nagrade, jačanje inovacijskih ekosustava te stvaranje mreža za istraživanja i inovacije, među ostalim na temelju istraživačkih infrastruktura koje financira Unija. Podnositelji zahtjeva trebali bi jasno pokazati da su projekti povezani s nacionalnim i/ili regionalnim strategijama u području istraživanja i inovacija kako bi ispunjavali uvjete za podnošenje zahtjeva za financiranje u okviru komponente „širenje sudjelovanja i izvrsnosti” u dijelu „Širenje sudjelovanja i jačanje EIP-a” Programa.
- (18) Trebalo bi biti moguće primijeniti ubrzani postupak za istraživanja i inovacije, u čijem okviru vrijeme potrebno za dodjelu bespovratnih sredstava ne bi trebalo premašivati šest mjeseci, kako bi se malim suradničkim konzorcijima koji obuhvaćaju djelovanja od temeljnih istraživanja do primjene na tržištu omogućio brži pristup financijskim sredstvima prema načelu „odozdo prema gore”.
- (19) Programom bi se trebale podupirati sve faze istraživanja i inovacija, osobito u okviru suradničkih projekata te prema potrebi u misijama i europskim partnerstvima. Temeljno istraživanje ključna je prednost i važan preduvjet za povećanje sposobnosti Unije da privuče najbolje znanstvenike kako bi postala globalno središte izvrsnosti. U okviru Programa trebalo bi osigurati ravnotežu između osnovnog i primijenjenog istraživanja. Tom će se ravnotežom, zajedno s inovacijama, poduprijeti gospodarska konkurentnost, rast i radna mjesta u Uniji.
- (20) Dokazi upućuju na to da je prihvaćanje raznolikosti u svakom smislu ključ za bavljenje dobrom znanosti, s obzirom na to da je raznolikost korisna za znanost. Raznolikošću i uključivošću doprinosi se izvrsnosti u suradničkim istraživanjima i inovacijama: suradnjom među disciplinama, sektorima i u cijelom EIP-u ostvaruju se bolja istraživanja i kvalitetniji projektni prijedlozi, ona može dovesti do više stope prihvaćanja u društvu i može poticati koristi koje donose inovacije, čime se unapređuje Europa.
- (21) Kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri povećao učinak Programa, posebnu pozornost trebalo bi dati multidisciplinarnim, interdisciplinarnim i transdisciplinarnim pristupima kao ključnim elementima za znatan znanstveni napredak.

- (22) Istraživačke aktivnosti koje se provode u okviru stupa „Izvrсна znanost” trebale bi se utvrditi u skladu sa znanstvenim potrebama i mogućnostima te bi trebale promicati znanstvenu izvrsnost. Istraživački program trebao bi se utvrditi u bliskoj suradnji sa znanstvenom zajednicom i uključivati naglasak na privlačenju novih talenata u području istraživanja i inovacija te istraživača na početku karijere, jačajući pritom EIP, izbjegavajući odljev mozgova i promičući cirkulaciju mozgova.
- (23) Programom bi se trebalo podupirati Uniju i njezine države članice u privlačenju najboljih talenata i vještina, uzimajući u obzir izrazito jaku međunarodnu konkurenciju.
- (24) Stup „Globalni izazovi i europska industrijska konkurentnost” trebao bi se uspostaviti klasterima istraživačkih i inovacijskih aktivnosti kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri povećala integracija u dotičnim tematskim područjima uz očuvanje visoke i održive razine učinka u odnosu na utrošena sredstva. Time bi se potaknula interdisciplinarna, međusektorska, horizontalna i prekogranična suradnja u ostvarivanju ciljeva održivog razvoja poštovanjem načelâ Programa održivog razvoja do 2030. i Pariškog sporazuma te konkurentnost industrije Unije. Organizacijom veoma ambicioznih sveobuhvatnih inicijativa u obliku misija u okviru istraživanja i inovacija omogućilo bi se da se Programom postigne transformativan i sistemski učinak za društvo u svrhu potpore ciljevima održivog razvoja, među ostalim putem međunarodne suradnje i znanstvene diplomacije. Aktivnosti u okviru tog stupa trebale bi obuhvaćati puni raspon istraživačkih i inovacijskih aktivnosti kako bi se osiguralo da Unija ostane predvodnica u strateški definiranim prioritetima.
- (25) Klaster „Kultura, kreativnost i uključivo društvo” trebao bi znatno doprinijeti istraživanju u vezi s kulturnim i kreativnim sektorima, uključujući kulturnu baštinu Unije, a posebno omogućiti uspostavu prostora za suradnju u području europske kulturne baštine.
- (26) Potpuna i pravodobna uključenost svih vrsta industrije u Programu, od pojedinačnih poduzetnika i MSP-ova do velikih poduzeća, znatno bi doprinijela ostvarivanju ciljeva Programa, posebno u pogledu stvaranja održivih radnih mjesta i rasta u Uniji. U kontekstu takve uključenosti industrije njezino sudjelovanje u djelovanjima trebalo bi se podupirati na razini koja barem odgovara razini potpore u okviru okvirnog programa Obzor 2020., koji je uspostavljen Uredbom (EU) br. 1291/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁷⁾ (Obzor 2020.).
- (27) Djelovanjima u okviru Programa znatno bi se doprinijelo iskorištavanju potencijala strateških sektora Unije, uključujući ključne razvojne tehnologije u kojima se odražavaju ciljevi strategije industrijske politike Unije.
- (28) Savjetovanjima s više dionika, uključujući civilno društvo i industriju, trebalo bi se doprinijeti perspektivama i prioritetima koji su utvrđeni strateškim planiranjem. To bi trebalo dovesti do periodičnih strateških planova za istraživanja i inovacije donesenih provedbenim aktima u svrhu pripreme sadržaja programâ rada.
- (29) Kako bi se financiralo određeno djelovanje, u programu rada u obzir bi se trebao uzeti ishod konkretnih prethodnih projekata i stanje u znanosti, tehnologiji i inovacijama na nacionalnoj razini, razini Unije i međunarodnoj razini te relevantne promjene u politici, na tržištu i u društvu.
- (30) Važno je poduprijeti industriju Unije da ostane ili postane svjetska predvodnica u području inovacija, digitalizacije i klimatske neutralnosti, osobito putem ulaganja u ključne razvojne tehnologije kojima će se poduprijeti poduzetništvo budućnosti. Djelovanjima u okviru Programa trebalo bi odgovoriti na nedostatke na tržištu ili investicijske okolnosti koje nisu optimalne, poticati ulaganja na razmjerni i transparentan način, bez udvostručavanja ili istiskivanja privatnog financiranja, te bi ona ujedno trebala imati jasnu europsku dodanu vrijednost i javni povrat ulaganja. Time će se osigurati dosljednost između djelovanja u okviru Programa i pravila Unije o državnim potporama, kako bi se potakle inovacije i izbjeglo neopravdano narušavanje tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu.

(7) Uredba (EU) br. 1291/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o osnivanju Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor 2020. (2014. – 2020.) i o stavljanju izvan snage Odluke br. 1982/2006/EZ (SL L 347, 20.12.2013., str. 104.).

- (31) Potpora istraživanjima i inovacijama trebala bi biti integrirana u okviru Programa, uz poštovanje svih relevantnih odredaba u okviru Svjetske trgovinske organizacije. Koncept istraživanja, uključujući eksperimentalni razvoj, trebao bi se upotrebljavati u skladu s Priručnikom iz Frascatija, koji je izradila Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD), a koncept inovacija trebao bi se upotrebljavati u skladu s Priručnikom iz Osla, koji su izradili OECD i Eurostat, uz primjenu širokog pristupa kojim su obuhvaćene društvene inovacije i osmišljavanje. Kao i u okviru programa Obzor 2020., definicije OECD-a u pogledu razina tehnološke spremnosti (TRL) trebale bi se nastavljati uzimati u obzir u klasifikaciji tehnoloških istraživanja, razvoja proizvoda i demonstracijskih aktivnosti te u definiranju vrsta djelovanja dostupnih u pozivima na podnošenje prijedlogâ. Bespovratna sredstva ne bi se trebala dodjeljivati za djelovanja čije su aktivnosti iznad razine tehnološke spremnosti TRL 8. Trebalo bi biti moguće na temelju programa rada omogućiti dodjelu bespovratnih sredstava za vrednovanje proizvoda velikog opsega i tržišnu replikaciju za određeni poziv u okviru stupa „Globalni izazovi i europska industrijska konkurentnost”.
- (32) Programom bi se trebalo doprinijeti ciljevima u području svemira na razini izdvajanja koja je barem proporcionalna onoj iz programa Obzor 2020.
- (33) U Komunikaciji Komisije od 11. siječnja 2018. pod naslovom „Privremena evaluacija programa Obzor 2020.: najveći mogući učinak istraživanja i inovacija u EU-u”, rezoluciji Europskog parlamenta od 13. lipnja 2017. o ocjeni provedbe programa Obzor 2020. u svjetlu njegove privremene evaluacije i o prijedlogu Devetog okvirnog programa⁽⁸⁾ i u zaključcima Vijeća od 1. prosinca 2017. pod naslovom „Od privremene evaluacije programa Obzor 2020. do devetog okvirnog programa” naveden je skup preporuka za Program, među ostalim za pravila za sudjelovanje i širenje rezultata. Te preporuke temelje se na iskustvima stečenima u provedbi programa Obzor 2020. te povratnih informacija dobivenih od institucija Unije i dionika. Te preporuke obuhvaćaju prijedlog mjera za promicanje cirkulacije mozgova i olakšavanje otvorenosti mreža za istraživanja i inovacije za ambicioznije ulaganje kako bi se dosegla kritična masa i postigao što veći učinak; potporu revolucionarnim inovacijama; davanje prednosti ulaganjima Unije u istraživanja i inovacije u područjima visoke dodane vrijednosti, posebno usmjeravanjem na misije, potpunim i pravodobnim uključivanjem građana i njihovom dobrom informiranosti te širom komunikacijom; racionalizaciju mogućnosti financiranja sredstvima Unije kako bi se u potpunosti iskoristio potencijal Unije u području istraživanja i inovacija, uključujući istraživačke infrastrukture diljem Unije, među ostalim pojednostavnjenjem inicijativa europskog partnerstva i programa sufinanciranja; razvoj brojnijih i konkretnijih sinergija među različitim instrumentima financiranja sredstvima Unije, posebno prevladavanjem nekomplementarnih logika intervencije i složenosti raznih oblika financiranja i drugih uredba također s ciljem podupiranja mobilizacije nedovoljno iskorištenog potencijala istraživanja i inovacija diljem Unije; jačanje međunarodne suradnje i otvorenosti prema sudjelovanju trećih zemalja te nastavak pojednostavnjenja na temelju iskustava iz provedbe programa Obzor 2020.
- (34) S obzirom na to da je potrebno posvetiti posebnu pozornost koordinaciji i komplementarnosti između različitih politika Unije, u provedbi Programa trebalo bi nastojati ostvariti sinergije s drugim programima Unije, od njihova osmišljavanja i strateškog planiranja do odabira projekata, upravljanja, komunikacije, širenja i iskorištavanja rezultata, praćenja, revizija i vođenja. U pogledu financiranja istraživačkih i inovacijskih aktivnosti, sinergijama bi se trebalo što je više moguće omogućiti usklađivanje pravila, uključujući pravila o prihvatljivosti troškova. Kako bi se izbjegla udvostručavanja ili preklapanja, povećao učinak financiranja sredstvima Unije i smanjilo administrativno opterećenje za podnositelje zahtjeva i korisnike, trebalo bi biti moguće promicati sinergije, posebice s pomoću alternativnog, kombiniranog, kumulativnog financiranja i prijenosa sredstava.
- (35) U skladu s Uredbom (EU) 2020/2094 i u okviru sredstava koja su njome dodijeljena trebalo bi provesti mjere oporavka i otpornosti u okviru Programa kako bi se odgovorilo na dosad nezabilježene posljedice krize uzrokovane bolešću COVID-19. Takva dodatna sredstva trebala bi se upotrebljavati tako da se osigura poštovanje rokova predviđenih u Uredbi (EU) 2020/2094. Takva dodatna sredstva trebala bi se dodijeliti isključivo djelovanjima za istraživanja i inovacije usmjerenima na odgovor na posljedica krize uzrokovane bolešću COVID-19, posebno njezinih gospodarskih, socijalnih i društvenih posljedica.
- (36) Kako bi financiranje sredstvima Unije imalo što veći učinak i kako bi se ostvario što djelotvorniji doprinos ciljevima i obvezama politike Unije, Unija bi trebala moći sklupati europska partnerstva s partnerima iz privatnog i/ili javnog sektora. Ti partneri uključuju industriju, MSP-ove, sveučilišta, istraživačke organizacije, dionike u području istraživanja i inovacija, tijela koja pružaju javne usluge na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj ili međunarodnoj razini ili organizacije civilnog društva uključujući zaklade i nevladine organizacije koji podupiru i/ili provode istraživanja i inovacije, uz uvjet da se partnerstvom željeni učinci mogu postići djelotvornije nego samostalnim djelovanjem Unije.

⁽⁸⁾ SL C 331, 18.9.2018., str. 30.

- (37) Trebalo bi biti moguće da se, ovisno o odluci države članice, doprinosi iz programa koji se sufinanciraju iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), Europskog socijalnog fonda plus (ESF+), Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPR) i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) smatraju doprinosom države članice sudionice europskim partnerstvima u okviru Programa. Međutim, tom se mogućnosti ne bi trebalo dovoditi u pitanje potrebu da se poštuju sve odredbe koje se primjenjuju na te doprinose kako je utvrđeno u uredbi o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike („Uredba o zajedničkim odredbama za razdoblje 2021. – 2027.”) i uredbama za pojedine fondove.
- (38) Programom bi trebalo ojačati suradnju između europskih partnerstava i partnera iz privatnog i/ili javnog sektora na međunarodnoj razini, među ostalim udruživanjem istraživačkih i inovacijskih programa s prekograničnim ulaganjima u istraživanja i inovacije koji donose obostrane koristi za ljude i poduzeća, pri čemu treba osigurati da Unija može očuvati svoje interese u strateškim područjima.
- (39) Vodeće inicijative u području budućih tehnologija i tehnologija u nastajanju (FET) pokazale su se učinkovitim i djelotvornim instrumentom te pružaju pogodnosti za društvo u zajedničkim koordiniranim naporima Unije i njezinih država članica. Aktivnosti koje se provode u okviru vodećih inicijativa u području FET-a Grafen, Projekt ljudski mozak i Kvantna tehnologija, koje se podupiru u okviru programa Obzor 2020., nastaviti će se podupirati u okviru Programa putem poziva na podnošenje prijedlogâ sadržanih u programu rada. Pripremnim djelovanjima koja se podupiru u okviru dijela programa Obzor 2020. koji se odnosi na vodeće inicijative u području FET-a doprinijet će se strateškom planiranju u okviru Programa i usmjeravanju rada na misijama, sufinanciranim i/ili suprogramiranim europskim partnerstvima te redovitim pozivima na podnošenje prijedlogâ.
- (40) Zajednički istraživački centar (JRC) trebao bi nastaviti pružati neovisne znanstvene dokaze usmjerene prema korisniku i tehničku podršku politikama Unije tijekom čitavog ciklusa politike. Izravna djelovanja JRC-a trebala bi se provoditi fleksibilno, učinkovito i transparentno, uzimajući u obzir potrebe politika Unije i relevantne potrebe korisnika JRC-a te osiguravajući zaštitu financijskih interesa Unije. JRC bi trebao nastaviti stvarati dodatne resurse.
- (41) U okviru stupa „Inovativna Europa” trebao bi se utvrditi niz mjera za pružanje integrirane potpore u svrhu odgovora na potrebe poduzetnika i poduzetništva čiji je cilj stvaranje i ubrzanje revolucionarnih inovacija za brzi rast tržišta te promicanje strateške autonomije Unije uz očuvanje otvorenoga gospodarstva. Njime bi se trebala pružiti jedinstvena kontaktna točka kako bi se privukle i podupirale sve vrste inovatora i inovativnih poduzeća, kao što su MSP-ovi, uključujući novoosnovana poduzeća, i u iznimnim slučajevima mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, s potencijalom rasta na razini Unije i međunarodnoj razini. U okviru tog stupa trebala bi se osigurati brza, fleksibilna bespovratna sredstva i zajednička ulaganja, uključujući ulaganja s privatnim ulagateljima. Ti bi se ciljevi trebali nastojati ostvariti uspostavom Europskog vijeća za inovacije (EIC). U okviru tog stupa trebali bi se podupirati i Europski institut za inovacije i tehnologiju (EIT) i europski inovacijski ekosustavi općenito, posebno u okviru europskih partnerstava s nacionalnim i regionalnim dionicima koji podupiru inovacije.
- (42) Za potrebe ove Uredbe, a posebno za aktivnosti koje se obavljaju u okviru EIC-a, „novoosnovano poduzeće” trebalo bi shvaćati kao MSP u ranoj fazi njegova životnog ciklusa, uključujući ona koja su stvorena kao izdvojena poduzeća sveučilišnih istraživačkih aktivnosti, čiji je cilj pronalaženje inovativnih rješenja i prilagodljivih poslovnih modela te koje je samostalno u smislu članka 3. Priloga Preporuci Komisije 2003/361/EZ ^(*); „poduzeće srednje tržišne kapitalizacije” trebalo bi shvaćati kao poduzeće koje nije MSP te koje ima između 250 i 3 000 zaposlenika ako se broj zaposlenika izračunava u skladu s člancima od 3. do 6. glave I. Priloga toj preporuci; a „malo poduzeće srednje tržišne kapitalizacije” trebalo bi shvaćati kao poduzeće srednje tržišne kapitalizacije koje ima do 499 zaposlenika.

(*) Preporuka Komisije 2003/361/EZ od 6. svibnja 2003. o definiciji mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća (SL L 124, 20.5.2003., str. 36.).

- (43) Ciljevi politike iz Programa trebaju se provoditi i s pomoću financijskih instrumenata i proračunskim jamstvom u okviru programa InvestEU, promičući na taj način sinergije između dvaju programa.
- (44) EIC, zajedno s ostalim komponentama Programa, trebao bi poticati sve oblike inovacija, od postupnih do revolucionarnih i disruptivnih inovacija, a posebno inovacije kojima se stvaraju tržišta. U okviru instrumenata EIC-a pod nazivom Tragač i Akcelerator trebalo bi nastojati uočavati, razvijati i uvoditi sve vrste visokorizičnih inovacija, uključujući postupne inovacije, s glavnim naglaskom na revolucionarnim, disruptivnim i duboko tehnološkim inovacijama koje imaju potencijal da postanu inovacije kojima se stvaraju tržišta. Koherentnom i pojednostavnjenom potporom EIC bi trebao nadoknaditi trenutačni nedostatak javne potpore i privatnih ulaganja u revolucionarne inovacije. Za instrumente EIC-a nužne su posebne pravne i upravljačke značajke kojima se uzimaju u obzir ciljevi instrumenata, a posebno djelovanje u području uvođenja na tržište.
- (45) Akceleratorom se namjerava premostiti „dolina smrti” između istraživanja, faza koje prethode masovnoj komercijalizaciji te rasta poduzeća. U okviru Akceleratora pružit će se potpora operacijama s visokim potencijalom koje predstavljaju takve tehnološke, znanstvene, financijske, upravljačke ili tržišne rizike da se još ne smatraju prihvatljivima za bankovno financiranje i stoga ne mogu potaknuti znatna ulaganja s tržišta te će se time dopuniti program InvestEU.
- (46) U bliskoj sinergiji s programom InvestEU Akceleratorom u svojim oblicima mješovitog financiranja i financijske potpore vlasničkim kapitalom trebali bi se financirati projekti kojima upravljaju MSP-ovi, uključujući novoosnovana poduzeća, i u iznimnim slučajevima mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, a koji još nisu u mogućnosti ostvarivati prihode ili još nisu profitabilni ili još nisu u mogućnosti privući dostatna ulaganja da u potpunosti provedu poslovni plan svojih projekata. Takvi prihvatljivi subjekti smatrali bi se neprihvatljivima za bankovno financiranje, dok bi dio njihovih investicijskih potreba mogao pružati jedan ili više ulagatelja, kao što su privatne ili javne banke, obiteljski uredi, fondovi poduzetničkog kapitala ili poslovni anđeli. Na taj način Akceleratorom se namjeravaju prevladati nedostaci na tržištu i financirati subjekti koji su obećavajući, ali još uvijek nisu prihvatljivi za bankovno financiranje i uključeni su u revolucionarne inovacijske projekte kojima se stvaraju tržišta. Nakon što postanu prihvatljivi za bankovno financiranje ti projekti mogli bi se financirati u okviru programa InvestEU.
- (47) Iako bi se proračun Akceleratora trebao distribuirati uglavnom mješovitim financiranjem, za potrebe članka 48., njegova potpora isključivo u obliku bespovratnih sredstava MSP-ovima, uključujući novoosnovana poduzeća, trebala bi odgovarati potpori u okviru proračuna za instrument za MSP-ove programa Obzor 2020.
- (48) EIT bi trebao nastojati, ponajprije u okviru svojih zajednica znanja i inovacija (ZZI-ji) te širenjem svojeg Regionalnog programa za inovacije, jačati inovacijske ekosustave kojima se rješavaju globalni izazovi. To bi trebalo ostvariti poticanjem integracije inovacija, istraživanja, visokog obrazovanja i poduzetništva. U skladu s uredbom Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom institutu za inovacije i tehnologiju („Uredba o EIT-u”) i svojim Strateškim inovacijskim programom kako je naveden u odluci Europskog parlamenta i Vijeća o Strateškom inovacijskom programu Europskog instituta za inovacije i tehnologiju (EIT) za razdoblje 2021. – 2027. EIT bi putem svojih aktivnosti trebao poticati inovacije i znatno pojačati svoju potporu integraciji visokog obrazovanja u inovacijski ekosustav, posebno poticanjem poduzetničkog obrazovanja te snažne nedisciplinarnu suradnje između industrije i akademske zajednice te prepoznavanjem perspektivnih vještina kojima će budući inovatori odgovoriti na globalne izazove, što uključuje napredne digitalne i inovacijske vještine. Korisnici EIC-a trebali bi ostvarivati korist od programa potpore koje osigurava EIT, a novoosnovana poduzeća koja proizlaze iz ZZI-ja EIT-a trebala bi imati pojednostavnjeni i stoga brži pristup djelovanjima u okviru EIC-a. Iako bi zbog usmjerenosti na inovacijske ekosustave EIT logično trebao pripadati u okvir stupa „Inovativna Europa”, njime bi se prema potrebi trebali poticati i drugi stupovi. Trebalo bi izbjeđavati nepotrebno udvostručavanje između ZZI-ja i drugih instrumenata u istom području, a posebno drugih europskih partnerstava.
- (49) Trebalo bi osiguravati i očuvati jednake uvjete za poduzeća koja se natječu na određenom tržištu jer je to ključan zahtjev za uspjeh svih vrsta inovacija, uključujući revolucionarne, disruptivne i postupne inovacije, čime se posebice velikom broju malih i srednjih inovatora omogućuje izgradnja kapaciteta u području istraživanja i razvoja, ostvarivanje koristi od njihovih ulaganja i stjecanje tržišnog udjela.

- (50) Programom bi se trebala promicati i uključivati suradnja s trećim zemljama te međunarodnim organizacijama i inicijativama koje se temelje na interesima Unije, uzajamnim koristima, međunarodnim obvezama i, koliko je to moguće, reciprocitetu. Ciljevi međunarodne suradnje trebali bi biti jačanje izvrsnosti Unije u području istraživanja i inovacija, privlačnosti, sposobnosti za zadržavanje najboljih talenata te gospodarske i industrijske konkurentnosti, rješavanje globalnih izazova, uključujući ciljeve održivog razvoja, poštovanjem načelâ Programa održivog razvoja do 2030. i Pariškog sporazuma, te podupiranje vanjskih politika Unije. Trebao bi se primijeniti pristup općenite otvorenosti prema međunarodnom sudjelovanju i ciljanim djelovanjima u području međunarodne suradnje, uključujući primjerene kriterije prihvatljivosti za financiranje subjekata s poslovnim nastanom u zemljama s niskim do srednjim dohotkom. Unija bi trebala nastojati sklopiti međunarodne sporazume s trećim zemljama o suradnji u području istraživanja i inovacija. Istodobno bi se trebalo promicati pridruživanje trećih zemalja, osobito dijelovima Programa koji uključuju suradnju, u skladu sa sporazumima o pridruživanju i uz stavljanje naglasaka na dodanu vrijednost za Uniju. Pri dodjeli financijskih doprinosa pridruženih zemalja Programu Komisija bi trebala uzeti u obzir razinu sudjelovanja pravnih subjekata tih trećih zemalja u različitim dijelovima Programa.
- (51) Radi produblivanja odnosa između znanosti i društva te ostvarenja najveće moguće koristi od njihove interakcije Programom bi trebalo angažirati i uključiti sve društvene aktere, kao što su građani i organizacije civilnog društva, u zajedničko osmišljavanje i stvaranje planova rada i sadržaja za odgovorna istraživanja i inovacije te cjelokupnih procesa koji se odnose na izvore zabrinutosti, potrebe i očekivanja građana i civilnog društva, pri čemu se promiče znanstveno obrazovanje, na raspolaganje javnosti stavljaju znanstvena saznanja te olakšava sudjelovanje građana i organizacija civilnog društva u aktivnostima Programa. To bi se trebalo činiti u cjelokupnom Programu i u okviru namjenskih aktivnosti u dijelu „Širenje sudjelovanja i jačanje EIP-a”. Angažman građana i civilnog društva u istraživanjima i inovacijama trebalo bi popratiti aktivnostima informiranja javnosti radi stvaranja i održavanja javne potpore Programu. U okviru Programa ujedno bi trebalo nastojati ukloniti prepreke te potaknuti sinergije između znanosti, tehnologije, kulture i umjetnosti kako bi se održivim inovacijama dala nova kvaliteta. Trebalo bi pratiti poduzete mjere za poboljšanje uključenosti građana i civilnog društva u projekte koji se podupiru.
- (52) Ako je to primjereno, u okviru Programa u obzir bi trebalo uzeti posebna obilježja najudaljenijih regija navedenih u članku 349. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) i u skladu s Komunikacijom Komisije od 24. listopada 2017. pod naslovom „Jače i obnovljeno strateško partnerstvo s najudaljenijim regijama EU-a”, koju je Vijeće pozdravilo.
- (53) Cilj aktivnosti koje se razvijaju u okviru Programa trebao bi biti uklanjanje rodne pristranosti i neravnopravnosti, poboljšanje ravnoteže između poslovnog i privatnog života te promicanje ravnopravnosti između žena i muškaraca u istraživanjima i inovacijama, uključujući načelo jednakih plaća bez diskriminacije na temelju spola, u skladu s člancima 2. i 3. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) i člancima 8. i 157. UFEU-a. Rodnu dimenziju trebalo bi integrirati u sadržaj istraživanja i inovacija te slijediti u svim fazama ciklusa istraživanja. Osim toga, cilj aktivnosti u okviru Programa trebao bi biti uklanjanje neravnopravnosti i promicanje ravnopravnosti i raznolikosti u svim aspektima istraživanja i inovacija u pogledu dobi, invaliditeta, rase i etničke pripadnosti, vjere ili uvjerenja te seksualne orijentacije.
- (54) U kontekstu posebnosti sektora obrambene industrije detaljne odredbe za financiranje istraživačkih projekata u području obrane sredstvima Unije trebale bi se utvrditi u Uredbi (EU) 2021/697 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁰⁾ („Europski fond za obranu”), kojom se utvrđuju pravila za sudjelovanje u istraživanjima u području obrane. Aktivnosti koje se trebaju provoditi u okviru Europskog fonda za obranu trebale bi biti usmjerene isključivo na istraživanje i razvoj u području obrane, a aktivnosti koje se provode u okviru posebnog programa uspostavljenog Odlukom Vijeća (EU) 2021/764 ⁽¹¹⁾ („posebni program”) i EIT-a trebale bi biti usmjerene isključivo na primjene u civilnom području. Trebalo bi izbjeđavati nepotrebno udvostručavanje.

⁽¹⁰⁾ Uredba (EU) 2021/697 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Europskog fonda za obranu i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2018/1092 (vidjeti stranicu 149 ovoga Službenog lista).

⁽¹¹⁾ Odluka Vijeća (EU) 2021/764 od 10. svibnja 2021. o uspostavi posebnog programa za provedbu Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa te o stavljanju izvan snage Odluke 2013/743/EU (SL L1 167, 12.5.2021., str. 1.).

- (55) Ovom Uredbom utvrđuje se financijska omotnica za cijelo razdoblje trajanje Programa, koja predstavlja primarni referentni iznos u smislu točke 18. Međuinstitucijskog sporazuma od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava ⁽¹²⁾, za Europski parlament i Vijeće tijekom godišnjeg proračunskog postupka. Ta financijska omotnica obuhvaća iznos od 580 000 000 EUR u tekućim cijenama za posebni program uspostavljen Odlukom (EU) 2021/764 i za EIT, u skladu sa Zajedničkom izjavom Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije od 16. prosinca 2020. o jačanju posebnih programa i prilagodbi temeljnih akata ⁽¹³⁾.
- (56) Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁴⁾ („Financijska uredba”) primjenjuje se na Program. Financijskom uredbom utvrđuju se pravila o izvršenju proračuna Unije, među ostalim pravila o bespovratnim sredstvima, nagradama, nabavi, neizravnom upravljanju, financijskim instrumentima, proračunskim jamstvima, financijskoj pomoći i nadoknadi troškova vanjskim stručnjacima.
- (57) U skladu s člankom 193. stavkom 2. Financijske uredbe bespovratna sredstva mogu se dodijeliti za djelovanje koje je već započelo, pod uvjetom da podnositelj zahtjeva može dokazati da je s djelovanjem bilo potrebno započeti prije potpisivanja sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava. Međutim, troškovi koji su nastali prije datuma podnošenja zahtjeva za bespovratna sredstva ne smatraju se prihvatljivima, osim u propisno opravdanim iznimnim slučajevima. Kako bi se izbjegli bilo kakvi poremećaji u potpori Unije koji bi mogli nanijeti štetu interesima Unije, u odluci o financiranju trebalo bi biti moguće predvidjeti, tijekom ograničenog razdoblja na početku VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. i samo u propisno opravdanim slučajevima, da su aktivnosti i troškovi prihvatljivi od početka financijske godine 2021., čak i ako su provedeni i nastali prije podnošenja zahtjeva za bespovratna sredstva.
- (58) Tijekom cijelog Programa trebalo bi težiti administrativnom pojednostavnjenju, a posebno smanjenju administrativnog opterećenja za korisnike. Komisija bi trebala dodatno pojednostavniti svoje alate i smjernice tako da se korisnicima nameće minimalno opterećenje. Komisija bi posebno trebala razmotriti izdavanje skraćene verzije smjernica.
- (59) Za dovršenje jedinstvenog digitalnog tržišta i sve brojnije prilike proizišle iz konvergencije digitalnih i fizičkih tehnologija potrebno je povećanje ulaganja. U okviru Programa tim nastojanjima trebalo bi se doprinijeti znatnim povećanjem izdataka za glavne aktivnosti digitalnih istraživanja i inovacija u odnosu na program Obzor 2020. ⁽¹⁵⁾ Time bi se trebalo osigurati da Europa ostane predvodnica u globalnim istraživanjima i inovacijama u digitalnom sektoru.
- (60) Prioritet bi se trebao dati kvantnim istraživanjima iz klastera „Digitalizacija, industrija i svemir” u okviru stupa II. jer ona imaju ključnu ulogu u digitalnoj tranziciji širenjem vodeće uloge Europe u znanosti i izvrsnosti u području kvantnih tehnologija, čime bi se omogućilo postizanje predviđenog proračuna utvrđenog 2018.

⁽¹²⁾ SL L 433I, 22.12.2020., str. 28.

⁽¹³⁾ SL C 444I, 22.12.2020., str. 1.

⁽¹⁴⁾ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1).

⁽¹⁵⁾ U Komunikaciji Komisije od 14. veljače 2018. pod naslovom „Nov, moderan višegodišnji financijski okvir za Europsku uniju koja učinkovito ostvaruje svoje prioritete nakon 2020.” navodi se da je u Okvirnom programu za istraživanja i inovacije Obzor 2020. utrošeno 13 milijardi EUR za glavne digitalne aktivnosti.

- (61) U skladu s Financijskom uredbom, Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁶⁾ i uredbama Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 ⁽¹⁷⁾, (Euratom, EZ) br. 2185/96 ⁽¹⁸⁾ i (EU) 2017/1939 ⁽¹⁹⁾ financijski interesi Unije trebaju biti zaštićeni razmjernim mjerama, među ostalim mjerama koje se odnose na sprečavanje, otkrivanje, ispravljanje i istraživanje nepravilnosti, uključujući prijevare, na povrat izgubljenih, pogrešno plaćenih ili nepravilno upotrijebljenih sredstava te, prema potrebi, na izricanje administrativnih sankcija.

Osobito, u skladu s uredbama (Euratom, EZ) br. 2185/96 i (EU, Euratom) br. 883/2013 Europski ured za borbu protiv prijevара (OLAF) ovlašten je provoditi administrativne istrage, uključujući provjere i inspekcije na terenu, radi utvrđivanja je li došlo do prijevара, korupcije ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti, koje utječu na financijske interese Unije. Ured europskog javnog tužitelja (EPPO) ovlašten je, u skladu s Uredbom (EU) 2017/1939, provoditi istrage i kazneni progon kaznenih djela koja utječu na financijske interese Unije, kako su predviđena u Direktivi (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁰⁾. U skladu s Financijskom uredbom svaka osoba ili svaki subjekt koji prima sredstva Unije treba u potpunosti surađivati u zaštiti financijskih interesa Unije, dodijeliti potrebna prava i potreban pristup Komisiji, OLAF-u, Revizorskom sudu i, u pogledu onih država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji na temelju Uredbe (EU) 2017/1939, EPPO-u, te osigurati da svaka treća strana koja je uključena u izvršavanje sredstava Unije dodijeli jednakovrijedna prava.

- (62) Treće zemlje koje su članice Europskoga gospodarskog prostora (EGP) mogu sudjelovati u programima Unije u okviru suradnje uspostavljene Sporazumom o Europskom gospodarskom prostoru ⁽²¹⁾, kojim se predviđa provedba programâ na temelju odluke donesene na temelju tog sporazuma. Treće zemlje također mogu sudjelovati na temelju drugih pravnih instrumenata. U ovu bi Uredbu trebalo unijeti posebnu odredbu kojom se od trećih zemalja zahtijeva da dodijele odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, OLAF-u i Revizorskom sudu potrebna prava i potreban pristup koji se zahtijevaju za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti.
- (63) U skladu s člankom 94. Odluke Vijeća 2013/755/EU ⁽²²⁾ osobe i subjekti s boravištem odnosno poslovnim nastanom u prekomorskim zemljama ili područjima prihvatljivi su za financiranje, podložno pravilima i ciljevima Programa i mogućem režimu koji se primjenjuje na državu članicu s kojom su relevantna prekomorska zemlja ili područje povezani.
- (64) Na temelju stavaka 22. i 23. Međuinstitucijskog sporazuma o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. ⁽²³⁾ trebalo bi provesti evaluaciju Programa na temelju informacija prikupljenih u skladu sa specifičnim zahtjevima u pogledu izvješćivanja i praćenja, izbjegavajući pritom prekomjerne propise i administrativno opterećenje, osobito za države članice i korisnike Programa. Prema potrebi, ti zahtjevi trebali bi uključivati mjerljive pokazatelje kao temelj za evaluaciju učinaka Programa u praksi.

⁽¹⁶⁾ Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevара (OLAF) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća te Uredbe Vijeća (Euratom) br. 1074/1999 (SL L 248, 18.9.2013., str. 1.).

⁽¹⁷⁾ Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 od 18. prosinca 1995. o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica (SL L 312, 23.12.1995., str. 1.).

⁽¹⁸⁾ Uredba Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. studenoga 1996. o provjerama i inspekcijama na terenu koje provodi Komisija s ciljem zaštite financijskih interesa Europskih zajednica od prijevара i ostalih nepravilnosti (SL L 292, 15.11.1996., str. 2.).

⁽¹⁹⁾ Uredba Vijeća (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO“) (SL L 283, 31.10.2017., str. 1.).

⁽²⁰⁾ Direktiva (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijevара počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima (SL L 198, 28.7.2017., str. 29.).

⁽²¹⁾ SL L 1, 3.1.1994., str. 3.

⁽²²⁾ Odluka Vijeća 2013/755/EU od 25. studenoga 2013. o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji („Odluka o prekomorskom pridruživanju“) (SL L 344, 19.12.2013., str. 1.).

⁽²³⁾ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

- (65) Kako bi osigurala djelotvornu procjenu napretka Programa prema ostvarenju njegovih ciljeva, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a u vezi s izmjenom Priloga V. u pogledu pokazatelja smjera učinka kada se to smatra potrebnim te za utvrđivanje osnovne vrijednosti i ciljnih vrijednosti, kao i u vezi s dopunjavanjem ove Uredbe odredbama o uspostavi okvira za praćenje i evaluaciju. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.
- (66) Koherentnošću i sinergijama između Programa i Svemirskog programa Unije poticat će se globalno konkurentan i inovativan europski svemirski sektor, osnažit će se autonomija Europe u pristupu svemiru i njegovoj upotrebi u sigurnoj okolini te će se ojačati uloga Europe kao globalnog aktera. Izvrsnost u istraživanju, revolucionarna rješenja i daljnji korisnici u Programu podupirat će se podacima i uslugama dostupnima zahvaljujući Svemirskom programu Unije.
- (67) Koherentnošću i sinergijama između Programa i programa Erasmus+ poticat će se prihvaćanje rezultata istraživanja putem aktivnosti osposobljavanja, u obrazovni sustav uvođen će se inovacijski duh i osigurati to da se aktivnosti obrazovanja i osposobljavanja oslanjaju na najnovije istraživačke i inovacijske aktivnosti. U tom kontekstu, kao nastavak pilot-djelovanja pokrenutih u okviru programa Erasmus+ za razdoblje 2014. – 2020. u vezi s Europskim sveučilištima, Programom će se, ako je to primjereno, sinergijom dopuniti potpora koja se programom Erasmus+ pruža europskim sveučilištima.
- (68) Kako bi se povećao učinak Programa u odgovoru na prioritete Unije, trebalo bi poticati i tražiti sinergije s programima i instrumentima čiji je cilj odgovoriti na nove potrebe Unije, među ostalim s mehanizmom za pravednu tranziciju, Mehanizmom za oporavak i otpornost i programom „EU za zdravlje“.
- (69) U pravilima za sudjelovanje i širenje rezultata trebalo bi na odgovarajući način voditi računa o potrebama Programa uzimajući u obzir bojazni i preporuke različitih dionika, kao i one izražene i oblikovane u okviru privremene evaluacije programa Obzor 2020. koja je provedena uz pomoć neovisnih vanjskih stručnjaka.
- (70) Primjenom zajedničkih pravila u cjelokupnom Programu trebao bi se osigurati koherentan okvir kojim se olakšava sudjelovanje u programima koji se financiraju iz proračuna Programa, uključujući sudjelovanje u programima kojima upravljaju tijela za financiranje kao što su EIT, zajednička poduzeća ili bilo koja druga struktura u skladu s člankom 187. UFEU-a, te sudjelovanje u programima koje poduzimaju države članice u skladu s člankom 185. UFEU-a. Trebalo bi omogućiti donošenje posebnih pravila, no takva bi izuzeća trebala biti ograničena na slučajeve kad je to neophodno i opravdano.
- (71) U djelovanjima obuhvaćenima područjem primjene Programa trebala bi se poštovati temeljna prava i načela priznata osobito Poveljom Europske unije o temeljnim pravima („Povelja“). Takva djelovanja trebala bi biti u skladu sa svim pravnim obvezama, uključujući međunarodno pravo, i sa svim relevantnim odlukama Komisije, kao što je obavijest Komisije od 28. lipnja 2013. ⁽²⁴⁾, kao i s etičkim načelima, koja uključuju izbjegavanje bilo kakve povrede integriteta istraživanja. Trebalo bi prema potrebi uzeti u obzir mišljenja Europske skupine za etiku u znanosti i novim tehnologijama, Agencije Europske unije za temeljna prava i Europskog nadzornika za zaštitu podataka. Pri provedbi istraživačkih aktivnosti također bi trebalo uzeti u obzir članak 13. UFEU-a, a upotreba životinja u svrhu istraživanja i ispitivanja trebala bi se smanjiti s ciljem da se njihova upotreba u konačnici zamijeni drugim metodama.
- (72) Kako bi se zajamčila znanstvena izvrsnost te u skladu s člankom 13. Povelje, Programom bi se trebalo promicati poštovanje akademske slobode u svim zemljama koje imaju koristi od njegovih sredstava.

⁽²⁴⁾ SL C 205, 19.7.2013., str. 9.

- (73) U skladu s ciljevima međunarodne suradnje utvrđenima člancima 180. i 186. UFEU-a trebalo bi se promicati sudjelovanje pravnih subjekata s poslovnim nastanom u trećim zemljama i međunarodnih organizacija, na temelju uzajamnih koristi i interesa Unije. Provedba Programa trebala bi biti u skladu s mjerama donesenima u skladu s člancima 75. i 215. UFEU-a te bi trebala biti u skladu s međunarodnim pravom. Za djelovanja koja se odnose na stratešku imovinu, interese, autonomiju ili sigurnost Unije sudjelovanje u određenim djelovanjima Programa može se ograničiti samo na subjekte s poslovnim nastanom u državama članicama ili subjekte s poslovnim nastanom u određenim pridruženim ili ostalim trećim zemljama uz one s poslovnim nastanom u državama članicama. Pri svakom isključivanju pravnih subjekata s poslovnim nastanom u Uniji ili pridruženim zemljama koji su pod izravnom ili neizravnom kontrolom nepridruženih trećih zemalja ili pravnih subjekata nepridruženih trećih zemalja, trebali bi se s jedne strane uzeti u obzir rizici koje bi predstavljalo uključivanje takvih subjekata, a s druge strane koristi koje bi njihovo sudjelovanje donijelo.
- (74) Program priznaje klimatske promjene kao jedan od najvećih globalnih i društvenih izazova i odražava važnost borbe protiv klimatskih promjena u skladu s preuzetom obvezom Unije za provedbu Pariškog sporazuma i ciljeva održivog razvoja. U skladu s tim, Programom bi se trebalo doprinijeti uključivanju djelovanja u području klime i ostvarivanju općeg cilja od 30 % proračunskih rashoda Unije za podupiranje klimatskih ciljeva. Uključivanje klimatskih pitanja na odgovarajući bi se način trebalo integrirati u sadržaj istraživanja i inovacija te se uzimati u obzir u svim fazama ciklusa istraživanja.
- (75) U kontekstu smjera učinka koji se odnosi na klimu Komisija bi trebala izvjestiti o rezultatima, inovacijama i agregiranim procijenjenim učincima projekata koji su klimatski relevantni, uključujući po dijelu Programa i načinu provedbe. Pri provedbi analize Komisija bi trebala u obzir uzeti dugoročne gospodarske, društvene i okolišne troškove i koristi aktivnosti u okviru Programa za građane Unije, uključujući prihvaćanje inovativnih rješenja za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu njima, procijenjeni učinak na radna mjesta i stvaranje poduzeća, gospodarski rast i konkurentnost, čistu energiju, zdravlje i dobrobit, uključujući kvalitetu zraka, tla i vode. Rezultate te analize učinka trebalo bi objaviti i ocijeniti u kontekstu klimatskih i energetske ciljeva Unije te bi se njima trebalo doprinijeti sljedećem strateškom planiranju i budućim programima rada.
- (76) Uzimajući u obzir važnost borbe protiv dramatičnog gubitka bioraznolikosti, istraživačke i inovacijske aktivnosti u okviru Programa trebale bi doprinijeti očuvanju i obnovi bioraznolikosti te postizanju opće ambicije osiguravanja 7,5 % godišnjih rashoda u okviru VFO-a za ciljeve u području bioraznolikosti u 2024. i 10 % godišnjih rashoda u okviru VFO-a za ciljeve u području bioraznolikosti u 2026. i 2027., uzimajući pritom u obzir postojeća preklapanja ciljeva u području klime i bioraznolikosti u skladu s Međuinstitucijskim sporazumom od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava.
- (77) Na ovu se Uredbu primjenjuju horizontalna financijska pravila koja su Europski parlament i Vijeće donijeli na temelju članka 322. UFEU-a. Ta su pravila utvrđena u Financijskoj uredbi i njima se osobito određuje postupak donošenja i izvršenja proračuna s pomoću bespovratnih sredstava, nabave, nagrada i neizravnog izvršenja te predviđaju provjere odgovornosti financijskih izvršitelja. Pravila donesena na temelju članka 322. UFEU-a uključuju i opći režim uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije.
- (78) Upotreba osjetljivih popratnih informacija ili pristup neovlaštenih pojedinaca osjetljivim rezultatima može štetno utjecati na interese Unije ili interese jedne njezine države članice ili više njih. Stoga bi postupanje s osjetljivim podacima i klasificiranim podacima trebalo biti uređeno cjelokupnim relevantnim pravom Unije, uključujući interna pravila institucija, kao što je Odluka Komisije (EU, Euratom) 2015/444 ⁽²⁵⁾.

⁽²⁵⁾ Odluka Komisije (EU, Euratom) 2015/444 od 13. ožujka 2015. o sigurnosnim propisima za zaštitu klasificiranih podataka EU-a (SL L 72, 17.3.2015., str. 53.).

- (79) Potrebno je utvrditi minimalne uvjete za sudjelovanje, u smislu općeg pravila prema kojem bi konzorcij trebao uključivati najmanje jedan pravni subjekt iz države članice kao i u pogledu posebnosti određenih vrsta djelovanja u okviru Programa.
- (80) Primjereno je utvrditi uvjete za osiguravanje financiranja sredstvima Unije sudionicima u djelovanjima u okviru Programa. Bespovratna sredstva trebala bi biti glavni oblik potpore u Programu. Njihova dodjela trebala bi se provoditi uzimajući u obzir sve oblike doprinosa utvrđene Financijskom uredbom, uključujući jednokratne iznose, paušalne stope ili jedinične troškove, u cilju daljnjeg pojednostavnjenja. Sporazumom o dodjeli bespovratnih sredstava trebalo bi utvrditi prava i obveze korisnika, uključujući ulogu i zadaće koordinatora ako je to primjenjivo. Pri sastavljanju modela sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava i bilo kakvoj njihovoj znatnoj izmjeni trebalo bi osigurati blisku suradnju sa stručnjacima iz država članica, među ostalim s ciljem daljnjeg pojednostavnjenja za korisnike.
- (81) Stope financiranja u ovoj Uredbi navode se kao najviše stope kako bi bile u skladu s načelom sufinanciranja.
- (82) U skladu s Financijskom uredbom Programom bi se trebala osigurati osnova za šire prihvaćanje uobičajenih praksi troškovnog računovodstva korisnika u pogledu troškova osoblja i jediničnih troškova za interno fakturiranu robu i usluge, među ostalim za velike istraživačke infrastrukture u smislu programa Obzor 2020. Upotreba jediničnih troškova za interno fakturiranu robu i usluge koji se izračunavaju u skladu s uobičajenim računovodstvenim praksama korisnika koje kombiniraju stvarne izravne i neizravne troškove trebala bi biti opcija koju bi mogli odabrati svi korisnici. U tom bi pogledu korisnici trebali moći uključiti stvarne neizravne troškove izračunane na temelju ključeva raspodjele u okviru tih jediničnih troškova za interno fakturiranu robu i usluge.
- (83) Sadašnji sustav povrata stvarnih troškova osoblja trebao bi se dodatno pojednostavniti u skladu s pristupom razvijenim u okviru programa Obzor 2020., prema kojem se naknade temelje na projektu, te bi se trebao dodatno uskladiti s Financijskom uredbom, u cilju smanjenja jaza u naknadama istraživača iz Unije koji su uključeni u Program.
- (84) Jamstveni fond za sudionike koji je uspostavljen u okviru programa Obzor 2020. i kojim upravlja Komisija pokazao se kao važan zaštitni mehanizam kojim se ublažavaju rizici povezani s iznosima koji su dospjeli, a nisu ih isplatili sudionici koji ne ispunjavaju obveze. Stoga bi se provedba jamstvenog fonda za korisnike, preimenovanog u mehanizam uzajamnog osiguranja („Mehanizam”), trebala nastaviti i proširiti na ostala tijela za financiranje, posebno na inicijative na temelju članka 185. UFEU-a. Mehanizam bi trebalo moći proširiti na korisnike svih drugih programa Unije kojima se izravno upravlja. Na temelju pomnog praćenja mogućih negativnih povrata ulaganja u okviru Mehanizma Komisija bi trebala poduzeti odgovarajuće mjere ublažavanja kako bi se u okviru Mehanizma omogućio nastavak intervencija za zaštitu financijskih interesa Unije i povrat doprinosâ korisnicima u trenutku plaćanja preostalog iznosa.
- (85) Trebalo bi utvrditi pravila kojima se uređuju iskorištavanje i širenje rezultata kako bi se osiguralo da korisnici štite, iskorištavaju i šire te rezultate te daju pristup tim rezultatima prema potrebi. Veći naglasak trebalo bi staviti na iskorištavanje tih rezultata, a Komisija bi trebala prepoznati prilike da korisnici iskoriste rezultate i pomoći da se te prilike iskoriste u najvećoj mogućoj mjeri, posebice u Uniji. Pri iskorištavanju rezultata trebalo bi uzeti u obzir načela Programa, uključujući promicanje inovacija u Uniji i jačanje EIP-a.
- (86) Trebali bi se zadržati ključni elementi evaluacije prijedloga i sustav odabira programa Obzor 2020. s njegovom posebnom usmjerenosti na izvrsnost te, ako je to primjenjivo, na „učinak” i „kvalitetu i učinkovitost provedbe”. Prijedlozi bi se i dalje trebali odabirati na temelju evaluacije koju provedu neovisni vanjski stručnjaci. Postupak evaluacije trebao bi se osmisliti tako da se izbjegnu sukobi interesa i pristranost. Trebala bi se uzeti u obzir mogućnost postupka podnošenja u dvije faze te bi se, ako je to primjereno, anonimni prijedlozi mogli evaluirati tijekom prve faze evaluacije. Komisija bi trebala nastaviti uključivati neovisne promatrače u postupak evaluacije ako je to primjenjivo. Za aktivnosti u okviru Tragača, misije i u drugim propisno opravdanim slučajevima kako je navedeno u programu rada, u obzir se može uzeti potreba za osiguravanjem općenite koherentnosti portfelja projekata, pod uvjetom da su prijedlozi prošli primjenjive pragove. Ciljeve i postupke za to trebalo bi objaviti unaprijed. U skladu s člankom 200. stavkom 7. Financijske uredbe podnositelji prijedloga trebali bi primiti povratne informacije o evaluaciji svojeg prijedloga, posebno, ako je to primjenjivo, razloge za odbijanje.

- (87) U skladu s člancima 126. i 127. Financijske uredbe za sve dijelove Programa trebalo bi se, ako je to moguće, provesti sustavno međusobno oslanjanje na ocjene i revizije u okviru drugih programa Unije kako bi se smanjilo administrativno opterećenje za korisnike sredstava Unije. Međusobno oslanjanje trebalo bi se izričito predvidjeti uzimajući u obzir i druge elemente osiguranja kao što su revizije sustava i procesa.
- (88) Na posebne izazove u području istraživanja ili inovacija trebalo bi odgovoriti nagradama, uključujući zajedničke ili dijeljene nagrade, ako je to primjereno, koje bi organizirala Komisija ili relevantno tijelo za financiranje zajedno s drugim tijelima Unije, pridruženim zemljama, ostalim trećim zemljama, međunarodnim organizacijama ili neprofitnim pravnim subjektima. Nagradama bi se trebalo podupirati ostvarivanje ciljeva Programa.
- (89) Vrste financiranja i načine izvršenja u okviru ove Uredbe trebalo bi odabrati na temelju njihove sposobnosti da ostvare specifične ciljeve djelovanja i postignu rezultate, uzimajući u obzir osobito troškove kontrola, administrativno opterećenje i očekivani rizik od neusklađenosti. To bi trebalo uključivati razmatranje upotrebe jednokratnih iznosa, paušalnih stopa i ljestvica jediničnih troškova.
- (90) Kako bi se osigurao kontinuitet pružanja potpore u relevantnom području politike i omogućila provedba od početka VFO-a za razdoblje 2021. – 2027., ova bi Uredba trebala hitno stupiti na snagu i trebala bi se primjenjivati s retroaktivnim učinkom od 1. siječnja 2021.
- (91) S obzirom na to da ciljeve ove Uredbe ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog izbjegavanja udvostručavanja, doseganja kritične mase u ključnim područjima i povećanja dodane vrijednosti Unije u najvećoj mogućoj mjeri, oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. UEU-a. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.
- (92) Uredbu (EU) br. 1290/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁶⁾ i Uredbu (EU) br. 1291/2013 trebalo bi stoga staviti izvan snage,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

GLAVA I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet

1. Ovom Uredbom uspostavlja se Okvirni program za istraživanja i inovacije Obzor Europa („Program”) na razdoblje trajanja VFO-a za razdoblje 2021. – 2027., utvrđuju se pravila za sudjelovanje i širenje rezultata u vezi s neizravnim djelovanjima u okviru Programa te određuje okvir kojim se uređuje potpora Unije istraživačkim i inovacijskim aktivnostima u istom trajanju.

Ovom Uredbom utvrđuju se ciljevi Programa, proračun za razdoblje 2021. – 2027., oblici financiranja sredstvima Unije i pravila za osiguravanje tog financiranja.

2. Program se provodi putem:

- (a) posebnog programa uspostavljenog Odlukom (EU) 2021/764;
- (b) financijskog doprinosa Europskom institutu za inovacije i tehnologiju osnovanom Uredbom o EIT-u;

⁽²⁶⁾ Uredba (EU) br. 1290/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za sudjelovanje u Okvirnom programu za istraživanja i inovacije Obzor 2020. (2014.–2020.) i širenje njegovih rezultata te stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1906/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 81.).

(c) posebnog programa za istraživanja u području obrane uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/697.

3. Ova Uredba ne primjenjuje se na posebni program za istraživanja u području obrane iz stavka 2. točke (c) ovog članka, uz iznimku članka 1. i 5., članka 7. stavka 1. i članka 12. stavka 1.

4. Pojmovi „Obzor Europa”, „Program” i „posebni program” koji se upotrebljavaju u ovoj Uredbi odnose se na pitanja relevantna samo za posebni program iz stavka 2. točke (a), osim ako je navedeno drukčije.

5. EIT provodi Program u skladu sa svojim strateškim ciljevima za razdoblje 2021. – 2027., kako je utvrđeno u Strateškom inovacijskom programu EIT-a, uzimajući u obzir strateško planiranje iz članka 6. i posebnog programa iz stavka 2. točke (a) ovog članka.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „istraživačke infrastrukture” znači objekti koji pružaju resurse i usluge istraživačkim zajednicama za provedbu istraživanja i poticanje inovacija u njihovu području, uključujući povezane ljudske resurse, glavnu opremu ili komplet instrumenata; objekte povezane sa znanjem, kao što su zbirke, arhivi ili znanstvene podatkovne infrastrukture; računalne sustave, komunikacijske mreže i svu drugu infrastrukturu jedinstvene prirode i otvorenu vanjskim korisnicima koja je ključna za postizanje izvrsnosti u istraživanjima i inovacijama; ako je to relevantno, mogu se upotrebljavati izvan istraživanja, na primjer za obrazovanje ili javne usluge, te mogu biti „na jednome mjestu”, „virtualne” ili „raspodijeljene”;
2. „strategija pametne specijalizacije” znači nacionalne ili regionalne inovacijske strategije kojima se postavljaju prioritete radi ostvarivanja konkurentne prednosti razvojem i usklađivanjem vlastitih prednosti u smislu istraživanja i inovacija s poslovnim potrebama kako bi se odgovorilo na nove prilike i tržišni razvoj na koherentan način, istodobno izbjegavajući udvostručivanje i fragmentiranje napora, uključujući one koje su u obliku nacionalnog ili regionalnog strateškog okvira politika u području istraživanja i inovacija ili koje su u njega uključene, te koje ispunjavaju uvjet koji omogućuje provedbu utvrđen u relevantnim odredbama Uredbe o zajedničkim odredbama za razdoblje 2021. – 2027.;
3. „europsko partnerstvo” znači inicijativa, koja se pripremila s pomoću ranog uključivanja država članica i pridruženih zemalja, u kojoj se Unija, zajedno s privatnim i/ili javnim partnerima (kao što su industrija, sveučilišta, istraživačke organizacije, tijela koja pružaju javne usluge na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj ili međunarodnoj razini ili organizacije civilnog društva, uključujući zaklade i nevladine organizacije), obvezuje zajednički podupirati razvoj i provedbu programa za istraživačke i inovacijske aktivnosti, uključujući programe povezane s prihvaćanjem na tržištu, regulatornim prihvaćanjem ili prihvaćanjem u okviru politika;
4. „otvoreni pristup” znači internetski pristup, koji se besplatno osigurava krajnjim korisnicima, ostvarenjima istraživanja koja proizlaze iz djelovanja u okviru Programa, u skladu s člankom 14. i člankom 39. stavkom 3.;
5. „otvorena znanost” znači pristup znanstvenom procesu temeljen na otvorenoj suradnji, alatima i širenju znanja, a uključuje elemente navedene u članku 14.;
6. „misija” znači portfelj istraživačkih i inovacijskih aktivnosti među različitim disciplinama i sektorima koja se temelje na izvrsnosti i učinku te čija je svrha: i. u određenom roku postići mjerljivi cilj koji se ne bi mogao postići pojedinačnim djelovanjima; ii. ostvariti učinak na društvo i oblikovanje politika putem znanosti i tehnologije; i iii. biti relevantna za znatan dio europskog stanovništva i širok spektar europskih građana;
7. „pretkomercijalna nabava” znači nabava usluga istraživanja i razvoja koja uključuje podjelu rizika i koristi pod tržišnim uvjetima te konkurentni razvoj u fazama, pri čemu su nabavljene usluge istraživanja i razvoja jasno razdvojene od uvođenja komercijalnih količina krajnjih proizvoda;
8. „javna nabava inovativnih rješenja” znači nabava u kojoj javni naručitelji djeluju kao prvi kupac (eng. *launch customer*) za inovativnu robu ili usluge koje još nisu šire komercijalno dostupne i može uključivati ispitivanje sukladnosti;

9. „prava pristupa” znači prava na upotrebu rezultata ili postojećeg znanja pod uvjetima utvrđenima u skladu s ovom Uredbom;
10. „postojeće znanje” znači svi podaci, znanje i iskustvo ili informacije bilo kojeg oblika ili prirode, materijalni ili nematerijalni, uključujući sva prava kao što su prava intelektualnog vlasništva: i. kojima korisnici raspoložu prije pristupanja određenom djelovanju; i ii. koja su korisnici utvrdili putem pisane suglasnosti prema potrebi za provedbu djelovanja ili za iskorištavanje njegovih rezultata;
11. „širenje rezultata” znači javno otkrivanje rezultata primjerenim sredstvima, osim onih koja su rezultat zaštite ili iskorištavanja rezultata, uključujući u znanstvenim publikacijama u bilo kojem mediju;
12. „iskorištavanje” znači upotreba rezultata u daljnjim istraživačkim i inovacijskim aktivnostima, pored onih koje su obuhvaćene dotičnim djelovanjem, uključujući među ostalim komercijalno iskorištavanje poput razvoja, stvaranja, proizvodnje i stavljanja na tržište proizvoda ili procesa, stvaranja i pružanja usluge, ili u aktivnostima normizacije;
13. „poštenu i razumni uvjeti” znači odgovarajući uvjeti, uključujući moguće financijske uvjete ili uvjete bez naplate licencijskih naknada, uzimajući u obzir posebne okolnosti zahtjeva za pristup, na primjer stvarnu ili potencijalnu vrijednost rezultata ili postojećeg znanja za koje se zahtijeva pristup i/ili opseg, trajanje ili druge značajke predviđenog iskorištavanja;
14. „tijelo za financiranje” znači tijelo ili organizacija, kako je navedeno u članku 62. stavku 1. točki (c) Financijske uredbe, kojima je Komisija povjerila zadaće izvršenja proračuna u okviru Programa;
15. „međunarodna europska istraživačka organizacija” znači međunarodna organizacija čiju većinu članova čine države članice ili pridružene zemlje i čiji je glavni cilj promicanje znanstvene i tehnološke suradnje u Europi;
16. „pravni subjekt” znači fizička osoba ili pravna osoba osnovana i priznata kao takva na temelju prava Unije, nacionalnog prava ili međunarodnog prava, koja ima pravnu osobnost i sposobnost djelovati u svoje ime, ostvarivati prava i podlijetati obvezama, ili subjekt koji nema pravnu osobnost kako je naveden u članku 197. stavku 2. točki (c) Financijske uredbe;
17. „zemlje širenja” ili „zemlje koje postižu slabe rezultate u području istraživanja i inovacija” znači zemlje u kojima je potrebno uspostaviti pravne subjekte koji bi bili prihvatljivi kao koordinatori u okviru komponente „širenje sudjelovanja i izvrsnosti” u dijelu „Širenje sudjelovanja i jačanje EIP-a” Programa; među državama članicama to su Bugarska, Cipar, Češka, Estonija, Grčka, Hrvatska, Latvija, Litva, Mađarska, Malta, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka i Slovenija tijekom cijelog trajanja Programa; za pridružene zemlje znači popis prihvatljivih zemalja kako su definirane na temelju pokazatelja i objavljene u programu rada. Pravni subjekti iz najudaljenijih regija kako su definirane u članku 349. UFEU-a također su u potpunosti prihvatljivi kao koordinatori u okviru te komponente;
18. „neprofitni pravni subjekt” znači pravni subjekt koji u skladu sa svojim pravnim oblikom ne ostvaruje dobit ili koji ima pravnu ili statutarnu obvezu ne raspodjeljivati dobit svojim imateljima udjela ili pojedinačnim članovima;
19. „malo ili srednje poduzeće” ili „MSP” znači mikropoduzeće ili malo ili srednje poduzeće kako je definirano u članku 2. Preporuke 2003/361/EZ ⁽²⁷⁾;
20. „malo poduzeće srednje tržišne kapitalizacije” znači subjekt koji nije MSP te koji ima najviše 499 zaposlenika ako se broj zaposlenika izračunava u skladu s člancima od 3. do 6. Priloga Preporuci 2003/361/EZ;
21. „rezultati” znači svi materijalni ili nematerijalni učinci određenog djelovanja, kao što su podaci, znanje i iskustvo ili informacije, bilo kojeg oblika ili prirode, bez obzira na to mogu li se zaštititi ili ne, kao i sva s njima povezana prava, uključujući prava intelektualnog vlasništva;

⁽²⁷⁾ Preporuka Komisije 2003/361/EZ od 6. svibnja 2003. o definiciji mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća (SL L 124, 20.5.2003., str. 36.).

22. „ostvarenja istraživanja” znači rezultati koji proizlaze iz određenog djelovanja kojima se može dati pristup u obliku znanstvenih publikacija, podataka ili drugih proizvedenih rezultata i postupaka kao što su softveri, algoritmi, protokoli i elektroničke bilježnice;
23. „pečat izvrsnosti” znači oznaka kvalitete koja pokazuje da je prijedlog podnesen na poziv na podnošenje prijedlogâ premašio sve pragove evaluacije utvrđene u programu rada, ali nije mogao biti financiran zbog nedostatka sredstava dostupnih za taj poziv na podnošenje prijedlogâ u programu rada, no mogao bi primiti potporu iz drugih Unijinih ili nacionalnih izvora financiranja;
24. „strateški plan za istraživanja i inovacije” znači provedbeni akt kojim se utvrđuje strategija za ostvarenje sadržaja u programu rada koji obuhvaća najviše četiri godine nakon opsežnog savjetovanja s više dionika te kojim se određuju prioriteti, odgovarajuće vrste djelovanja i oblici provedbe koji će se primjenjivati;
25. „program rada” znači dokument koji je Komisija donijela za provedbu posebnog programa u skladu s člankom 14. Odluke (EU) 2021/764 ili dokument jednakovrijednog sadržaja i strukture koji je donijelo tijelo za financiranje;
26. „ugovor” znači sporazum koji je Komisija ili relevantno tijelo za financiranje sklopilo s pravnim subjektom koji provodi inovacijsko djelovanje i djelovanje u području uvođenja na tržište te koji je dobio potporu u obliku mješovitog financiranja programa Obzor Europa ili mješovitog financiranja EIC-a;
27. „nadoknativi predujam” znači dio mješovitog financiranja programa Obzor Europa ili mješovitog financiranja EIC-a koji odgovara zajmu u skladu s glavom X. Financijske uredbe, ali ga Unija izravno dodjeljuje na neprofitnoj osnovi za financiranje troškova aktivnosti koje odgovaraju inovacijskom djelovanju, a korisnik ga vraća Uniji u skladu s uvjetima predviđenima u ugovoru;
28. „klasificirani podaci” znači klasificirani podaci Europske unije kako su definirani u članku 3. Odluke (EU, Euratom) 2015/444, kao i klasificirani podaci država članica, klasificirani podaci trećih zemalja s kojima Unija ima sporazum o sigurnosti i klasificirani podaci međunarodne organizacije s kojom Unija ima sporazum o sigurnosti;
29. „operacija mješovitog financiranja” znači djelovanje financirano iz proračuna Unije, među ostalim u okviru mehanizma ili platforme mješovitog financiranja kako su definirani u članku 2. točki 6. Financijske uredbe, u kojem se kombiniraju bespovratni oblici potpore i/ili financijski instrumenti iz proračuna Unije i povratni oblici potpore iz razvojnih ili drugih javnih financijskih institucija te komercijalnih financijskih institucija i ulagatelja;
30. „mješovito financiranje programa Obzor Europa” znači financijska potpora programu kojim se provodi inovacijsko djelovanje i djelovanje u području uvođenja na tržište, a koja se sastoji od posebne kombinacije bespovratnih sredstava ili nadoknadivog predujma i ulaganja u vlasnički kapital ili bilo kojeg drugog povratnog oblika potpore;
31. „mješovito financiranje EIC-a” znači izravna financijska potpora u okviru EIC-a za inovacijsko djelovanje i djelovanje u području uvođenja na tržište koja se sastoji od posebne kombinacije bespovratnih sredstava ili nadoknadivog predujma i ulaganja u vlasnički kapital ili bilo kojeg drugog povratnog oblika potpore;
32. „istraživačko i inovacijsko djelovanje” znači djelovanje koje se sastoji ponajprije od aktivnosti čiji je cilj stvoriti nova znanja ili istražiti izvedivost nove ili poboljšane tehnologije, proizvoda, procesa, usluge ili rješenja. To može uključivati osnovno i primijenjeno istraživanje, razvoj tehnologije i njezinu integraciju, ispitivanje, demonstraciju i provjeru prototipa manjeg opsega u laboratoriju ili simuliranom okruženju;
33. „inovacijsko djelovanje” znači djelovanje koje se sastoji ponajprije od aktivnosti čiji je izravni cilj izrada planova i mehanizama ili nacрта za nove, izmijenjene ili poboljšane proizvode, procese ili usluge koji mogu uključivati izradu prototipa, ispitivanje, demonstraciju, pokusno izvođenje, vrednovanje proizvoda velikog opsega i tržišnu replikaciju;
34. „pionirsko istraživačko djelovanje ERC-a” znači istraživačko djelovanje predvođeno glavnim istraživačem, uključujući ERC-ovu provjeru koncepta, kojima je domaćin jedan ili više korisnika koji primaju financijska sredstva Europskog istraživačkog vijeća (ERC);
35. „djelovanje u području osposobljavanja i mobilnosti” znači djelovanje usmjereno na poboljšanje vještina, znanja i mogućnosti za razvoj karijere istraživača, na temelju mobilnosti među zemljama i, ako je relevantno, među sektorima ili disciplinama;

36. „djelovanje sufinanciranja programa” znači djelovanje za višegodišnje sufinanciranje programa aktivnosti koji uspostavljaju ili provode pravni subjekti koji upravljaju istraživačkim i inovacijskim programima ili ih financiraju, a koji nisu tijela Unije za financiranje; takav program aktivnosti može davati potporu umrežavanju i koordinaciji, istraživanjima, inovacijama, pilot-djelovanjima, inovacijskom djelovanju i djelovanju u području uvođenja na tržište, djelovanjima u području osposobljavanja i mobilnosti, podizanju svijesti i komunikaciji, širenju i iskorištavanju rezultata, te pružiti bilo kakvu relevantnu financijsku potporu kao što su bespovratna sredstva, nagrade i nabava te mješovito financiranje programa Obzor Europa ili kombinacija navedenog. Djelovanje sufinanciranja programa mogu provoditi ti pravni subjekti izravno ili to mogu činiti treće strane u njihovo ime;
37. „djelovanje pretkomercijalne nabave” znači djelovanje čiji je primarni cilj ostvarenje pretkomercijalne nabave koju provode korisnici koji su javni naručitelji ili naručitelji;
38. „djelovanje javne nabave inovativnih rješenja” znači djelovanje čiji je primarni cilj ostvarivanje zajedničke ili koordinirane javne nabave inovativnih rješenja koju provode korisnici koji su javni naručitelji ili naručitelji;
39. „djelovanje za koordinaciju i potporu” znači djelovanje kojim se doprinosi ciljevima Programa, isključujući istraživačke i inovacijske aktivnosti, osim ako se poduzimaju u okviru komponente „širenje sudjelovanja i izvrsnosti” u dijelu „Širenje sudjelovanja i jačanje EIP-a”; i koordinacija u skladu s načelom „odozdo prema gore” bez sufinanciranja istraživačkih aktivnosti iz Unije kojom se omogućuje suradnja između pravnih subjekata iz država članica i pridruženih zemalja s ciljem jačanja EIP-a;
40. „motivacijska nagrada” znači nagrada za poticanje ulaganja u određenom smjeru, uz određivanje ciljne vrijednosti prije izvršavanja rada;
41. „priznanje” znači nagrada za prethodna postignuća i izvanredan rad nakon izvršavanja rada;
42. „inovacijsko djelovanje i djelovanje u području uvođenja na tržište” znači djelovanje koje uključuje inovacijsko djelovanje i druge aktivnosti potrebne za uvođenje inovacija na tržište, uključujući rast poduzeća, osiguravanje mješovitog financiranja programa Obzor Europa ili osiguravanje mješovitog financiranja EIC-a;
43. „neizravna djelovanja” znači istraživačke i inovacijske aktivnosti za koje Unija pruža financijsku potporu i koje provode sudionici;
44. „izravna djelovanja” znači istraživačke i inovacijske aktivnosti koje Komisija provodi putem JRC-a;
45. „nabava” znači nabava kako je definirana u članku 2. točki 49. Financijske uredbe;
46. „povezani subjekt” znači subjekt kako je definiran u članku 187. stavku 1. Financijske uredbe;
47. „inovacijski ekosustav” znači ekosustav koji na razini Unije okuplja aktere ili subjekte čiji je funkcionalni cilj omogućiti razvoj tehnologije i inovacija; on obuhvaća odnose među materijalnim resursima (kao što su financijska sredstva, oprema i objekti), institucijskim subjektima (kao što su visoka učilišta i usluge potpore, organizacije u području istraživanja i tehnologije, poduzeća, ulagatelji u rizični kapital i financijski posrednici) te nacionalnim, regionalnim i lokalnim subjektima za oblikovanje politika i financiranje;
48. „naknada temeljena na projektu” znači naknada koja je povezana sa sudjelovanjem osobe u projektima, dio je uobičajene prakse korisnika u pogledu isplate naknada i dosljedno se isplaćuje.

Članak 3.

Ciljevi Programa

1. Opći je cilj Programa ostvarenje znanstvenog, tehnološkog, gospodarskog i društvenog učinka ulaganja Unije u istraživanja i inovacije kako bi se ojačali znanstveni i tehnološki temelji Unije i potaknula konkurentnost Unije u svim državama članicama, uključujući njezinu industriju, ostvarili strateški prioriteti Unije i doprinijelo ostvarenju ciljeva i politika Unije, suočilo s globalnim izazovima, uključujući ciljeve održivog razvoja u skladu s načelima Programa održivog razvoja do 2030. i Pariškog sporazuma, i ojačalo EIP. Programom se stoga u najvećoj mogućoj mjeri povećava dodana vrijednost Unije usmjeravanjem na ciljeve i aktivnosti koje države članice ne mogu učinkovito ostvariti same, već putem suradnje.

2. Program ima sljedeće specifične ciljeve:
- (a) razvijanje, promicanje i unapređenje znanstvene izvrsnosti, potpora stvaranju i širenju visokokvalitetnih novih temeljnih i primijenjenih znanja te stvaranju i širenju vještina, tehnologija i rješenja, potpora osposobljavanju i mobilnosti istraživača, privlačenje talenata na svim razinama i doprinos punom angažmanu kvalificiranog kadra Unije u djelovanjima koja se podupiru u okviru Programa;
  - (b) stvaranje znanja, jačanje učinka istraživanja i inovacija na razvoj, podupiranje i provedbu politika Unije te potpora pristupu inovativnim rješenjima i njihovom prihvaćanju u europskoj industriji, posebno MSP-ovima, i u društvu radi odgovora na globalne izazove, uključujući klimatske promjene i ciljeve održivog razvoja;
  - (c) poticanje svih oblika inovacija, olakšavanje tehnološkog razvoja, demonstracija i prijenos znanja i tehnologije, jačanje uvođenja i iskorištavanja inovativnih rješenja;
  - (d) optimiziranje rezultata Programa radi jačanja i povećavanja učinka i privlačnosti EIP-a, poticanje sudjelovanja koje se temelji na izvrsnosti iz svih država članica, uključujući zemlje koje postižu slabe rezultate u području istraživanja i inovacija, u Programu te olakšavanje suradničkih veza u europskom sektoru istraživanja i inovacija.

Članak 4.

Struktura Programa

1. Za posebni program iz članka 1. stavka 2. točke (a) i za EIT struktura Programa sastoji se od sljedećih dijelova koji doprinose općem i specifičnim ciljevima utvrđenima u članku 3.:
- (a) stup I. „Izvrzna znanost”, koji sadržava sljedeće komponente:
    - i. ERC;
    - ii. djelovanja Marie Skłodowska-Curie (MSCA);
    - iii. istraživačke infrastrukture;
  - (b) stup II. „Globalni izazovi i europska industrijska konkurentnost”, koji sadržava sljedeće komponente, te uzimajući u obzir činjenicu da društvene i humanističke znanosti imaju važnu ulogu u svim klasterima:
    - i. klaster „Zdravlje”;
    - ii. klaster „Kultura, kreativnost i uključivo društvo”;
    - iii. klaster „Civilna sigurnost za društvo”;
    - iv. klaster „Digitalizacija, industrija i svemir”;
    - v. klaster „Klima, energija i mobilnost”;
    - vi. klaster „Hrana, biogospodarstvo, prirodni resursi, poljoprivreda i okoliš”;
    - vii. nenuklearna izravna djelovanja JRC-a;
  - (c) stup III. „Inovativna Europa”, koji sadržava sljedeće komponente:
    - i. EIC;
    - ii. europski inovacijski ekosustavi;
    - iii. EIT;
  - (d) dio „Širenje sudjelovanja i jačanje EIP-a”, koji sadržava sljedeće komponente:
    - i. širenje sudjelovanja i izvrsnosti;
    - ii. reforma i jačanje europskog sustava istraživanja i inovacija.
2. Opće odrednice aktivnosti Programa utvrđene su u Prilogu I. ovoj Uredbi.

Članak 5.

Istraživanja i razvoj u području obrane

Aktivnosti koje se trebaju provoditi u okviru posebnog programa iz članka 1. stavka 2. točke (c) i koje su utvrđene u Uredbi (EU) 2021/697 isključivo su usmjerene na istraživanja i razvoj u području obrane, s ciljevima i općim odrednicama aktivnosti čiji je cilj poticanje konkurentnosti, učinkovitosti i inovacijskog kapaciteta tehnološke i industrijske baze europske obrane.

Članak 6.

Strateško planiranje te provedba i oblici financiranja sredstvima Unije

1. Program se provodi putem izravnog upravljanja ili putem neizravnog upravljanja od strane tijela za financiranje.
2. Financiranje u okviru Programa može se osigurati putem neizravnih djelovanja u bilo kojem od oblika utvrđenih u Financijskoj uredbi, međutim bespovratna sredstva glavni su oblik potpore u okviru Programa. Financiranje u okviru Programa može se osigurati i putem nagrada, nabava i financijskih instrumenata u okviru operacija mješovitog financiranja te potpora u obliku vlasničkog kapitala u okviru Akceleratora.
3. Pravila za sudjelovanje i širenje rezultata utvrđena u ovoj Uredbi primjenjuju se na neizravna djelovanja.
4. Glavne vrste djelovanja koja se provode u okviru Programa definirane su u članku 2. Oblici financiranja iz stavka 2. ovog članka upotrebljavaju se fleksibilno za potrebe svih ciljeva Programa, pri čemu se njihova upotreba određuje na osnovi potreba i značajki određenih ciljeva.
5. Programom se podupiru i izravna djelovanja. Ako ta izravna djelovanja doprinose inicijativama uspostavljenima u skladu s člankom 185. ili člankom 187. UFEU-a, taj se doprinos ne smatra dijelom financijskog doprinosa dodijeljenog tim inicijativama.
6. Provedba posebnog programa iz članka 1. stavka 2. točke (a) i ZZI-ji EIT-a podupiru se transparentnim i strateškim planiranjem istraživačkih i inovacijskih aktivnosti, kako je utvrđeno u posebnom programu iz članka 1. stavka 2. točke (a), posebno za stup „Globalni izazovi i europska industrijska konkurentnost”, te su njome ujedno obuhvaćene relevantne aktivnosti u okviru drugih stupova i dijela „Širenje sudjelovanja i jačanje EIP-a”.

Komisija osigurava rano uključivanje država članica i iscrpnu razmjenu mišljenja s Europskim parlamentom koje dopunjuje savjetovanje s dionicima i širom javnosti.

Strateškim planiranjem osigurava se usklađenost s drugim relevantnim programima Unije te prioritetima i obvezama Unije i povećavaju se komplementarnost i sinergije s nacionalnim i regionalnim programima i prioritetima financiranja, osnažujući pritom EIP. Područja za moguće misije i područja za moguća institucionalizirana europska partnerstva utvrđuju se u Prilogu VI.

7. Ako je to primjereno, kako bi se malim suradničkim konzorcijima omogućio brži pristup sredstvima, može se predložiti ubrzani postupak za istraživanja i inovacije (postupak FTRI) u okviru nekih poziva na podnošenje prijedlogâ namijenjenih odabiru istraživačkih i inovacijskih djelovanja ili inovacijskih djelovanja u okviru stupa „Globalni izazovi i europska industrijska konkurentnost” i Tragača Europskog vijeća za inovacije.

Poziv na podnošenje prijedlogâ u okviru postupka FTRI ima sljedeća kumulativna svojstva:

- (a) pozivi na podnošenje prijedlogâ prema načelu „odozdo prema gore”;
- (b) skraćeno vrijeme potrebno za dodjelu bespovratnih sredstava, najviše šest mjeseci;
- (c) potpora koja se dodjeljuje samo malim suradničkim konzorcijima koji se sastoje od najviše šest različitih i neovisnih prihvatljivih pravnih subjekata;

(d) maksimalna financijska potpora po konzorciju koja ne premašuje 2,5 milijuna EUR.

Programom rada utvrđuju se pozivi na podnošenje prijedlogâ koji upotrebljavaju postupak FTRI.

8. Aktivnosti Programa provode se ponajprije putem otvorenih, konkurentnih poziva na podnošenje prijedlogâ, među ostalim u okviru misija i europskih partnerstava.

Članak 7.

Načela Programa

1. Istraživačke i inovacijske aktivnosti koje se provode u okviru posebnog programa iz članka 1. stavka 2. točke (a) i u okviru EIT-a usmjerene su isključivo na primjene u civilnom području. Ne dopuštaju se proračunski prijenosi između iznosa dodijeljenog posebnom programu iz članka 1. stavka 2. točke (a) i EIT-a te iznosa dodijeljenog posebnom programu iz članka 1. stavka 2. točke (c) i izbjegava se nepotrebno udvostručavanje između tih dvaju programa.

2. Programom se osigurava multidisciplinarni pristup i, ako je to primjereno, predviđa se integracija društvenih i humanističkih znanosti u sve klastere i aktivnosti koje se razvijaju u okviru Programa, uključujući posebne pozive na podnošenje prijedlogâ u pogledu tema povezanih s društvenim i humanističkim znanostima.

3. Dijelovima Programa koji uključuju suradnju osigurava se ravnoteža između nižih i viših razina tehnološke spremnosti, čime se obuhvaća cijeli vrijednosni lanac.

4. Programom se osigurava učinkovito promicanje i integracija suradnje s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama i inicijativama koje se temelje na uzajamnim koristima, interesima Unije, međunarodnim obvezama i, ako je to primjereno, reciprocitetu.

5. Programom se podupiru zemlje širenja da povećaju svoje sudjelovanje u njemu i promiču široku geografsku pokrivenost u suradničkim projektima, među ostalim širenjem znanstvene izvrsnosti, promicanjem novih suradničkih veza, poticanjem cirkulacije mozgova, kao i provedbom članka 24. stavka 2. i članka 50. stavka 5. Ti se naponi odražavaju u razmjernim mjerama država članica, među ostalim određivanjem privlačnih plaća za istraživače, uz potporu Unijinih, nacionalnih i regionalnih fondova. Bez dovođenja u pitanje kriterija izvrsnosti posebna pozornost posvećuje se geografskoj ravnoteži, ovisno o situaciji u dotičnom području istraživanja i inovacija, panelima za evaluaciju i tijelima kao što su odbori i skupine stručnjaka.

6. Programom se osigurava učinkovito promicanje jednakih mogućnosti za sve i provedba uključivanja rodni pitanja, uključujući integraciju rodne dimenzije u sadržaj istraživanja i inovacija. Njime se nastoji odgovoriti na uzroke rodne neravnoteže. Posebna pozornost posvećuje se, u mjeri u kojoj je to moguće, osiguravanju rodne ravnoteže u panelima za evaluaciju i drugim relevantnim savjetodavnim tijelima kao što su odbori i skupine stručnjaka.

7. Program se provodi u sinergiji s drugim programima Unije, uz nastojanje da se postigne što veće administrativno pojednostavnjenje. Netaksativan popis sinergija s drugim programima Unije uključen je u Prilog IV.

8. Programom se doprinosi povećanju javnih i privatnih ulaganja u istraživanja i inovacije u državama članicama, čime se pomaže postizanju ukupnog ulaganja u istraživanja i razvoj od najmanje 3 % BDP-a Unije.

9. Komisija pri provedbi Programa kontinuirano nastoji ostvariti administrativno pojednostavnjenje i smanjenje opterećenja za podnositelje zahtjeva i korisnike.

10. Kao dio općeg cilja Unije u pogledu uključivanja djelovanja u području klime u sektorske politike Unije i fondove Unije, djelovanjima u okviru ovog Programa doprinosi se barem 35 % rashoda za klimatske ciljeve ako je to primjereno. Uključivanje klimatskih pitanja na odgovarajući se način integrira u sadržaj istraživanja i inovacija.

11. Programom se promiče zajedničko stvaranje i zajedničko osmišljavanje putem angažmana građana i civilnog društva.

12. Programom se osigurava transparentnost i odgovornost javnog financiranja u projektima istraživanja i inovacija, čime se čuva javni interes.

13. Komisija ili relevantno tijelo za financiranje osiguravaju da su svim potencijalnim sudionicima u trenutku objave poziva na podnošenje prijedlogâ dostupne dostatne smjernice i informacije, posebno primjenjiv model sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava.

Članak 8.

Misije

1. Misije se programiraju u okviru stupa „Globalni izazovi i europska industrijska konkurentnost”, ali mogu ostvariti korist i od djelovanja koja se provode u okviru drugih dijelova Programa, kao i od komplementarnih djelovanja koja se provode u okviru drugih programa Unije. Misijama se omogućuju konkurentna rješenja iz kojih proizlaze paneuropska dodana vrijednost i učinak.

2. Misije se definiraju i provode u skladu s ovom Uredbom i posebnim programom iz članka 1. stavka 2. točke (a), osiguravajući aktivno i rano uključivanje država članica te iscrpne razmjene mišljenja s Europskim parlamentom. Misije, njihovi ciljevi, proračun, ciljne vrijednosti, područje primjene, pokazatelji i ključne etape utvrđuju se, ovisno o slučaju, u strateškim planovima za istraživanja i inovacije ili programima rada. Evaluacije prijedlogâ u okviru misija provode se u skladu s člankom 29.

3. Tijekom prvih triju godina Programa najviše 10 % godišnjeg proračuna za stup II. programira se putem posebnih poziva na podnošenje prijedlogâ za provedbu misija. Taj se postotak može povećati za preostale godine Programa, podložno pozitivnoj ocjeni odabira misije i postupka upravljanja. Komisija obavješćuje o ukupnom proračunskom udjelu svakog programa rada namijenjenom misijama.

4. Misije:

- (a) osmišljavaju se i provode na temelju ciljeva održivog razvoja, imaju jasan sadržaj istraživanja i inovacija te dodanu vrijednost Unije i doprinose ostvarivanju prioriteta i obveza Unije i ciljeva Programa iz članka 3.;
- (b) obuhvaćaju područja od zajedničkog europskog značaja, uključive su, potiču širok angažman i aktivno sudjelovanje raznih vrsta dionika iz javnog i privatnog sektora, uključujući građane i krajnje korisnike, te ostvaruju rezultate istraživanja i inovacija koji bi mogli koristiti svim državama članicama;
- (c) poduzetne su i poticajne, stoga imaju široku znanstvenu, tehnološku, društvenu, gospodarsku, okolišnu ili političku relevantnost i utjecaj;
- (d) upućuju na jasan smjer i jasne ciljeve, usmjerene su, mjerljive i vremenski ograničene te imaju jasnu proračunsku omotnicu;
- (e) odabiru se transparentno i temelje se na ambicioznim, ali realističnim ciljevima koji se zasnivaju na izvrsnosti i usmjereni su na učinak, te istraživačkim, razvojnim i inovacijskim aktivnostima;
- (f) imaju potrebno područje primjene, opseg i mobilizaciju sredstava te financijske poluge dodatnih javnih i privatnih sredstava potrebnih za ostvarenje njihovih rezultata;
- (g) potiču aktivnosti u različitim disciplinama (uključujući društvene i humanističke znanosti) te obuhvaćaju aktivnosti iz širokog raspona razina tehnološke spremnosti, uključujući niže razine tehnološke spremnosti;
- (h) otvorene su višestrukim pristupima i rješenjima u skladu s načelom „odozdo prema gore”, kojima se uzimaju u obzir ljudske i društvene potrebe i koristi te prepoznaje važnost različitih doprinosa njihovom ostvarivanju;
- (i) transparentno ostvaruju korist od sinergija s drugim programima Unije, kao i s nacionalnim i, ako je to relevantno, regionalnim inovacijskim ekosustavima.

5. Komisija prati i evaluira svaku misiju u skladu s člancima 50. i 52. te Prilogom V., uključujući napredak u pogledu kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih ciljnih vrijednosti, što obuhvaća provedbu, praćenje i postupno ukidanje misija. Procjena prvih misija uspostavljenih u okviru Programa provodi se najkasnije 2023. i prije donošenja bilo kakve odluke o osmišljavanju novih misija ili o nastavku, prekidu ili preusmjeravanju misija koje su u tijeku. Rezultati te procjene objavljuju se i uključuju, ali nisu ograničeni na, analizu njihova postupka odabira i njihova upravljanja, proračuna, usmjerenosti i dotadašnje uspješnosti.

*Članak 9.***Europsko vijeće za inovacije**

1. Komisija osniva EIC kao jedinstvenu kontaktnu točku s centraliziranim upravljanjem za provedbu djelovanja u okviru stupa III. „Inovativna Europa” koja se odnose na EIC. EIC se uglavnom usredotočuje na revolucionarne i disruptivne inovacije, s posebnim naglaskom na inovacijama kojima se stvaraju tržišta, ali i uz paralelnu potporu svim vrstama inovacija, uključujući postupne inovacije.

EIC djeluje u skladu sa sljedećim načelima:

- (a) jasnom dodanom vrijednošću Unije;
- (b) autonomijom;
- (c) sposobnošću preuzimanja rizika;
- (d) učinkovitošću;
- (e) djelotvornošću;
- (f) transparentnošću;
- (g) odgovornošću.

2. EIC je otvoren za sve vrste inovatora, uključujući pojedince, sveučilišta, istraživačke organizacije i poduzeća (MSP-ovi, uključujući novoosnovana poduzeća, i u iznimnim slučajevima mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije), te pojedinačne korisnike i multidisciplinarnе konzorcije. Najmanje 70 % proračuna EIC-a namijenjeno je MSP-ovima, uključujući novoosnovana poduzeća.

3. Odbor EIC-a i upravljačke značajke EIC-a opisani su u Odluci (EU) 2021/764

*Članak 10.***Europska partnerstva**

1. Dijelovi Programa mogu se provoditi putem europskih partnerstava. Unija u europskim partnerstvima sudjeluje u bilo kojem od sljedećih oblika:

- (a) sudjelovanje u europskim partnerstvima uspostavljenima na temelju memorandumâ o razumijevanju ili ugovornih aranžmana između Komisije i partnera iz članka 2. točke 3. u kojima se određuju ciljevi europskih partnerstva, povezane obveze Unije i ostalih partnera u pogledu njihovih financijskih doprinosa i/ili doprinosa u naravi, ključni pokazatelji uspješnosti i učinka, rezultati koje treba ostvariti i načini izvješćivanja. Oni uključuju utvrđivanje komplementarnih istraživačkih i inovacijskih aktivnosti koje provode partneri te koje se provode u okviru Programa (suprogramirana europska partnerstva);
- (b) sudjelovanje u programu za istraživačke i inovacijske aktivnosti te financijski doprinos takvom programu, uz utvrđivanje ciljeva, ključnih pokazatelja uspješnosti i učinka te rezultata koje treba ostvariti, na temelju obveza partnera u pogledu njihovih financijskih doprinosa i/ili doprinosa u naravi i integracije njihovih relevantnih aktivnosti primjenom djelovanja sufinanciranja Programa (sufinancirana europska partnerstva);
- (c) sudjelovanje u istraživačkim i inovacijskim programima te financijski doprinos takvim programima koje poduzima više država članica u skladu s člankom 185. UFEU-a ili tijela osnovana na temelju članka 187. UFEU-a, kao što su zajednička poduzeća, ili ZZI-ji EIT-a u skladu s Uredbom o EIT-u (institucionalizirana europska partnerstva).

Institucionalizirana europska partnerstva provode se samo ako se drugim dijelovima Programa, uključujući druge oblike europskih partnerstava, ne bi ostvarili ciljevi ili potrebni očekivani učinci te ako je to opravdano dugoročnom perspektivom i visokim stupnjem integracije. Europska partnerstva u skladu s člankom 185. ili člankom 187. UFEU-a provode centralizirano upravljanje svim financijskim doprinosima, osim u propisno opravdanim slučajevima. U slučaju centraliziranog upravljanja svim financijskim doprinosima, doprinosi na razini projekta iz jedne države sudionice ostvaruju se na temelju financiranja zatraženog u prijedlozima pravnih subjekata s poslovnim nastanom u toj državi sudionici, osim ako su se sve države sudionice dogovorile drukčije.

Pravilima za institucionalizirana europska partnerstva utvrđuju se, među ostalim, ciljevi, ključni pokazatelji uspješnosti i učinka te rezultati koje treba ostvariti, kao i povezane obveze za financijske doprinose partnera i/ili njihove doprinose u naravi.

2. Europska partnerstva:

- (a) uspostavljaju se u svrhu odgovora na europske ili globalne izazove samo u slučajevima u kojima bi se ciljevi Programa djelotvornije ostvarili europskim partnerstvom nego samostalnim djelovanjem Unije te u usporedbi s drugim oblicima potpore u okviru Programa; odgovarajući udio proračuna Programa dodjeljuje se onim djelovanjima u okviru Programa koja se provode putem europskih partnerstava; većinski dio proračuna u okviru stupa II. dodjeljuje se djelovanjima izvan europskih partnerstava;
- (b) pridržavaju se načela dodane vrijednosti Unije, transparentnosti i otvorenosti te učinka u Europi i za nju, snažnog učinka poluge u dovoljnom opsegu, dugoročnih obveza svih uključenih strana, fleksibilnosti u provedbi, koherentnosti, koordinacije i komplementarnosti s inicijativama Unije te lokalnim, regionalnim, nacionalnim i, ako je to relevantno, međunarodnim inicijativama ili drugim europskim partnerstvima i misijama;
- (c) slijede jasan pristup utemeljen na načelu životnog ciklusa, vremenski su ograničena i uključuju uvjete za postupno ukidanje financiranja Programa.

3. Europska partnerstva u skladu sa stavkom 1. točkama (a) i (b) ovog članka utvrđuju se u strateškim planovima za istraživanja i inovacije prije njihove provedbe u programima rada.

4. Odredbe i kriteriji za odabir, provedbu, praćenje, evaluaciju i postupno ukidanje europskih partnerstava utvrđeni su u Prilogu III.

Članak 11.

Preispitivanje područjâ za misije i partnerstvo

Komisija do 31. prosinca 2023. provodi preispitivanje Priloga VI. ovoj Uredbi u okviru općeg praćenja Programa, uključujući misije i institucionalizirana europska partnerstva uspostavljena na temelju članka 185. ili 187. UFEU-a, te podnosi izvješće o glavnim nalazima Europskom parlamentu i Vijeću.

Članak 12.

Proračun

1. Financijska omotnica za provedbu Programa za razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2027. iznosi 86 123 000 000 EUR u tekućim cijenama za posebni program iz članka 1. stavka 2. točke (a) i za EIT te 7 953 000 000 EUR u tekućim cijenama za posebni program iz članka 1. stavka 2. točke (c).

2. Okvirna raspodjela iznosa iz stavka 1. za posebni program iz članka 1. stavka 2. točke (a) i za EIT iznosi:

(a) 23 546 000 000 EUR za stup I. „Izvršna znanost” za razdoblje 2021. – 2027., od čega:

- i. 15 027 000 000 EUR za ERC;
- ii. 6 333 000 000 EUR za MSCA;
- iii. 2 186 000 000 EUR za istraživačke infrastrukture;

(b) 47 428 000 000 EUR za stup II. „Globalni izazovi i industrijska konkurentnost” za razdoblje 2021. – 2027., od čega:

- i. 6 893 000 000 EUR za klaster „Zdravlje”;
- ii. 1 386 000 000 EUR za klaster „Kultura, kreativnost i uključivo društvo”;
- iii. 1 303 000 000 EUR za klaster „Civilna sigurnost za društvo”;

- iv. 13 462 000 000 EUR za klaster „Digitalizacija, industrija i svemir“;
  - v. 13 462 000 000 EUR za klaster „Klima, energija i mobilnost“;
  - vi. 8 952 000 000 EUR za klaster „Hrana, biogospodarstvo, prirodni resursi, poljoprivreda i okoliš“;
  - vii. 1 970 000 000 EUR za nenuklearna izravna djelovanja JRC-a;
- (c) 11 937 000 000 EUR za stup III. „Inovativna Europa“ za razdoblje 2021. – 2027., od čega:
- i. 8 752 000 000 EUR za EIC;
  - ii. 459 000 000 EUR za europske inovacijske ekosustave;
  - iii. 2 726 000 000 EUR za EIT;
- (d) 3 212 000 000 EUR za dio „Širenje sudjelovanja i jačanje EIP-a“ za razdoblje 2021. – 2027., od čega:
- i. 2 842 000 000 EUR za „širenje sudjelovanja i izvrsnosti“;
  - ii. 370 000 000 EUR za „reformu i jačanje europskog sustava istraživanja i inovacija“.
3. Kao rezultat prilagodbe za posebne programe predviđene u članku 5. Uredbe (EU, Euratom) 2020/2093, iznos iz stavka 1. za posebni program iz članka 1. stavka 2. točke (a) ove Uredbe i za EIT povećava se dodatnom dodjelom od 3 000 000 000 EUR u stalnim cijenama iz 2018. kako je navedeno u Prilogu II. Uredbi (EU, Euratom) 2020/2093.
4. Okvirna raspodjela iznosa iz stavka 3. jest kako slijedi:
- (a) 1 286 000 000 EUR u stalnim cijenama iz 2018. za stup I. „Izvrzna znanost“, od čega:
- i. 857 000 000 EUR u stalnim cijenama iz 2018. za ERC;
  - ii. 236 000 000 EUR u stalnim cijenama iz 2018. za MSCA;
  - iii. 193 000 000 EUR u stalnim cijenama iz 2018. za istraživačke infrastrukture;
- (b) 1 286 000 000 EUR u stalnim cijenama iz 2018. za stup II. „Globalni izazovi i europska industrijska konkurentnost“, od čega:
- i. 686 000 000 EUR u stalnim cijenama iz 2018. za klaster „Kultura, kreativnost i uključivo društvo“;
  - ii. 257 000 000 EUR u stalnim cijenama iz 2018. za klaster „Civilna sigurnost za društvo“;
  - iii. 171 000 000 EUR u stalnim cijenama iz 2018. za klaster „Digitalizacija, industrija i svemir“;
  - iv. 171 000 000 EUR u stalnim cijenama iz 2018. za klaster „Klima, energija i mobilnost“;
- (c) 270 000 000 EUR u stalnim cijenama iz 2018. za stup III. „Inovativna Europa“, od čega:
- i. 60 000 000 EUR u stalnim cijenama iz 2018. za europske inovacijske ekosustave;
  - ii. 210 000 000 EUR u stalnim cijenama iz 2018. za EIT;
- (d) 159 000 000 EUR u stalnim cijenama iz 2018. za dio „Širenje sudjelovanja i jačanje EIP-a“, od čega:
- i. 99 000 000 EUR u stalnim cijenama iz 2018. za „širenje sudjelovanja i izvrsnosti“;
  - ii. 60 000 000 EUR u stalnim cijenama iz 2018. za „reformu i jačanje europskog sustava istraživanja i inovacija“.
5. Kao odgovor na nepredviđene situacije ili novi razvoj događaja i potreba Komisija može, u okviru godišnjeg proračunskog postupka, odstupiti od iznosa iz stavka 2. za najviše 10 %. Takvo odstupanje nije moguće u pogledu iznosa iz stavka 2. točke (b) podtočke vii. i ukupnog iznosa utvrđenog za dio „Širenje sudjelovanja i jačanje EIP-a“ u stavku 2.

6. Iznosom iz stavaka 1. i 3. ovog članka za posebni program iz članka 1. stavka 2. točke (a) i za EIT mogu se pokrivati i troškovi za pripremu, praćenje, kontrolu, reviziju, evaluaciju i druge aktivnosti te rashodi potrebni za upravljanje Programom i njegovu provedbu, uključujući sve administrativne rashode, kao i evaluaciju ostvarivanja njegovih ciljeva. Administrativni troškovi povezani s neizravnim djelovanjima ne prelaze 5 % ukupnog iznosa neizravnih djelovanja posebnog programa iz članka 1. stavka 2. točke (a) i EIT-a. Osim toga, iznosom iz stavaka 1. i 3. ovog članka za posebni program iz članka 1. stavka 2. točke (a) i za EIT mogu se pokrivati i:

- (a) ako su povezani s ciljevima Programa, troškovi povezani sa studijama, sastancima stručnjaka te aktivnostima informiranja i priopćavanja;
- (b) troškovi povezani s mrežama informacijske tehnologije s naglaskom na obradi i razmjeni informacija, uključujući institucijske alate informacijske tehnologije te drugu tehničku i administrativnu pomoć potrebnu u vezi s upravljanjem Programom.

7. Ako je to potrebno da bi se omogućilo upravljanje djelovanjima koja nisu dovršena do 31. prosinca 2027., odobrena sredstva mogu se unijeti u proračun Unije nakon 2027. radi pokrivanja troškova predviđenih u stavku 6.

8. Proračunske obveze za djelovanja koje traju dulje od jedne financijske godine mogu se rasporediti na više godina u godišnje obroke.

9. U skladu s člankom 193. stavkom 2. drugim podstavkom točkom (a) Financijske uredbe, u propisno opravdanim slučajevima navedenima u odluci o financiranju i tijekom ograničenog razdoblja, aktivnosti koje se podupiru u okviru ove Uredbe i s njima povezani troškovi mogu se smatrati prihvatljivima od 1. siječnja 2021. čak i ako su provedeni i nastali prije podnošenja zahtjeva za bespovratna sredstva.

Članak 13.

Sredstva iz Instrumenta Europske unije za oporavak

1. Podložno članku 3. stavcima 3., 4., 7. i 9. Uredbe (EU) 2020/2094, mjere iz članka 1. stavka 2. te uredbe provode se u okviru Programa putem iznosâ iz članka 2. stavka 2. točke (a) podtočke iv. te uredbe.

2. Iznosi iz članka 2. stavka 2. točke (a) podtočke iv. Uredbe (EU) 2020/2094 čine vanjske namjenske prihode kako je navedeno u članku 3. stavku 1. te uredbe. Ti dodatni iznosi dodjeljuju se isključivo djelovanjima za istraživanja i inovacije usmjerenima na odgovor na posljedice krize uzrokovane bolešću COVID-19, posebno njezine gospodarske, socijalne i društvene posljedice. Prednost se daje inovativnim MSP-ovima, a posebna se pozornost posvećuje njihovoj integraciji u suradničke projekte u okviru stupa II.

3. Okvirna raspodjela iznosâ iz članka 2. stavka 2. točke (a) podtočke iv. Uredbe (EU) 2020/2094 jest kako slijedi:

- (a) 25 % za klaster „Zdravlje”;
- (b) 25 % za klaster „Digitalizacija, industrija i svemir”;
- (c) 25 % za klaster „Klima, energija i mobilnost”;
- (d) 25 % za EIC.

Članak 14.

Otvorena znanost

1. Programom se potiče otvorena znanost kao pristup znanstvenom procesu na temelju suradnje i širenja znanja, osobito u skladu sa sljedećim elementima koji se osiguravaju u skladu s člankom 39. stavkom 3. ove Uredbe:

- (a) otvorenim pristupom znanstvenim publikacijama koje proizlaze iz istraživanja financiranih u okviru Programa;

- (b) otvorenim pristupom istraživačkim podacima, uključujući podatke na kojima se temelje znanstvene publikacije, u skladu s načelom „otvoreni koliko je to moguće, zatvoreni koliko je to potrebno”.
2. Načelo reciprociteta u otvorenoj znanosti promiče se i potiče u svim sporazumima o udruživanju i suradnji s trećim zemljama, uključujući sporazume koje potpisuju tijela za financiranje kojima je povjereno neizravno upravljanje Programom.
3. Odgovorno upravljanje istraživačkim podacima osigurava se u skladu s načelima vidljivosti, dostupnosti, interoperabilnosti i ponovne upotrebljivosti („načela FAIR“). Usto se posvećuje pozornost dugoročnom čuvanju podataka.
4. Promiču se i potiču druge prakse otvorene znanosti, među ostalim u korist MSP-ova.

Članak 15.

Alternativno, kombinirano i kumulativno financiranje te prijenosi sredstava

1. Program se provodi u sinergiji s drugim programima Unije, u skladu s načelom utvrđenim u članku 7. stavku 7.
2. Pečat izvrsnosti dodjeljuje se za pozive na podnošenje prijedlogâ utvrđene u programu rada. U skladu s relevantnim odredbama Uredbe o zajedničkim odredbama za razdoblje 2021. – 2027. i relevantnim odredbama Uredbe o strateškim planovima u okviru ZPP-a iz fondova EFRR, ESF+ i EPFRR može se pružiti potpora za:
- (a) sufinancirana djelovanja odabrana u okviru Programa; i
- (b) djelovanja kojim je dodijeljena oznaka „pečat izvrsnosti”, pod uvjetom da ispunjavaju sve sljedeće uvjete:
- ocijenjena su u pozivu na podnošenje prijedlogâ u okviru Programa;
  - u skladu su s minimalnim zahtjevima u pogledu kvalitete iz tog poziva na podnošenje prijedlogâ; i
  - nisu se financirala u okviru tog poziva na podnošenje prijedlogâ samo zbog proračunskih ograničenja.
3. Financijski doprinosi u okviru programa koji se sufinanciraju iz fondova EFRR, ESF+, EPRA i EPFRR mogu se smatrati doprinosom države članice sudionice europskim partnerstvima na temelju članka 10. stavka 1. točaka (b) i (c) ove Uredbe pod uvjetom da se poštuju relevantne odredbe Uredbe o zajedničkim odredbama za razdoblje 2021. – 2027. te uredbe za pojedine fondove.
4. Za djelovanje za koje je primljen doprinos iz drugog programa Unije može se primiti doprinos i na temelju Programa, pod uvjetom da se doprinosima ne pokrivaju isti troškovi. Na odgovarajući doprinos djelovanju primjenjuju se pravila relevantnog programa Unije. Kumulativno financiranje ne smije premašiti ukupne prihvatljive troškove djelovanja. Potpora iz različitih programa Unije može se izračunati razmjerno u skladu s dokumentima u kojima su utvrđeni uvjeti za potporu.
5. Sredstva dodijeljena državama članicama u okviru podijeljenog upravljanja mogu se na zahtjev dotične države članice prenijeti u Program podložno uvjetima utvrđenima u relevantnim odredbama Uredbe o zajedničkim odredbama za razdoblje 2021. – 2027. Komisija ta sredstva izvršava izravno u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a) Financijske uredbe ili neizravno u skladu s točkom (c) tog podstavka. Ta se sredstva upotrebljavaju u korist dotične države članice.
6. Ako Komisija nije preuzela pravnu obvezu u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja za sredstva prenesena u skladu sa stavkom 5., pripadajuća nenamjenska sredstva mogu se prenijeti natrag u jedan odgovarajući izvorni program ili više njih, na zahtjev države članice, u skladu s uvjetima utvrđenima u relevantnim odredbama Uredbe o zajedničkim odredbama za razdoblje 2021. – 2027.

Članak 16.

Treće zemlje pridružene Programu

1. Program je otvoren za pridruživanje sljedećih trećih zemalja (pridružene zemlje):
  - (a) članica Europskog udruženja slobodne trgovine koje su članice EGP-a, u skladu s uvjetima utvrđenima u Sporazumu o Europskom gospodarskom prostoru;
  - (b) zemalja pristupnica, zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja, u skladu s općim načelima i općim uvjetima za sudjelovanje tih zemalja u programima Unije koji su uspostavljenima u odgovarajućim okvirnim sporazumima i odlukama Vijeća za pridruživanje ili u sličnim sporazumima te u skladu s posebnim uvjetima utvrđenima u sporazumima između Unije i tih zemalja;
  - (c) zemalja obuhvaćenih europskom politikom susjedstva, u skladu s općim načelima i općim uvjetima za sudjelovanje tih zemalja u programima Unije koji su uspostavljeni u odgovarajućim okvirnim sporazumima i odlukama Vijeća za pridruživanje ili u sličnim sporazumima te u skladu s posebnim uvjetima utvrđenima u sporazumima između Unije i tih zemalja;
  - (d) trećih zemalja i teritorija koji ispunjavaju sve sljedeće kriterije:
    - i. imaju dobre kapacitete u području znanosti, tehnologije i inovacija;
    - ii. predani su otvorenom tržišnom gospodarstvu utemeljenom na pravilima, uključujući pošteno i pravedno postupanje s pravima intelektualnog vlasništva, poštovanje ljudskih prava, a koje podupiru demokratske institucije;
    - iii. aktivno promiču politike kojima se poboljšava gospodarska i društvena dobrobit građana.
2. Pridruživanje Programu svake od trećih zemalja iz stavka 1. točke (d) provodi se u skladu s uvjetima utvrđenima u sporazumu o sudjelovanju određene treće zemlje u bilo kojem programu Unije, pod uvjetom da se tim sporazumom:
  - (a) osigurava pravedna ravnoteža u pogledu doprinosa treće zemlje koja sudjeluje u programima Unije i koristi za tu treću zemlju;
  - (b) utvrđuju uvjeti za sudjelovanje u programima Unije, uključujući izračun financijskih doprinosa za pojedinačne programe, i administrativnim troškovima tih programa;
  - (c) trećoj zemlji ne dodjeljuje ovlast za donošenje odluka u pogledu programa Unije;
  - (d) jamče prava Unije da osigura dobro financijsko upravljanje i štiti svoje financijske interese.

Doprinosi iz prvog podstavka točke (b) ovog stavka čine namjenske prihode u skladu s člankom 21. stavkom 5. Financijske uredbe.
3. Opsegom pridruživanja svake treće zemlje Programu u obzir se uzima analiza koristi za Uniju i cilj poticanja gospodarskog rasta u Uniji putem inovacija. U skladu s tim, uz iznimku članica EGP-a, zemalja pristupnica, zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja, dijelovi Programa mogu se isključiti iz sporazuma o pridruživanju za određenu zemlju.
4. Sporazumom o pridruživanju, u mjeri u kojoj je to moguće, predviđa se reciprocitet sudjelovanja pravnih subjekata s poslovnim nastanom u Uniji u jednakovrijednim programima pridruženih zemalja u skladu s uvjetima utvrđenima u tim programima.
5. Uvjetima za određivanje razine financijskog doprinosa osigurava se redovito automatsko ispravljanje svih znatnih neravnoteža u odnosu na iznos koji subjekti s poslovnim nastanom u pridruženoj zemlji prime sudjelovanjem u Programu, uzimajući u obzir troškove upravljanja, izvršenja i rada Programa. Pri dodjeli financijskih doprinosa uzima se u obzir razina sudjelovanja pravnih subjekata pridruženih zemalja u svakom dijelu Programa.

GLAVA II.

PRAVILA ZA SUDJELOVANJE I ŠIRENJE REZULTATA

POGLAVLJE I.

Opće odredbe

Članak 17.

Tijela za financiranje i izravna djelovanja JRC-a

1. Pravila utvrđena u ovoj glavi ne primjenjuju se na izravna djelovanja koja provodi JRC.
2. U propisno opravdanim slučajevima tijela za financiranje mogu odstupiti od pravila utvrđenih u ovoj glavi, osim u slučaju članka 18., 19. i 20., ako je:
  - (a) takvo odstupanje predviđeno temeljnim aktom o osnivanju tijela za financiranje ili o povjeravanju zadaća izvršenja proračuna takvom tijelu; ili
  - (b) za tijela za financiranje iz članka 62. stavka 1. točke (c) podtočke ii., iii. ili v. Financijske uredbe, to predviđeno sporazumom o doprinosima i ako to zahtijevaju njihove posebne operativne potrebe ili priroda djelovanja.

Članak 18.

Prihvatljiva djelovanja i etička načela

1. Ne dovodeći u pitanje stavak 2. ovog članka, samo djelovanja kojima se provode ciljevi navedeni u članku 3. prihvatljiva su za financiranje.

Sljedeća se područja istraživanja ne financiraju:

- (a) aktivnosti čiji je cilj kloniranje ljudi u reproduktivne svrhe;
- (b) aktivnosti usmjerene na promjenu genetskog nasljeđa ljudi, a zbog kojih bi takve promjene mogle postati nasljedne ⁽²⁸⁾;
- (c) aktivnosti namijenjene stvaranju ljudskih embrija isključivo u svrhu istraživanja ili u svrhu dobivanja matičnih stanica, uključujući prijenosom jezgre iz somatskih stanica.

2. Mogu se financirati istraživanja ljudskih matičnih stanica odraslih osoba i embrija ovisno o sadržaju znanstvenog prijedloga i zakonodavnom okviru uključenih država članica. Ne osigurava se financiranje, ni u Uniji ni izvan nje, istraživačkih aktivnosti koje su zabranjene u svim državama članicama. U državi članici ne osigurava se financiranje istraživačke aktivnosti koja je zabranjena u toj državi članici.

Članak 19.

Etička načela

1. Djelovanja koja se provode u okviru Programa moraju biti u skladu s etičkim načelima i relevantnim Unijim, nacionalnim i međunarodnim pravom, uključujući Povelju te Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te njezine dopunske protokole.

Posebna pozornost obraća se na načelo proporcionalnosti, pravo na privatnost, pravo na zaštitu osobnih podataka, pravo na tjelesni i duhovni integritet osobe, pravo na nediskriminaciju i potrebu za osiguravanjem zaštite okoliša te visokog stupnja zaštite zdravlja ljudi.

⁽²⁸⁾ Mogu se financirati istraživanja povezana s liječenjem raka na spolnim žlijezdama.

2. Pravni subjekti koji sudjeluju u djelovanju osiguravaju:
  - (a) etičku samoprocjenu kojom se utvrđuju i detaljno procjenjuju sva predvidljiva etička pitanja povezana s ciljem, provedbom i mogućim učinkom aktivnosti koje će se financirati, uključujući potvrdu usklađenosti sa stavkom 1. te opis načina na koji će se ta usklađenost osigurati;
  - (b) potvrdu da će aktivnosti biti u skladu s Europskim kodeksom ponašanja za integritet istraživanja, koji je objavila Udruga svih europskih akademija, i da se neće provoditi nijedna aktivnost isključena iz financiranja;
  - (c) za aktivnosti koje se provode izvan Unije, potvrdu da bi iste aktivnosti bile dopuštene u državi članici; i
  - (d) za aktivnosti u kojima se upotrebljavaju matične stanice iz ljudskih embrija, prema potrebi, pojedinosti povezane s mjerama izdavanja licencija i kontrole koje poduzimaju nadležna tijela dotičnih država članica, kao i pojedinosti etičkih odobrenja koja će se pribaviti prije početka dotičnih aktivnosti.
3. Prijedlozi se sustavno pregledavaju radi utvrđivanja djelovanja koja izazivaju složena ili ozbiljna etička pitanja i njihova podnošenja na etičku procjenu. Tu etičku procjenu provodi Komisija, osim ako se procjena delegira tijelu za financiranje. Sva djelovanja koja uključuju upotrebu matičnih stanica iz ljudskih embrija ili upotrebu ljudskih embrija podliježu etičkoj procjeni. Etički pregledi i procjene provode se uz potporu stručnjakâ za etička pitanja. Komisija i tijela za financiranje osiguravaju transparentnost etičkih postupaka ne dovodeći u pitanje povjerljivost sadržaja tih postupaka.
4. Pravni subjekti koji sudjeluju u djelovanju moraju prije početka relevantnih aktivnosti dobiti sva odobrenja ili druge obvezne dokumente od relevantnih nacionalnih i/ili lokalnih etičkih odbora ili drugih tijela, kao što su tijela za zaštitu podataka. Ti se dokumenti čuvaju u evidenciji i na zahtjev dostavljaju Komisiji ili relevantnom tijelu za financiranje.
5. Ako je to primjereno, etičke provjere provodi Komisija ili relevantno tijelo za financiranje. U slučaju ozbiljnih ili složenih etičkih pitanja, etičke provjere provodi Komisija, osim ako Komisija tu zadaću delegira tijelu za financiranje.

Etičke provjere provode se uz potporu stručnjakâ za etička pitanja.

6. Djelovanja koje ne ispunjavaju etičke zahtjeve iz stavaka od 1. do 4. i stoga nisu etički prihvatljiva odbijaju se ili prekidaju nakon utvrđivanja etičke neprihvatljivosti.

Članak 20.

Sigurnost

1. Djelovanja koja se provode u okviru Programa moraju biti u skladu s primjenjivim sigurnosnim propisima, a posebno propisima u pogledu zaštite klasificiranih podataka od neovlaštenog otkrivanja, uključujući usklađenost s relevantnim pravom Unije i nacionalnim pravom. U slučaju istraživanja koja se provode izvan Unije i u kojima se upotrebljavaju ili stvaraju klasificirani podaci također je potrebno da je, uz usklađenost s tim zahtjevima, sklopljeni sporazum o sigurnosti između Unije i treće zemlje u kojoj se istraživanje trebaju provoditi.
2. Ako je to primjereno, prijedlozi uključuju samoprocjenu sigurnosti kojom se utvrđuju sva sigurnosna pitanja i detaljno razmatraju načini odgovora na za pitanja kako bi se ispunili zahtjevi relevantnog prava Unije i nacionalnog prava.
3. Ako je to primjereno, Komisija ili relevantno tijelo za financiranje provodi postupak sigurnosne kontrole prijedloga u kojima se otvaraju pitanja sigurnosti.
4. Ako je to primjereno, djelovanja koja se provode u okviru Programa moraju biti u skladu s Odlukom (EU, Euratom) 2015/444 i njezinim provedbenim pravilima.

5. Pravni subjekti koji sudjeluju u djelovanju osiguravaju zaštitu od neovlaštenog otkrivanja klasificiranih podataka koji su upotrijebljeni ili stvoreni tim djelovanjem. Prije početka dotičnih aktivnosti dostavljaju dokaz o sigurnosnoj provjeri osobe ili sigurnosnoj provjeri objekta pribavljen od relevantnih nacionalnih sigurnosnih tijela.
6. Ako neovisni vanjski stručnjaci moraju raditi s klasificiranim podacima, zahtijeva se da ti stručnjaci prođu odgovarajuću sigurnosnu provjeru prije imenovanja.
7. Ako je to primjereno, Komisija ili relevantno tijelo za financiranje može provoditi sigurnosne kontrole.
8. Djelovanja koja nisu u skladu sa sigurnosnim propisima iz ovog članka mogu se odbiti ili prekinuti u bilo kojem trenutku.

POGLAVLJE II.

Bespovratna sredstva

Članak 21.

Bespovratna sredstva

Bespovratna sredstva u okviru Programa dodjeljuju se i njima se upravlja u skladu s glavom VIII. Financijske uredbe, osim ako je drukčije navedeno u ovom poglavlju.

Članak 22.

Pravni subjekti koji su prihvatljivi za sudjelovanje

1. Svaki pravni subjekt, bez obzira na mjesto poslovnog nastana, te uključujući pravne subjekte iz nepridruženih trećih zemalja ili međunarodne organizacije, može sudjelovati u djelovanjima u okviru Programa uz uvjet da su ispunjeni uvjeti utvrđeni u ovoj Uredbi kao i svi uvjeti utvrđeni u programu rada ili pozivu na podnošenje prijedlogâ.
2. Osim u propisno opravdanim slučajevima ako je drukčije predviđeno programom rada, pravni subjekti koji su dio konzorcija prihvatljivi su za sudjelovanje u djelovanjima u okviru Programa pod uvjetom da konzorcij uključuje:
  - (a) najmanje jedan neovisni pravni subjekt s poslovnim nastanom u državi članici; i
  - (b) najmanje dva druga neovisna pravna subjekta, pri čemu svaki ima poslovni nastan u različitim državama članicama ili pridruženim zemljama.
3. Pionirska istraživačka djelovanja ERC-a, djelovanja EIC-a, djelovanja u području osposobljavanja i mobilnosti ili djelovanja sufinanciranja programa može provoditi jedan pravni subjekt ili više njih, pod uvjetom da jedan od tih pravnih subjekata ima poslovni nastan u državi članici ili pridruženoj zemlji na temelju sporazuma sklopljenog u skladu s člankom 16.
4. Djelovanja za koordinaciju i potporu može provoditi jedan pravni subjekt ili više njih, s poslovnim nastanom u državi članici, pridruženoj zemlji ili, u iznimnim slučajevima, drugoj trećoj zemlji.
5. Za djelovanja koja se odnose na stratešku imovinu, interese, autonomiju ili sigurnost Unije, u programu rada može se predvidjeti da je sudjelovanje ograničeno na pravne subjekte s poslovnim nastanom samo u državama članicama, ili na pravne subjekte s poslovnim nastanom u određenim pridruženim ili ostalim trećim zemljama uz one s poslovnim nastanom u državama članicama. Bilo kakvo ograničenje sudjelovanja pravnih subjekata s poslovnim nastanom u pridruženim zemljama koje su članice EGP-a mora biti u skladu s uvjetima Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru. Zbog propisno opravdanih i iznimnih razloga, kako bi se zajamčila zaštita strateških interesa Unije i njezinih država članica, u programu rada iz pojedinih poziva na podnošenje prijedlogâ može se isključiti i sudjelovanje pravnih subjekata s poslovnim nastanom u Uniji ili pridruženim zemljama koji su pod izravnom ili neizravnom kontrolom nepridruženih trećih zemalja ili pravnih subjekata nepridruženih trećih zemalja, ili se njihovo sudjelovanje može podvrgnuti uvjetima utvrđenima u programu rada.

6. Ako je to primjereno i propisno opravdano, programom rada mogu se predvidjeti kriteriji prihvatljivosti uz one navedene u stavcima od 2. do 5. kako bi se uzelo u obzir posebne zahtjeve politike ili karakter i ciljeve djelovanja, uključujući broj pravnih subjekata, vrstu pravnog subjekta i mjesto poslovnog nastana.
7. Za djelovanja za koja se koriste iznosi iz članka 15. stavka 5. sudjelovanje je ograničeno samo na jedan pravni subjekt s poslovnim nastanom u nadležnosti upravljačkog tijela koje delegira ovlasti, osim ako je drukčije dogovoreno s tim upravljačkim tijelom.
8. Ako je to navedeno u programu rada, JRC može sudjelovati u djelovanjima.
9. Za JRC, međunarodne europske istraživačke organizacije i pravne subjekte osnovane na temelju prava Unije smatra se da imaju poslovni nastan u državi članici različitoj od one u kojoj imaju poslovni nastan ostali pravni subjekti koji sudjeluju u djelovanju.
10. Za pionirska istraživačka djelovanja ERC-a, djelovanja u području osposobljavanja i mobilnosti te kada je to predviđeno u programu rada, za međunarodne organizacije sa sjedištem u državi članici ili pridruženoj zemlji smatra se da imaju poslovni nastan u toj državi članici ili pridruženoj zemlji. U pogledu ostalih dijelova Programa za međunarodne organizacije koje nisu međunarodne europske istraživačke organizacije smatra se da imaju poslovni nastan u nepridruženoj trećoj zemlji.

Članak 23.

Pravni subjekti koji su prihvatljivi za financiranje

1. Pravni subjekti prihvatljivi su za financiranje ako imaju poslovni nastan u državi članici ili pridruženoj zemlji. Samo pravni subjekti s poslovnim nastanom u nadležnosti upravljačkog tijela koje delegira ovlasti prihvatljivi su za financiranje za djelovanja za koja se koriste iznosi iz članka 15. stavka 5., osim ako je drugačije dogovorilo to upravljačko tijelo.
2. Pravni subjekti s poslovnim nastanom u nepridruženoj trećoj zemlji snose trošak svojeg sudjelovanja. Međutim, pravni subjekt s poslovnim nastanom u nepridruženim trećim zemljama s niskim do srednjim dohotkom te iznimno drugim nepridruženim trećim zemljama prihvatljiv je za financiranje u okviru djelovanja ako:
  - (a) je dotična treća zemlja navedena u programu rada koji je donijela Komisija; ili
  - (b) Komisija ili relevantno tijelo za financiranje smatra da je sudjelovanje dotičnog pravnog subjekta nužno za provedbu djelovanja.
3. Povezani subjekti prihvatljivi su za financiranje u okviru djelovanja ako imaju poslovni nastan u državi članici, pridruženoj zemlji ili u trećoj zemlji navedenoj u programu rada koji je donijela Komisija.
4. Komisija Europskom parlamentu i Vijeću redovito stavlja na raspolaganje informacije o iznosu financijskih doprinosa Unije koji se daju pravnim subjektima s poslovnim nastanom u pridruženim i nepridruženim trećim zemljama. U pogledu pridruženih zemalja te informacije uključuju i informacije o njihovoj financijskoj bilanci.

Članak 24.

Pozivi na podnošenje prijedlogâ

1. Sadržaj pozivâ na podnošenje prijedlogâ za sva djelovanja uključen je u program rada.
2. Ako je to potrebno za postizanje njihovih ciljeva, pozivi na podnošenje prijedlogâ u iznimnim slučajevima mogu biti ograničeni u svrhu razvoja dodatnih aktivnosti ili dodavanja dodatnih partnera postojećim djelovanjima. Osim toga, programom rada može se predvidjeti mogućnost da se pravni subjekti iz zemalja koje postižu slabe rezultate u području istraživanja i inovacija pridruže već izabranim suradničkim djelovanjima u području istraživanja i inovacija, podložno suglasnosti odgovarajućeg konzorcija i pod uvjetom da pravni subjekti iz takvih zemalja već ne sudjeluju u njima.

3. Poziv na podnošenje prijedlogâ ne zahtijeva se za djelovanja za koordinaciju i potporu ili za djelovanja sufinanciranja programa koja:

- (a) provodi JRC ili pravni subjekti navedeni u programu rada;
- (b) nisu obuhvaćena područjem primjene poziva na podnošenje prijedlogâ, u skladu s člankom 195. točkom (e) Financijske uredbe.

4. U programu rada navodi se u okviru kojih se poziva na podnošenje prijedlogâ mogu dodijeliti pečati izvrsnosti. Uz prethodno odobrenje podnositelja prijedloga informacije o primjeni i evaluaciji mogu se razmjenjivati sa zainteresiranim tijelima za financiranje, podložno sklapanju sporazumâ o povjerljivosti.

Članak 25.

Zajednički pozivi na podnošenje prijedlogâ

Komisija ili relevantno tijelo za financiranje može objaviti zajednički poziv na podnošenje prijedlogâ:

- (a) s trećim zemljama, uključujući njihove znanstvene i tehnološke organizacije ili agencije;
- (b) s međunarodnim organizacijama;
- (c) s neprofitnim pravnim subjektima.

U slučaju zajedničkog poziva na podnošenje prijedlogâ podnositelji prijedloga moraju ispunjavati zahtjeve iz članka 22. te se utvrđuju zajednički postupci odabira i evaluacije prijedlogâ. U takve postupke uključena je uravnotežena skupina stručnjaka koje imenuje svaka strana.

Članak 26.

Pretkomercijalna nabava i javna nabava inovativnih rješenja

1. Djelovanja mogu uključivati ili za primarni cilj imati pretkomercijalnu nabavu ili javnu nabavu inovativnih rješenja koju provode korisnici koji su javni naručitelji ili naručitelji kako su definirani u direktivama 2014/24/EU ⁽²⁹⁾ i 2014/25/EU ⁽³⁰⁾ Europskog parlamenta i Vijeća.

2. U postupcima nabave:

- (a) poštuju se pravila o tržišnom natjecanju i načela transparentnosti, nediskriminacije, jednakog postupanja, dobrog financijskog upravljanja i proporcionalnosti;
- (b) može se odobriti sklapanje više ugovora u okviru istog postupka (više dobavljača);
- (c) predviđa se sklapanje ugovora s ponuđačima koji nude najbolju vrijednost za novac, pri čemu se osigurava da ne postoje sukobi interesa.

U slučaju pretkomercijalne nabave, ako je to primjereno i ne dovodeći u pitanje načela navedena u točki (a), postupak nabave može biti pojednostavnjeni ili ubrzani i mogu se predvidjeti posebni uvjeti kao što je ograničavanje mjesta izvođenja naručenih aktivnosti na državno područje država članica i pridruženih zemalja.

3. Ugovaratelj koji ostvari rezultate u pretkomercijalnoj nabavi vlasnik je barem prava intelektualnog vlasništva koja su povezana s tim rezultatima. Javni naručitelji uživaju barem pravo na pristup rezultatima za vlastitu upotrebu bez plaćanja licencijskih naknada i pravo dodjele, ili pravo zahtijevati od sudjelujućih ugovaratelja da trećim stranama dodijele neisključive licencije za iskorištavanje rezultata za javnog naručitelja pod poštenim i razumnim uvjetima i bez prava na davanje podlicencija. Ako ugovaratelj ne uspije komercijalno iskoristiti rezultate nakon pretkomercijalne nabave u roku koji je utvrđen ugovorom, javni naručitelji, nakon savjetovanja s ugovarateljem o razlozima neiskorištavanja, mogu od njega zahtijevati da vlasništvo nad rezultatima prenese na javne naručitelje.

⁽²⁹⁾ Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ. (SL L 94, 28.3.2014., str. 65.).

⁽³⁰⁾ Direktiva 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ. (SL L 94, 28.3.2014., str. 243.).

Članak 27.

Financijska sposobnost podnositelja prijedloga

1. Uz iznimke navedene u članku 198. stavku 5. Financijske uredbe financijska sposobnost provjerava se samo za koordinatora i samo ako je iznos financijskih sredstava Unije zatraženih za djelovanje jednak ili veći od 500 000 EUR.
2. Neovisno o stavku 1., ako postoje opravdani razlozi za sumnju u financijsku sposobnost podnositelja prijedloga ili ako postoji veći rizik zbog sudjelovanja u nekoliko tekućih djelovanja financiranih iz istraživačkih i inovacijskih programa Unije, Komisija ili relevantno tijelo za financiranje provjerava i financijsku sposobnost drugih podnositelja prijedloga ili koordinatora čak i ako je iznos zatraženih financijskih sredstava ispod praga iz stavka 1.
3. Ako financijsku sposobnost strukturno jamči drugi pravni subjekt, provjerava se financijska sposobnost tog drugog pravnog subjekta.
4. U slučaju slabe financijske sposobnosti podnositelja prijedloga Komisija ili relevantno tijelo za financiranje može kao uvjet za sudjelovanje podnositelja prijedloga odrediti dostavljanje izjave povezanog subjekta o solidarnoj odgovornosti.
5. Doprinos Mehanizmu iz članka 37. ove Uredbe smatra se dostatnim jamstvom u skladu s člankom 152. Financijske uredbe. Od korisnika se ne mogu prihvatiti niti im se mogu nametnuti dodatna jamstva ili osiguranje.

Članak 28.

Kriteriji za dodjelu i odabir

1. Prijedlog se evaluira na temelju sljedećih kriterija za dodjelu:
  - (a) izvrsnost;
  - (b) učinak;
  - (c) kvaliteta i učinkovitost provedbe.
2. Na prijedloge za pionirska istraživačka djelovanja ERC-a primjenjuje se samo kriterij iz stavka 1. točke (a).
3. Programom rada utvrđuju se daljnje pojedinosti primjene kriterija za dodjelu utvrđenih u stavku 1., uključujući pondere, pragove i, ako je to relevantno, pravila za postupanje s prijedlozima *ex aequo*, uzimajući u obzir ciljeve poziva na podnošenje prijedlogâ. Uvjeti za postupanje s prijedlozima *ex aequo* mogu obuhvaćati, ali nisu ograničeni na, sljedeće kriterije: MSP-ove, rod i geografsku raznolikost.
4. Komisija i druga tijela za financiranje u obzir uzimaju mogućnost postupka podnošenja i evaluacije u dvije faze te se, ako je to primjereno, anonimizirani prijedlozi mogu evaluirati tijekom prve faze evaluacije na temelju jednog ili više kriterija za dodjelu iz stavka 1.

Članak 29.

Evaluacija

1. Prijedloge evaluira odbor za evaluaciju, koji je sastavljen od neovisnih vanjskih stručnjaka.

Za aktivnosti EIC-a, misije i u propisno opravdanim slučajevima kako je navedeno u programu rada koji je donijela Komisija, odbor za evaluaciju može biti sastavljen djelomično ili, u slučaju djelovanja za koordinaciju i potporu, djelomično ili potpuno od predstavnika institucija ili tijela Unije kako je navedeno u članku 150. Financijske uredbe.

Postupak evaluacije mogu pratiti neovisni promatrači.

2. Ako je to primjenjivo, odbor za evaluaciju rangira prijedloge koji su prošli primjenjive pragove s obzirom na:
  - (a) rezultate evaluacije;
  - (b) njihov doprinos ostvarenju posebnih ciljeva politike, uključujući stvaranje usklađenog portfelja projekata, i to za aktivnosti u okviru Tragača, misije i u drugim propisno opravdanim slučajevima kako je detaljno navedeno u programu rada koji je donijela Komisija.

Za aktivnosti u okviru EIC-a, misije i u drugim propisno opravdanim slučajevima, kako je detaljno navedeno u programu rada koji je donijela Komisija, odbor za evaluaciju može također predložiti prilagodbe prijedlogâ u mjeri u kojoj su te prilagodbe potrebne za usklađenost pristupa na temelju portfelja. Te prilagodbe moraju biti u skladu s uvjetima za sudjelovanje i usklađene s načelom jednakog postupanja. Programski odbor obavješćuje se o takvim slučajevima.

3. Postupak evaluacije osmišljava se tako da se izbjegnu sukobi interesa i pristranost. Jamči se transparentnost kriterijâ evaluacije i metode ocjenjivanja prijedloga.
4. U skladu s člankom 200. stavkom 7. Financijske uredbe, podnositelji prijedloga primaju povratne informacije u svim fazama evaluacije i, ako je prijedlog odbijen, razloge za odbijanje.
5. Pravni subjekti s poslovnim nastanom u zemljama koje postižu slabe rezultate u području istraživanja i inovacija koji su uspješno sudjelovali u komponenti „širenje sudjelovanja i izvrsnosti” na zahtjev primaju evidenciju o njihovu sudjelovanju koja se može priložiti prijedlozima za dijelove Programa koji uključuju suradnju, a koje oni koordiniraju.

Članak 30.

Postupak preispitivanja evaluacije, upiti i pritužbe

1. Podnositelj prijedloga može zahtijevati preispitivanje evaluacije ako smatra da primjenjiv postupak evaluacije nije ispravno primijenjen na njegov prijedlog ⁽³¹⁾.
2. Samo postupovni aspekti evaluacije mogu biti predmet zahtjeva za preispitivanje evaluacije. Evaluacija merituma prijedloga nije predmet preispitivanja evaluacije.
3. Zahtjev za preispitivanje evaluacije odnosi se na određeni prijedlog i podnosi se u roku od 30 dana od priopćavanja rezultata evaluacije.

Odbor za preispitivanje evaluacije pruža mišljenje o postupovnim aspektima evaluacije te njime predsjedaju i u njemu sudjeluju službenici Komisije ili relevantnog tijela za financiranje koji nisu bili uključeni u evaluaciju prijedlogâ. Odbor za preispitivanje evaluacije može preporučiti jedno od sljedećeg:

- (a) ponovnu evaluaciju prijedloga, koju ponajprije provode evaluatori koji nisu bili uključeni u prethodnu evaluaciju; ili
  - (b) potvrdu početne evaluacije.
4. Preispitivanje evaluacije ne smije odužiti postupak odabira za prijedloge koji nisu predmet tog preispitivanja.
  5. Komisija osigurava postojanje postupka kojim sudionici mogu izravno podnositi upite i pritužbe o svojem sudjelovanju u Programu. Informacije o načinu prijave upita ili pritužbi moraju biti dostupne na internetu.

⁽³¹⁾ Postupak će se objasniti u dokumentu koji će se objaviti prije početka postupka evaluacije.

*Članak 31.***Vrijeme do dodjele bespovratnih sredstava**

1. Odstupajući od članka 194. stavka 2. prvog podstavka Financijske uredbe, primjenjuju se sljedeća razdoblja:
  - (a) za obavješćivanje svih podnositelja zahtjeva o ishodu evaluacije njihova zahtjeva, najviše pet mjeseci od zadnjeg dana za podnošenje cjelovitih prijedloga;
  - (b) za potpisivanje sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava s podnositeljima zahtjeva, najviše osam mjeseci od zadnjeg dana za podnošenje cjelovitih prijedloga.
2. U programu rada mogu se utvrditi kraća razdoblja od onih predviđenih u stavku 1.
3. Uz iznimke utvrđene u članku 194. stavku 2. drugom podstavku Financijske uredbe, razdoblja iz stavka 1. ovog članka mogu se produljiti za djelovanja ERC-a, za misije i kada su djelovanja podvrgnuta etičkoj procjeni ili sigurnosnoj kontroli.

*Članak 32.***Izvršenje bespovratnih sredstava**

1. Ako korisnik ne ispuní svoje obveze u pogledu tehničke provedbe djelovanja, drugi korisnici moraju ispuniti te obveze bez dodatnog financiranja sredstvima Unije, osim ako su izričito oslobođeni te obveze. Financijska odgovornost svakog korisnika ograničena je na njegov dug podložno odredbama koje se odnose na Mehanizam.
2. Sporazumom o dodjeli bespovratnih sredstava mogu se odrediti ključne etape i povezani obroci predfinanciranja. Ako se ključne etape ne ostvare, djelovanje se može suspendirati, izmijeniti ili, ako je to propisno opravdano, prekinuti.
3. Djelovanje se može prekinuti i ako očekivani rezultati prestanu biti relevantni za Uniju zbog znanstvenih ili tehnoloških razloga ili, u slučaju Akceleratora, također zbog gospodarskih razloga ili, u slučaju EIC-a i misija, također zbog njihove relevantnosti kao dijela portfelja djelovanja. Komisija u skladu s člankom 133. Financijske uredbe provodi postupak s koordinatorom djelovanja i, ako je to primjereno, s neovisnim vanjskim stručnjacima prije nego što odluči prekinuti djelovanje.

*Članak 33.***Sporazumi o dodjeli bespovratnih sredstava**

1. Komisija, u bliskoj suradnji s državama članicama, sastavlja modele sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava između Komisije ili relevantnog tijela za financiranje i korisnikâ u skladu s ovom Uredbom. Ako je potrebna znatna izmjena modela sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava, među ostalim radi dodatnog pojednostavnjenja za korisnike, Komisija u bliskoj suradnji s državama članicama prema potrebi revidira taj model sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava.
2. Sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava utvrđuju se prava i obveze korisnika te Komisije ili relevantnog tijela za financiranje u skladu s ovom Uredbom. Njima se utvrđuju i prava i obveze pravnih subjekata koji postanu korisnici tijekom provedbe djelovanja, kao i uloga i zadaće koordinatora.

*Članak 34.***Stope financiranja**

1. Jedinstvena stopa financiranja po djelovanju primjenjuje se za sve aktivnosti koje to djelovanje financira. Najviša stopa po djelovanju utvrđuje se u programu rada.

2. Do 100 % ukupnih prihvatljivih troškova djelovanja u okviru Programa može se nadoknaditi, osim za:
  - (a) inovacijska djelovanja, kod kojih se može nadoknaditi do 70 % ukupnih prihvatljivih troškova, osim za neprofitne pravne subjekte, kod kojih se može nadoknaditi do 100 % ukupnih prihvatljivih troškova;
  - (b) djelovanja sufinanciranja programa, kod kojih se može nadoknaditi najmanje 30 %, a u utvrđenim i propisno opravdanim slučajevima do 70 % ukupnih prihvatljivih troškova.
3. Stope sufinanciranja utvrđene u ovom članku primjenjuju se i na djelovanja za koja su utvrđeni paušalna stopa, financiranje na temelju jediničnih troškova ili jednokratni iznos za cijelo djelovanje ili dio djelovanja.

Članak 35.

Neizravni troškovi

1. Neizravni prihvatljivi troškovi iznose 25 % ukupnih izravnih prihvatljivih troškova, isključujući izravne prihvatljive troškove za podugovaranje, financijsku potporu trećim stranama i sve jedinične troškove ili jednokratne iznose koji uključuju neizravne troškove.

Ako je to primjereno, neizravni troškovi uključeni u jedinične troškove ili jednokratne iznose izračunavaju se primjenom paušalne stope iz prvog podstavka, osim za jedinične troškove za interno fakturiranu robu i usluga, koji se izračunavaju na osnovi stvarnih troškova, u skladu s uobičajenom praksom troškovnog računovodstva korisnika.

2. Neovisno o stavku 1., ako je tako predviđeno u programu rada, neizravni troškovi mogu se prijaviti u obliku jednokratnog iznosa ili jediničnih troškova.

Članak 36.

Prihvatljivi troškovi

1. Uz kriterije navedene u članku 186. Financijske uredbe, za korisnike čije su naknade temeljene na projektu troškovi osoblja prihvatljivi su do iznosa naknade koja bi se toj osobi isplatila za rad na sličnim projektima u području istraživanja i inovacija koji se financiraju iz nacionalnih programa, uključujući davanja za socijalno osiguranje i druge troškove povezane s naknadama za osoblje dodijeljeno djelovanju, koji proizlaze iz nacionalnog prava ili ugovora o radu.
2. Odstupajući od članka 190. stavka 1. Financijske uredbe, troškovi sredstava koja treće strane stavljaju na raspolaganje putem doprinosa u naravi prihvatljivi su do iznosa izravnih prihvatljivih troškova treće strane.
3. Odstupajući od članka 192. Financijske uredbe, prihod ostvaren iskorištavanjem rezultata ne smatra se primitcima od djelovanja.
4. Korisnici se mogu koristiti svojim uobičajenim računovodstvenim praksama kako bi utvrdili i prijavili troškove nastale u vezi s djelovanjem u skladu sa svim uvjetima utvrđenima u sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava, u skladu s ovom Uredbom i člankom 186. Financijske uredbe.
5. Odstupajući od članka 203. stavka 4. Financijske uredbe, potvrda o financijskim izvještajima obvezna je u trenutku plaćanja preostalog iznosa ako su iznosi koji se potražuju kao stvarni troškovi i jedinični troškovi izračunani u skladu s uobičajenim praksama troškovnog računovodstva jednaki ili veći od 325 000 EUR.

Potvrde o financijskim izvještajima može sastaviti ovlašteni vanjski revizor ili ih, u slučaju javnih tijela, može izdati nadležni i neovisni javni službenik u skladu s člankom 203. stavkom 4. Financijske uredbe.

6. Ako je to primjereno, za djelovanja u području osposobljavanja i mobilnosti u okviru MSCA, doprinos Unije uzima u obzir sve dodatne troškove korisnika povezane s roditeljskim dopustom, roditeljskim dopustom, bolovanjem, posebnim dopustom te promjenom organizacije domaćina koja nudi radno mjesto ili promjenom obiteljskog statusa istraživača tijekom trajanja sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava.

7. Troškovi povezani s otvorenim pristupom, uključujući planove upravljanja podacima, prihvatljivi su za povrat troškova kako je dodatno određeno u sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava.

Članak 37.

Mehanizam uzajamnog osiguranja

1. Uspostavlja se mehanizam uzajamnog osiguranja („Mehanizam“) koji zamjenjuje i nasljeđuje fond uspostavljen u skladu s člankom 38. Uredbe (EU) br. 1290/2013. Mehanizam pokriva rizik povezan s izostankom povrata iznosa koje korisnici duguju:

- (a) Komisiji na temelju Odluke br. 1982/2006/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³²⁾;
- (b) Komisiji i tijelima Unije u okviru programa Obzor 2020.;
- (c) Komisiji i tijelima za financiranje u okviru Programa.

Pokrivanje rizika u pogledu tijela za financiranje iz prvog podstavka točke (c) može se provesti sustavom neizravnog pokrivanja utvrđenim u primjenjivom sporazumu i uzimajući u obzir prirodu tijela za financiranje.

2. Mehanizmom upravlja Unija, koju predstavlja Komisija, koja djeluje kao izvršitelj. Komisija utvrđuje posebna pravila za poslovanje Mehanizma.

3. Korisnici daju doprinos od 5 % finansijskih sredstava koje je Unija dodijelila za djelovanje. Na temelju periodičnih transparentnih evaluacija Komisija može povećati taj doprinos do 8 % ili ga može smanjiti na manje od 5 %. Doprinos korisnikâ Mehanizmu kompenzira se iz prvog predfinanciranja i uplaćuje u Mehanizam u ime korisnikâ. Taj doprinos ne premašuje iznos prvog predfinanciranja.

4. Doprinos korisnika vraća se u trenutku plaćanja preostalog iznosa.

5. Sav finansijski povrat ostvaren u okviru Mehanizma pridodaje se Mehanizmu. Ako povrat nije dovoljan, Mehanizam neće intervenirati, a Komisija ili relevantno tijelo za financiranje izravno od korisnika ili trećih strana naplaćuje sve iznose koje duguju.

6. Vraćeni iznosi predstavljaju prihod namijenjen Mehanizmu u smislu članka 21. stavka 5. Financijske uredbe. Nakon dodjele svih bespovratnih sredstava čiji je rizik izravno ili neizravno obuhvaćen Mehanizmom, Komisija osigurava povrat svih nepodmirenih iznosa te ih uvrštava u proračun Unije, podložno odlukama zakonodavnog tijela.

7. Mehanizam se može proširiti na korisnike bilo kojeg drugog programa Unije kojim se izravno upravlja. Komisija donosi uvjete za sudjelovanje korisnika drugih programa.

Članak 38.

Vlasništvo i zaštita

1. Korisnici su vlasnici rezultata koje stvaraju. Oni osiguravaju da se sva prava njihovih zaposlenika ili bilo koje druge strane u pogledu rezultata mogu ostvarivati na način usklađen s obvezama korisnikâ u sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava.

Dva korisnika ili više njih zajednički su vlasnici rezultata u sljedećim slučajevima:

- (a) ako su ih zajednički stvorili; i

⁽³²⁾ Odluka br. 1982/2006/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o Sedmom okvirnom programu Europske zajednice za istraživanja, tehnološki razvoj i demonstracijske aktivnosti (2007. – 2013.) (SL L 412, 30.12.2006., str. 1.).

(b) ako nije moguće:

- i. utvrditi pripadajući doprinos svakog korisnika; ili
- ii. razdvojiti ih za potrebe traženja, dobivanja ili zadržavanja njihove zaštite.

Zajednički vlasnici u pisanom se obliku dogovaraju o dodjeli i uvjetima ostvarivanja zajedničkog vlasništva. Osim ako je drukčije dogovoreno u sporazumu o konzorciju ili u sporazumu o zajedničkom vlasništvu, svaki zajednički vlasnik može dodijeliti neisključive licencije trećim stranama za iskorištavanje rezultata u zajedničkom vlasništvu (bez prava na podlicenciranje) uz uvjet da su ostali zajednički vlasnici o tome unaprijed obaviješteni te da dobiju poštenu i razumnu naknadu. Zajednički vlasnici mogu se u pisanom obliku dogovoriti o primjeni nekog drugog rješenja umjesto zajedničkog vlasništva.

2. Korisnici koji su primili financijska sredstva Unije moraju na odgovarajući način zaštititi svoje rezultate ako je zaštita moguća i opravdana, uzimajući u obzir sve relevantne aspekte, uključujući mogućnosti za komercijalno iskorištavanje i sve druge legitimne interese. Pri odlučivanju o zaštiti korisnici u obzir uzimaju i legitimne interese ostalih korisnika u djelovanju.

Članak 39.

Iskorištavanje i širenje rezultata

1. Svaki korisnik koji je primio financijska sredstva Unije ulaže sve napore da iskoristi rezultate u svojem vlasništvu ili da ih da na iskorištavanje drugom pravnom subjektu. Rezultate mogu izravno iskorištavati korisnici ili ih se može iskorištavati neizravno, posebno putem prijenosa i licenciranja rezultata u skladu s člankom 40.

U programu rada mogu se predvidjeti dodatne obveze povezane s iskorištavanjem.

Ako unatoč svim naporima korisnika da izravno ili neizravno iskoristi rezultate njegovi rezultati ne budu iskorišteni u roku određenom u sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava, korisnik upotrebljava odgovarajuću internetsku platformu utvrđenu u sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava kako bi pronašao strane zainteresirane za iskorištavanje tih rezultata. Od te se obveze može odstupiti na zahtjev korisnika ako je to opravdano.

2. Podložno svim ograničenjima u smislu zaštite intelektualnog vlasništva, sigurnosnih propisa ili legitimnih interesa, korisnici moraju širiti svoje rezultate čim je to izvedivo u javno dostupnom formatu.

U programu rada mogu se predvidjeti dodatne obveze povezane sa širenjem rezultata, uz istodobnu zaštitu gospodarskih i znanstvenih interesa Unije.

3. Korisnici osiguravaju da se otvoreni pristup znanstvenim publikacijama primjenjuje u okviru uvjeta utvrđenih u sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava. Korisnici posebno osiguravaju da oni ili autori zadržavaju dostatna prava intelektualnog vlasništva kako bi se zadovoljili zahtjevi u pogledu otvorenog pristupa.

Otvoreni pristup istraživačkim podacima opće je pravilo u okviru uvjeta utvrđenih u sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava, pri čemu se osigurava mogućnost iznimki u skladu s načelom „otvoreni koliko je to moguće, zatvoreni koliko je to potrebno”, uzimajući u obzir legitimne interese korisnika, uključujući komercijalno iskorištavanje i sva druga ograničenja kao što su pravila o zaštiti podataka, privatnost, povjerljivost, poslovne tajne, interesi Unije u pogledu konkurencije, sigurnosni propisi ili prava intelektualnog vlasništva.

U programu rada mogu se predvidjeti dodatni poticaji ili obveze u svrhu pridržavanja praksi otvorene znanosti.

4. Korisnici upravljaju svim istraživačkim podacima nastalima unutar djelovanja u okviru Programa u skladu s načelima FAIR i sporazumom o dodjeli bespovratnih sredstava te uspostavljaju plan za upravljanje podacima.

U programu rada mogu se, kada je to opravdano, predvidjeti dodatne obveze uporabe EOSC-a za pohranu istraživačkih podataka i omogućavanje pristupa tim podacima.

5. Korisnici koji namjeravaju širiti svoje rezultate o tome unaprijed obavješćuju ostale korisnike uključene u djelovanje. Bilo koji drugi korisnik može podnijeti prigovor ako može dokazati da bi širenje rezultata znatno narušilo njegove legitimne interese povezane s njegovim rezultatima ili postojećim znanjem. U tim se slučajevima rezultati ne smiju širiti, osim ako se poduzmu odgovarajuće mjere zaštite tih legitimnih interesa.

6. Osim ako je drukčije predviđeno u programu rada, prijedlozi uključuju plan za iskorištavanje i širenje rezultata. Ako očekivano iskorištavanje rezultata podrazumijeva razvoj, stvaranje, proizvodnju i stavljanje na tržište proizvoda ili procesa ili stvaranje i pružanje usluge, taj plan uključuje strategiju za takvo iskorištavanje. Ako je planom predviđeno da se rezultati iskorištavaju ponajprije u nepridruženim trećim zemljama, pravni subjekti objašnjavaju zašto se smatra da je to iskorištavanje i dalje u interesu Unije.

Korisnici ažuriraju plan za iskorištavanje i širenje rezultata tijekom i nakon završetka djelovanja, u skladu sa sporazumom o dodjeli bespovratnih sredstava.

7. Za potrebe praćenja i širenja rezultata koje provodi Komisija ili relevantno tijelo za financiranje korisnici dostavljaju sve zatražene informacije povezane s iskorištavanjem i širenjem njihovih rezultata, u skladu sa sporazumom o dodjeli bespovratnih sredstava. Podložno legitimnim interesima korisnika takve informacije stavljaju se na raspolaganje javnosti.

Članak 40.

Prijenos i licenciranje

1. Korisnici mogu prenijeti vlasništvo nad svojim rezultatima. Korisnici osiguravaju da se njihove obveze primjenjuju i na novog vlasnika te da potonji ima obvezu prenijeti te obveze u okviru svakog budućeg prijenosa.

2. Osim ako je u pisanom obliku drukčije dogovoreno za posebno utvrđene treće strane, uključujući povezane subjekte, ili osim ako je to nemoguće prema mjerodavnom pravu, korisnici koji namjeravaju prenijeti vlasništvo nad rezultatima o tome unaprijed obavješćuju sve ostale korisnike koji još uvijek imaju prava pristupa rezultatima. Ta obavijest mora uključivati dovoljno informacija o novom vlasniku kako bi korisnik mogao procijeniti učinke na svoja prava pristupa.

Osim ako je u pisanom obliku drukčije dogovoreno za posebno utvrđene treće strane, uključujući povezane subjekte, korisnik može podnijeti prigovor na prijenos vlasništva nad rezultatima koji namjerava izvršiti drugi korisnik ako može dokazati da bi prijenos negativno utjecao na njegova prava pristupa. U tom slučaju nije moguće izvršiti prijenos dok se ne postigne dogovor među dotičnim korisnicima. Sporazumom o dodjeli bespovratnih sredstava utvrđuju se rokovi u tom pogledu.

3. Korisnici mogu dodijeliti licencije za svoje rezultate ili na drugi način dati pravo na njihovo iskorištavanje, među ostalim na ekskluzivnoj osnovi, ako to ne utječe na ispunjavanje obveza tih korisnika. Ekskluzivne licencije za rezultate mogu se dodijeliti podložno suglasnosti svih ostalih dotičnih korisnika da se odriču svojih prava pristupa tim rezultatima.

4. Ako je to opravdano, sporazumom o dodjeli bespovratnih sredstava predviđa se pravo Komisije ili relevantnog tijela za financiranje na podnošenje prigovora na prijenose vlasništva nad rezultatima ili na dodjelu isključive licencije u pogledu rezultata, ako:

- (a) su korisnici koji su stvorili rezultate primili financijska sredstva Unije;
- (b) se rezultati prenose ili se licencija dodjeljuje pravnom subjektu s poslovnim nastanom u nepridruženoj trećoj zemlji; i
- (c) prijenos ili dodjela licencije nije u skladu s interesima Unije.

Ako je predviđeno pravo na prigovor, korisnik daje prethodnu obavijest o namjeri prijenosa vlasništva nad rezultatima ili dodjele isključive licencije u pogledu rezultata. Od prava na prigovor može se odreći u pisanom obliku za prijenose ili dodjelu bespovratnih sredstava posebno određenim pravnim subjektima ako su uspostavljene mjere za zaštitu interesa Unije.

Članak 41.

Prava pristupa

1. Zahtjevi za ostvarivanje prava pristupa i odricanje od prava pristupa sastavljaju se u pisanom obliku.
2. Osim ako je drukčije dogovoreno s davateljem dotičnih prava, prava pristupa ne uključuju pravo na podlicenciranje.
3. Prije pristupanja sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava korisnici obavješćuju jedni druge o svim ograničenjima davanja pristupa njihovu postojećem znanju.
4. Ako korisnik više nije uključen u djelovanje, to ne utječe na njegove obveze davanja pristupa.
5. Ako korisnik ne ispuni svoje obveze, korisnici se mogu dogovoriti da taj korisnik više nema prava pristupa.
6. Korisnici daju pristup:
  - (a) svojim rezultatima, bez plaćanja licencijskih naknada, bilo kojem drugom korisniku u djelovanju kojemu su ti rezultati potrebni za provedbu vlastitih zadaća;
  - (b) svojem postojećem znanju bilo kojem drugom korisniku u djelovanju kojemu je ono potrebno za provedbu njegovih zadaća, podložno svim ograničenjima iz stavka 3.; taj se pristup daje bez plaćanja licencijskih naknada, osim ako su se korisnici drukčije dogovorili prije njihova pristupanja sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava;
  - (c) svojim rezultatima i, podložno svim ograničenjima iz stavka 3., svojem postojećem znanju bilo kojem drugom korisniku u djelovanju kojemu su ti rezultati i znanje potrebni za iskorištavanje vlastitih rezultata; taj se pristup daje pod poštenim i razumnim uvjetima koji se trebaju dogovoriti.
7. Osim ako su se korisnici drukčije dogovorili, oni također daju pristup svojim rezultatima i, podložno svim ograničenjima iz stavka 3., svojem postojećem znanju pravnom subjektu:
  - (a) koji ima poslovni nastan u državi članici ili pridruženoj zemlji;
  - (b) koji je pod izravnom ili neizravnom kontrolom drugog korisnika ili je pod istom izravnom ili neizravnom kontrolom kao i taj korisnik, ili koji izravno ili neizravno kontrolira tog korisnika; i
  - (c) kojemu je pristup potreban za iskorištavanje rezultata tog korisnika, u skladu s obvezama korisnika povezanim s iskorištavanjem.

Pristup se daje pod poštenim i razumnim uvjetima koji se trebaju dogovoriti.

8. Zahtjev za pristup za potrebe iskorištavanja može se podnijeti u roku od godine dana nakon završetka djelovanja, osim ako se korisnici dogovore o drukčijem roku.
9. Korisnici koji su primili financijska sredstva Unije daju pristup svojim rezultatima, bez plaćanja licencijskih naknada, institucijama, tijelima, uredima ili agencijama Unije za razvoj, provedbu i praćenje politika ili programa Unije. Pristup je ograničen na nekomercijalnu i nekonkurentnu upotrebu.

Takva prava pristupa ne proširuju se na postojeće znanje korisnika.

U djelovanjima u okviru klastera „Civilna sigurnost za društvo”, korisnici koji su primili financijska sredstva Unije daju pristup svojim rezultatima, bez plaćanja licencijskih naknada, nacionalnim tijelima država članica za razvoj, provedbu i praćenje njihovih politika ili programa u tom području. Pristup je ograničen na nekomercijalnu i nekonkurentnu upotrebu i podliježe bilateralnom sporazumu kojim se utvrđuju posebni uvjeti čiji je cilj osigurati da se ta prava pristupa upotrebljavaju samo u predviđenu svrhu i da su uspostavljene odgovarajuće obveze povjerljivosti. Država članica, odnosno institucija, tijelo, ured ili agencija Unije koja podnosi zahtjev, o takvim zahtjevima obavješćuje sve države članice.

10. U programu rada mogu se, ako je to primjereno, predvidjeti dodatna prava pristupa.

*Članak 42.***Posebne odredbe**

1. Posebne odredbe o vlasništvu, iskorištavanju i širenju rezultata, prijenosu i licenciranju, te o pravima pristupa, mogu se primjenjivati na djelovanja ERC-a, djelovanja u području osposobljavanja i mobilnosti, djelovanja pretkomercijalne nabave, djelovanja javne nabave inovativnih rješenja, djelovanja sufinanciranja programa te djelovanja za koordinaciju i potporu.
2. Posebne odredbe iz stavka 1. utvrđuju se u sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava i njima se ne mijenjaju načela i obveze povezane s otvorenim pristupom.

*Članak 43.***Nagrade**

1. Osim ako je drukčije navedeno u ovom poglavlju, motivacijske nagrade ili priznanja u okviru Programa dodjeljuju se i njima se upravlja u skladu s glavom IX. Financijske uredbe.
2. Osim ako je drukčije predviđeno u programu rada ili pravilima natječaja, svaki pravni subjekt, bez obzira na mjesto njegova poslovnog nastana, može sudjelovati u natječaju.
3. Komisija ili relevantno tijelo za financiranje može, ako je to primjereno, organizirati natječaje za nagrade:
  - (a) s drugim tijelima Unije;
  - (b) s trećim zemljama, uključujući njihove znanstvene i tehnološke organizacije ili agencije;
  - (c) s međunarodnim organizacijama; ili
  - (d) s neprofitnim pravnim subjektima.
4. Programi rada ili pravila natječaja sadržavaju obveze u pogledu komunikacije te, ako je to primjereno, iskorištavanja i širenja rezultata, vlasništva i prava pristupa, uključujući odredbe o licenciranju.

*POGLAVLJE III.***Nabava***Članak 44.***Nabava**

1. Osim ako je drukčije navedeno u ovom poglavlju, nabava u okviru Programa provodi se u skladu s glavom VII. Financijske uredbe.
2. Nabava može biti u obliku pretkomercijalne nabave ili javne nabave inovativnih rješenja koju Komisija ili relevantno tijelo za financiranje provodi u svoje ime ili zajedno s javnim naručiteljima iz država članica i pridruženih zemalja. U takvim se slučajevima primjenjuju pravila utvrđena u članku 26.

POGLAVLJE IV.

Operacije mješovitog financiranja i mješovito financiranje

Članak 45.

Operacije mješovitog financiranja

Operacije mješovitog financiranja u okviru Programa provode se u skladu s programom InvestEU i glavom X. Financijske uredbe.

Članak 46.

Mješovito financiranje programa Obzor Europa i mješovito financiranje EIC-a

1. Bespovratna sredstva i nadoknadivi predujam, kao komponente mješovitog financiranja programa Obzor Europa i mješovitog financiranja EIC-a, podliježu člancima od 34. do 37.
2. Mješovito financiranje EIC-a provodi se u skladu s člankom 48. ove Uredbe. Potpora u okviru mješovitog financiranja EIC-a može se dodijeliti sve dok se djelovanje može financirati kao operacija mješovitog financiranja ili kao operacija financiranja i ulaganja u potpunosti obuhvaćena jamstvom Unije u okviru programa InvestEU. Odstupajući od članka 209. Financijske uredbe, uvjeti utvrđeni u stavku 2. tog članka, a posebno njegovim točkama (a) i (d) ne primjenjuju se u trenutku dodjele mješovitog financiranja EIC-a.
3. Mješovito financiranje programa Obzor Europa može se dodijeliti za djelovanje sufinanciranja programa ako se u zajedničkom programu država članica i pridruženih zemalja predviđa uvođenje financijskih instrumenata za potporu odabranim djelovanjima. Evaluacija i odabir tih djelovanja izvršavaju se u skladu s člancima 15., 23., 24., 27., 28. i 29. Uvjeti provedbe mješovitog financiranja programa Obzor Europa moraju biti u skladu s člankom 32., analogno s člankom 48. stavkom 10. te sa svim dodatnim i opravdanim uvjetima utvrđenima u programu rada.
4. Otplate koje uključuju nadoknadbive predujmove i prihode od mješovitog financiranja programa Obzor Europa i mješovitog financiranja EIC-a smatraju se unutarnjim namjenskim prihodima u skladu s člankom 21. stavkom 3. točkom (f) i člankom 21. stavkom 4. Financijske uredbe.
5. Mješovito financiranje programa Obzor Europa i mješovito financiranje EIC-a osigurava se na način kojim se promiče konkurentnost Unije, a da se istovremeno ne narušava tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu.

Članak 47.

Tragač

1. U okviru Tragača dodjeljuju se bespovratna sredstva visokorizičnim najsuvremenijim projektima koje provode konzorciji ili pojedinačni korisnici, a čiji je cilj razvoj radikalnih inovacija i novih tržišnih prilika. Tragač podupire najranije faze znanstvenog, tehnološkog i duboko tehnološkog istraživanja i razvoja, uključujući provjeru koncepta i prototipove za provjeru tehnologije.

Tragač se uglavnom provodi putem otvorenog poziva za podnošenje prijedlogâ na temelju pristupa „odozdo prema gore” i s redovitim krajnjim rokovima na godišnjoj osnovi te ujedno osigurava natjecateljske izazove radi razvoja ključnih strateških ciljeva koji zahtijevaju duboko tehnološko i radikalno promišljanje.

2. Tranzicijskim aktivnostima u okviru Tragača svim vrstama istraživača i inovatora pruža se pomoć u izradi plana za komercijalni razvoj u Uniji, primjerice demonstracijskih aktivnosti i studija izvedivosti za procjenu potencijalnih poslovnih modela, te pruža potpora stvaranju izdvojenih poduzeća (*spin offs*) i novoosnovanih poduzeća.

Pokretanje i sadržaj pozivâ na podnošenje prijedlogâ za tranzicijske aktivnosti u okviru Tragača određuju se s obzirom na ciljeve i proračun uspostavljene programom rada u vezi s dotičnim portfeljom djelovanja.

Dodatna bespovratna sredstva u fiksnom iznosu koji ne premašuje 50 000 EUR mogu se dodijeliti svakom prijedlogu koji je već odobren u okviru Tragača, te ako je to relevantno u sklopu tranzicijskih aktivnosti u okviru Tragača, putem poziva na podnošenje prijedlogâ za komplementarne aktivnosti, uključujući hitna djelovanja za koordinaciju i potporu, radi jačanja zajednice korisnikâ portfelja, kao što su procjene mogućih izdvajanja poduzeća i potencijalnih inovacija za stvaranje tržišta ili razrade poslovnih planova. Programski odbor uspostavljen u okviru posebnog programa obavješćuje se o takvim slučajevima.

3. Na Tragača se primjenjuju kriteriji za dodjelu iz članka 28.

Članak 48.

Akcelerator

1. U okviru Akceleratora cilj je pružiti potporu inovacijama kojima se u osnovi stvaraju tržišta. Pruža se potpora samo pojedinačnim korisnicima te se ona uglavnom pruža u obliku mješovitog financiranja. Pod određenim se uvjetima također mogu pružiti potpore isključivo u obliku bespovratnih sredstava i vlasničkog kapitala.

U okviru Akceleratora pružaju se sljedeće vrste potpore:

- (a) potpora u obliku mješovitog financiranja MSP-ovima, uključujući novoosnovana poduzeća, i u iznimnim slučajevima malim poduzećima srednje tržišne kapitalizacije, tvorcima revolucionarnih i disruptivnih inovacija koje nisu prihvatljive za bankovno financiranje;
- (b) potpora isključivo u obliku bespovratnih sredstava MSP-ovima, uključujući novoosnovana poduzeća, koji provode brojne vrste inovacija, od postupnih do revolucionarnih i disruptivnih, a kojima je iza toga cilj ostvariti rast;
- (c) također je moguće pružanje potpore isključivo u obliku vlasničkog kapitala MSP-ovima, uključujući novoosnovana poduzeća, koji nisu prihvatljivi za bankovno financiranje, a koji su već primili potporu isključivo u obliku bespovratnih sredstava.

Potpore isključivo u obliku bespovratnih sredstava u okviru Akceleratora pruža se samo pod sljedećim kumulativnim uvjetima:

- (a) projekt uključuje informacije o kapacitetima i spremnosti podnositelja prijedloga za rast;
- (b) korisnik je novoosnovano poduzeće ili MSP;
- (c) potpora isključivo u obliku bespovratnih sredstava u okviru Akceleratora korisniku se pruža samo jednom tijekom razdoblja provedbe Programa u najvišem iznosu od 2,5 milijuna EUR.

2. Korisnik Akceleratora pravni je subjekt koji je novoosnovano poduzeće, MSP ili, u iznimnim slučajevima, malo poduzeće srednje tržišne kapitalizacije koje za cilj ima rast, s poslovnim nastanom u državi članici ili pridruženoj zemlji. Prijedlog može podnijeti korisnik ili, uz prethodnu suglasnost korisnika, jedna ili više fizičkih ili pravnih osoba koje namjeravaju osnovati tog korisnika ili mu dati potporu. U potonjem se slučaju sporazum o financiranju potpisuje samo s korisnikom.

3. Jedinstvenom odlukom o dodjeli obuhvaćaju se i osiguravaju sredstva za sve oblike doprinosa Unije pruženog u okviru mješovitog financiranja EIC-a.

4. Prijedloge na temelju njihove pojedinačne osnovanosti evaluiraju neovisni vanjski stručnjaci, a za financiranje se odabiru putem otvorenog poziva na podnošenje prijedlogâ s krajnjim rokovima, na temelju članaka 27., 28. i 29., podložno stavku 5. ovog članka.

5. Podneseni prijedlozi evaluiraju se na temelju sljedećih kriterija za dodjelu:

- (a) izvrsnost;
- (b) učinak;
- (c) razina rizika djelovanja kojom bi se spriječila ulaganja, kvaliteta i učinkovitost provedbe te potreba za potporom Unije.

6. U dogovoru s dotičnim podnositeljima prijedloga Komisija ili tijela za financiranje koja provode Program (uključujući ZZI-je EIT-a) mogu izravno podnijeti na evaluaciju u skladu s kriterijem za dodjelu iz stavka 5. točke (c) prijedlog za inovacijsko djelovanje i djelovanje u području uvođenja na tržište koje već ispunjava kriterije za dodjelu iz stavka 5. točaka (a) i (b), podložno sljedećim kumulativnim uvjetima:

- (a) prijedlog proizlazi iz bilo kojeg drugog djelovanja koje se financira u okviru programa Obzor 2020., iz Programa ili, podložno istraživačkoj pilot-fazi koja se pokreće u okviru prvog programa rada, iz nacionalnih i/ili regionalnih programa, počevši s mapiranjem potražnje za takvim programom, a detaljne odredbe utvrđuju se u posebnom programu iz članka 1. stavka 2. točke (a);
- (b) prijedlog se temelji na preispitivanju projekta koje je provedeno u prethodne dvije godine i kojim su procijenjeni izvrsnost i učinak prijedloga, a podložno uvjetima i postupcima detaljnije utvrđenima u programu rada.

7. Pečat izvrsnosti može se dodijeliti podložno sljedećim kumulativnim uvjetima:

- (a) korisnik je novoosnovano poduzeće, MSP ili malo poduzeće srednje tržišne kapitalizacije;
- (b) prijedlog je ispunjavao uvjete i premašio primjenjive pragove za kriterije za dodjelu iz stavka 5. točaka (a) i (b);
- (c) aktivnost bi bila prihvatljiva u okviru inovacijskog djelovanja.

8. Za prijedlog koji je uspješno prošao evaluaciju neovisni vanjski stručnjaci predlažu odgovarajuću potporu Akceleratora na temelju nastalog rizika te resursa i vremena potrebnih za uvođenje inovacije na tržište.

Komisija može zbog opravdanih razloga odbiti prijedlog koji su odobrili neovisni vanjski stručnjaci, među ostalim zbog neusklađenosti s ciljevima politika Unije. Programski odbor obavješćuje se o razlozima takvog odbijanja.

9. Iznos bespovratnih sredstava ili nadoknadivog predujma, kao komponenta potpore Akceleratora, ne premašuje 70 % ukupnih prihvatljivih troškova odabranog inovacijskog djelovanja.

10. Uvjeti provedbe vlasničkog kapitala i povratnih oblika potpore kao komponenta potpore Akceleratora utvrđeni su u Odluci (EU) 2021/764

11. Ugovorom za odabrano djelovanje utvrđuju se posebne mjerljive ključne etape i odgovarajuće predfinanciranje te obročna plaćanja potpore Akceleratora.

U slučaju mješovitog financiranja EIC-a aktivnosti koje odgovaraju inovacijskom djelovanju mogu se pokrenuti, a prvo predfinanciranje bespovratnim sredstvima ili nadoknadiv predujam isplatiti, prije provedbe ostalih komponenta dodijeljenog mješovitog financiranja EIC-a. Provedba tih komponenta podliježe ostvarenju posebnih ključnih etapa utvrđenih u ugovoru.

12. U skladu s ugovorom djelovanje se suspendira, mijenja ili, ako je to propisno opravdano, prekida ako mjerljive ključne etape nisu ostvarene. Djelovanje se može prekinuti i ako se očekivano uvođenje na tržište, osobito u Uniji, ne može ostvariti.

U iznimnim slučajevima i uz savjet Odbora EIC-a Komisija može odlučiti povećati potporu Akceleratora podložno preispitivanju projekta od strane neovisnih vanjskih stručnjaka. Programski odbor obavješćuje se o takvim slučajevima.

POGLAVLJE V.

Stručnjaci

Članak 49.

Imenovanje neovisnih vanjskih stručnjaka

1. Neovisni vanjski stručnjaci određuju se i odabiru na temelju poziva na iskazivanje interesa za pojedince i putem poziva upućenih odgovarajućim organizacijama kao što su istraživačke agencije, istraživačke institucije, sveučilišta, organizacije za normizaciju, organizacije civilnog društva ili poduzeća, s ciljem uspostave baze podataka kandidata.

Odstupajući od članka 237. stavka 3. Financijske uredbe, Komisija ili relevantno tijelo za financiranje mogu, iznimno te u propisno opravdanim slučajevima, na transparentan način odabrati bilo kojeg pojedinačnog stručnjaka s odgovarajućim vještinama koji se ne nalazi u bazi podataka pod uvjetom da u okviru poziva na iskaz interesa nisu pronađeni odgovarajući neovisni vanjski stručnjaci.

Ti stručnjaci izjavljuju da su neovisni i sposobni podupirati ciljeve Programa.

2. U skladu s člankom 237. stavcima 2. i 3. Financijske uredbe neovisni vanjski stručnjaci plaćaju se na temelju standardnih uvjeta. Ako je to opravdano i u iznimnim slučajevima, može se odobriti odgovarajuća razina naknade iznad standardnih uvjeta na temelju relevantnih tržišnih standarda, osobito za posebne stručnjake na visokoj razini. Ti su troškovi pokriveni Programom.

3. Uz informacije iz članka 38. stavaka 2. i 3. Financijske uredbe imena neovisnih vanjskih stručnjaka koji provode evaluaciju zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava, a koji su imenovani u osobnom svojstvu objavljuju se zajedno s njihovim područjem stručnog znanja najmanje jednom godišnje na internetskim stranicama Komisije ili tijela za financiranje. Te se informacije prikupljaju, obrađuju i objavljuju u skladu s Uredbom (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³³⁾

4. Komisija ili relevantno tijelo za financiranje poduzimaju odgovarajuće mjere za sprečavanje sukoba interesa u pogledu sudjelovanja neovisnih vanjskih stručnjaka u skladu s člankom 61. i člankom 150. stavkom 5. Financijske uredbe.

Komisija ili relevantno tijelo za financiranje osiguravaju da stručnjak koji je suočen sa sukobom interesa u odnosu na predmet za koji je potrebno mišljenje tog stručnjaka ne evaluira, ne savjetuje niti pomaže u vezi s dotičnim predmetom.

5. Pri imenovanju neovisnih vanjskih stručnjaka Komisija ili relevantno tijelo za financiranje poduzimaju odgovarajuće mjere kako bi se osigurao uravnotežen sastav skupina stručnjaka i panela za evaluaciju u smislu vještina, iskustva i znanja, među ostalim u pogledu specijalizacije, posebno u području društvenih i humanističkih znanosti, zemljopisne raznolikosti i roda, uzimajući u obzir situaciju u području djelovanja.

6. Ako je to primjereno, za svaki se prijedlog osigurava odgovarajući broj neovisnih vanjskih stručnjaka kako bi se zajamčila kvaliteta evaluacije.

7. Informacije o razini naknade za sve neovisne vanjske stručnjake stavljaju se na raspolaganje Europskom parlamentu i Vijeću.

GLAVA III.

PRAĆENJE, KOMUNIKACIJA, EVALUACIJA I KONTROLA PROGRAMA

Članak 50.

Praćenje i izvješćivanje

1. Komisija trajno prati upravljanje Programom i njegovu provedbu, upravljanje posebnim programom iz članka 1. stavka 2. točke (a) i njegovu provedbu te upravljanje aktivnostima EIT-a i njihovu provedbu. Kako bi se povećala transparentnost, ti su podaci također javno dostupni na pristupačan način na internetskim stranicama Komisije u skladu s najnovijim ažuriranjem. U istu bazu podataka uključuju se osobito podaci za projekte koji se financiraju u okviru ERC-a, europskih partnerstava, misija, EIC-a i EIT-a.

⁽³³⁾ Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ (SL L 295, 21.11.2018., str. 39.).

Ta baza podataka uključuje:

- (a) vremenski ograničene pokazatelje za godišnje izvješćivanje o napretku Programa u ostvarivanju ciljeva iz članka 3. i navedenih u Prilogu V. uz smjerove učinaka;
- (b) informacije o razini uključivanja društvenih i humanističkih znanosti, omjeru nižih i viših razina tehnološke spremnosti u okvirima zajedničkog istraživanja, povećanju sudjelovanja zemalja širenja, geografskom sastavu konzorcija u projektima suradnje, kretanjima u pogledu plaća istraživača, upotrebi postupka podnošenja i evaluacije u dvije faze, mjerama za olakšavanje suradničkih veza u europskom sektoru istraživanja i inovacija, praksi preispitivanja evaluacija te broju i vrstama pritužbi, stupnju uključivanja klimatskih pitanja te s tim povezanih rashoda, sudjelovanju MSP-ova, sudjelovanju privatnog sektora, sudjelovanju u financiranim djelovanjima gledano iz rodne perspektive, panelima za evaluaciju, odborima i savjetodavnim skupinama, pečatima izvrsnosti, europskim partnerstvima te stupnju sufinanciranja, komplementarnom i kumulativnom financiranju iz drugih programa Unije, istraživačkim infrastrukturama, vremenu za dodjelu bespovratnih sredstava, razini međunarodne suradnje te sudjelovanju građana i civilnog društva;
- (c) razine rashoda raščlanjene na razini projekta kako bi se omogućila posebna analiza, uključujući u odnosu na područje djelovanja;
- (d) razinu prekomjernih prijava, posebno ukupan broj prijedloga i broj prijedloga po pozivu na podnošenje prijedlogâ, njihov prosječni rezultat te udio prijedloga iznad i ispod pragova kvalitete.

2. Kako bi osigurala djelotvornu procjenu napretka Programa prema ostvarenju njegovih ciljeva, Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 55. kako bi izmijenila Prilog V. u pogledu pokazateljâ smjera učinka, kada se to smatra potrebnim, i kako bi utvrdila osnovne vrijednosti i ciljne vrijednosti te kako bi dopunila ovu Uredbu odredbama o uspostavi okvira za praćenje i evaluaciju.

3. Sustavom za izvješćivanje o uspješnosti osigurava se da se podaci za praćenje provedbe i rezultatâ Programa prikupljaju učinkovito, djelotvorno i pravodobno, a da se time ne povećava administrativno opterećenje za korisnike. U tu svrhu uvode se razmjerne obveze izvješćivanja za primatelje sredstava Unije, među ostalim na razini istraživača uključenih u djelovanja kako bi se mogla pratiti njihova karijera i mobilnost, te prema potrebi za države članice.

4. Kvalitativna analiza Komisije i tijela za financiranje Unije ili nacionalnih tijela za financiranje nadopunjava, koliko je to moguće, kvantitativne podatke.

5. Mjere koje za cilj imaju olakšati suradničke veze u europskom sektoru istraživanja i inovacija prate se i preispituju u kontekstu programâ rada.

Članak 51.

Informiranje, komunikacija, promidžba te širenje i iskorištavanje rezultata

1. Primatelji sredstava Unije priznaju podrijetlo i osiguravaju vidljivost tih sredstava, posebice pri promicanju djelovanja i njihovih rezultata (uključujući za nagrade), pružanjem koherentnih, djelotvornih i razmjernih ciljanih informacija različitoj publici, među ostalim medijima i javnosti.

2. Komisija provodi informacijska i komunikacijska djelovanja koja se odnose na Program, na djelovanja u okviru Programa i na postignute rezultate. Usto državama članicama i korisnicima pruža pravodobne i detaljne informacije. Usluge povezivanja utemeljene na dokazima koje se baziraju na analizama i afinitetima mreža pružaju se zainteresiranim subjektima u cilju uspostave konzorcija za suradničke projekte, s posebnim naglaskom na prepoznavanju mogućnosti umrežavanja za pravne subjekte iz zemalja koje postižu slabe rezultate u području istraživanja i inovacija. Na temelju takvih analiza mogu se organizirati ciljane događanja namijenjena povezivanju u funkciji posebnih poziva na podnošenje prijedlogâ.

3. Komisija ujedno uspostavlja strategiju širenja i iskorištavanja rezultata radi veće dostupnosti i raširenosti istraživačkih i inovacijskih rezultata i znanja u okviru Programa, kako bi se ubrzalo iskorištavanje u smislu prihvaćanja na tržištu i osnažio učinak Programa.

4. Financijska sredstva dodijeljena Programu također doprinose institucijskom priopćavanju političkih prioriteta Unije te aktivnostima informiranja, komunikacije, promidžbe te širenja i iskorištavanja rezultata, ako se ti prioriteti odnose na ciljeve iz članka 3.

Članak 52.

Evaluacija Programa

1. Evaluacije Programa provode se pravodobno kako bi se njihovi rezultati uzeli u obzir tijekom postupka odlučivanja u okviru Programa, sljedećem okvirnom programu i drugim inicijativama koje se odnose na istraživanja i inovacije.
2. Međuevaluacija Programa provodi se uz pomoć neovisnih stručnjaka odabranih na temelju transparentnog postupka nakon što bude dostupno dovoljno informacija o provedbi Programa, a najkasnije četiri godine nakon početka te provedbe. Ona uključuje analizu portfelja i procjenu dugoročnog učinka prethodnih okvirnih programa te čini temelj za prilagodbu ili preusmjeravanje Programa, prema potrebi. Njome se procjenjuje učinkovitost, djelotvornost, relevantnost i koherentnost Programa te njegova dodana vrijednost Unije.
3. Na kraju provedbe Programa, a najkasnije četiri godine nakon završetka razdoblja navedenog u članku 1. Komisija provodi završnu evaluaciju Programa. Evaluacija uključuje procjenu dugoročnog učinka prethodnih okvirnih programa.
4. Komisija objavljuje i priopćuje zaključke evaluacija i svoje primjedbe te ih podnosi Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija.

Članak 53.

Revizije

1. Sustav kontrole Programa osigurava odgovarajuću ravnotežu povjerenja i kontrole uzimajući u obzir administrativne i druge troškove kontrole na svim razinama, posebno za korisnike. Pravila za provođenje revizija moraju biti jasna, dosljedna i koherentna tijekom cijelog Programa.
2. Strategija revizije za Program temelji se na financijskoj reviziji reprezentativnog uzorka rashoda u cjelokupnom Programu. Reprezentativni uzorak dopunjuje se odabirom koji se temelji na procjeni rizika povezanih s rashodima. Revizija djelovanja koja se zajednički financiraju iz različitih programa Unije provodi se samo jednom i obuhvaća sve uključene programe i njihova primjenjiva pravila.
3. Osim toga, Komisija ili relevantno tijelo za financiranje može se osloniti na revizije sustava i procesa na razini korisnika. Te revizije neobvezne su za određene vrste korisnika, a njima se ispituju sustavi i procesi korisnika te se dopunjuju revizijom transakcija. Provodi ih nadležni neovisni revizor kvalificiran za provedbu zakonske revizije računovodstvenih dokumenata u skladu s Direktivom 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁽³⁴⁾. Komisija ili relevantno tijelo za financiranje može upotrebljavati revizije sustava i procesa za određivanje općeg jamstva dobrog financijskog upravljanja rashodima te za ponovno razmatranje razine *ex post* revizija i potvrda o financijskim izvještajima.
4. U skladu s člankom 127. Financijske uredbe Komisija ili relevantno tijelo za financiranje može se osloniti na revizije upotrebe doprinosa Unije koje provode druge neovisne i nadležne osobe ili subjekti, uključujući one koje nisu ovlastile institucije ili tijela Unije.
5. Revizije se mogu provoditi do dvije godine nakon plaćanja preostalog iznosa.

⁽³⁴⁾ Direktiva 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. svibnja 2006. o zakonskim revizijama godišnjih financijskih izvještaja i konsolidiranih financijskih izvještaja, kojom se mijenjaju direktive Vijeća 78/660/EEZ i 83/349/EEZ i stavlja izvan snage Direktiva Vijeća 84/253/EEZ (SL L 157, 9.6.2006., str. 87).

6. Komisija objavljuje smjernice za reviziju kako bi se osigurala pouzdana i ujednačena primjena i tumačenje revizijskih postupaka i pravila tijekom cijelog trajanja Programa.

Članak 54.

Zaštita financijskih interesa Unije

Ako treća zemlja sudjeluje u Programu prema odluci donesenoj na temelju međunarodnog sporazuma ili sudjeluje na temelju bilo kojeg drugog pravnog instrumenta, ta treća zemlja odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, OLAF-u i Revizorskom sudu dodjeljuje potrebna prava i potreban pristup koji se zahtijevaju za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti. Kada je riječ o OLAF-u, takva prava uključuju pravo provedbe istraga, među ostalim provjera i inspekcija na terenu, kako je predviđeno u Uredbi (EU, Euratom) br. 883/2013.

Članak 55.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 50. stavka 2. dodjeljuje se Komisiji do 31. prosinca 2028.
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 50. stavka 2. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članka 50. stavka 2. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

GLAVA IV.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 56.

Stavljanje izvan snage

Uredbe (EU) br. 1290/2013 i (EU) br. 1291/2013 stavljaju se izvan snage s učinkom od 1. siječnja 2021.

*Članak 57.***Prijelazne odredbe**

1. Ova Uredba ne utječe na nastavak ili izmjenu djelovanja započetih na temelju uredbi (EU) br. 1290/2013 i (EU) br. 1291/2013, koje se nastavljaju primjenjivati na ta djelovanja do njihova zaključenja. Planovi rada i djelovanja predviđena u planovima rada donesenima u skladu s Uredbom (EU) br. 1290/2013 i u okviru odgovarajućih temeljnih akata tijela za financiranje i dalje su uređeni Uredbom (EU) br. 1290/2013 i tim temeljnim aktima do njihova završetka.
2. Iz financijske omotnice za Program mogu se također pokriti troškovi tehničke i administrativne pomoći koji su potrebni radi osiguravanja prijelaza između Programa i mjera donesenih na temelju Uredbe (EU) br. 1291/2013.

*Članak 58.***Stupanje na snagu**

Ova Uredba stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 1. siječnja 2021.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 28. travnja 2021.

Za Europski parlament
Predsjednik
D. M. SASSOLI

Za Vijeće
Predsjednica
A. P. ZACARIAS

PRILOG I.

OPĆE ODREDNICE AKTIVNOSTI

Opći i specifični ciljevi iz članka 3. ove Uredbe nastoje se postići u cjelokupnom Programu, putem područja djelovanja i općih odrednica aktivnosti opisanih u ovom Prilogu i Prilogu II. ovoj Uredbi kao i u Prilogu I. Odluci (EU) 2021/764.

1. Stup I. „Izvrсна znanost”

Sljedećim se aktivnostima u okviru ovog stupa, u skladu s člankom 4., promiče znanstvena izvrsnost, privlače najbolji talenti u Europu, pruža odgovarajuća potpora istraživačima na početku karijere i podupiru stvaranje i širenje znanstvene izvrsnosti, visokokvalitetnog znanja, metodologija i vještina, tehnologija i rješenja za globalne društvene, okolišne i gospodarske izazove. Doprinosi se i ostalim specifičnim ciljevima Programa iz članka 3.

- (a) ERC: osiguravanje privlačnih i prilagodljivih financijskih sredstava kojima se nadarenim i kreativnim pojedinačnim istraživačima, uz naglasak na istraživače na početku karijere, i njihovim timovima omogućuje istraživanje najperspektivnijih putova u pionirskim područjima znanosti, bez obzira na njihovo državljanstvo i zemlju podrijetla te na temelju natjecanja na razini čitave Unije koje se temelji isključivo na kriteriju izvrsnosti.

Područje djelovanja: Pionirska znanost.

- (b) MSCA: stjecanje novih znanja i vještina za istraživače putem prekogranične, međusektorske i interdisciplinarne mobilnosti i izloženosti, poboljšavanje sustava osposobljavanja i razvoja karijere, kao i strukturiranje i unapređenje institucionalnog i nacionalnog zapošljavanja, uzimajući u obzir Europsku povelju za istraživače i Kodeks o zapošljavanju istraživača; pritom djelovanja MSCA pomažu u uspostavljanju temelja za europsko područje vrhunskog istraživanja u cijeloj Europi, čime se potiču zapošljavanje, rast i ulaganja te rješavaju sadašnji i budući društveni izazovi.

Područja djelovanja: njegovanje izvrsnosti putem prekogranične, međusektorske i interdisciplinarne mobilnosti; poticanje novih vještina izvrsnim osposobljavanjem istraživača; jačanje ljudskih resursa i razvoja vještina u cijelom EIP-u poboljšanje i olakšavanje sinergija; promicanje informiranja javnosti.

- (c) Istraživačke infrastrukture: osiguravanje europskih održivih istraživačkih infrastrukture svjetske razine koje su otvorene i dostupne najboljim istraživačima iz Europe i šire. Poticanje upotrebe postojećih istraživačkih infrastrukture, uključujući one financirane iz fondova u okviru kohezijske politike Unije. Pritom jačanje potencijala istraživačke infrastrukture za potporu znanstvenom napretku i inovacijama te za omogućivanje otvorene i izvrsne znanosti u skladu s načelima FAIR, zajedno s aktivnostima povezanim s politikama Unije i međunarodnom suradnjom.

Područja djelovanja: konsolidiranje i razvijanje područja europskih istraživačkih infrastrukture; otvaranje, integracija i međusobno povezivanje istraživačkih infrastrukture; inovacijski potencijal europskih istraživačkih infrastrukture i aktivnosti za inovacije i osposobljavanje; jačanje politike europske istraživačke infrastrukture i međunarodne suradnje.

2. Stup II. „Globalni izazovi i europska industrijska konkurentnost”

Sljedećim se aktivnostima u okviru ovog stupa, u skladu s člankom 4., podupire stvaranje i bolje širenje visokokvalitetnih novih znanja, tehnologija i održivih rješenja, osnažuje europska industrijska konkurentnost, jača učinak istraživanja i inovacija na razvoj, podupiranje i provedbu politika Unije te podupire prihvaćanje inovativnih rješenja u industriji, posebno u MSP-ovima i novoosnovanim poduzećima, te u društvu radi odgovora na globalne izazove. Doprinosi se i ostalim specifičnim ciljevima Programa iz članka 3.

Društvene i humanističke znanosti u potpunosti su integrirane u sve klastere, među ostalim u posebne i namjenske aktivnosti.

Radi što većeg učinka, fleksibilnosti i sinergija, istraživačke i inovacijske aktivnosti organiziraju se u šest klastera, međusobno povezanih paneuropskim istraživačkim infrastrukturama, koji zasebno i zajedno potiču interdisciplinarnu, međusektorsku, horizontalnu, prekograničnu i međunarodnu suradnju. Stupom II. Programa obuhvaćaju se aktivnosti iz širokog raspona razina tehnološke spremnosti, uključujući niže razine tehnološke spremnosti.

Svaki klaster doprinosi ostvarenju nekoliko ciljeva održivog razvoja, a mnoge ciljeve održivog razvoja podupire više od jednog klastera.

Istraživačke i inovacijske aktivnosti provode se u sljedećim klasterima:

- (a) klaster „Zdravlje”: poboljšanje i zaštita zdravlja i dobrobiti građana svih uzrasta stvaranjem novog znanja, razvijanjem inovativnih rješenja i osiguravanjem da se, ako je to relevantno, uključi rodna perspektiva u cilju sprečavanja, dijagnostike, praćenja, liječenja i izlječenja bolesti, te razvojem tehnologija u području zdravstva; ublažavanje zdravstvenih rizika; zaštita stanovništva i promicanje dobrog zdravlja i dobrobiti, također i na mjestu rada; povećanje troškovne učinkovitosti, pravednosti i održivosti sustava javnog zdravstva; sprečavanje i liječenje bolesti povezanih sa siromaštvom; te podržavanje i omogućivanje sudjelovanja pacijenata i njihova upravljanja vlastitim zdravljem.

Područja djelovanja: zdravlje tijekom cijelog života; okolišne i socijalne determinante koje utječu na zdravlje; neprenosive i rijetke bolesti; zarazne bolesti, uključujući bolesti povezane sa siromaštvom i zanemarene bolesti; alati, tehnologije i digitalna rješenja u području zdravstva i skrbi, uključujući personaliziranu medicinu; zdravstveni sustavi.

- (b) klaster „Kultura, kreativnost i uključivo društvo”: jačanje demokratskih vrijednosti, uključujući vladavinu prava i temeljna prava; očuvanje naše kulturne baštine; istraživanje potencijala kulturnih i kreativnih sektora te promicanje društvenih i gospodarskih transformacija koje doprinose uključivosti i rastu, uključujući upravljanje migracijama i integraciju migranata.

Područja djelovanja: demokracija i upravljanje; kultura, kulturna baština i kreativnost; društvena i gospodarska transformacija.

- (c) klaster „Civilna sigurnost za društvo”: odgovor na izazove koji proizlaze iz stalnih sigurnosnih prijetnji, uključujući kiberkriminalitet, kao i prirodne katastrofe i katastrofe prouzročene ljudskim djelovanjem.

Područja djelovanja: društva otporna na katastrofe; zaštita i sigurnost; kibersigurnost.

- (d) klaster „Digitalizacija, industrija i svemir”: jačanje kapaciteta i osiguravanje europske suverenosti u ključnim razvojnim tehnologijama za digitalizaciju i proizvodnju te u području svemirske tehnologije, duž cijelog vrijednosnog lanca, u cilju izgradnje konkurentne, digitalne, niskougljične i kružne industrije; osiguravanje održive opskrbe sirovinama; razvoj naprednih materijala i osiguravanje temelja za napredak i inovacije u globalnim društvenim izazovima.

Područja djelovanja: proizvodne tehnologije; ključne digitalne tehnologije, uključujući kvantne tehnologije; tehnologije razvoja u nastajanju; napredni materijali; umjetna inteligencija i robotika; internet sljedeće generacije; napredno računalstvo i velika količina podataka; kružne industrije; niskougljične i čiste industrije; svemir, uključujući promatranje Zemlje.

- (e) klaster „Klima, energija i mobilnost”: borba protiv klimatskih promjena boljim razumijevanjem njihovih uzroka, razvoja, rizika, učinaka i prilika, te čineći energetske sektor i sektor prijevoza prihvatljivijima za klimu i okoliš, učinkovitijima i konkurentnijima, pametnijima, sigurnijima i otpornijima, promicanjem uporabe obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti, poboljšanjem otpornosti Unije na vanjske šokove i prilagodbom društvenog ponašanja s obzirom na ciljeve održivog razvoja.

Područja djelovanja: znanost o klimi i rješenja klimatskih problema; opskrba energijom; energetske sustavi i mreže; zgrade i industrijski objekti u energetskej tranziciji; zajednice i gradovi; industrijska konkurentnost u području prijevoza; čist, siguran i pristupačan prijevoz i mobilnost; pametna mobilnost; pohrana energije.

- (f) klaster „Hrana, biogospodarstvo, prirodni resursi, poljoprivreda i okoliš”: zaštita okoliša, obnova, održivo upravljanje prirodnim i biološkim resursima iz tla, kopnenih voda i mora i održiva upotreba tih resursa u cilju zaustavljanja erozije bioraznolikosti i odgovora na sigurnost opskrbe hranom i ishrane za sve te prijelaz na niskougljično, resursno učinkovito i kružno gospodarstvo i održivo biogospodarstvo.

Područja djelovanja: promatranje okoliša; bioraznolikost i prirodni resursi; poljoprivreda, šumarstvo i ruralna područja; mora, oceani i kopnene vode; prehrambeni sustavi, sustavi bioinovacija u biogospodarstvu Unije; kružni sustavi.

- (g) Nenuklearna izravna djelovanja JRC-a: stvaranje visokokvalitetnih znanstvenih dokaza za učinkovite i pristupačne dobre javne politike. Nove inicijative i prijedlozi pravnih akata Unije trebaju se temeljiti na transparentnim, sveobuhvatnim i uravnoteženim dokazima kako bi bili pametno osmišljeni, a za provedbu politika potrebni su dokazi kako bi se ona mjerila i pratila. JRC pruža politikama Unije neovisne znanstvene dokaze i tehničku potporu tijekom čitavog ciklusa politike. JRC svoja istraživanja usmjerava na prioritete politike Unije.

Područja djelovanja: jačanje baze znanja za oblikovanje politika; globalni izazovi (zdravlje; kultura, kreativnost i uključivo društvo; civilna sigurnost za društvo; digitalizacija, industrija i svemir; klima, energija i mobilnost; hrana, biogospodarstvo, prirodni resursi, poljoprivreda i okoliš); inovacije, gospodarski razvoj i konkurentnost; znanstvena izvrsnost; teritorijalni razvoj te potpora državama članicama i regijama.

3. Stup III. „Inovativna Europa”

Sljedećim se aktivnostima u okviru ovog stupa, u skladu s člankom 4., potiču svi oblici inovacija, uključujući netehnološke inovacije, ponajprije u MSP-ovima, uključujući novoosnovana poduzeća, i to olakšavanjem tehnološkog razvoja, demonstracija i prijenosa znanja te se jača uvođenje inovativnih rješenja. Doprinosi se i ostalim specifičnim ciljevima Programa kako su navedeni u članku 3. EIC se provodi ponajprije putem dvaju instrumenata: Tragača, koji se provodi uglavnom suradničkim istraživanjem, i Akceleratora.

- (a) EIC: usredotočenost uglavnom na revolucionarne i disruptivne inovacije, s posebnim naglaskom na inovacijama kojima se stvaraju tržišta i uz paralelnu potporu svim vrstama inovacija, uključujući postupne inovacije.

Područja djelovanja: Tragač za napredno istraživanje, kojim se podupiru revolucionarne buduće tehnologije i tehnologije u nastajanju kojima se stvara tržište i/ili duboko tehnološke tehnologije; Akcelerator, kojim se premošćuje financijska praznina između kasnijih faza istraživačkih i inovacijskih aktivnosti i prihvaćanja na tržištu, s ciljem učinkovitog uvođenja revolucionarnih inovacija koje stvaraju tržišta i s ciljem rasta poduzeća u slučajevima kada tržište ne omogućuje održivo financiranje; dodatne aktivnosti u okviru EIC-a poput nagrada i stipendija te usluge s dodanom vrijednosti za poslovanje.

- (b) Europski inovacijski ekosustavi

Područja djelovanja: aktivnosti posebice uključuju povezivanje, ako je to relevantno u suradnji s EIT-om, s nacionalnim i regionalnim akterima u području inovacija, te potporu državama članicama, regijama i pridruženim zemljama u provedbi zajedničkih prekograničnih inovacijskih programa, od razmjene praksi i znanja o propisima u području inovacija do jačanja „mekih” vještina za inovacije te istraživačkih i inovacijskih aktivnosti, uključujući otvorene inovacije ili one vođene potrebama korisnika, u cilju povećanja djelotvornosti europskog inovacijskog sustava. To bi se trebalo provesti u sinergiji, među ostalim, s potporom EFRR-a za inovacijske ekosustave i međuregionalna partnerstva usmjerena na teme pametne specijalizacije.

- (c) Europski institut za inovacije i tehnologiju

Područja djelovanja (definirana u Prilogu II.): održivi inovacijski ekosustavi diljem Europe; inovacije i poduzetničke vještine u perspektivi cjeloživotnog učenja, uključujući povećanje kapaciteta visokih učilišta diljem Europe; nova tržišna rješenja za odgovor na globalne izazove; sinergije i dodana vrijednost u okviru Programa.

4. Dio „Širenje sudjelovanja i jačanje EIP-a”

Sljedećim se aktivnostima u okviru ovog dijela teži ostvarenju specifičnih ciljeva utvrđenih u članku 3. stavku 2. točki (d). Doprinosi se i ostalim specifičnim ciljevima Programa iz članka 3. Uz istodobno podupiranje cjelokupnog Programa ovim se dijelom podupiru aktivnosti koje doprinose privlačenju talenata, poticanju cirkulacije mozgova i sprečavanju odljeva mozgova, Europi koja je više utemeljena na znanju, inovativnija i rodno ravnopravnija, na čelu globalnog tržišnog natjecanja, poticanju transnacionalne suradnje čime se optimiziraju nacionalne prednosti i potencijal diljem cijele Europe u uspješnom EIP-u, u kojem znanje i visokokvalificirana radna snaga slobodno i na uravnotežen način cirkuliraju, gdje su rezultati istraživanja i inovacija široko dostupni informiranim građanima koji ih razumiju i u njih imaju povjerenje, a društvo u cjelini od njih ostaruje korist, te gdje se politika Unije, posebno politika istraživanja i inovacija, temelji na visokokvalitetnim znanstvenim dokazima.

U okviru ovog dijela također se podupiru aktivnosti namijenjene poboljšanju kvalitete prijedlogâ pravnih subjekata iz zemalja koje postižu slabe rezultate u području istraživanja i inovacija, poput stručnih provjera i savjeta u fazi pretprijedloga, te poticanju aktivnosti nacionalnih kontaktnih točaka za potporu međunarodnom umrežavanju, kao i aktivnosti kojima se žele poduprijeti pravni subjekti iz zemalja koje postižu slabe rezultate u području istraživanja i inovacija kako bi se pridružili već odabranim suradničkim projektima u kojima pravni subjekti iz takvih zemalja ne sudjeluju.

Područja djelovanja: širenje sudjelovanja i izvrsnosti, među ostalim putem udruživanja, povezivanja, katedri EIP-a, Europske suradnje u znanosti i tehnologiji (COST), inicijativa izvrsnosti i aktivnosti za poticanje cirkulacije mozgova; reforma i poboljšanje europskog sustava istraživanja i inovacija, među ostalim primjerice podržavanjem reforme nacionalnih istraživačkih i inovacijskih politika, osiguravanjem privlačnih perspektiva za razvoj karijere i podupiranjem rodne i građanske znanosti.

PRILOG II.

EUROPSKI INSTITUT ZA INOVACIJE I TEHNOLOGIJU (EIT)

Sljedeće se primjenjuje na provedbu programa aktivnosti EIT-a:

1. Obrazloženje

Kao što je jasno navedeno u izvješću skupine na visokoj razini za postizanje najvećeg učinka programa Unije za istraživanja i inovacije (Lamyjeva skupina na visokoj razini), treba se okrenuti „obrazovanju za budućnost i ulaganju u ljude koji mogu donijeti promjene”. Osobito se europska visoka učilišta pozivaju na poticanje poduzetništva, brisanje granica između disciplina i institucionalizaciju snažne interdisciplinarnе suradnje akademske zajednice i industrije. Prema nedavnim istraživanjima pristup nadarenim osobama daleko je najvažniji čimbenik koji utječe na odabir lokacije za pokretanje europskih novoosnovanih poduzeća. Obrazovanje u području poduzetništva, prilike za osposobljavanje i razvoj kreativnih vještina imaju ključnu ulogu u pripremi budućih inovatora i razvoju sposobnosti postojećih da izdignu svoja poduzeća do viših razina uspjeha. Pristup poduzetničkom talentu i profesionalnim uslugama, kapitalu i tržištima na razini Unije te okupljanje ključnih aktera u području inovacija oko zajedničkog cilja ključni su sastojci za razvoj inovacijskog ekosustava. Postoji potreba za koordiniranjem napora diljem Unije kako bi se stvorila kritična masa međusobno povezanih poduzetničkih klastera i ekosustava na razini Unije.

EIT je danas najveći integrirani inovacijski ekosustav u Europi koji okuplja partnere iz poslovnog svijeta, područja istraživanja, obrazovanja i drugih područja. EIT nastavlja podupirati svoje ZZI-je, koje su velika europska partnerstva za odgovor na posebne globalne izazove, te jačati inovacijske ekosustave koji ih okružuju. To čini poticanjem integracije obrazovanja, istraživanja i inovacija najviših standarda, ostvarujući na taj način okruženja koja pogoduju inovacijama, te promicanjem i podupiranjem nove generacije poduzetnika i stimuliranjem osnivanja inovativnih poduzeća u bliskoj sinergiji i komplementarnosti s EIC-om.

Diljem Europe potrebno je uložiti dodatne napore u razvoj ekosustava koji omogućuju jednostavnu interakciju istraživača, inovatora, industrija i vlada. Rad inovacijskih ekosustava zapravo još uvijek nije optimalan zbog niza razloga, među kojima su sljedeći:

- (a) interakciju među sudionicima u području inovacija i dalje ometaju organizacijske, regulatorne i kulturne prepreke koje postoje među njima;
- (b) naponi usmjereni na jačanje inovacijskih ekosustava imaju koristi od koordiniranja i jasnog usmjeravanja na specifične ciljeve i učinak.

Kako bi se odgovorilo na buduće društvene izazove, prihvatile mogućnosti koje nude nove tehnologije i doprinijelo održivu gospodarskom rastu prihvatljivom za okoliš, otvaranju radnih mjesta, konkurentnosti i dobiti europskih građana, potrebno je dodatno ojačati europski kapacitet za inovacije, i to: jačanjem postojećih te poticanjem stvaranja novih okruženja koja pogoduju suradnji i inovacijama; jačanjem inovacijskih sposobnosti akademske zajednice i istraživačkog sektora; podupiranjem nove generacije osoba poduzetničkog duha; poticanjem pokretanja i razvoja inovativnih pothvata, kao i jačanjem vidljivosti i priznavanja istraživačkih i inovacijskih aktivnosti koje se financiraju sredstvima Unije, a posebno financiranja sredstvima EIT-a, u široj javnosti.

Zbog prirode i razmjera inovacijskih izazova potrebno je povezivanje i mobilizacija aktera i resursa na europskoj razini, i to poticanjem prekogranične suradnje. Treba ukinuti stroge podjele među disciplinama i duž vrijednosnih lanaca te poticati stvaranje povoljnog okruženja za učinkovitu razmjenu znanja i stručnosti te za razvoj i privlačenje poduzetničkih talenata. U okviru Strateškog inovacijskog programa EIT-a osigurava se koherentnost s izazovima Programa te komplementarnost s EIC-om.

2. Područja djelovanja

2.1. Održivi inovacijski ekosustavi diljem Europe

U skladu Uredbom o EIT-u za razdoblje i Strateškim inovacijskim programom EIT-a, EIT ima snažniju ulogu u jačanju održivih inovacijskih ekosustava koji se temelje na izazovima diljem Europe. EIT posebno nastavlja s radom ponajprije u okviru svojih ZZI-ja, odnosno europskih partnerstava velikih razmjera kojima se odgovara na posebne društvene izazove. Njime se i dalje jača inovacijski ekosustavi oko njih, njihovim otvaranjem i poticanjem integracije istraživanja, inovacija i obrazovanja. Nadalje, EIT jača inovacijske ekosustave diljem Europe širenjem svojeg Regionalnog programa za inovacije (RIS). EIT radi s inovacijskim ekosustavima s velikim inovacijskim potencijalom koji se temelji na strategiji, tematskom usklađivanju i predviđenom učinku, u bliskoj sinergiji sa strategijama i platformama za pametnu specijalizaciju.

Opće odrednice

- (a) jačanje učinkovitosti i otvorenosti prema novim partnerima postojećih ZZI-ja, dugoročno omogućivanje prijelaza na samoodrživost te analiziranje potrebe za osnivanjem novih ZZI-ja radi suočavanja s globalnim izazovima. Posebna tematska područja definiraju se u Strateškom inovacijskom programu EIT-a, vodeći pritom računa o strateškom planiranju,
- (b) ubrzavanje regija u postizanju izvrsnosti u zemljama koje su navedene u Strateškom inovacijskom programu EIT-a u bliskoj suradnji sa strukturnim fondovima te drugim relevantnim programima Unije ako je to primjereno.

2.2. Inovacije i poduzetničke vještine u perspektivi cjeloživotnog učenja, uključujući povećanje kapaciteta visokih učilišta diljem Europe

Aktivnosti EIT-a u području obrazovanja pojačavaju se kako bi se s pomoću svrhovitog obrazovanja i osposobljavanja potaknuli inovacije i poduzetništvo. Veća usmjerenost na razvoj ljudskog kapitala temelji se na proširenju postojećih obrazovnih programa ZZI-ja EIT-a kako bi se studentima i stručnjacima i dalje nudili visokokvalitetni kurikulumi koji se temelje na inovacijama, kreativnosti i poduzetništvu te su osobito u skladu sa strategijama Unije u području industrije i vještina. To može obuhvaćati istraživače i inovatore koji primaju potporu iz drugih dijelova Programa, posebice MSCA. EIT ujedno podupire modernizaciju visokih učilišta diljem Europe i njihovu integraciju u inovacijske ekosustave poticanjem i povećanjem njihova poduzetničkog potencijala i sposobnosti te pospješivanjem predviđanja novih potreba za vještinama.

Opće odrednice

- (a) razvoj inovativnih kurikuluma u kojima se uzimaju u obzir buduće potrebe društva i industrije te međusektorskih programa za studente, poduzetnike i stručnjake diljem Europe i izvan nje u kojima su stručna i sektorska znanja objedinjena s inovacijski orijentiranim i poduzetničkim vještinama, kao što su visokotehnološke vještine koje se odnose na digitalne i održive ključne razvojne tehnologije;
- (b) poboljšavanje i širenje oznake EIT-a kako bi se poboljšali vidljivost i priznanje obrazovnih programa EIT-a utemeljenih na partnerstvima između različitih visokih učilišta, istraživačkih centara i poduzeća uz istovremeno unapređivanje njezine opće kvalitete ponudom kurikuluma koji se temelje na učenju kroz praktičan rad i svrsishodnog poduzetničkog obrazovanja te međunarodne, međuorganizacijske i međusektorske mobilnosti;
- (c) razvoj i širenje inovacijskih i poduzetničkih sposobnosti sektora visokog obrazovanja iskorištavanjem i promicanjem stručnog znanja iz zajednice EIT-a u povezivanju obrazovanja, istraživanja i poslovanja;
- (d) jačanje uloge zajednice bivših sudionika EIT-a kao uzora za nove studente i snažnog alata za komunikaciju o učinku EIT-a.

2.3. Nova tržišna rješenja za odgovor na globalne izazove

EIT poduzetnicima, inovatorima, istraživačima, edukatorima, studentima i ostalim akterima u području inovacija olakšava suradnju u interdisciplinarnim timovima te ih priprema i nagrađuje za tu suradnju kako bi oblikovali ideje i pretočili ih u i postupne i disruptivne inovacije, istovremeno osiguravajući da se u obzir uzima rodna dimenzija. Aktivnosti se odlikuju prekograničnim pristupom prema načelu otvorenih inovacija, s naglaskom na uključivanju relevantnih aktivnosti trokuta znanja koje su važne za postizanje uspjeha (primjerice promotorima projekta može se pružiti bolji pristup osobama s diplomom koje imaju određene kvalifikacije, vodećim korisnicima, novoosnovanim poduzećima s inovativnim idejama, inozemnim poduzećima s relevantnim komplementarnim resursima itd.).

Opće odrednice

- (a) potpora razvoju novih proizvoda, usluga i prilika na tržištu u kojima akteri u trokutu znanja surađuju u cilju rješavanja globalnih izazova;
- (b) potpuna integracija cijelog vrijednosnog lanca inovacija: od studenta do poduzetnika, od ideje do proizvoda, od laboratorija do potrošača. To uključuje potporu novoosnovanim i brzorastućim poduzećima;

- (c) pružanje usluga na visokoj razini i potpora inovativnim poduzećima, uključujući tehničku pomoć za prilagodbu proizvoda ili usluga, sadržajno mentoriranje te potporu osiguravanju ciljanih klijenata i prikupljanju kapitala, radi brzog izlaska na tržište i ubrzanja procesa rasta.

2.4. Sinergije i dodana vrijednost u okviru Programa

EIT pojačava svoja nastojanja da iskoristi sinergije i komplementarnosti među postojećim ZZI-jima te s različitim akterima i inicijativama na razini Unije i globalnoj razini te da proširi svoju mrežu organizacija za suradnju na strateškoj i operativnoj razini, istovremeno izbjegavajući udvostručavanje.

Opće odrednice

- (a) bliska suradnja s EIC-om i programom InvestEU na usklađivanju potpore (to jest sredstava i usluga) koja se nudi inovativnim pothvatima u fazi pokretanja i rasta, posebice u okviru ZZI-ja;
- (b) planiranje i provedba aktivnosti EIT-a kako bi se maksimalno povećale sinergije i komplementarnosti s ostalim dijelovima Programa;
- (c) suradnja s državama članicama na nacionalnoj i regionalnoj razini, uspostava strukturiranog dijaloga i koordiniranje djelovanja kako bi se ostvarile sinergije s nacionalnim i regionalnim inicijativama, uključujući strategije pametne specijalizacije, također razmatranjem provedbe „europskih inovacijskih ekosustava”, u cilju utvrđivanja, razmjene i širenja najboljih praksi i obrazovanja;
- (d) razmjena i širenje inovativnih praksi i pouka diljem Europe i šire kako bi se doprinijelo inovacijskoj politici u Europi u koordinaciji s drugim dijelovima Programa;
- (e) sudjelovanje u raspravama o inovacijskoj politici i doprinos oblikovanju i provedbi prioriteta politike Unije stalnom suradnjom sa svim relevantnim službama Komisije, drugim programima Unije i njihovim dionicima te dodatno istraživanje prilika u okviru inicijativa za provedbu politika;
- (f) iskorištavanje sinergija s drugim programima Unije, uključujući one kojima se podupiru razvoj ljudskog kapitala i inovacije (kao što su COST, ESF+, EFRR, Erasmus +, Kreativna Europa i COSME Plus / Jedinствeno tržište, program InvestEU);
- (g) sklapanje strateških saveza s ključnim akterima inovacija na razini Unije i međunarodnoj razini te potpora ZZI-jima u razvoju suradnje i povezivanju s ključnim partnerima iz trokuta znanja iz trećih zemalja u cilju otvaranja novih tržišta za rješenja koja podupiru ZZI-ji te privlačenja financiranja talenata iz inozemstva. Sudjelovanje trećih zemalja promiče se vodeći računa o načelima reciprociteta i uzajamnih koristi.

—

PRILOG III.

EUROPSKA PARTNERSTVA

Europska partnerstva odabiru se i provode, prate, evaluiraju i postupno ukidaju ili obnavljaju na temelju sljedećih kriterija:

1. Odabir

Dokazivanje da je europsko partnerstvo djelotvornije u postizanju povezanih ciljeva Programa zbog uključenosti i predanosti partnera, posebno u ostvarenju jasnih učinaka za Uniju i njezine građane, osobito u pogledu suočavanja s globalnim izazovima te ostvarivanju ciljeva istraživanja i inovacija, osiguravanju konkurentnosti Unije, održivosti te doprinosa jačanju EIP-a te, ako je to relevantno, međunarodnih obveza.

U slučaju institucionaliziranih europskih partnerstava uspostavljenih u skladu s člankom 185. UFEU-a obvezno je sudjelovanje najmanje 40 % država članica:

- (a) koherentnost i sinergije europskog partnerstva u istraživačkom i inovacijskom okruženju Unije, primjenom pravila Programa u najvećoj mogućoj mjeri;
- (b) transparentnost i otvorenost europskog partnerstva u pogledu utvrđivanja prioriteta i ciljeva s obzirom na očekivane rezultate i učinke te u pogledu uključenja partnera i dionika iz cijelog vrijednosnog lanca, iz različitih sektora, pozadina i disciplina, uključujući međunarodne kada je to relevantno i ne utječe na europsku konkurentnost; jasni modaliteti za promicanje sudjelovanja MSP-ova, kao i za širenje i iskorištavanje rezultata, osobito od strane MSP-ova, među ostalim putem posredničkih organizacija;
- (c) *ex ante* demonstracija dodatnosti i izravnosti europskog partnerstva, uključujući zajedničku stratešku viziju svrhe europskog partnerstva. Ta vizija posebno uključuje:
  - i. utvrđivanje mjerljivih očekivanih ishoda, rezultata i učinaka u zadanim rokovima, uključujući ključnu gospodarsku i/ili društvenu vrijednost za Uniju;
  - ii. demonstraciju očekivanih kvalitativnih i znatnih kvantitativnih učinaka poluge, uključujući metodu za mjerenje ključnih pokazatelja uspješnosti;
  - iii. pristupe za osiguravanje fleksibilnosti provedbe i prilagodbu promjenama potreba u pogledu politike, društva i/ili tržišta, ili prilagodbu znanstvenom napretku, u cilju veće koherentnosti politika između regionalne i nacionalne razine te razine Unije;
  - iv. strategije izlaska i mjere za postupno ukidanje sudjelovanja u Programu;
- (d) *ex ante* demonstracija dugoročnih obveza partnera, uključujući minimalan udio javnih i/ili privatnih ulaganja.

U slučaju institucionaliziranih europskih partnerstava, uspostavljenih u skladu s člankom 185. ili člankom 187. UFEU-a, financijski doprinosi i/ili doprinosi u naravi od partnera koji nisu Unija iznose najmanje 50 % te mogu iznositi do 75 % agregiranih proračunskih obveza europskog partnerstva. Za svako takvo institucionalizirano europsko partnerstvo udio doprinosa partnera koji nisu Unija bit će u obliku financijskih doprinosa. Za partnere koji nisu Unija i države sudionice financijski bi doprinosi ponajprije trebali biti usmjereni na pokrivanje administrativnih troškova te koordinaciju i potporu, kao i druge nekonkurentne aktivnosti.

2. Provedba:

- (a) sustavni pristup kojim se osigurava aktivno i rano uključivanje država članica i postizanje očekivanih učinaka europskog partnerstva kroz fleksibilnu provedbu zajedničkih djelovanja visoke dodane vrijednosti Unije koja ujedno nadilaze zajedničke pozive na podnošenje prijedlogâ za istraživačke i inovacijske aktivnosti, uključujući one povezane s prihvaćanjem na tržištu, regulatornim prihvaćanjem ili prihvaćanjem u okviru politika;
- (b) odgovarajuće mjere kojima se osiguravaju stalna otvorenost inicijative i transparentnost tijekom provedbe, osobito za utvrđivanje prioriteta i sudjelovanje u pozivima na podnošenje prijedlogâ, informacije o funkcioniranju upravljanja, vidljivost Unije, mjere komunikacije i informiranja javnosti, širenje i iskorištavanje rezultata, uključujući jasnu strategiju otvorenog pristupa/korisničku strategiju duž lanca vrijednosti; odgovarajuće mjere za obavješćivanje MSP-ova i promicanje njihova sudjelovanja;

- (c) aktivnosti koordinacije ili zajedničke aktivnosti s drugim relevantnim istraživačkim i inovacijskim inicijativama za osiguravanje optimalne razine međusobne povezanosti i djelotvornih sinergija, među ostalim kako bi se prevladale moguće prepreke za provedbu na nacionalnoj razini i povećala isplativost;
- (d) obveze, za financijske doprinose i/ili doprinose u naravi, svakog partnera u skladu s nacionalnim odredbama tijekom cijelog trajanja inicijative;
- (e) u slučaju institucionaliziranog europskog partnerstva pristup Komisije rezultatima i ostalim informacijama povezanim s djelovanjem u svrhu razvoja, provedbe i praćenja politika ili programa Unije.

3. Praćenje:

- (a) sustav praćenja u skladu s člankom 50. za praćenje napretka prema posebnim ciljevima politike, rezultatima i ključnim pokazateljima uspješnosti, koji tijekom vremena omogućuje procjenu postignuća, učinaka i potencijalnih potreba za korektivnim mjerama;
- (b) periodično namjensko izvješćivanje o kvantitativnim i kvalitativnim učincima poluge, među ostalim o dodijeljenim i stvarno pruženim financijskim doprinosima i doprinosima u naravi, vidljivosti i pozicioniranosti u međunarodnom kontekstu te učinku na rizike u ulaganjima privatnog sektora povezane s istraživanjima i inovacijama;
- (c) detaljne informacije o postupku evaluacije i rezultatima svih poziva na podnošenje prijedlogâ u okviru europskih partnerstava, u cilju njihova pravodobnog stavljanja na raspolaganje te njihove dostupnosti u zajedničkoj elektroničkoj bazi podataka.

4. Evaluacija, postupno ukidanje i obnova:

- (a) evaluacija učinaka postignutih na razini Unije i nacionalnoj razini u pogledu utvrđenih ciljnih vrijednosti i ključnih pokazatelja uspješnosti na kojoj se temelji evaluacija Programa utvrđena u članku 52., uključujući procjenu najdjelotvornijeg načina intervencije politike za sva buduća djelovanja; i pozicioniranje bilo koje moguće obnove europskog partnerstva u čitavom okruženju europskih partnerstava i prioritetima njegovih politika;
  - (b) ako nema produljenja, odgovarajuće mjere kojima se osigurava postupno ukidanje financiranja iz Programa u skladu s uvjetima i rokovima dogovorenima *ex ante* s partnerima koji su preuzeli pravne obveze, ne dovodeći u pitanje moguće kontinuirano transnacionalno financiranje iz nacionalnih programa ili drugih programa Unije i ne dovodeći u pitanje privatno ulaganje i projekte koji su u tijeku.
-

PRILOG IV.

SINERGIJE S DRUGIM PROGRAMIMA UNIJE

Sinergije s drugim programima Unije temelje se na komplementarnosti između izrade i ciljeva programa te na kompatibilnosti pravila i postupaka financiranja na razini provedbe.

Financijska sredstva iz Programa upotrebljavaju se samo za financiranje istraživačkih i inovacijskih aktivnosti. Strateškim planiranjem osigurava se usklađenost prioriteta različitih programa Unije te se osiguravaju koherentne mogućnosti financiranja u različitim fazama ciklusa istraživanja i inovacija. Misije i europska partnerstva, među ostalim, imaju koristi od sinergija s drugim programima i politikama Unije.

Uvođenje rezultata istraživanja i inovativnih rješenja razvijenih u Programu olakšava se uz potporu drugih programa Unije, posebno s pomoću strategija širenja i iskorištavanja rezultata, prijenosa znanja, komplementarnih i kumulativnih izvora financiranja te popratnih mjera politike. Financiranju istraživačkih i inovacijskih aktivnosti pogoduju usklađena pravila koja su osmišljena kako bi se osigurala dodana vrijednost Unije, izbjegla preklapanja s različitim programima Unije te kako bi se nastojala postići maksimalna učinkovitost i administrativno pojednostavnjenje.

U sljedećim stavcima detaljnije se utvrđuju načini na koje se te sinergije primjenjuju između Programa i različitih programa Unije:

1. Sinergijama s Europskim fondom za jamstva u poljoprivredi (EFJP) i Europskim poljoprivrednim fondom za ruralni razvoj (EPFRR) u okviru zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) osigurava se sljedeće:
  - (a) potrebe u pogledu istraživanja i inovacija u sektoru poljoprivrede i ruralnim područjima unutar Unije utvrđene su, na primjer, u okviru Europskog partnerstva za inovacije „Produktivnost i održivost u poljoprivredi” te su one uzete u obzir i u strateškom planiranju Programa i u programima rada;
  - (b) ZPP na najbolji mogući način iskorištava rezultate istraživanja te promiče upotrebu, provedbu i uvođenje inovativnih rješenja, uključujući ona koja proizlaze iz projekata koji se financiraju iz okvirnih programa za istraživanja i inovacije, Europskog partnerstva za inovacije „Produktivnost i održivost u poljoprivredi” i relevantnih ZZI-ja EIT-a;
  - (c) EPFRR podupire prihvaćanje i širenje znanja i rješenja koja proizlaze iz rezultata Programa, što dovodi do veće dinamičnosti u sektoru poljoprivrede i novih prilika za razvoj ruralnih područja.
2. Sinergijama s Europskim fondom za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPRA) osigurava se sljedeće:
  - (a) Program i EFPRA usko su međusobno povezani jer se potrebe Unije u pogledu istraživanja i inovacija u području morske i integrirane pomorske politike prenose s pomoću strateškog planiranja Programa;
  - (b) EFPRA podupire uvođenje novih tehnologija i inovativnih proizvoda, postupaka i usluga, posebno onih koji proizlaze iz Programa u područjima politike mora i integrirane pomorske politike; EFPRA ujedno promiče prikupljanje, obradu i praćenje temeljnih podataka te širi relevantna djelovanja koja se podupiru u okviru Programa, čime se doprinosi provedbi zajedničke ribarstvene politike, integrirane pomorske politike EU-a, međunarodnom upravljanju oceanima i međunarodnim obvezama.
3. Sinergijama s Europskim fondom za regionalni razvoj (EFRR) osigurava se sljedeće:
  - (a) s ciljem jačanja EIP-a i doprinošenja ciljevima održivog razvoja, mehanizmima alternativnog i kumulativnog financiranja iz EFRR-a i Programa pruža se potpora aktivnostima kojima se posebno povezuju strategije pametne specijalizacije i izvrsnost u istraživanjima i inovacijama, uključujući zajedničke transregionalne ili transnacionalne programe te paneuropske istraživačke infrastrukture;
  - (b) EFRR je, među ostalim, usmjeren na razvoj i jačanje regionalnih i lokalnih istraživačkih i inovacijskih ekosustava, mreža te industrijske transformacije, uključujući potporu izgradnji kapaciteta za istraživanja i inovacije, prihvaćanju rezultata i uvođenju novih tehnologija te inovativnih i klimatski prihvatljivih rješenja iz okvirnih programa za istraživanja i inovacije putem EFRR-a.

4. Sinergijama s Europskim socijalnim fondom plus (ESF+) osigurava se sljedeće:
  - (a) s pomoću nacionalnih ili regionalnih programa ESF+ može inovativne kurikulume koji se podupiru Programom integrirati i razvijati kako bi ljudi stekli vještine i kompetencije potrebne za zahtjeve tržišta rada koji se stalno mijenjaju;
  - (b) mehanizmi za alternativno i kombinirano financiranje iz fonda ESF+ mogu se upotrebljavati za potporu aktivnostima Programa kojima se promiče razvoj ljudskog kapitala u sektoru istraživanja i inovacija s ciljem jačanja EIP-a;
  - (c) ESF+ integrira inovativne tehnologije i nove poslovne modele i rješenja, posebno one koji proizlaze iz Programa, kako bi se doprinijelo inovativnim, učinkovitim i održivim zdravstvenim sustavima te olakšao pristup boljoj i sigurnijoj zdravstvenoj skrbi za europske građane.
5. Sinergijama s programom „EU za zdravlje” osigurava se sljedeće:
  - (a) potrebe Unije u pogledu istraživanja i inovacija u području zdravlja utvrđuju se i uspostavljaju s pomoću strateškog planiranja Programa;
  - (b) programom „EU za zdravlje” doprinosi se osiguravanju toga da se rezultati istraživanja iskorištavaju na najbolji mogući način, posebno oni koji proizlaze iz Programa.
6. Sinergijama s Instrumentom za povezivanje Europe (CEF) osigurava se sljedeće:
  - (a) potrebe u pogledu istraživanja i inovacija u području prijevoza, energetike te u digitalnom sektoru unutar Unije utvrđene su i uspostavljene putem strateškog planiranja Programa;
  - (b) CEF podupire opsežno uvođenje i uporabu novih, inovativnih tehnologija i rješenja u području prijevoza, energetike i digitalnih fizičkih infrastruktura, posebno onih koji proizlaze iz okvirnih programa za istraživanja i inovacije;
  - (c) olakšava se razmjena informacija i podataka između Programa i projekata CEF-a, na primjer isticanjem tehnologija iz Programa s visokom razinom spremnosti za tržište čije se uvođenje može nastaviti putem CEF-a.
7. Sinergijama s programom Digitalna Europa osigurava se sljedeće:
  - (a) s obzirom na to da se preklapa nekoliko tematskih područja obuhvaćenih Programom i programom Digitalna Europa, vrste djelovanja koja treba podupirati, njihovi očekivani rezultati i njihova logika intervencije različiti su i komplementarni;
  - (b) potrebe u pogledu istraživanja i inovacija povezane s digitalnim aspektima Programa utvrđene su i uspostavljene putem njegova strateškog planiranja; to primjerice obuhvaća istraživanja i inovacije u području računalstva visokih performansi, umjetne inteligencije, kibersigurnosti, tehnologije distribuirane glavne knjige te kvantne tehnologije, pri čemu se digitalna tehnologija kombinira s drugim razvojnim tehnologijama i netehnološkim inovacijama; potpora za rast poduzeća koja uvode revolucionarne inovacije (od kojih mnoge obuhvaćaju digitalne i fizičke tehnologije); i potpora digitalnim istraživačkim infrastrukturama;
  - (c) program Digitalna Europa usmjeren je na izgradnju digitalnih kapaciteta i infrastrukture velikih razmjera, primjerice u području računalstva visokih performansi, umjetne inteligencije, kibersigurnosti, tehnologije distribuirane glavne knjige te kvantne tehnologije i naprednih digitalnih vještina kako bi se diljem Unije široko prihvatila i uvela ključna postojeća ili ispitana inovativna digitalna rješenja unutar okvira Unije u područjima od javnog interesa (kao što su zdravlje, javna uprava, pravosuđe i obrazovanje) ili nedostataka na tržištu (kao što je digitalizacija poduzeća, posebno MSP-ova). Program Digitalna Europa uglavnom se provodi kroz koordinirano i strateško ulaganje s državama članicama, posebno kroz zajedničke javne nabave, u digitalne kapacitete s ciljem njihove raspodjele diljem Unije te u djelovanja na razini Unije za potporu interoperabilnosti i normizaciji u okviru razvoja jedinstvenog digitalnog tržišta;
  - (d) kapaciteti i infrastrukture programa Digitalna Europa dostupni su istraživačkoj i inovacijskoj zajednici, među ostalim za aktivnosti koje se podupiru u okviru Programa uključujući ispitivanje, eksperimentiranje i demonstraciju u svim sektorima i disciplinama;
  - (e) nove digitalne tehnologije razvijene Programom postupno će se prihvaćati i uvoditi putem programa Digitalna Europa;
  - (f) inicijative Programa za razvoj kurikuluma usmjerenih na vještine i kompetencije, uključujući one izrađene u relevantnim ZZI-jima EIT-a, dopunjuju se izgradnjom kapaciteta u naprednim digitalnim vještinama koju podupire program Digitalna Europa;
  - (g) postoje snažni koordinacijski mehanizmi za strateško programiranje i operativne postupke te upravljačke strukture za oba programa.

8. Sinergijama s Programom jedinstvenog tržišta osigurava se sljedeće:
- (a) Programom jedinstvenog tržišta odgovara se na nedostatke na tržištu koji utječu na MSP-ove i promiče se poduzetništvo kao i osnivanje i rast poduzeća te postoji komplementarnost između Programa jedinstvenog tržišta i djelovanja EIT-a i EIC-a za inovativna poduzeća, kao i u području usluga potpore MSP-ovima, posebno ako tržište ne osigurava održivo financiranje;
  - (b) Europska poduzetnička mreža može, uz druge postojeće strukture za potporu MSP-ovima (npr. nacionalne kontaktne točke, agencije za inovacije, digitalnoinovacijske centre, centre za stručnost i inkubatore), poslužiti za pružanje usluga potpore u okviru Programa, uključujući EIC.
9. Sinergijama s Programom za okoliš i djelovanje u području klime (LIFE) osigurava se sljedeće:
- (a) potrebe u pogledu istraživanja i inovacija s ciljem suočavanja s okolišnim, klimatskim i energetske izazovima unutar Unije utvrđene su i uspostavljene s pomoću strateškog planiranja Programa;
  - (b) program LIFE nastavlja djelovati kao katalizator za provedbu okolišne, klimatske i relevantne energetske politike i zakonodavstva Unije, među ostalim prihvaćanjem i primjenom rezultata istraživanja i inovacija proizšlih iz Programa te pomaže u njihovom uvođenju na nacionalnoj, međuregionalnoj i regionalnoj razini ako to može pomoći odgovaranju na pitanja u području okoliša, klime ili prijelaza na čistu energiju. Programom LIFE posebno se nastavlja poticanje sinergija s Programom dodjelom bonusa tijekom evaluacije za prijedloge koji obuhvaćaju prihvaćanje rezultata Programa;
  - (c) standardnim projektima djelovanja u okviru programa LIFE podupiru se razvoj, ispitivanje ili demonstracija prikladnih tehnologija ili metodologija za provedbu okolišne i klimatske politike Unije, koje se zatim mogu u velikom razmjeru uvesti s pomoću financijskih sredstava iz drugih izvora, uključujući Program. EIT može, kao i EIC, osigurati potporu za rast i komercijalizaciju novih revolucionarnih ideja koje mogu proizići iz provedbe projekata programa LIFE.
10. Sinergijama s programom Erasmus+ osigurava se sljedeće:
- (a) kombinirani resursi iz Programa, među ostalim iz EIT-a i programa Erasmus+ upotrebljavaju se za potporu aktivnostima usmjerenima na jačanje, modernizaciju i transformaciju europskih visokih učilišta. Ako je to primjereno, Programom se dopunjuje potpora programa Erasmus+ za Inicijativu Europska sveučilišta, u istraživačkoj dimenziji, kao dio razvoja novih zajedničkih i integriranih dugoročnih i održivih strategija u području obrazovanja, istraživanja i inovacija koje se temelje na transdisciplinarnim i međusektorskim pristupima u svrhu ostvarenja trokuta znanja. Aktivnostima EIT-a mogle bi se nadopuniti strategije koje će provoditi Inicijativa Europska sveučilišta;
  - (b) Program i program Erasmus+ potiču integraciju obrazovanja i istraživanja pružanjem pomoći visokim učilištima u izradi i uspostavljanju zajedničkih obrazovnih, istraživačkih i inovacijskih strategija i mreža, informiranjem obrazovnih sustava, nastavnika i voditelja osposobljavanja o najnovijim saznanjima i praksama u području istraživanja, pružanjem aktivnog istraživačkog iskustva svim studentima i osoblju u visokom obrazovanju, a posebno istraživačima, te pružanjem potpore drugim aktivnostima kojima se integriraju visoko obrazovanje, istraživanja i inovacije.
11. Sinergijama sa Svemirskom programom Unije osigurava se sljedeće:
- (a) potrebe u pogledu istraživanja i inovacija u okviru Svemirskog programa Unije te svemirskog uzlaznog i silaznog sektora unutar Unije utvrđene su i uspostavljene u okviru strateškog planiranja Programa; djelovanja u području istraživanja svemira provedena u okviru Programa provode se uzimajući u obzir nabavu i prihvatljivost pravnih subjekata u skladu sa Svemirskim programom Unije, ako je to primjereno;
  - (b) podaci o svemiru i usluge koje Svemirski program Unije javnosti ustupa kao javno dobro upotrebljavaju se za razvoj revolucionarnih rješenja kroz istraživanja i inovacije, među ostalim u Programu, posebno za održivu hranu i prirodne resurse, praćenje klimatskih promjena, atmosferu, kopno, obalni i morski okoliš, pametne gradove, povezanu i automatiziranu mobilnost, sigurnost i upravljanje katastrofama;
  - (c) usluge pristupa podacima i informacijama programa Copernicus doprinose EOSC-u i time istraživačima, znanstvenicima i inovatorima olakšavaju pristup podacima programa Copernicus; istraživačke infrastrukture, posebno promatračke mreže *in situ* predstavljaju ključne elemente promatračke infrastrukture *in situ* koja omogućuje usluge programa Copernicus te ostvaruju korist od informacija koje proizvode usluge programa Copernicus.

12. Sinergijama s Instrumentom za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI) i Instrumentom pretpristupne pomoći (IPA III) osigurava se sljedeće:
  - (a) potrebe u pogledu istraživanja i inovacija u području instrumenata NDICI i IPA III utvrđene su putem strateškog planiranja Programa, u skladu s ciljevima održivog razvoja;
  - (b) istraživačkim i inovacijskim aktivnostima Programa, uz sudjelovanje trećih zemalja i ciljana djelovanja međunarodne suradnje, teži se usklađivanju s usporednim djelovanjima u tematskim područjima prihvaćanja na tržištu i izgradnje kapaciteta u okviru instrumenata NDICI i IPA III i koherentnosti među njima, na temelju zajedničkog definiranja potreba i područja intervencije.
13. Sinergijama s Fondom za unutarnju sigurnost i instrumentom za upravljanje granicama u okviru Fonda za integrirano upravljanje granicama osigurava se sljedeće:
  - (a) potrebe u pogledu istraživanja i inovacija u području sigurnosti i integriranog upravljanja granicama utvrđene su i uspostavljene putem strateškog planiranja Programa;
  - (b) Fond za unutarnju sigurnost i Fond za integrirano upravljanje granicama podupiru uvođenje novih, inovativnih tehnologija i rješenja, posebno onih koji proizlaze iz okvirnih programa za istraživanja i inovacije u istraživanjima u području sigurnosti.
14. Sinergijama s programom InvestEU osigurava se sljedeće:
  - (a) Programom se pruža mješovito financiranje programa Obzor Europa i mješovito financiranje EIC-a za inovatore koje karakterizira visoka razina rizika i za koje tržište ne pruža dostatno i održivo financiranje; istodobno se Programom pruža potpora učinkovitoj provedbi privatnog dijela mješovitog financiranja i upravljanju njime, putem fondova i posrednika koje podupire program InvestEU i drugi;
  - (b) financijski instrumenti za istraživanja i inovacije te MSP-ove grupirani su zajedno u okviru programa InvestEU, posebno s pomoću namjenske tematske komponente za istraživanja i inovacije te s pomoću proizvoda uvedenih u okviru komponente za MSP-ove, na taj način pomažući ostvarivanju ciljeva obaju programa te uspostavljanju snažnih komplementarnih veza između njih;
  - (c) Programom se pruža odgovarajuća potpora preusmjeravanju isplativih projekata koji nisu prikladni za financiranje EIC-a prema programu InvestEU, ako je to relevantno.
15. Sinergijama s inovacijskim fondom u okviru sustava trgovanja emisijama („inovacijski fond”) osigurava se sljedeće:
  - (a) inovacijski fond posebno je usmjeren na inovacije u niskougličnim tehnologijama i procesima, uključujući okolišno sigurno hvatanje ugljika i upotrebu koja znatno doprinosi ublažavanju klimatskih promjena, kao i proizvode koji zamjenjuju one s visokim intenzitetom ugljika, te doprinosi poticanju izgradnje i rada projekata čiji je cilj okolišno sigurno hvatanje i geološko skladištenje CO₂, kao i na inovativne tehnologije u području obnovljive energije i skladištenja energije, te omogućuje i potiče „zelenije” proizvode;
  - (b) Programom se financira razvoj i demonstracija tehnologija, među ostalim revolucionarnih rješenja, kojima se mogu ostvariti ciljevi Unije u pogledu klimatske neutralnosti, energetike i industrijske preobrazbe, posebno s pomoću aktivnosti iz njegovih stupova II. i III.;
  - (c) inovacijski fond može, podložno ispunjavanju njegovih kriterija za odabir i dodjelu potpore, pružiti potporu demonstracijskoj fazi prihvatljivih projekata koji su primili potporu iz Programa te se između obaju programa uspostavljaju jake komplementarne veze.
16. Sinergijama s mehanizmom za pravednu tranziciju osigurava se sljedeće:
  - (a) potrebe u pogledu istraživanja i inovacija utvrđuju se strateškim planiranjem Programa kako bi se pružila potpora pravičnom i pravednom prijelazu na klimatsku neutralnost;
  - (b) promiče se prihvaćanje i uvođenje inovativnih i klimatski prihvatljivih rješenja, osobito onih koja proizlaze iz Programa.
17. Sinergijama s programom Euratoma za istraživanje i osposobljavanje osigurava se sljedeće:
  - (a) Programom i programom Euratoma za istraživanje i osposobljavanje razvijaju se sveobuhvatna djelovanja za potporu obrazovanju i osposobljavanju (uključujući MSCA) s ciljem održavanja i razvoja relevantnih vještina u Europi;

- (b) Programom i programom Euratoma za istraživanje i osposobljavanje razvijaju se zajednička istraživačka djelovanja usmjerena na međusektorske aspekte sigurnih i osiguranih neenergetskih primjena ionizirajućeg zračenja u sektorima kao što su medicina, industrija, poljoprivreda, svemir, klimatske promjene, sigurnost i pripravnost u slučaju izvanrednog događaja te doprinos nuklearnoj znanosti.
18. Potencijalne sinergije s Europskim fondom za obranu korisne su za civilna istraživanja i istraživanja u području obrane kako bi se izbjeglo nepotrebno udvostručavanje te u skladu s člankom 5. i člankom 7. stavkom 1.
19. Sinergije s programom Kreativna Europa potiču se utvrđivanjem potreba u pogledu istraživanja i inovacija u području kulturnih i kreativnih politika u strateškom planiranju Programa.
20. Sinergijama s Mehanizmom za oporavak i otpornost osigurava se sljedeće:
- (a) potrebe u pogledu istraživanja i inovacija utvrđuju se strateškim planiranjem Programa kako bi se poduprla veća otpornost gospodarstava i društava država članica te njihova bolja pripremljenost za budućnost;
- (b) podupire se prihvaćanje i uvođenje inovativnih rješenja, osobito onih koja proizlaze iz Programa.
-

PRILOG V.

KLJUČNI POKAZATELJI SMJERA UČINKA

Praćenje napretka Programa u odnosu na njegove ciljeve kako su navedeni u članku 3. sastoji se od praćenja smjera učinka i povezanih ključnih pokazatelja smjera učinka. Smjerovi učinka ovise o uloženom vremenu i odražavaju tri komplementarne kategorije učinka nelinearne naravi ulaganja u istraživanja i inovacije: znanstvenu, društvenu i tehnološku ili gospodarsku. Za svaku od navedenih kategorija učinka zamjenski pokazatelji upotrebljavaju se u cilju praćenja napretka pri čemu se razlikuju kratkoročni, srednjoročni i dugoročni napredak, uključujući napredak u razdoblju nakon završetka Programa, uz mogućnost raščlanjivanja, među ostalim po državama članicama i pridruženim zemljama. Ti se pokazatelji prikupljaju primjenom kvantitativnih i kvalitativnih metodologija. Pojedinačni dijelovi Programa doprinose navedenim pokazateljima u različitoj mjeri i različitim mehanizmima. Ako je to relevantno, za praćenje pojedinačnih dijelova Programa mogu se upotrebljavati i dodatni pokazatelji.

Mikropodaci na kojima se temelje ključni pokazatelji smjera učinka prikupljaju se za sve dijelove Programa i sve mehanizme provedbe centralizirano i usklađeno te s primjerenom razinom detaljnosti i s najmanjim mogućim opterećenjem u pogledu izvješćivanja za korisnike.

Usto, osim ključnih pokazatelja smjera učinka, podaci o optimiziranoj provedbi Programa za jačanje EIP-a, kojima se potiču sudjelovanja u Programu na temelju izvrsnosti iz svih država članica te olakšavaju suradničke veze u europskom sektoru istraživanja i inovacija, prikupljaju se kao dio podataka o provedbi i upravljanju iz članka 50. te se o njima izvješćuje u gotovo stvarnom vremenu. To obuhvaća praćenje suradničkih veza, mrežnih analiza, podataka o prijedlozima, prijavama, sudjelovanjima, projektima, podnositeljima prijedloga i sudionicima (uključujući podatke o vrsti organizacije (na primjer organizacije civilnog društva, MSP-ovi i privatni sektor), o zemlji (na primjer posebnu klasifikaciju skupina zemalja kao što su države članice, pridružene zemlje i treće zemlje), o rodu, ulozi u projektu, znanstvenoj disciplini ili sektoru, uključujući društvene i humanističke znanosti), te praćenje stupnja uključivanja klimatskih pitanja te s tim povezanih rashoda.

Pokazatelji smjera znanstvenih učinaka

Očekuje se da će se Programom ostvariti znanstveni učinak stvaranjem novih visokokvalitetnih znanja, jačanjem ljudskog kapitala u sektoru istraživanja i inovacija te poticanjem širenja znanja i otvorene znanosti. Napredak prema tom učinku prati se s pomoću zamjenskih pokazatelja utvrđenih na temelju sljedećih triju ključnih smjerova učinka.

tablica 1.

Napredak prema znanstvenim učincima	Kratkoročni	Srednjoročni	Dugoročni
Stvaranje visokokvalitetnih novih znanja	Publikacije - broj recenziranih znanstvenih publikacija koje proizlaze iz Programa	Citiranost - ponderirani faktor odjeka u određenom području recenziranih publikacija koje proizlaze iz Programa	Znanost svjetske kvalitete - broj i udio recenziranih publikacija koje proizlaze iz projekata koji se financiraju iz Programa, a koje daju temeljni doprinos znanstvenim područjima
Jačanje ljudskog kapitala u istraživanjima i inovacijama	Vještine - broj istraživača uključenih u aktivnosti usavršavanja (osposobljavanje, mentorstvo/podučavanje, mobilnost i pristup infrastrukturama istraživanja i inovacija) iz projekata koji se financiraju iz Programa	Karijere - Broj i udio istraživača uključenih u Program koji su usavršili vještine s većim pojedinačnim utjecajem u svojem području istraživanja i inovacija	Uvjeti rada - Broj i udio istraživača uključenih u Program koji su usavršili vještine s poboljšanim uvjetima rada, uključujući plaće istraživača

Napredak prema znanstvenim učincima	Kratkoročni	Srednjoročni	Dugoročni
Poticanje širenja znanja i otvorene znanosti	Zajedničko znanje - udio ostvarenja istraživanja (otvoreni podaci / publikacije / softver itd.) koji proizlaze iz Programa i koji se razmjenjuju putem infrastrukture otvorenog znanja	Širenje znanja - udio ostvarenja istraživanja s otvorenim pristupom koje proizlaze iz Programa i koji se aktivno upotrebljavaju/citiraju	Nove suradnje - udio korisnika Programa koji su razvili nove transdisciplinarne/transsektorske suradnje s korisnicima njihovih ostvarenja istraživanja s otvorenim pristupom koji proizlaze iz Programa

Pokazatelji smjera društvenih učinaka

Očekuje se da će se Programom ostvariti društveni učinak odgovaranjem na prioritete politika Unije i globalne izazove, uključujući ciljeve održivog razvoja, na temelju načela Programa održivog razvoja do 2030. i Pariškog sporazuma, putem istraživanja i inovacija, stvaranjem koristi i učinka misijama u okviru istraživanja i inovacija i europskim partnerstvima te jačanjem prihvaćanja inovacija u društvu, čime će se u konačnici doprinijeti dobrobiti ljudi. Napredak prema tom učinku prati se s pomoću zamjenskih pokazatelja utvrđenih na temelju sljedećih triju ključnih smjerova učinka.

tablica 2.

Napredak prema društvenim učincima	Kratkoročni	Srednjoročni	Dugoročni
Odgovaranje na političke prioritete Unije i globalne izazove putem istraživanja i inovacija	Rezultati - broj i udio rezultata namijenjenih odgovaranju na utvrđene prioritete politika Unije i globalne izazove (uključujući ciljeve održivog razvoja) (višedimenzionalno: za svaki utvrđeni prioritet) Uključujući: broj i udio klimatski relevantnih rezultata namijenjenih ispunjavanju obveze Unije na temelju Pariškog sporazuma	Rješenja - broj i udio inovacija i ostvarenja istraživanja kojima se odgovara na utvrđene prioritete politika Unije i globalne izazove (uključujući ciljeve održivog razvoja) (višedimenzionalno: za svaki utvrđeni prioritet) Uključujući: broj i udio klimatski relevantnih inovacija i ostvarenja istraživanja namijenjenih ispunjavanju obveza Unije na temelju Pariškog sporazuma	Koristi - agregirani procijenjeni učinci upotrebe/iskorištavanja rezultata koji se financiraju iz Programa u pogledu rješavanja utvrđenih prioriteta politika Unije i globalnih izazova (uključujući ciljeve održivog razvoja), uključujući doprinos ciklusu oblikovanja politika i zakonodavstva (kao što su norme i standardi) (višedimenzionalno: za svaki utvrđeni prioritet) Uključujući: agregirani procijenjeni učinci od upotrebe/iskorištavanja klimatski relevantnih rezultata koji se financiraju iz Programa u pogledu ispunjavanja obveze Unije na temelju Pariškog sporazuma, uključujući doprinos ciklusu oblikovanja politika i zakonodavstva (kao što su norme i standardi)
Stvaranje koristi i učinka putem misija u okviru istraživanja i inovacija	Rezultati misija u okviru istraživanja i inovacija - Rezultati posebnih misija u okviru istraživanja i inovacija Misije (višedimenzionalno: za svaku utvrđenu misiju)	Ostvarenja misija u okviru istraživanja i inovacija - Ostvarenja posebnih misija u okviru istraživanja i inovacija Misije (višedimenzionalno: za svaku utvrđenu misiju)	Ostvarene ciljne vrijednosti misija u okviru istraživanja i inovacija - Ciljne vrijednosti postignute posebnim misijama u okviru istraživanja i inovacija (višedimenzionalno: za svaku utvrđenu misiju)

Napredak prema društvenim učincima	Kratkoročni	Srednjoročni	Dugoročni
Jačanje prihvaćanja istraživanja i inovacija u društvu	Zajedničko stvaranje - broj i udio projekata koji se financiraju iz Programa u kojima građani Unije i krajnji korisnici doprinose zajedničkom stvaranju sadržaja u području istraživanja i inovacija	Obveza - broj i udio pravnih subjekata sudionika koji imaju uspostavljene mehanizme obveze za građane i krajnje korisnike nakon završetka projekata koji se financiraju iz Programa	Društvena prihvaćenost istraživanja i inovacija - prihvaćenost i informiranje javnosti o zajednički stvorenim znanstvenim rezultatima i inovativnim rješenjima stvorenima u okviru Programa

Pokazatelji smjera tehnološkog i gospodarskog učinka

Očekuje se da će se Programom ostvariti tehnološki i gospodarski učinak osobito unutar Unije utjecanjem na stvaranje i rast poduzeća, posebno MSP-ova, uključujući novoosnovana poduzeća, otvaranjem izravnih ili neizravnih radnih mjesta, osobito unutar Unije, te poticanjem ulaganja u istraživanja i inovacije. Napredak prema tom učinku prati se s pomoću zamjenskih pokazatelja utvrđenih na temelju sljedećih triju ključnih smjerova učinka.

tablica 3.

Napredak prema tehnološkom/gospodarskom učinku	Kratkoročni	Srednjoročni	Dugoročni
Stvaranje rasta temeljenog na inovacijama	Inovativni rezultati – broj inovativnih proizvoda, procesa ili metoda koji proizlaze iz Programa (po vrsti inovacije) i primjene prava intelektualnog vlasništva	Inovacije – broj inovacija koje proizlaze iz projekata koji se financiraju iz Programa (po vrsti inovacije) uključujući one kojima su dodijeljena prava intelektualnog vlasništva	Gospodarski rast – osnivanje, rast i tržišni udjeli poduzeća koja razvijaju inovacije u Programu
Stvaranje brojnijih i kvalitetnijih radnih mjesta	Podupirano zapošljavanje – broj stvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena i zadržana radna mjesta kod pravnih subjekata sudionika za projekt koji se financira iz Programa (po vrsti radnog mjesta)	Održivo zapošljavanje – porast broja radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena kod pravnih subjekata sudionika nakon projekta koji se financira iz Programa (po vrsti radnog mjesta)	Ukupno zapošljavanje – broj izravnih i neizravnih radnih mjesta stvorenih ili održanih zahvaljujući širenju rezultata iz Programa (po vrsti radnog mjesta)
Poticanje ulaganja u istraživanja i inovacije	Zajednička ulaganja – iznos javnih i privatnih ulaganja mobiliziranih početnim ulaganjem iz Programa	Poboljšanje – iznos javnih i privatnih ulaganja mobiliziranih za iskorištavanje ili poboljšanje rezultata iz Programa (uključujući strana izravna ulaganja)	Doprinos „ciljnoj vrijednosti od 3 %” – napredak Unije prema ciljnoj vrijednosti od 3 % BDP-a zahvaljujući Programu

PRILOG VI.

PODRUČJA ZA MOGUĆE MISIJE I PODRUČJA ZA MOGUĆA INSTITUCIONALIZIRANA EUROPSKA PARTNERSTVA KOJA SE TREBAJU USPOSTAVITI NA TEMELJU ČLANKA 185. ILI ČLANKA 187. UFEU-A

U skladu s člancima 8. i 12. ove Uredbe područja za moguće misije i moguća europska partnerstva koja se trebaju uspostaviti na temelju članka 185. ili članka 187. UFEU-a utvrđena su u ovom Prilogu.

I. Područja za moguće misije:

- Područje za misije 1.: prilagodba klimatskim promjenama, uključujući društvenu transformaciju.
- Područje za misije 2.: rak.
- Područje za misije 3.: zdravi oceani, mora te obalne i kopnene vode.
- Područje za misije 4.: klimatski neutralni i pametni gradovi.
- Područje za misije 5.: zdravlje tla i hrana.

Svaka se misija pridržava načela utvrđenih u članku 8. stavku 4. ove Uredbe.

II. Područja za moguća institucionalizirana europska partnerstva na temelju članka 185. ili članka 187. UFEU-a:

- Područje za partnerstvo 1.: brži razvoj i sigurnija uporaba zdravstvenih inovacija za europske pacijente i globalno zdravlje.
- Područje za partnerstvo 2.: unaprijeđenje ključnih digitalnih i razvojnih tehnologija te njihove uporabe, što uključuje, ali nije ograničeno na, nove tehnologije kao što su umjetna inteligencija, fotonika i kvantne tehnologije.
- Područje za partnerstvo 3.: europsko vodstvo u mjeriteljstvu, uključujući integrirani sustav mjeriteljstva.
- Područje za partnerstvo 4.: jačanje konkurentnosti, sigurnosti i okolišne učinkovitosti u zračnom prometu, zrakoplovstvu i željezničkom prometu Unije.
- Područje za partnerstvo 5.: održiva, uključiva i kružna biološka rješenja.
- Područje za partnerstvo 6.: vodikove tehnologije i tehnologije za održivo skladištenje energije s manjim učinkom na okoliš te manje energetske intenzivnom proizvodnjom.
- Područje za partnerstvo 7.: čista, povezana, kooperativna, autonomna i automatizirana rješenja za buduće potrebe mobilnosti ljudi i robe.
- Područje za partnerstvo 8.: inovativni MSP-ovi usmjereni na istraživanja i razvoj.

Iz postupka procjenjivanja potrebe za institucionaliziranim europskim partnerstvom u jednom od gore navedenih područja partnerstva može proizići zakonodavni prijedlog, u skladu s pravom inicijative Komisije. U protivnom to područje partnerstva može biti i predmet europskog partnerstva u skladu s člankom 10. stavkom 1. točkom (a) ili člankom 10. stavkom 1. točkom (b) ove Uredbe ili se može provesti drugim pozivima na podnošenje prijedlogâ u okviru Programa.

Budući da moguća područja institucionaliziranih europskih partnerstava pokrivaju široka tematska područja, mogu se na temelju procijenjenih potreba provesti putem više od jednog europskog partnerstva.

UREDBA (EU) 2021/696 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**od 28. travnja 2021.****o uspostavi Svemirskog programa Unije i osnivanju Agencije Europske unije za svemirski program te o stavljanju izvan snage uređaba (EU) br. 912/2010, (EU) br. 1285/2013 i (EU) br. 377/2014 i Odluke br. 541/2014/EU**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 189. stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ⁽¹⁾,

budući da:

- (1) Svemirska tehnologija, svemirski podaci i svemirske usluge postali su neophodni u svakodnevnom životu Europljana i imaju ključnu ulogu u očuvanju mnogih strateških interesa. Svemirska industrija Unije već je među najkonkurentnijima u svijetu. Međutim, pojava novih aktera i razvoj novih tehnologija korjenito mijenjaju tradicionalne industrijske modele. Stoga je ključno da Unija, kako bi i dalje ostala jedan od vodećih međunarodnih aktera s velikom slobodom djelovanja u domeni svemira, potiče znanstveni i tehnički napredak te podupire konkurentnost i inovacijski kapacitet industrija u svemirskom sektoru u Uniji, osobito malih i srednjih poduzeća (MSP-ovi) te novoosnovanih i inovativnih poduzeća.
- (2) Trebalo bi iskoristiti mogućnosti koje svemir nudi za sigurnost Unije i njezinih država članica kako se osobito navodi u Globalnoj strategiji za vanjsku i sigurnosnu politiku Europske unije iz lipnja 2016., uz istodobno zadržavanje civilnog karaktera Svemirskog programa Unije („Program”) i poštovanje mogućih odredaba o neutralnosti i nesvrstanošći utvrđenih u ustavnom pravu država članica. Razvoj svemirskog sektora povijesno je povezan sa sigurnošću. Oprema, komponente i instrumenti koji se upotrebljavaju u svemirskom sektoru, kao i svemirski podaci i svemirske usluge, često su dvojne namjene. Međutim, sigurnosna i obrambena politika Unije utvrđuje se u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike, u skladu s glavom V. Ugovora o Europskoj uniji (UEU).
- (3) Još od kraja devedesetih godina prošlog stoljeća Unija razvija vlastite svemirske inicijative i programe, odnosno Europski geostacionarni navigacijski sustav (EGNOS), a nakon toga i Galileo i Copernicus, kojima se odgovara na potrebe građana Unije i zahtjeve javnih politika. Trebalo bi osigurati kontinuitet tih inicijativa i programa i poboljšati usluge koje se njima pružaju kako bi ispunili nove potrebe korisnika, održali vodeći položaj s obzirom na razvoj novih tehnologija i transformacije u području digitalne tehnologije i informacijske i komunikacijske tehnologije te kako bi mogli ispuniti političke prioritete poput klimatskih promjena, uključujući praćenje promjena u polarnim regijama, prometa, sigurnosti i obrane.
- (4) Potrebno je iskorištavati sinergije među prometnim, svemirskim i digitalnim sektorima radi poticanja šire upotrebe novih tehnologija, poput e-poziva, digitalnog tahografa, nadzora prometa i upravljanje njime, autonomne vožnje te vozila bez vozača i bespilotnih letjelica, i radi pružanja odgovora na potrebu za sigurnom i neometanom poveziivošću, pouzdanim određivanjem položaja te intermodalnošću i interoperabilnošću. Takvim iskorištavanjem sinergija povećavala bi se konkurentnost prometnih usluga i prometne industrije.

⁽¹⁾ Stajalište Europskog parlamenta od 17. travnja 2019. (još nije objavljeno u Službenom listu) i stajalište Vijeća u prvom čitanju od 19. travnja 2021. (još nije objavljeno u Službenom listu). Stajalište Europskog parlamenta od 28. travnja 2021.

- (5) Kako bi sve države članice i svi njihovi građani u cijelosti iskoristili prednosti Programa, također je ključno promicati upotrebu i prihvaćenost podataka, informacija i usluga koje se pružaju te podupirati razvoj primijenjenih aplikacija (downstream applications) utemeljenih na tim podacima, informacijama i uslugama. U tu svrhu države članice, Komisija i nadležni subjekti osobito bi mogli periodično provoditi informativne kampanje o prednostima Programa.
- (6) Za postizanje ciljeva slobode djelovanja, neovisnosti i sigurnosti ključno je da Unija ima koristi od autonomnog pristupa svemiru i da ga može sigurno upotrebljavati. Stoga je ključno da Unija podupire autonoman, pouzdan i troškovno učinkovit pristup svemiru, osobito u pogledu ključne infrastrukture i tehnologije, javne sigurnosti te sigurnosti Unije i njezinih država članica. Komisija bi stoga trebala moći objediniti usluge lansiranja na europskoj razini, kako za vlastite potrebe tako i za potrebe drugih subjekata, među ostalim i država članica, na njihov zahtjev, u skladu s člankom 189. stavkom 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU). Da bi zadržala konkurentnost na tržištu koje se brzo razvija, također je ključno da Unija i ubuduće ima pristup modernim, učinkovitim i fleksibilnim infrastrukturnim objektima za lansiranje te da raspolaže odgovarajućim lansirnim sustavima. Ne dovodeći u pitanje mjere koje poduzimaju države članice ili Europska svemirska agencija (ESA), Programom bi se stoga trebale moći podupirati prilagodbe zemaljske infrastrukture povezane s pristupom svemiru, uključujući nova kretanja, koje su potrebne za provedbu Programa te prilagodbe svemirskih lansirnih sustava, uključujući tehnološki razvoj, koje su potrebne za lansiranje satelita, uključujući alternativne tehnologije i inovativne sustave, u cilju provedbe komponenata Programa. Te bi se aktivnosti trebale provoditi u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ („Financijska uredba”) i u cilju postizanja bolje troškovne učinkovitosti Programa. Budući da neće postojati namjenski proračun, djelovanjima za podupiranje pristupa svemiru ne bi se trebala dovoditi u pitanje provedba komponenata Programa.
- (7) Kako bi se ojačala konkurentnost svemirske industrije Unije i povećao kapacitet za osmišljavanje i izgradnju vlastitih sustava te upravljanje njima, Unija bi trebala podupirati stvaranje, rast i razvoj cijele svemirske industrije. Nastanak modela pogodnog za poduzeća i inovacije trebalo bi podupirati na europskoj, regionalnoj i nacionalnoj razini inicijativama kao što su svemirske platforme koje okupljaju svemirske, digitalne i druge sektore te korisnike. Svrha tih svemirskih platformi trebala bi biti promicanje poduzetništva i vještina uz istodobnu težnju za postizanjem sinergija s centrima za digitalne inovacije. Unija bi trebala poticati stvaranje i širenje poduzeća u svemirskom sektoru sa sjedištem u Uniji i pomagati im da ostvare uspjeh, među ostalim i podupiranjem njihova pristupa rizičnom financiranju jer u Uniji ne postoji odgovarajući pristup privatnom kapitalu za novoosnovana poduzeća u svemirskom sektoru te poticanjem potražnje, što je poznato pod nazivom „pristup prvog ugovora”.
- (8) Svemirski lanac vrijednosti obično se dijeli na: uspostavne aktivnosti (upstream activities) i primijenjene aktivnosti (downstream activities). Uspostavne aktivnosti obuhvaćaju one koje vode do uspostave operativnog svemirskog sustava, uključujući aktivnosti razvoja, proizvodnje i lansiranja te rad takvog sustava. Primijenjene aktivnosti obuhvaćaju one koje pokrivaju pružanje usluga i proizvoda povezanih sa svemirom korisnicima. Digitalne platforme također su važan element kojim se podupire razvoj svemirskog sektora. Njima se omogućuje pristup podacima i proizvodima te alatima, sustavima za pohranu i računalnim sustavima.
- (9) Kada je riječ o svemiru, Unija izvršava svoje nadležnosti u skladu s člankom 4. stavkom 3. UFEU-a. Komisija bi trebala osigurati koherentnost aktivnosti koje se provode u kontekstu Programa.
- (10) Dok pojedine države članice već imaju tradiciju aktivnih industrija povezanih sa svemirom, trebalo bi prepoznati potrebu za razvojem i sazrijevanjem svemirskih industrija u državama članicama čije su sposobnosti tek u nastajanju, kao i potrebu za odgovorom na izazove koje „novi svemir” postavlja pred tradicionalnu svemirsku industriju. Trebalo bi promicati djelovanja za razvoj kapaciteta svemirske industrije širom Unije i olakšavanje suradnje u cjelokupnoj svemirskoj industriji u svim državama članicama.

⁽²⁾ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredbi (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1.).

- (11) Djelovanja u okviru Programa trebala bi se zasnivati na nacionalnim i europskim kapacitetima koji postoje u vrijeme provedbe dotičnog djelovanja i iskorištavati ih.
- (12) Zahvaljujući opsegu Programa i njegovu potencijalu za doprinos rješavanju globalnih izazova, svemirske aktivnosti imaju snažnu međunarodnu dimenziju. U bliskoj suradnji s državama članicama i uz njihovu suglasnost relevantna tijela Programa mogla bi sudjelovati, u vezi s pitanjima koja se odnose na Program, u međunarodnoj suradnji te sudjelovati u radu u okviru relevantnih sektorskih tijela Ujedinjenih naroda (UN-a). Kada je riječ o pitanjima koja se odnose na Program, Komisija bi mogla, u ime Unije i u području svoje nadležnosti, koordinirati aktivnosti na međunarodnoj sceni, osobito u cilju zastupanja interesa Unije i njezinih država članica u okviru međunarodnih foruma, među ostalim i u području frekvencija u vezi s Programom, ne dovodeći u pitanje nadležnost država članica u tom području. Posebno je važno da Unija, koju predstavlja Komisija, sudjeluje u radu tijela Međunarodnog programa Cospas-Sarsat.
- (13) Međunarodna suradnja presudna je za promicanje uloge Unije kao globalnog aktera u svemirskom sektoru te promicanje njezine tehnologije i industrije, poticanje poštenog tržišnog natjecanja na međunarodnoj razini, imajući na umu potrebu za osiguravanjem reciprociteta pravâ i obveza stranaka, kao i za poticanje suradnje u području osposobljavanja. Međunarodna suradnja jedan je od ključnih elemenata svemirske strategije za Europu, kako je navedeno u Komunikaciji Komisije od 26. listopada 2016. Komisija bi Program trebala upotrebljavati kako bi doprinijela međunarodnim naporima i ostvarila korist od njih s pomoću inicijativa, uključujući inicijative u području gospodarske diplomacije, promicala europsku tehnologiju i industriju na međunarodnoj razini, npr. bilateralni dijalozi, sektorske radionice i potpora internacionalizaciji malih i srednjih poduzeća, te kako bi olakšala pristup međunarodnim tržištima i poticala pošteno tržišno natjecanje. Europske inicijative u području svemirske diplomacije trebale bi biti u cijelosti koherentne i komplementarne s postojećim politikama, prioritetima i instrumentima Unije, pri čemu Unija zajedno s državama članicama ima ključnu ulogu u očuvanju vodećeg položaja na međunarodnoj sceni.
- (14) Ne dovodeći u pitanje nadležnosti država članica, Komisija bi, zajedno s Visokim predstavnikom Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku („Visoki predstavnik”) i u bliskoj koordinaciji s državama članicama, trebala promicati odgovorno ponašanje u svemiru prilikom provedbe Programa uključujući smanjenje širenja svemirskog otpada. Komisija bi također trebala istražiti mogućnost da Unija prihvati prava i obveze predviđene u relevantnim ugovorima i konvencijama UN-a te da, ako je to potrebno, podnese odgovarajuće prijedloge.
- (15) Program ima slične ciljeve kao i drugi programi Unije, osobito program Obzor Europa uspostavljen Uredbom (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁾, program InvestEU uspostavljen Uredbom (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾, Europski fond za obranu uspostavljen Uredbom (EU) 2021/697 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾ i fondovi obuhvaćeni uredbom o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i viznoj politici („uredba o zajedničkim odredbama”). Stoga bi, pod uvjetom da ti programi ne pokrivaju iste stavke troškova, trebalo predvidjeti kumulativno financiranje iz tih programa, osobito putem mehanizama za dopunsko financiranje iz programâ Unije ako to dozvoljavaju modaliteti upravljanja, koje se može ostvariti u slijedu, naizmjenice ili kombiniranjem fondova, među ostalim i radi zajedničkog financiranja djelovanjâ, uz omogućavanje partnerstava za inovacije i operacija mješovitog financiranja, ako je to moguće. Tijekom provedbe Programa Komisija bi stoga trebala promicati sinergije s drugim povezanim programima i financijskim instrumentima Unije, čime bi se, ako je to moguće, omogućio pristup rizičnom financiranju, partnerstvima za inovacije i kumulativnom financiranju ili mješovitom financiranju. Komisija bi također trebala osigurati sinergije i koherentnost između rješenja razvijenih u okviru tih programa, osobito programa Obzor Europa, i rješenja razvijenih u okviru Programa.

⁽³⁾ Uredba (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa, o utvrđivanju pravila za sudjelovanje i širenje rezultata te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1290/2013 i (EU) br. 1291/2013 (vidjeti stranicu 1 ovoga Službenog lista).

⁽⁴⁾ Uredba (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021. o uspostavi programa InvestEU i izmjeni Uredbe (EU) 2015/1017 (SL L 107, 26.3.2021., str. 30.).

⁽⁵⁾ Uredba (EU) 2021/697 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Europskog fonda za obranu i o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2018/1092 (vidjeti stranicu 149 ovoga Službenog lista).

- (16) U skladu s člankom 191. stavkom 3. Financijske uredbe isti se troškovi ni u kakvim okolnostima ne smiju dvaput financirati iz proračuna Unije.
- (17) Ciljevi politike Programa također bi se tretirali kao prihvatljiva područja za operacije financiranja i ulaganja s pomoću financijskih instrumenata i proračunskog jamstva programa InvestEU, osobito u okviru njegovih sastavnica politika održive infrastrukture i istraživanja, inovacija i digitalizacije. Financijska potpora trebala bi se upotrebljavati za rješavanje nedostataka na tržištu ili investicijskih okolnosti koje nisu optimalne na razmjern način, a djelovanjima se ne bi trebalo udvostručavati ili istiskivati privatno financiranje odnosno narušavati tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu. Djelovanja bi trebala imati jasnu europsku dodanu vrijednost.
- (18) Koherentnošću i sinergijom između programa Obzor Europa i Programa trebali bi se potaknuti konkurentan i inovativan europski svemirski sektor, osnažiti autonomija Europe u pristupu svemiru i njegovoj upotrebi u sigurnom okružju te ojačati uloga Europe kao globalnog aktera. Revoluciona rješenja u okviru programa Obzor Europa potkrijepila bi se podacima i uslugama koje se putem Programa daju na raspolaganje istraživačkoj i inovacijskoj zajednici.
- (19) Kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri povećao socioekonomski povrat Programa, ključno je održavati najsuvremenije sustave i nadograđivati ih u skladu s potrebama korisnika koje se mijenjaju te ostvarivati napredak u sektoru primijenjenih aplikacija omogućenih svemirskom tehnologijom. Unija bi trebala podupirati aktivnosti povezane s istraživanjem i tehnološkim razvojem odnosno rane faze razvoja u vezi s infrastrukturna uspostavljenima u okviru Programa, kao i aktivnosti istraživanja i razvoja koje se odnose na primjene i usluge utemeljene na sustavima uspostavljenima u okviru Programa, čime se potiču uspostavne i primijenjene gospodarske aktivnosti. Odgovarajući instrument na razini Unije za financiranje tih aktivnosti istraživanja i inovacija jest program Obzor Europa. Međutim, vrlo specifičan dio razvojnih aktivnosti trebao bi se financirati iz proračunskih sredstava dodijeljenih komponentama Galileo i EGNOS u okviru ove Uredbe, posebice kada se te aktivnosti odnose na temeljne elemente poput čipsetova i prijemnika kompatibilnih s Galileom, kojima bi se olakšao razvoj primjena širom različitih gospodarskih sektora. Međutim, takvim se financiranjem ne bi smjelo ugroziti uvođenje ili iskorištavanje infrastruktura uspostavljenih u okviru Programa.
- (20) Kako bi se u budućnosti osigurala konkurentnost europske svemirske industrije, Programom bi trebalo podupirati razvoj naprednih vještina u sektorima povezanim sa svemirom te podržavati aktivnosti obrazovanja i osposobljavanja, uz promicanje jednakih mogućnosti, među ostalim i rodne ravnopravnosti, u cilju ostvarenja punog potencijala građana Unije u tom području.
- (21) Za infrastrukturu namijenjenu Programu mogle bi biti potrebne dodatne aktivnosti istraživanja i inovacija, koje bi se mogle podržati u okviru programa Obzor Europa, pri čemu se nastoji ostvariti koherentnost s aktivnostima ESA-e u tom području. Sinergijama s programom Obzor Europa trebalo bi osigurati da se potrebe za istraživanjem i inovacijama u svemirskom sektoru utvrde i definiraju u okviru procesa strateškog planiranja u području istraživanja i inovacija. Svemirski podaci i svemirske usluge koji se u okviru Programa stavljaju besplatno na raspolaganje upotrebljavali bi se za razvoj revolucionarnih rješenja putem istraživanja i inovacija, među ostalim i u okviru programa Obzor Europa, u cilju podupiranja prioriteta politike Unije. Procesom strateškog planiranja u okviru programa Obzor Europa utvrdile bi se aktivnosti istraživanja i inovacija u kojima bi trebalo iskoristiti infrastrukturu u vlasništvu Unije, kao što su Galileo, EGNOS i Copernicus. Istraživačke infrastrukture, osobito mreže za *in situ* promatranja, bile bi ključni sastavni dijelovi *in situ* promatračke infrastrukture kojom se omogućuju usluge Copernicusa.
- (22) Važno je da Unija bude vlasnik sve materijalne i nematerijalne imovine stvorene ili razvijene putem javne nabave koju Unija financira u okviru Programa. Kako bi se osiguralo potpuno poštovanje temeljnih prava povezanih s vlasništvom, trebalo bi uspostaviti potrebne aranžmane sa svim postojećim vlasnicima. Takvim vlasništvom Unije ne bi se trebalo dovoditi u pitanje mogućnost Unije da, u skladu s ovom Uredbom i kada se to ocijeni prikladnim na temelju procjene pojedinačnog slučaja, tu imovinu učini dostupnom trećim stranama ili je otuđi.
- (23) Kako bi se potaknula što šira upotreba usluga koje se nude Programom, bilo bi korisno naglasiti da se podaci, informacije i usluge pružaju bez jamstva, pri čemu se ne dovode u pitanje obveze koje proizlaze iz pravno obvezujućih odredaba.

- (24) Komisija bi pri obavljanju određenih svojih zadaća neregulatorne prirode trebala moći, prema potrebi i u mjeri u kojoj je to nužno, iskoristiti tehničku podršku određenih vanjskih strana. Ostali subjekti uključeni u javno upravljanje Programom također bi trebali moći upotrebljavati istu tehničku podršku pri obavljanju zadaća koje su im povjerene ovom Uredbom.
- (25) Ovom Uredbom utvrđuje se financijska omotnica za cijelo trajanje Programa, koja predstavlja primarni referentni iznos u smislu točke 18. Međuinstitucijskog sporazuma od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava, za Europski parlament i Vijeće tijekom godišnjeg proračunskog postupka ⁽⁶⁾.
- (26) Održavajući važnost borbe protiv klimatskih promjena u skladu s obvezama Unije u pogledu provedbe Pariškog sporazuma donesenog u sklopu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama ⁽⁷⁾ i UN-ovih ciljeva održivog razvoja, djelovanjima u okviru ove Uredbe trebalo bi doprinijeti uključivanju djelovanja u području klime i ostvarivanju općeg cilja od najmanje 30 % proračunskih rashoda Unije za podupiranje klimatskih ciljeva. Relevantna djelovanja trebalo bi utvrditi tijekom pripreme i provedbe Programa te ih ponovno procijeniti u kontekstu relevantnih evaluacija i postupaka preispitivanja. Europski parlament, Vijeće i Komisija surađivat će na djelotvornoj, transparentnoj i sveobuhvatnoj metodologiji koju treba utvrditi Komisija kako bi se procijenila potrošnja u okviru svih programa višegodišnjeg financijskog okvira za ciljeve u području bioraznolikosti, uzimajući u obzir postojeća preklapanja ciljeva u području klime i ciljeva u području bioraznolikosti.
- (27) Prihodi proizašli iz komponenata Programa trebali bi pripasti Uniji kako bi se djelomično nadoknadila ulaganja koja je Unija već izvršila te bi se ti prihodi trebali upotrijebiti za potporu ostvarenju ciljeva Programa. Iz istog bi razloga u ugovorima sklopljenima sa subjektima iz privatnog sektora trebalo biti moguće predvidjeti mehanizam dijeljenja prihoda.
- (28) Financijska uredba primjenjuje se na Program. Financijskom uredbom utvrđuju se pravila o izvršenju proračuna Unije, među ostalim pravila o bespovratnim sredstvima, nagradama, nabavi, neizravnom upravljanju, financijskim instrumentima, proračunskim jamstvima, financijskoj pomoći i nadoknadi troškova vanjskim stručnjacima.
- (29) S obzirom na to da Program u načelu financira Unija, ugovori o nabavi sklopljeni u okviru Programa za aktivnosti financirane iz Programa trebali bi biti u skladu s pravilima Unije. U tom kontekstu Unija bi također trebala biti odgovorna za definiranje ciljeva u pogledu javne nabave koje treba nastojati ostvariti. Financijskom uredbom predviđa se da se, na temelju rezultata ex ante procjene, Komisija mora moći osloniti na sustave i postupke osoba ili subjekata koji izvršavaju sredstva Unije. Posebna usklađenja koja su potrebna za te sustave i postupke, kao i aranžmane za produljenje postojećih ugovora, trebalo bi utvrditi u odgovarajućem okvirnom sporazumu o financijskom partnerstvu ili odgovarajućem sporazumu o doprinosu.
- (30) Program se oslanja na složene tehnologije koje se neprestano mijenjaju. Oslanjanje na takve tehnologije rezultira nesigurnošću i rizikom za javne ugovore sklopljene u okviru Programa u onoj mjeri u kojoj ti ugovori uključuju dugoročne obveze u vezi s opremom ili uslugama. Stoga su uz pravila utvrđena u Financijskoj uredbi potrebne specifične mjere koje se odnose na javne ugovore. Trebalo bi stoga biti moguće ugovor dodijeliti u obliku ugovora s uvjetnim dijelovima, pod određenim uvjetima unijeti izmjenu u smislu izvršenja ugovora ili odrediti najnižu razinu podugovaranja, osobito kako bi se omogućilo sudjelovanje MSP-ova i novoosnovanih poduzeća. Naposljetku, zbog tehničkih neizvjesnosti koje su obilježje komponenata Programa ugovorne cijene ne mogu se uvijek točno predvidjeti te bi stoga trebalo biti moguće ugovore sklopiti bez navođenja čvrste fiksne cijene i uvrstiti klauzule za zaštitu financijskih interesa Unije.

⁽⁶⁾ SL L 433 I, 22.12.2020., str. 28.

⁽⁷⁾ SL L 282, 19.10.2016., str. 4.

- (31) Da bi se potaknula javna potražnja i inovacije u javnom sektoru, Programom bi se trebala promicati upotreba podataka, informacija i usluga Programa kako bi se industriju i MSP-ove podržalo u razvoju prilagođenih rješenja na lokalnoj i regionalnoj razini putem partnerstava za inovacije povezane sa svemirom, kako je navedeno u točki 7. Priloga 1. Financijskoj uredbi, čime bi se omogućilo obuhvaćanje svih faza, od razvoja do uvođenja i nabave prilagođenih interoperabilnih svemirskih rješenja za javne usluge.
- (32) Kako bi se ispunili ciljevi Programa, važno je moći iskoristiti, prema potrebi, kapacitete koje nude javni i privatni subjekti Unije koji su aktivni u području svemira te također moći raditi na međunarodnoj razini s trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama. Zbog toga bi trebalo predvidjeti mogućnost upotrebe svih relevantnih alata i metoda upravljanja predviđenih UFEU-om i Financijskom uredbom, kao i postupaka zajedničke nabave.
- (33) Kada je riječ posebno o bespovratnim sredstvima, iskustvo je pokazalo da je njihova prihvaćenost među korisnicima i na tržištu bolja, a opća prisutnost veća ako se s njima postupa decentralizirano, nego kada ih Komisija provodi u skladu s pristupom odozgo prema dolje. Kuponi, koji su oblik financijske potpore korisnika bespovratnih sredstava namijenjen trećoj strani, nalaze se među djelovanjima s najvišim stopama uspješnosti za nove sudionike i MSP-ove. Međutim, primjenu kupona ometa gornja granica financijske potpore propisana Financijskom uredbom. Stoga bi tu gornju granicu trebalo povisiti za Program kako bi se održao korak sa sve većim potencijalom tržišnih primjena u svemirskom sektoru.
- (34) Vrste financiranja i načine izvršenja u okviru ove Uredbe trebalo bi odabrati na temelju njihove sposobnosti da ostvare specifične ciljeve djelovanja i postignu rezultate, uzimajući u obzir osobito troškove kontrola, administrativno opterećenje i očekivani rizik od neusklađenosti. To bi trebalo uključivati razmatranje upotrebe jednokratnih iznosa, paušalnih stopa i jediničnih troškova te financiranja koje nije povezano s troškovima, kako je navedeno u članku 125. stavku 1. Financijske uredbe.
- (35) Na temelju Odluke Vijeća 2013/755/EU⁽⁸⁾ osobe i subjekti s boravištem odnosno poslovnim nastanom u prekomorskim zemljama ili područjima trebali bi biti prihvatljivi za financiranje, podložno pravilima i ciljevima Programa i mogućem režimu koji se primjenjuje na državu članicu s kojom su relevantna prekomorska zemlja ili relevantno prekomorsko područje povezani.
- (36) Na ovu se Uredbu primjenjuju horizontalna financijska pravila koja su Europski parlament i Vijeće donijeli na temelju članka 322. UFEU-a. Ta su pravila utvrđena u Financijskoj uredbi i njima se osobito određuje postupak donošenja i izvršenja proračuna s pomoću bespovratnih sredstava, nabave, nagrada i neizravnog izvršenja te predviđaju provjere odgovornosti financijskih izvršitelja. Pravila donesena na temelju članka 322. UFEU-a uključuju i opći režim uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije.
- (37) U skladu s Financijskom uredbom, Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća⁽⁹⁾ i uredbama Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95⁽¹⁰⁾, (Euratom, EZ) 2185/96⁽¹¹⁾ i (EU) 2017/1939⁽¹²⁾ financijski interesi Unije trebaju biti zaštićeni razmjernim mjerama, među ostalim mjerama koje se odnose na sprečavanje, otkrivanje, ispravljanje i istraživanje nepravilnosti, uključujući prijevare, na povrat izgubljenih, pogrešno plaćenih ili nepravilno upotrijebljenih sredstava te, prema potrebi, na izricanje administrativnih sankcija. Osobito, u skladu s uredbama (Euratom, EZ) br. 2185/96 i (EU, Euratom) br. 883/2013 Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) ovlašten je provoditi administrativne istrage, uključujući provjere i inspekcije na terenu, radi utvrđivanja je li došlo do prijevara, korupcije ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti, koje utječu na financijske interese Unije. Ured europskog javnog tužitelja (EPPO) ovlašten je, u skladu s Uredbom (EU) 2017/1939, provoditi istrage i kazneni

⁽⁸⁾ Odluka Vijeća 2013/755/EU od 25. studenoga 2013. o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji („Odluka o prekomorskom pridruživanju”) (SL L 344, 19.12.2013., str. 1.).

⁽⁹⁾ Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća te Uredbe Vijeća (Euratom) br. 1074/1999 (SL L 248, 18.9.2013., str. 1.).

⁽¹⁰⁾ Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 od 18. prosinca 1995. o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica (SL L 312, 23.12.1995., str. 1.).

⁽¹¹⁾ Uredba Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. studenoga 1996. o provjerama i inspekcijama na terenu koje provodi Komisija s ciljem zaštite financijskih interesa Europskih zajednica od prijevara i ostalih nepravilnosti[...] (SL L 292, 15.11.1996., str. 2[...].5.).

⁽¹²⁾ Uredba Vijeća (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO”) (SL L 283, 31.10.2017., str. 1.).

progon kaznenih djela koja utječu na financijske interese Unije, kako su predviđena u Direktivi (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹³⁾. U skladu s Financijskom uredbom svaka osoba ili svaki subjekt koji prima sredstva Unije treba u potpunosti surađivati u zaštiti financijskih interesa Unije, dodijeliti potrebna prava i potreban pristup Komisiji, OLAF-u, Revizorskom sudu i, u pogledu onih država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji na temelju Uredbe (EU) 2017/1939, EPPO-u, te osigurati da svaka treća strana uključena u izvršenje sredstava Unije dodijeli jednakovrijedna prava.

- (38) Članice Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA) koje su članice Europskoga gospodarskog prostora (EGP-a), zemlje pristupnice, zemlje kandidatkinje i potencijalne kandidatkinje kao i zemlje obuhvaćene europskom politikom susjedstva mogu sudjelovati u Programu, osim u Galileu, EGNOS-u, GOVSATCOM-u i potkomponenti SST, u skladu sa svojim sporazumima. Ostale treće zemlje mogu također sudjelovati u Programu, osim u Galileu, EGNOS-u, GOVSATCOM-u i potkomponenti SST, na temelju sporazuma koji treba sklopiti u skladu s člankom 218. UFEU-a. Galileo i EGNOS trebali bi biti otvoreni za sudjelovanje članica EFTA-e koje su članice EGP-a, u skladu s uvjetima utvrđenima u Sporazumu o Europskom gospodarskom prostoru ⁽¹⁴⁾. Ostale treće zemlje mogu sudjelovati u Galileu i EGNOS-u na temelju sporazuma koji treba sklopiti u skladu s člankom 218. UFEU-a. GOVSATCOM bi trebao biti otvoren za sve treće zemlje isključivo na temelju sporazuma koji treba sklopiti u skladu s člankom 218. UFEU-a.
- (39) U ovu bi Uredbu trebalo uvesti posebnu odredbu kojom se od trećih zemalja zahtijeva da odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, OLAF-u i Revizorskom sudu dodijele potrebna prava i potreban pristup koji se zahtijevaju za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti.
- (40) Od međunarodnih organizacija koje nemaju sjedište u Uniji, a koje žele imati pristup uslugama SST-a koje nisu javno dostupne trebalo bi zahtijevati da sklope sporazum u skladu s člankom 218. UFEU-a. Međunarodne organizacije koje imaju sjedište u Uniji te su javni vlasnici i operateri svemirskih letjelica trebalo bi smatrati temeljnim korisnicima SST-a.
- (41) Trebalo bi tumačiti da javno dostupne informacije za usluge SST-a znače sve informacije za koje korisnik ima razumnu osnovu smatrati ih zakonito dostupnima. Usluge SST-a za izbjegavanje sudara, za ponovni ulazak i fragmentaciju temelje se na vanjskim javno dostupnim informacijama SST-a koje su dostupne nakon zahtjeva za pristup. Slijedom toga, usluge SST-a za izbjegavanje sudara, za ponovni ulazak i fragmentaciju trebalo bi tumačiti kao javno dostupne usluge i za njih ne bi bio trebalo biti potrebno sklapanje sporazuma u skladu s člankom 218. UFEU-a. Pristup tim uslugama trebao bi biti dostupan na zahtjev potencijalnog korisnika.
- (42) Dobro javno upravljanje Programom iziskuje jasnu raspodjelu odgovornosti i zadaća među različitim uključenim subjektima kako bi se izbjeglo nepotrebno preklapanje te smanjila prekoračenja troškova i kašnjenja. Svi akteri koji sudjeluju u upravljanju trebali bi podupirati, u svojem području nadležnosti i u skladu sa svojim odgovornostima, ostvarivanje ciljeva Programa.
- (43) Države članice već su dugo aktivne u području svemira. Raspolazu sustavima, infrastrukturom, nacionalnim agencijama i tijelima povezanim sa svemirom. Stoga mogu znatno doprinijeti Programu, a osobito njegovoj provedbi. One bi mogle surađivati s Unijom na promicanju usluga i primjena Programa. Komisija bi mogla biti u mogućnosti mobilizirati sredstva koja na raspolaganju imaju države članice, koristiti se njihovom pomoći i, podložno zajednički dogovorenim uvjetima, povjeravati državama članicama neregulatorne zadaće u provedbi Programa. Nadalje, dotične države članice trebale bi poduzeti sve potrebne mjere kako bi osigurale zaštitu

⁽¹³⁾ Direktiva (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijevара počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima (SL L 198, 28.7.2017., str. 29.).

⁽¹⁴⁾ SL L 1, 3.1.1994., str. 3.

zemaljskih postaja koje su uspostavljene na njihovim državnim područjima. Povrh toga, države članice i Komisija trebale bi surađivati međusobno te s odgovarajućim međunarodnim tijelima i regulatornim tijelima kako bi osigurale da su frekvencije potrebne za Program dostupne i zaštićene na odgovarajućoj razini kako bi se omogućio potpuni razvoj i provedba primjena utemeljenih na ponuđenim uslugama, u skladu s Odlukom br. 243/2012/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁵⁾.

- (44) Odgovornost je Komisije kao promicateljice općeg interesa Unije da provodi Program, preuzme sveukupnu odgovornost i promiče upotrebu Programa. Kako bi optimizirala resurse i nadležnosti različitih dionika, Komisija bi u opravdanim okolnostima trebala moći povjeriti određene zadaće drugim subjektima. Budući da ima sveukupnu odgovornost za Program, Komisija bi trebala utvrditi glavne tehničke i operativne zahtjeve potrebne za daljnji razvoj sustava i usluga. To bi trebala učiniti nakon savjetovanja sa stručnjacima, korisnicima i drugim relevantnim dionicima iz država članica. Naposljetku, uz napomenu da u području svemira, u skladu s člankom 4. stavkom 3. UFEU-a, izvršavanje nadležnosti Unije ne dovodi do toga da se države članice sprečava u izvršavanju njihovih nadležnosti, Komisija bi trebala osigurati koherentnost aktivnosti koje se provode u kontekstu Programa.
- (45) Zadaća je Agencije Europske unije za svemirski program („Agencija”), koja zamjenjuje i nasljeđuje Agenciju za europski GNSS, uspostavljenu Uredbom (EU) br. 912/2010 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁶⁾, doprinijeti Programu, posebno u pogledu sigurnosne akreditacije te razvoja tržišta i primijenjenih aplikacija. Stoga bi određene zadaće povezane s tim područjima trebalo dodijeliti Agenciji. Osobito kada je riječ o sigurnosti i imajući u vidu iskustvo Agencije u tom području, Agencija bi trebala biti odgovorna za zadaće sigurnosne akreditacije za sva djelovanja Unije u svemirskom sektoru. Oslanjajući se na pozitivne rezultate Agencije u promicanju prihvaćenosti Galileia i EGNOS-a među korisnicima i na tržištu, trebalo bi joj povjeriti i aktivnosti za poticanje prihvaćenosti među korisnicima onih komponenata Programa koje nisu Galileo i EGNOS, kao i aktivnosti razvoja primijenjenih aplikacija za sve komponente Programa. Time bi se omogućilo Agenciji da iskoristi ekonomije razmjera i pružila bi joj se prilika za razvoj primjena na temelju više komponenata Programa (integrirane primjene). Međutim, tim se aktivnostima ne bi trebale dovesti u pitanje aktivnosti za poticanje prihvaćenosti usluga i prihvaćenosti među korisnicima koje je Komisija povjerila subjektima kojima su povjerene zadaće u vezi s Copernicusom. Povjeravanje razvoja primijenjenih aplikacija Agenciji ne bi trebalo sprečavati druge subjekte kojima su povjerene zadaće u razvoju primijenjenih aplikacija. Nadalje, Agencija bi trebala izvršavati zadaće koje joj Komisija dodijeli putem jednog ili više sporazuma o doprinosu u okviru okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu koji obuhvaća druge specifične zadaće povezane s Programom. Pri povjeravanju zadaća Agenciji trebalo bi joj staviti na raspolaganje odgovarajuće ljudske, administrativne i financijske resurse.
- (46) U određenim propisno opravdanim okolnostima Agencija bi trebala moći povjeriti određene zadaće državama članicama ili skupinama država članica. To povjeravanje trebalo bi biti ograničeno na aktivnosti za čije izvršavanje sama Agencija nema kapacitet te se time ne bi smjelo dovesti u pitanje upravljanje Programom i dodjela zadaća kako su utvrđeni u ovoj Uredbi.
- (47) Galileo i EGNOS složeni su sustavi koji zahtijevaju intenzivnu koordinaciju. S obzirom na to da su oni komponente Programa, tu koordinaciju trebala bi provoditi institucija Unije ili tijelo Unije. Oslanjajući se na stručno znanje razvijeno proteklih godina, Agencija je najprikladnije tijelo za koordinaciju svih operativnih zadaća povezanih s iskorištavanjem tih sustava, uz iznimku međunarodne suradnje. Agenciji bi stoga trebalo povjeriti zadaću upravljanja iskorištavanjem EGNOS-a i Galileia. Međutim, to ne znači da bi Agencija sama trebala obavljati sve

⁽¹⁵⁾ Odluka br. 243/2012/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o uspostavljanju višegodišnjeg programa za politiku radiofrekvencijskog spektra (SL L 81, 21.3.2012., str. 7.).

⁽¹⁶⁾ Uredba (EU) br. 912/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. rujna 2010. o osnivanju Agencije za europski GNSS, stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1321/2004 o uspostavi struktura za upravljanje europskim programima satelitske radionavigacije i izmjeni Uredbe (EZ) br. 683/2008 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 276, 20.10.2010., str. 11.).

zadacé povezano s iskorištavanjem tih sustava. Ona bi se mogla oslanjati na stručno znanje drugih subjekata, osobito ESA-e. To bi trebalo uključivati aktivnosti u vezi s razvojem sustavâ te projektiranjem i razvojem dijelova zemaljskog segmenta i satelitâ, koje bi trebalo povjeriti ESA-i. Dodjeljivanje zadaća drugim subjektima oslanja se na kompetencije tih subjekata te bi se dodjeljivanjem trebalo izbjeći udvostručavanje posla.

- (48) ESA je međunarodna organizacija s opsežnim stručnim znanjem u području svemira, koja je 2004. sklopila Okvirni sporazum s Europskom zajednicom („Okvirni sporazum iz 2004.”) ⁽¹⁷⁾. Ona je stoga važan partner u provedbi Programa i s njome bi trebalo uspostaviti odgovarajuće odnose. U tom pogledu i u skladu s Financijskom uredbom Komisija bi trebala sklopiti okvirni sporazum o financijskom partnerstvu s ESA-om i Agencijom, kojim bi se uredili svi financijski odnosi između Komisije, Agencije i ESA-e, kojim bi se osigurala dosljednost i koji bi bio usklađen s Okvirnim sporazumom iz 2004., a posebno s njegovim člancima 2. i 5. Međutim, s obzirom na to da ESA nije tijelo Unije i da ne podliježe pravu Unije, neophodno je takvim sporazumom predvidjeti da ESA poduzima odgovarajuće mjere radi osiguravanja zaštite interesa Unije i njezinih država članica i, u pogledu izvršavanja proračuna, da zadacé koje su joj povjerene budu u skladu s odlukama Komisije. Sporazum bi također trebao sadržavati sve klauzule potrebne za zaštitu financijskih interesa Unije.
- (49) Funkcioniranje Satelitskog centra Europske unije (SATCEN) kao europskog neovisnog kapaciteta kojim se osigurava pristup informacijama i uslugama koje proizlaze iz iskorištavanja odgovarajućih svemirskih resursa i dodatnih podataka već je prepoznato u provedbi Odluke br. 541/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁸⁾.
- (50) Kako bi se u upravljanje GOVSATCOM-om strukturno uključila predstavljenost korisnika te radi agregacije potreba i zahtjeva korisnika preko nacionalnih i civilno-vojnih granica, koordinacijske uloge za određene skupine korisnika mogli bi imati relevantni subjekti Unije koji su blisko povezani s korisnicima, kao što su Europska obrambena agencija, Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu (Frontex), Europska agencija za pomorsku sigurnost, Europska agencija za kontrolu ribarstva, Agencija Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva, Služba za vojno planiranje i provođenje / Služba za civilno planiranje i provođenje te Koordinacijski centar za odgovor na hitne situacije. Na agregiranoj razini Agencija bi trebala koordinirati aspekte povezano s korisnicima za zajednice civilnih korisnika te bi mogla pratiti operativnu upotrebu, potražnju, usklađenost sa zahtjevima i promjene u pogledu potreba i zahtjeva.
- (51) Zbog važnosti aktivnosti povezanih sa svemirom za gospodarstvo Unije i živote građana Unije te činjenice da su sustavi i primjene koje se temelje na tim sustavima po prirodi dvojne namjene, postizanje i održavanje visokog stupnja sigurnosti trebao bi biti jedan od ključnih prioriteta Programa, osobito kako bi se zaštitili interesi Unije i njezinih država članica, među ostalim i u pogledu klasificiranih i drugih osjetljivih neklasificiranih podataka.
- (52) Ne dovodeći u pitanje ovlasti država članica u području nacionalne sigurnosti, Komisija i Visoki predstavnik, svatko u okviru svojeg područja nadležnosti, trebali bi zajamčiti sigurnost Programa u skladu s ovom Uredbom i, ako je to relevantno, s Odlukom Vijeća (ZVSP) 2021/698 ⁽¹⁹⁾.
- (53) S obzirom na posebno stručno znanje Europske službe za vanjsko djelovanje (ESVD) i njezine redovite kontakte s tijelima trećih zemalja i međunarodnim organizacijama, ESVD može Komisiji pomoći u obavljanju nekih njezinih zadaća koje se odnose na sigurnost Programa u području vanjskih odnosa, u skladu s Odlukom Vijeća 2010/427/EU ⁽²⁰⁾.

⁽¹⁷⁾ SL L 261, 6.8.2004., str. 64.

⁽¹⁸⁾ Odluka br. 541/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o uspostavi Okvira potpore za nadzor i praćenje u svemiru (SL L 158, 27.5.2014., str. 227.).

⁽¹⁹⁾ Odluka Vijeća (ZVSP) 2021/698 od 30. travnja 2021. o sigurnosti sustava i usluga koji su uvedeni, djeluju i upotrebljavaju se u okviru Svemirskog programa Unije i koji mogu utjecati na sigurnost Europske unije te o stavljanju izvan snage Odluke 2014/496/ZVSP (vidjeti stranicu 178 ovoga Službenog lista).

⁽²⁰⁾ Odluka Vijeća od 26. srpnja 2010. o utvrđivanju ustroja i rada Europske službe za vanjsko djelovanje (2010/427/EU) (SL L 201, 3.8.2010., str. 30.).

- (54) Ne dovodeći u pitanje isključivu odgovornost država članica u području nacionalne sigurnosti, kao što je predviđeno u članku 4. stavku 2. UFEU-a, ni pravo država članica da zaštite svoje ključne sigurnosne interese u skladu s člankom 346. UFEU-a, trebalo bi uspostaviti posebno upravljanje sigurnošću kako bi se osigurala neometana provedba Programa. To bi se upravljanje trebalo temeljiti na trima ključnim načelima. Kao prvo, od presudne je važnosti da se u najvećoj mogućoj mjeri uzmu u obzir opsežna i jedinstvena iskustva koja su države članice stekle u sigurnosnim pitanjima. Kao drugo, kako bi se spriječili sukobi interesa i bilo kakvi nedostaci u primjeni sigurnosnih pravila, operativne funkcije trebale bi biti odvojene od funkcija sigurnosne akreditacije. Kao treće, subjekt nadležan za upravljanje svim komponentama Programa ili dijelom tih komponenata također se nalazi u najboljem položaju za upravljanje sigurnošću zadaća koje su mu povjerene. Sigurnost Programa temeljila bi se na iskustvu stečenom u provedbi Galilea, EGNOS-a i Copernicusa tijekom proteklih godina. Dobro upravljanje sigurnošću iziskuje i primjerenu raspodjelu uloga među različitim akterima. Budući da je Komisija odgovorna za Program, ona bi, ne dovodeći u pitanje ovlasti država članica u području nacionalne sigurnosti, trebala odrediti opće sigurnosne zahtjeve koji se primjenjuju na svaku od komponenata Programa.
- (55) Kibersigurnost europske svemirske infrastrukture, i na Zemlji i u svemiru, ključna je za osiguravanje kontinuiteta u funkcioniranju sustava i kontinuiteta usluga. Stoga je pri utvrđivanju sigurnosnih zahtjeva potrebno na odgovarajući način uzeti u obzir potrebu za zaštitom sustava i njihovih usluga od kibernapada, među ostalim i primjenom novih tehnologija.
- (56) Komisija bi nakon analize rizika i prijetnji prema potrebi trebala utvrditi strukturu za praćenje sigurnosti. Ta struktura za praćenje sigurnosti trebala bi biti subjekt koji postupi u skladu s uputama izrađenima u okviru područja primjene Odluke (ZVSP) 2021/698. Kada je riječ o Galileu, to tijelo trebalo bi biti Centar za praćenje sigurnosti Galilea. U pogledu provedbe Odluke (ZVSP) 2021/698, uloga Odbora za sigurnosnu akreditaciju trebala bi biti ograničena na pružanje ulaznih podataka povezanih sa sigurnosnom akreditacijom sustava Vijeću ili Visokom predstavniku.
- (57) S obzirom na jedinstvenost i složenost Programa i na njegovu povezanost sa sigurnošću, u sigurnosnoj akreditaciji trebalo bi poštovati priznata i dobro utvrđena načela. Stoga je neophodno da se aktivnosti sigurnosne akreditacije provode na temelju kolektivne odgovornosti za sigurnost Unije i njezinih država članica, uz nastojanje da se postigne konsenzus i uključe svi koji se bave pitanjima sigurnosti, kao i da se uspostavi postupak za stalno praćenje rizika. Nadalje, nužno je da se tehničke aktivnosti sigurnosne akreditacije povjere stručnjacima s odgovarajućim stupnjem sigurnosne provjere koji su kvalificirani za akreditaciju složenih sustava.
- (58) S klasificiranim podacima EU-a (EUCI) postupi se u skladu sa sigurnosnim pravilima utvrđenima u Odluci Vijeća 2013/488/EU ⁽²¹⁾ i Odluci Komisije (EU, Euratom) 2015/444 ⁽²²⁾. U skladu s Odlukom 2013/488/EU države članice poštuju načela i minimalne standarde utvrđene u tim odlukama kako bi se osiguralo pružanje jednakovrijedne razine zaštite EUCI-ju.
- (59) Kako bi se zajamčila sigurna razmjena informacija, trebalo bi sklopiti primjerene sporazume radi osiguranja zaštite EUCI-ja koji se pružaju trećim zemljama i međunarodnim organizacijama u kontekstu Programa.
- (60) Važan je cilj Programa osigurati njegovu sigurnost i ojačati stratešku autonomiju širom ključnih tehnologija i lanaca vrijednosti, uz istodobno očuvanje otvorenog gospodarstva, među ostalim i slobodne i poštene trgovine, i korištenje mogućnosti koje svemir nudi za sigurnost Unije i njezinih država članica. U određenim slučajevima za taj je cilj

⁽²¹⁾ Odluka Vijeća 2013/488/EU od 23. rujna 2013. o sigurnosnim propisima za zaštitu klasificiranih podataka EU-a (SL L 274, 15.10.2013., str. 1.).

⁽²²⁾ Odluka Komisije (EU, Euratom) 2015/444 od 13. ožujka 2015. o sigurnosnim propisima za zaštitu klasificiranih podataka EU-a (SL L 72, 17.3.2015., str. 53.).

potrebno utvrditi potrebne uvjete prihvatljivosti i sudjelovanja kako bi se osigurala zaštita cjelovitosti, sigurnosti i otpornosti operativnih sustava Unije. Time se ne bi trebala ugroziti potreba za konkurentnošću i troškovnom učinkovitošću. Komisija bi pri evaluaciji pravnih subjekata pod kontrolom treće zemlje ili subjekta iz treće zemlje u obzir trebala uzeti načela i kriterije predviđene u Uredbi (EU) 2019/452 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²³⁾.

- (61) U kontekstu Programa postoje pojedine informacije s kojima, iako nisu klasificirane, treba postupati u skladu s pravnim aktima Unije koji su već na snazi ili nacionalnim zakonima, pravilima i propisima, među ostalim i s pomoću ograničenja distribucije.
- (62) U sve većem broju ključnih gospodarskih sektora, osobito prometu, telekomunikacijama, poljoprivredi i energetici, sve se više upotrebljavaju sustavi satelitske navigacije i sustavi za promatranje Zemlje. Programom bi trebalo iskoristiti sinergije među tim sektorima, uzimajući u obzir koristi koje svemirske tehnologije donose tim sektorima, podupirati razvoj kompatibilne opreme te promicati razvoj relevantnih standarda i certifikacija. Sve su veća sinergije između svemirskih aktivnosti i aktivnosti povezanih sa sigurnošću i obranom Unije i njezinih država članica. Potpunom kontrolom nad satelitskom navigacijom trebala bi se stoga zajamčiti tehnološka neovisnost Unije, među ostalim i dugoročno za komponente infrastrukturne opreme, te osigurati njezina strateška autonomija.
- (63) Cilj je Galilea uspostava i upotreba prve globalne infrastrukture za satelitsku navigaciju i određivanje položaja, namjenski projektirane u civilne svrhe, kojom se mogu koristiti razni javni i privatni akteri u Europi i svijetu. Galileo funkcionira neovisno o drugim postojećim ili potencijalnim sustavima, čime među ostalim doprinosi strateškoj autonomiji Unije. Druga generacija Galilea trebala bi se postupno pustiti u rad prije 2030., u početku sa smanjenim operativnim kapacitetom.
- (64) Cilj je EGNOS-a poboljšati kvalitetu otvorenih signala iz postojećih globalnih navigacijskih satelitskih sustava, a posebno onih koje emitira Galileo. Usluge koje se pružaju u okviru EGNOS-a trebale bi prioritetno pokrivati državna područja država članica koja su geografski smještena u Europi, uključujući za tu svrhu i Cipar, Azore, Kanarske otoke te Madeiru, do kraja 2026. U području zrakoplovstva sva bi ta područja trebala imati koristi od EGNOS-a za usluge u zračnoj plovidbi na svim razinama izvedbe koje podupire EGNOS. Ovisno o tehničkoj izvedivosti i, kada je riječ o sigurnosti ljudskih života, na temelju međunarodnih sporazuma, geografsku pokrivenost usluga koje pruža EGNOS moglo bi se proširiti na druge regije svijeta. Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) 2018/1139 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁴⁾ potrebno praćenje kvalitete usluga Galilea za potrebe zrakoplovstva, trebalo bi napomenuti da, iako se signali koje odašilje Galileo mogu djelotvorno upotrebljavati za lakše određivanje položaja zrakoplova u svim fazama leta, zahvaljujući potrebnom sustavu za pojačavanje signala, uključujući regionalnu avioniku, lokalnu avioniku te avioniku u zrakoplovu, samo regionalni ili lokalni sustavi za pojačavanje signala, kao što je u Europi EGNOS, mogu činiti usluge upravljanja zračnim prometom (ATM) i usluge u zračnoj plovidbi (ANS). EGNOS-ova usluga za sigurnost života trebala bi se pružati u skladu s primjenjivim standardima Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva („standardi ICAO-a”).
- (65) Nužno je osigurati održivost Galilea i EGNOS-a te kontinuitet, dostupnost, točnost, pouzdanost i sigurnost njihovih usluga. S obzirom na promjenjivo okruženje i tržište koje se brzo razvija trebalo bi nastaviti i njihov razvoj te pripremiti nove generacije tih sustava, uključujući razvoj s time povezanog svemirskog i zemaljskog segmenta.

⁽²³⁾ Uredba (EU) 2019/452 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. ožujka 2019. o uspostavi okvira za provjeru izravnih stranih ulaganja u Uniji (SL L 79 I, 21.3.2019., str. 1.).

⁽²⁴⁾ Uredba (EU) 2018/1139 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2018. o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa i izmjeni uredbi (EZ) br. 2111/2005, (EZ) br. 1008/2008, (EU) br. 996/2010, (EU) br. 376/2014 i direktiva 2014/30/EU i 2014/53/EU Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage uredbi (EZ) br. 552/2004 i (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe Vijeća (EEZ) br. 3922/91 (SL L 212, 22.8.2018., str. 1.).

- (66) Termin „komercijalna usluga” iz Uredbe (EU) br. 1285/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁵⁾ više nije primjeren s obzirom na evoluciju te usluge. Umjesto toga, utvrđene su dvije zasebne usluge u Provedbenoj odluci Komisije (EU) 2017/224 ⁽²⁶⁾, odnosno usluga visoke točnosti i usluga autentifikacije.
- (67) Kako bi se optimizirala upotreba pruženih usluga, usluge koje pružaju Galileo i EGNOS trebale bi biti kompatibilne i interoperabilne međusobno, među ostalim na razini korisnika i, u mjeri u kojoj je to moguće, s drugim satelitskim navigacijskim sustavima i konvencionalnim načinima radionavigacije, ako je ta kompatibilnost i interoperabilnost utvrđena u međunarodnom sporazumu, ne dovodeći u pitanje cilj strateške autonomije Unije.
- (68) Uzimajući u obzir važnost zemaljske infrastrukture za Galileo i EGNOS te njezin utjecaj na njihovu sigurnost, lokaciju infrastrukture trebala bi odrediti Komisija. Uvođenje zemaljske infrastrukture sustava trebalo bi i dalje biti otvoren i transparentan proces, u koji bi se prema potrebi na temelju područja svoje nadležnosti mogla uključiti Agencija.
- (69) Kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri iskoristile socioekonomske prednosti Galilea i EGNOS-a i pritom doprinijelo strateškoj autonomiji Unije, posebno u osjetljivim sektorima te u području zaštite i sigurnosti, trebalo bi i regulatornim sredstvima promicati korištenje uslugama koje pružaju EGNOS i Galileo u drugim politikama Unije, ako je to opravdano i korisno. Mjere za poticanje korištenja tim uslugama u svim državama članicama također su važan dio tog procesa.
- (70) Komponentama Programa trebala bi se poticati primjena digitalne tehnologije u svemirskim sustavima, distribuciji podataka i usluga te razvoju u primijenjenom sektoru. U tom kontekstu posebnu pozornost trebalo bi posvetiti inicijativama i djelovanjima koje je Komisija predložila u Komunikaciji od 14. rujna 2016. naslovljenoj „Povezivošću do konkurentnog jedinstvenog digitalnog tržišta – Ususret europskom gigabitnom društvu” i Komunikaciji od 14. rujna 2016. naslovljenoj „5G za Europu – Akcijski plan”.
- (71) S pomoću Copernicusa trebao bi se osigurati autonoman pristup znanju o okolišu i ključnim tehnologijama za usluge promatranja Zemlje i pružanja geoinformacija, čime se Uniju podupire u neovisnom donošenju odluka i djelovanju u područjima, među ostalim, klimatskih promjena, morskog, pomorskog, poljoprivrednog i ruralnog razvoja, očuvanja kulturne baštine, civilne zaštite, praćenja zemljišta i infrastrukture, sigurnosti i digitalnog gospodarstva.
- (72) Copernicus bi se trebao nastaviti na aktivnosti i rezultate ostvarene na temelju Uredbe (EU) br. 377/2014 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁷⁾ o uspostavi programa Unije za promatranje i praćenje Zemlje (Copernicus) i Uredbe (EU) br. 911/2010 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁸⁾ o uspostavi programa koji je prethodio europskom programu za praćenje Zemlje (GMES) i pravila za provedbu njegovih početnih aktivnosti, uzimajući u obzir nedavne trendove u istraživanju, tehnološke napretke i inovacije koji utječu na domenu promatranja Zemlje, kao i razvoje u analitici velikih podataka i umjetnoj inteligenciji te povezane strategije i inicijative na razini Unije, kako je Komisija navela u svojoj Bijeloj knjizi o umjetnoj inteligenciji od 19. veljače 2020. naslovljenoj „Europski pristup izvrsnosti i povjerenju” i u svojoj Komunikaciji od 19. veljače 2020. naslovljenoj „Europska strategija za podatke”, te bi trebao osigurati kontinuitet s tim aktivnostima i ostvarenim rezultatima, kao i poboljšanje tih aktivnosti i ostvarenih rezultata. U svrhu razvoja novih resursa Komisija bi trebala blisko surađivati s državama članicama, ESA-om, Europskom organizacijom za iskorištavanje meteoroloških satelita (EUMETSAT) i, prema potrebi, s drugim subjektima koji imaju relevantne svemirske i *in situ* resurse. Copernicus bi trebao u najvećoj mogućoj mjeri

⁽²⁵⁾ Uredba (EU) br. 1285/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o provedbi i uporabi europskih sustava za satelitsku navigaciju i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 876/2002 i Uredbe (EZ) br. 683/2008 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 347, 20.12.2013., str. 1.).

⁽²⁶⁾ Provedbena odluka Komisije (EU) 2017/224 od 8. veljače 2017. o određivanju tehničkih i operativnih specifikacija s pomoću kojih se omogućuje da se komercijalnom uslugom koju nudi sustav uspostavljen u okviru programa Galileo ispunjuje funkcija iz članka 2. stavka 4. točke (c) Uredbe (EU) br. 1285/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 34, 9.2.2017., str. 36.).

⁽²⁷⁾ Uredba (EU) br. 377/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o uspostavi programa Copernicus i o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 911/2010 (SL L 122, 24.4.2014., str. 44.).

⁽²⁸⁾ Uredba (EU) br. 911/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. rujna 2010. o europskom programu za praćenje Zemlje (GMES) i njegovim početnim operativnim aktivnostima (2011. do 2013.) (SL L 276, 20.10.2010., str. 1.).

iskorištavati kapacitete za promatranje Zemlje iz svemira kojima raspolažu države članice, ESA, EUMETSAT kao i drugi subjekti, uključujući komercijalne inicijative u Uniji, čime bi se također doprinijelo razvoju održiva komercijalnog svemirskog sektora u Europi. Ako je to izvedivo i primjereno, Copernicus bi također trebao iskorištavati dostupne *in situ* podatke i popratne podatke koje uglavnom dostavljaju države članice u skladu s Direktivom 2007/2/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁹⁾. Komisija bi trebala surađivati s državama članicama i Europskom agencijom za okoliš kako bi se Copernicusu osigurali učinkovit pristup skupovima *in situ* podataka i korištenje njima.

- (73) Copernicus bi trebalo provoditi u skladu s ciljevima Direktive 2003/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁰⁾, osobito transparentnošću, stvaranjem uvjeta koji su pogodni za razvoj usluga te doprinosom gospodarskom razvoju i otvaranju radnih mjesta u Uniji. Podaci i informacije Copernicusa trebali bi biti besplatni i otvoreni.
- (74) Puni potencijal Copernicusa za društvo i gospodarstvo Unije trebao bi se u potpunosti ostvariti, i to ne samo za izravne korisnike, jačanjem mjera za prihvaćenost među korisnicima, a za to je potrebno daljnje djelovanje kako bi se podaci učinili upotrebljivima i za osobe koje nisu stručnjaci i tako potaknuli rast, otvaranje radnih mjesta i prijenos znanja.
- (75) Copernicus je program koji se temelji na potrebama korisnika. Stoga bi se njegov razvoj trebao temeljiti na promjenjivim zahtjevima temeljnih korisnika Copernicusa, istodobno uzimajući u obzir pojavu novih javnih ili privatnih zajednica korisnika. Copernicus bi se trebao temeljiti na analizi mogućnosti za ispunjavanje potreba korisnika koje se mijenjaju, uključujući one povezane s provedbom, i na praćenju politika Unije koje iziskuju kontinuirano i djelotvorno sudjelovanje korisnika, posebno kada je riječ o definiranju i validaciji zahtjeva.
- (76) Copernicus je već operativan. Stoga je važno osigurati kontinuitet već uspostavljenih infrastruktura i usluga i istodobno se prilagoditi potrebama korisnika koje se mijenjaju, tržišnom okružju, osobito pojavi privatnih aktera u svemirskom sektoru i društveno-političkim kretanjima koja zahtijevaju brzu reakciju. To zahtijeva evoluciju funkcionalne strukture Copernicusa kako bi se bolje uzeo u obzir prelazak s prve faze operativnih usluga na pružanje naprednih i ciljanih usluga novim zajednicama korisnika te poticanje primijenjenih tržišta s dodanom vrijednosti. U tu svrhu u daljnjoj provedbi Copernicusa trebao bi se primjenjivati pristup utemeljen na podatkovnom vrijednosnom lancu, tj. stjecanju podataka, obradi podataka i informacija, distribuciji i iskorištavanju, aktivnostima za poticanje prihvaćenosti među korisnicima i na tržištu te izgradnje kapaciteta, a pritom bi se u procesu strateškog planiranja u okviru Obzora Europa utvrdile aktivnosti istraživanja i inovacija u kojima bi se trebao iskoristiti Copernicus.
- (77) Kada je riječ o prikupljanju podataka, cilj aktivnosti u okviru Copernicusa trebao bi biti dovršetak i održavanje postojeće svemirske infrastrukture, priprema dugoročne zamjene satelita na kraju njihova životnog vijeka te započinjanje novih misija koje će osobito obuhvaćati nove sustave za promatranje kako bi se doprinijelo savladavanju izazova globalnih klimatskih promjena, kao što je praćenje emisija antropogenog CO₂ i ostalih stakleničkih plinova. Aktivnostima u okviru Copernicusa trebalo bi proširiti globalnu pokrivenost praćenja na polarne regije te podupirati osiguravanje usklađenosti s propisima o okolišu, obvezno okolišno praćenje i obvezno okolišno izvješćivanje te inovativne okolišne primjene u poljoprivredi, šumarstvu, upravljanju vodnim i morskim resursima te kulturnoj baštini, kao što su praćenje usjeva, upravljanje vodama i poboljšano praćenje požara. Pritom bi Copernicus trebao maksimalno iskoristiti ulaganja iz prethodnog razdoblja financiranja (2014.–2020.), uključujući ulaganja država članica, ESA-e i EUMETSAT-a, uz istodobno istraživanje novih operativnih i poslovnih modela radi daljnjeg dopunjavanja kapaciteta Copernicusa. Copernicus bi se mogao osloniti i na uspješna partnerstva s državama članicama kako bi dodatno razvio svoju sigurnosnu dimenziju u okviru odgovarajućih mehanizama upravljanja radi pružanja odgovora na promjenjive potrebe korisnika u području sigurnosti.

⁽²⁹⁾ Direktiva 2007/2/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2007. o uspostavljanju infrastrukture za prostorne informacije u Europskoj zajednici (INSPIRE) (SL L 108, 25.4.2007., str. 1.).

⁽³⁰⁾ Direktiva 2003/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. studenoga 2003. o ponovnoj uporabi informacija javnog sektora (SL L 345, 31.12.2003., str. 90.).

- (78) Copernicus bi u okviru funkcije obrade podataka i informacija trebao osigurati dugoročnu održivost i daljnji razvoj usluga Copernicusa, pružajući informacije kako bi se zadovoljile potrebe javnog sektora i potrebe proizašle iz međunarodnih obveza Unije te maksimalno povećavale mogućnosti komercijalnog iskorištavanja. Osobito, Copernicus bi na europskoj, nacionalnoj, lokalnoj i globalnoj razini trebao pružati informacije o sastavu atmosfere i kvaliteti zraka; informacije o stanju i dinamici oceana; informacije u svrhu potpore praćenju kopna i leda kojima se podupire provedba politika Unije, lokalnih i nacionalnih politika; informacije u svrhu potpore prilagodbi klimatskim promjenama i njihovu ublažavanju; geoprostorne informacije u svrhu potpore upravljanju u kriznim situacijama, među ostalim i s pomoću preventivnih aktivnosti, osiguravanju usklađenosti s propisima o okolišu kao i civilnoj sigurnosti uključujući podršku za vanjsko djelovanje Unije. Komisija bi trebala utvrditi odgovarajuće ugovorne aranžmane kojima se potiče održivost pružanja usluga.
- (79) Komisija bi se u provedbi usluga Copernicusa trebala oslanjati na nadležne subjekte, relevantne agencije Unije, skupine ili konzorcije nacionalnih tijela, ili bilo koje relevantno tijelo koje bi moglo ispunjavati uvjete za sklapanje sporazuma o doprinosu. Pri odabiru tih subjekata Komisija bi trebala osigurati da ne dođe do poremećaja u radu i pružanju usluga te da, u pogledu sigurnosno osjetljivih podataka, dotični subjekti raspolažu sposobnostima ranog upozoravanja i praćenja kriza u kontekstu zajedničke vanjske i sigurnosne politike te osobito zajedničke sigurnosne i obrambene politike. U skladu s člankom 154. stavkom 2. Financijske uredbe osobe i subjekti kojima su povjerene zadaće izvršenja sredstava Unije dužni su poštovati načelo nediskriminacije prema svim državama članicama. Poštovanje tog načela trebalo bi osigurati relevantnim sporazumima o doprinosu koji se odnose na pružanje usluga Copernicusa.
- (80) Provedbom usluga Copernicusa trebala bi se olakšati javna prihvaćenost usluga jer bi korisnici mogli predvidjeti dostupnost i evoluciju usluga te suradnju s državama članicama i drugim stranama. U tu bi se svrhu Komisija i subjekti kojima su povjerene zadaće pružanja usluga trebali uključiti u blisku suradnju sa zajednicama temeljnih korisnika Copernicusa širom Europe radi daljnjeg razvoja portfelja usluga i informacija Copernicusa kako bi se osiguralo ispunjenje promjenjivih potreba javnog sektora i politika, a time i maksimalno povećala prihvaćenost podataka dobivenih promatranjem Zemlje. Komisija i države članice trebale bi surađivati na razvoju *in situ* komponente Copernicusa te na olakšavanju integracije *in situ* podataka Copernicusa i skupova svemirskih podataka za modernizirane usluge Copernicusa.
- (81) Copernicusova politika besplatnih, cjelovitih i otvorenih podataka smatra se jednom od najuspješnijih elemenata provedbe Copernicusa i ima ključnu ulogu u jačanju potražnje za podacima Copernicusa i informacijama Copernicusa, te se zbog nje Copernicus uvriježio kao jedan od najvećih svjetskih pružatelja podataka prikupljenih promatranjem Zemlje. Postoji jasna potreba da se zajamči dugoročan i siguran kontinuitet besplatnog, potpunog i otvorenog pružanja podataka te bi takav pristup trebalo zaštititi kako bi se ostvarili ambiciozni ciljevi utvrđeni u svemirskoj strategiji za Europu. Podaci Copernicusa stvaraju se prvenstveno radi Europljana, a besplatnom dostupnošću tih podataka širom svijeta maksimalno se povećavaju mogućnosti suradnje poduzeća Unije i akademske zajednice Unije te se doprinosi djelotvornom europskom svemirskom ekosustavu. Eventualna ograničenja pristupa podacima Copernicusa i informacijama Copernicusa trebala bi biti u skladu s Copernicusovom politikom postupanja s podacima utvrđenom u ovoj Uredbi i u Delegiranoj uredbi Komisije (EU) br. 1159/2013 ⁽³¹⁾.
- (82) Podatke i informacije proizvedene u okviru Copernicusa trebalo bi staviti na raspolaganje na potpunoj, otvorenoj i besplatnoj osnovi, podložno odgovarajućim uvjetima i ograničenjima, kako bi se promicala njihova upotreba i dijeljenje te ojačala europska tržišta u domeni promatranja Zemlje, osobito u primijenjenom sektoru, čime bi se omogućili rast i otvaranje radnih mjesta u Uniji. Na taj način i dalje bi se trebali pružati podaci i informacije visoke razine dosljednosti, kontinuiteta, pouzdanosti i kvalitete. Time se zahtijeva da pristup, obrada i iskorištavanje podataka Copernicusa i informacija Copernicusa na različitim razinama pravodobnosti budu velikih razmjera i prilagođeni korisnicima, a Komisija bi u tom cilju trebala nastaviti s integriranim pristupom, i na razini Unije i na razini država članica, također omogućujući integraciju s drugim izvorima podataka i informacija. Stoga bi Komisija

⁽³¹⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) br. 1159/2013 od 12. srpnja 2013. o dopuni Uredbe (EU) br. 911/2010 Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom programu za praćenje Zemlje (GMES) utvrđivanjem uvjeta za registraciju i izdavanje dozvola za korisnike GMES-a i određujući kriterije za ograničavanje pristupa podacima namijenjenima GMES-u i informacijama usluga GMES-a (SL L 309, 19.11.2013., str. 1.).

trebala poduzeti potrebne mjere kako bi osigurala da podaci Copernicusa i informacije Copernicusa budu lako i učinkovito dostupni i iskoristivi, osobito promicanjem usluga pristupa podacima i informacijama (DIAS) u državama članicama i, kada je to moguće, poticanjem interoperabilnosti među postojećim europskim podatkovnim infrastrukturnama za promatranje Zemlje kako bi se stvorile sinergije s tim resursima u svrhu maksimalnog povećanja i jačanja prihvaćenosti podataka Copernicusa i informacija Copernicusa na tržištu.

- (83) Komisija bi trebala surađivati s pružateljima podataka kako bi dogovorila uvjete licenciranja za podatke trećih strana u svrhu olakšavanja njihove upotrebe unutar Copernicusa, u skladu s ovom Uredbom i primjenjivim pravima trećih strana. Budući da pojedini podaci Copernicusa i pojedine informacije Copernicusa, uključujući slike visoke rezolucije, mogu utjecati na sigurnost Unije ili država članica, u propisno opravdanim slučajevima mogu se donijeti mjere radi rješavanja rizika za sigurnost Unije ili država članica i prijetnji sigurnosti Unije ili država članica.
- (84) Kako bi se nacionalna, regionalna i lokalna tijela, MSP-ove, znanstvenike i istraživače potaknulo na upotrebu podataka dobivenih promatranjem Zemlje i tehnologija za promatranje Zemlje te im se olakšalo korištenje njima, aktivnostima za poticanje prihvaćenosti među korisnicima trebalo bi poticati namjenske mreže za distribuciju podataka Copernicusa, uključujući nacionalna i regionalna tijela, kao što su mreže ambasadora Copernicusa i akademije Copernicusa. U tu svrhu Komisija i države članice trebale bi nastojati uspostaviti bolju povezanost između Copernicusa te politika Unije i nacionalnih politika kako bi potaknule potražnju za komercijalnim primjenama i uslugama, a poduzećima, osobito MSP-ovima i novoosnovanim poduzećima, omogućile da razvijaju primjene utemeljene na podacima Copernicusa i informacijama Copernicusa u cilju razvoja, u Europi, konkurentnog ekosustava podataka dobivenih promatranjem Zemlje.
- (85) Na međunarodnoj razini Copernicus bi trebao pružati točne i pouzdane informacije za suradnju s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama te u potporu vanjskoj politici Unije i politici Unije za razvojnu suradnju. Copernicus bi trebalo smatrati europskim doprinosom Globalnom sustavu sustavâ za promatranje Zemlje, Odboru za satelite za promatranje Zemlje, Konferenciji stranaka Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime iz 1992., ostvarenju UN-ovih ciljeva održivog razvoja i Okviru iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa. Komisija bi trebala uspostaviti ili održavati odgovarajuću suradnju s relevantnim sektorskim tijelima UN-a i Svjetskom meteorološkom organizacijom.
- (86) Pri provedbi Copernicusa Komisija bi se prema potrebi trebala oslanjati na europske međunarodne organizacije s kojima je već uspostavila partnerstva, osobito na ESA-u, u pogledu razvoja, koordinacije, provedbe i evolucije svemirskih komponenata, pristupa podacima trećih strana prema potrebi i, ako to ne čine drugi subjekti, provedbe namjenskih misija. Osim toga, kada je riječ o provedbi namjenskih misija ili dijelova takvih misija i, prema potrebi, pristupu podacima dodatnih misija, Komisija bi se trebala oslanjati na EUMETSAT, u skladu s njegovim stručnim znanjem i mandatom.
- (87) U području usluga Komisija bi se trebala na primjeren način koristiti posebnim kapacitetima koje pružaju agencije Unije, kao što su Europska agencija za okoliš, Europska agencija za pomorsku sigurnost, Frontex, SATCEN i međuvladin Europski centar za srednjoročne vremenske prognoze, te već izvršena europska ulaganja u usluge praćenja morskog okoliša ostvarena putem organizacije Mercator Ocean. U području sigurnosti, s Visokim predstavnikom nastojao bi se postići sveobuhvatan pristup na razini Unije. Zajednički istraživački centar Komisije aktivan je sudionik od samog početka inicijative GMES te podupire razvoj u vezi s Galileom i potkomponentom SWE. U skladu s Uredbom (EU) br. 377/2014 Zajednički istraživački centar upravlja Copernicusovom uslugom upravljanja kriznim situacijama i Copernicusovom globalnom komponentom usluge praćenja stanja kopna te doprinosi preispitivanju kvalitete i svrsishodnosti podataka i informacija te budućem razvoju. Komisija bi se u provedbi Programa i dalje trebala oslanjati na znanstvene i tehničke savjete Zajedničkog istraživačkog centra.
- (88) Na temelju zahtjeva Europskog parlamenta i Vijeća Unija je Odlukom br. 541/2014/EU uspostavila okvir potpore za nadzor i praćenje u svemiru (SST). Svemirski otpad postao je ozbiljna prijetnja sigurnosti, zaštiti i održivosti svemirskih aktivnosti. Potkomponenta SST stoga je ključna za očuvanje kontinuiteta komponenata Programa i

njihovih doprinosa politikama Unije. Nastojanjem da se spriječi širenje svemirskog otpada potkomponentom SST doprinosi se osiguravanju održivog i zajamčenog pristupa svemiru i njegova održivog i zajamčenog iskorištavanja, što je zajednički globalni cilj. U tom kontekstu potkomponentom SST mogla bi se podupirati priprema europskih projekata „čišćenja” Zemljine orbite.

- (89) Uspješnost i autonomiju sposobnosti u okviru potkomponente SST trebalo bi dodatno razvijati. U tu svrhu potkomponenta SST trebala bi voditi prema uspostavi autonomnog europskog kataloga svemirskih objekata na temelju podataka iz mreže senzora SST-a. Unija bi prema potrebi mogla razmotriti mogućnost da dio svojih podataka učini dostupnima u komercijalne, nekomercijalne i istraživačke svrhe. Potkomponentom SST također bi se trebali nastaviti podupirati operativni rad i pružanje usluga SST-a. Budući da se usluge SST-a temelje na potrebama korisnika, trebalo bi uspostaviti odgovarajuće mehanizme za prikupljanje zahtjeva korisnika, uključujući zahtjeve koji se odnose na sigurnost i prijenos relevantnih informacija javnim institucijama i iz njih kako bi se poboljšala djelotvornost sustava, poštujući pritom nacionalne sigurnosne politike.
- (90) Pružanje usluga SST-a trebalo bi se temeljiti na suradnji između Unije i država članica i na iskorištavanju postojećih i budućih nacionalnih stručnih znanja i resursa, uključujući one koje je razvila ESA ili Unija. Trebalo bi biti moguće pružiti financijsku potporu za razvoj novih senzora SST-a. S obzirom na osjetljivu prirodu SST-a, nadzor nad nacionalnim sensorima i njihov rad, održavanje i obnova te obrada podataka potrebnih koji vode do pružanja usluga SST-a trebali bi ostati u nadležnosti država članica koje sudjeluju u potkomponenti SST.
- (91) Države članice s vlasništvom nad odgovarajućim sposobnostima na raspolaganju za potkomponentu SST ili pristupom takvim sposobnostima trebale bi moći sudjelovati u pružanju usluga SST-a. Trebalo bi smatrati da države članice sudionice u konzorciju uspostavljenom Odlukom br. 541/2014/EU imaju vlasništvo nad odgovarajućim sposobnostima na raspolaganju za potkomponentu SST ili pristup takvim sposobnostima. Države članice koje žele sudjelovati u pružanju usluga SST-a trebale bi podnijeti jedan zajednički prijedlog i dokazati usklađenost s daljnjim elementima koji se odnose na operativnu organizaciju. Trebalo bi uspostaviti odgovarajuća pravila za odabir i organizaciju tih država članica.
- (92) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji u vezi s donošenjem detaljnih postupaka i elemenata za uspostavu sudjelovanja država članica u pružanju usluga SST-a. Ako države članice koje žele sudjelovati u pružanju usluga SST-a ne podnesu zajednički prijedlog ili ako Komisija smatra da takav prijedlog nije u skladu s utvrđenim kriterijima, Komisija bi trebala moći pokrenuti drugi korak za uspostavu sudjelovanja država članica u pružanju usluga SST-a. U okviru postupaka i elemenata za taj drugi korak trebale bi se utvrditi orbite koje trebaju biti obuhvaćene i uzeti u obzir potreba za maksimalnim povećanjem sudjelovanja država članica u pružanju usluga SST-a. Ako se u okviru tih postupaka i elemenata predviđa mogućnost da Komisija odabere više prijedloga kojima bi se obuhvatile sve orbite, trebalo bi predvidjeti i odgovarajuće mehanizme koordinacije između skupina država članica te učinkovito rješenje kako bi se obuhvatile sve usluge SST-a. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³²⁾.
- (93) Nakon što se uspostavi potkomponenta SST, njome bi se trebala poštovati načela komplementarnosti aktivnosti i kontinuiteta visokokvalitetnih usluga SST-a utemeljenih na potrebama korisnika te bi se potkomponenta SST trebala temeljiti na najboljem stručnom znanju. Potkomponentom SST trebalo bi stoga izbjegavati nepotrebno udvostručavanje. S pomoću redundantnih sposobnosti trebali bi se osigurati kontinuitet, kvaliteta i stabilnost usluga SST-a. Aktivnosti stručnih timova trebale bi doprinijeti izbjegavanju takvog nepotrebnog udvostručavanja.
- (94) Potkomponenta SST također bi trebala biti poticajna za postojeće mjere ublažavanja, kao što su COPUOS-ove Smjernice za smanjenje svemirskog otpada i Smjernice za dugoročnu održivost aktivnosti u svemiru ili druge inicijative, kako bi se osigurali sigurnost, zaštita i održivost aktivnosti u svemiru. Kako bi se smanjili rizici od sudara, potkomponentom SST bi se također nastojale uspostaviti sinergije s inicijativama za aktivno uklanjanje i

⁽³²⁾ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

mjerama pasivizacije svemirskog otpada. Potkomponentom SST trebalo bi doprinijeti osiguranju miroljubivog iskorištavanja i istraživanja svemira. Povećanje svemirskih aktivnosti može utjecati na međunarodne inicijative u području upravljanja svemirskim prometom. Unija bi trebala pratiti taj razvoj događaja te ga može uzeti u obzir u kontekstu preispitivanja trenutnog višegodišnjeg financijskog okvira sredinom provedbenog razdoblja.

- (95) Aktivnostima u okviru potkomponente SST, potkomponente SWE i potkomponente NEO trebalo bi uzimati u obzir suradnju s međunarodnim partnerima, posebno sa Sjedinjenim Državama, međunarodnim organizacijama i ostalim trećim stranama, prvenstveno kako bi se izbjegli sudari u svemiru, spriječilo širenje svemirskog otpada i povećala pripravnost za posljedice ekstremnih svemirskih meteoroloških pojava i objekata u blizini Zemlje.
- (96) Odbor za sigurnost Vijeća preporučio je uspostavu strukture za upravljanje rizikom kako bi se osiguralo da se u provedbi Odluke br. 541/2014/EU na odgovarajući način uzmu u obzir pitanja sigurnosti podataka. U tu svrhu i uzimajući u obzir već obavljene posao, države članice koje sudjeluju u potkomponenti SST trebale bi uspostaviti odgovarajuće strukture i postupke za upravljanje rizikom.
- (97) Ekstremne i velike svemirske meteorološke pojave mogu ugroziti sigurnost građana i ometati rad svemirske i zemaljske infrastrukture. Stoga bi u okviru Programa trebalo osnovati potkomponentu SWE s ciljem procjenjivanja svemirskih meteoroloških rizika i odgovarajućih potreba korisnika, podizanja osviještenosti o svemirskim meteorološkim rizicima, osiguravanja pružanja usluga SWE-a utemeljenih na potrebama korisnika te poboljšanja sposobnosti država članica za pružanje usluga SWE-a. Komisija bi trebala dati prednost sektorima kojima se trebaju pružati operativne usluge SWE-a, uzimajući u obzir potrebe korisnika, rizike i tehnološku spremnost. U dugoročnoj perspektivi može se raditi na ispunjavanju potreba drugih sektora. Pružanje usluga na razini Unije u skladu s potrebama korisnika zahtijevalo bi ciljane, koordinirane i kontinuirane aktivnosti istraživanja i razvoja kako bi se pružila potpora daljnjem razvoju usluga SWE-a. Pružanje usluga SWE-a trebalo bi se temeljiti na postojećim nacionalnim sposobnostima i sposobnostima Unije te bi trebalo omogućiti sudjelovanje velikog broja država članica i europskih i međunarodnih organizacija, kao i uključivanje privatnog sektora.
- (98) U Bijeloj knjizi Komisije o budućnosti Europe od 1. ožujka 2017., Rimskoj deklaraciji šefova država i vlada 27 država članica EU-a od 25. ožujka 2017. i u nekoliko rezolucija Europskog parlamenta podsjeća se na to da Unija ima važnu ulogu u osiguravanju sigurne i otporne Europe koja je sposobna suočiti se s izazovima kao što su regionalni sukobi, terorizam, kiberprijetnje i sve veći migracijski pritisci. Siguran i zajamčen pristup satelitskim komunikacijama neophodan je alat za aktere u području sigurnosti, a objedinjavanje i dijeljenje tog ključnog sigurnosnog resursa na razini Unije jača Uniju koja štiti svoje građane.
- (99) U zaključcima Europskog vijeća sa sastanka 19. i 20. prosinca 2013. pozdravljena je priprema za sljedeću generaciju državnih satelitskih komunikacija (GOVSATCOM), koja se ostvaruje bliskom suradnjom između država članica, Komisije i ESA-e. GOVSATCOM utvrđen je i kao jedan od elemenata Globalne strategije za vanjsku i sigurnosnu politiku Europske unije iz lipnja 2016. GOVSATCOM trebao bi biti dio odgovora EU-a na hibridne prijetnje te pružati potporu strategiji pomorske sigurnosti EU-a i politici EU-a za Arktik.
- (100) GOVSATCOM je program usmjeren na korisnika i ima snažnu dimenziju sigurnosti. Scenarije upotrebe GOVSATCOM-a relevantni akteri trebali bi moći analizirati u odnosu na tri glavne skupine: upravljanje kriznim situacijama, koje može uključivati civilne i vojne misije i operacije u okviru zajedničke sigurnosti i obrane, elementarne nepogode i katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem, humanitarne krize i izvanredne pomorske situacije; nadzor, koji može uključivati nadzor granica, nadzor predgraničnog prostora, nadzor morskih granica i nadzor nezakonite trgovine; te ključne infrastrukture, koje mogu uključivati diplomatsku mrežu, policijsku komunikaciju, digitalnu infrastrukturu, kao što su podatkovni centri i poslužitelji, kritične infrastrukture, kao što su energetika, promet i građevine za regulaciju vodnih tokova, poput brana, i svemirske infrastrukture.

- (101) Akteri iz Unije i država članica trebali bi upotrebljavati kapacitet i usluge GOVSATCOM-a u ključnim misijama i operacijama sigurnosti i zaštite. Stoga je potrebna odgovarajuća razina neovisnosti o trećim stranama (treće zemlje i subjekti iz trećih zemalja), koja obuhvaća sve elemente GOVSATCOM-a, kao što su svemirske i zemaljske tehnologije na razini komponente, podsustava i sustava, proizvodna industrija, vlasnici i operateri svemirskih sustava te fizička lokacija komponenata zemaljskog sustava.
- (102) Satelitska je komunikacija konačan resurs ograničen satelitskim kapacitetom, frekvencijom i geografskom pokrivenošću. Stoga, kako bi bio troškovno učinkovit i iskoristio ekonomiju razmjera, GOVSATCOM mora na najbolji način uskladiti potražnju korisnika GOVSATCOM-a i ponudu koja se pruža u okviru ugovorâ za kapacitete i usluge GOVSATCOM-a. Budući da se i potražnja i potencijalna ponuda s vremenom mijenjaju, potrebno je stalno praćenje i fleksibilnost radi prilagodbe usluga GOVSATCOM-a.
- (103) Operativni zahtjevi trebali bi se temeljiti na analizi scenarija upotrebe. Na temelju tih operativnih zahtjeva, u kombinaciji sa sigurnosnim zahtjevima, trebalo bi razviti portfelj usluga. Portfelj usluga trebao bi služiti kao referenca za osnovnu razinu usluga GOVSATCOM-a. Kako bi se održala najbolje moguća usklađenost potražnje i pruženih usluga, trebalo bi biti moguće redovito ažurirati portfelj usluga za usluge GOVSATCOM-a.
- (104) U prvoj fazi GOVSATCOM-a, približno do 2025., upotrebljavao bi se postojeći kapacitet. U tom kontekstu Komisija bi trebala nabaviti kapacitete GOVSATCOM-a od država članica s nacionalnim sustavima i svemirskim kapacitetima te od komercijalnih pružatelja satelitskih komunikacija ili usluga, vodeći računa o ključnim sigurnosnim interesima Unije. U toj prvoj fazi usluge GOVSATCOM-a uvodile bi se postupno. Ako se tijekom prve faze detaljnom analizom buduće ponude i potražnje pokaže da taj pristup nije dovoljan za zadovoljavanje rastuće potražnje, trebalo bi biti moguće donijeti odluku o prelasku u drugu fazu i razvoju dodatne prilagođene svemirske infrastrukture ili kapaciteta putem javno-privatnih partnerstava, npr. sa satelitskim operaterima Unije.
- (105) Kako bi se optimizirali dostupni resursi za satelitsku komunikaciju, zajamčio pristup u nepredviđenim situacijama, kao što su elementarne nepogode, te osigurala operativna učinkovitost i kratki rokovi ispunjenja zahtjeva, neophodan je nužni zemaljski segment, kao što su GOVSATCOM-ovi centri i eventualni drugi zemaljski elementi. Zemaljski segment trebao bi biti koncipiran na temelju operativnih i sigurnosnih zahtjeva. Kako bi se smanjili rizici, GOVSATCOM-ov centar može se sastojati od nekoliko fizičkih lokacija. Mogli bi biti potrebni i drugi zemaljski segmenti, primjerice bazne postaje.
- (106) Za korisnike satelitskih komunikacija korisnička je oprema najvažnije operativno sučelje. Pristupu u vezi s GOVSATCOM-om trebao bi većini korisnika omogućiti da nastavi upotrebljavati svoju postojeću korisničku opremu za usluge GOVSATCOM-a.
- (107) Korisnici su ukazali na to da je u interesu operativne učinkovitosti važno težiti interoperabilnosti korisničke opreme i korisničkoj opremi koja radi s različitim satelitskim sustavima. U tom bi području mogli biti potrebni istraživanja i razvoj.
- (108) Na provedbenoj razini zadaće i odgovornosti trebale bi se raspodijeliti specijaliziranim subjektima, kao što su EDA, EEAS, ESA, Agencija, i druge agencije Unije, tako da se osigura da se oni usklade sa svojim temeljnim ulogama, posebno kada je riječ o aspektima povezanim s korisnicima.
- (109) Nadležno tijelo za GOVSATCOM ima važnu zadaću u pogledu praćenja poštuju li korisnici i drugi nacionalni subjekti koji imaju određenu ulogu u GOVSATCOM-u pravila dijeljenja i određivanja prioriteta te sigurnosne postupke utvrđene u sigurnosnim zahtjevima. Država članica koja nije imenovala nadležno tijelo za GOVSATCOM trebala bi u svakom slučaju imenovati kontaktnu točku za upravljanje otkrivenim smetnjama koje utječu na GOVSATCOM.
- (110) Države članice, Vijeće, Komisija i ESVD trebali bi moći postati sudionici GOVSATCOM-a ako odluče ovlastiti korisnike GOVSATCOM-a ili osigurati kapacitete, lokacije ili objekte. Uzimajući u obzir to da države članice trebaju odlučiti hoće li ovlastiti korisnike GOVSATCOM-a ili osigurati kapacitete, lokacije ili objekte, ne bi ih se moglo

obvezati na to da postanu sudionice GOVSATCOM-a ili da budu domaćini infrastrukture GOVSATCOM-a. Komponentom GOVSATCOM-a stoga se ne bi dovodilo u pitanje pravo država članica da ne sudjeluju u GOVSATCOM-u, među ostalim i u skladu sa svojim nacionalnim pravom ili ustavnim zahtjevima u vezi s politikama koje se odnose na nesvrstanost i nesudjelovanje u vojnim savezima.

- (111) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji u vezi s donošenjem operativnih zahtjeva za usluge GOVSATCOM-a i portfelja usluga za usluge GOVSATCOM-a. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011.
- (112) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji u vezi s donošenjem detaljnih pravila o dijeljenju i određivanju prioriteta za upotrebu objedinjenih satelitskih komunikacijskih kapaciteta GOVSATCOM-a. Pri utvrđivanju detaljnih pravila o dijeljenju i određivanju prioriteta Komisija bi trebala uzeti u obzir operativne i sigurnosne zahtjeve te analizu rizika i očekivanu potražnju sudionika GOVSATCOM-a. Iako bi se usluge GOVSATCOM-a u načelu trebale pružati besplatno za korisnike GOVSATCOM-a, ako se u analizi zaključi da postoji manjak kapaciteta te kako bi se izbjeglo narušavanje tržišta, mogla bi se razviti politika određivanja cijena u okviru tih detaljnih pravila o dijeljenju i određivanju prioriteta. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011.
- (113) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji u vezi s lokacijom zemaljske infrastrukture GOVSATCOM-a. Kada je riječ o odabiru takvih lokacija, Komisija bi trebala moći uzeti u obzir operativne i sigurnosne zahtjeve te postojeću infrastrukturu. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011.
- (114) Uredbom (EU) br. 912/2010 osnovana je agencija Unije pod nazivom Agencija za europski GNSS radi upravljanja određenim aspektima satelitskih navigacijskih programa Galileo i EGNOS. Ovom se Uredbom Agenciji za europski GNSS povjeravaju nove zadaće, a posebno sigurnosna akreditacija, ne samo u odnosu na Galileo i EGNOS, nego i u odnosu na druge komponente Programa. Naziv, zadaće i organizacijske aspekte Agencije za europski GNSS trebalo bi stoga prilagoditi na odgovarajući način.
- (115) U skladu s Odlukom 2010/803/EU ⁽³³⁾ sjedište je Agencije u Pragu. Za potrebe provedbe zadaća Agencije zaposlenici Agencije mogu biti smješteni u jednom od zemaljskih centara Galilea ili EGNOS-a iz Provedbene odluke Komisije (EU) 2016/413 ⁽³⁴⁾ kako bi izvršavali aktivnosti Programa predviđene u relevantnom sporazumu. Osim toga, kako bi Agencija mogla raditi na najučinkovitiji i najdjelotvorniji način, ograničen broj zaposlenika mogao bi se dodijeliti lokalnim uredima u jednoj državi članici ili više njih. Takva dodjela osoblja izvan sjedišta Agencije ili zemaljskih centara Galilea i EGNOS-a ne bi smjela dovesti do prijenosa temeljnih aktivnosti Agencije u te lokalne urede.
- (116) S obzirom na proširenu nadležnost Agencije za europski GNSS, koja više ne bi trebala biti ograničena na Galileo i EGNOS, trebalo bi promijeniti njezin naziv. Međutim, u okviru Agencije trebalo bi osigurati kontinuitet aktivnosti Agencije za europski GNSS, uključujući kontinuitet u pogledu prava i obveza, osoblja i valjanosti svih donesenih odluka.
- (117) S obzirom na mandat Agencije i ulogu Komisije u provedbi Programa primjereno je predvidjeti da se pojedine odluke koje donosi Upravni odbor ne bi trebale donositi bez potvrdnog glasa predstavnika Komisije.

⁽³³⁾ Odluka 2010/803/EU donesena uz zajedničku suglasnost predstavnika vlada država članica od 10. prosinca 2010. o mjestu sjedišta Agencije za europski GNSS (SL L 342, 28.12.2010., str. 15.).

⁽³⁴⁾ Provedbena odluka Komisije (EU) 2016/413 od 18. ožujka 2016. o određivanju lokacija zemaljske infrastrukture sustava uspostavljenoga u okviru programa Galileo i propisivanju mjera nužnih za osiguravanje rada tog sustava te o stavljanju izvan snage Provedbene odluke 2012/117/EU (SL L 74, 19.3.2016., str. 45.).

- (118) Ne dovodeći u pitanje ovlasti Komisije, Upravni odbor, Odbor za sigurnosnu akreditaciju i izvršni direktor trebali bi biti neovisni u obavljanju svojih dužnosti i trebali bi postupati u javnom interesu.
- (119) Moguće je i vjerojatno da će se pojedine komponente Programa temeljiti na upotrebi nacionalne infrastrukture osjetljive prirode ili infrastrukture povezane sa sigurnošću. U tim bi slučajevima zbog razloga nacionalne sigurnosti bilo potrebno utvrditi da sastancima Upravnog odbora i Odbora za sigurnosnu akreditaciju predstavnici država članica i predstavnici Komisije prisustvuju u skladu s načelom potrebe za pristupom informacijama. U glasovanju u Upravnom odboru trebaju sudjelovati samo predstavnici država članica koje posjeduju takvu infrastrukturu i predstavnici Komisije. U poslovnica Upravnog odbora i Odbora za sigurnosnu akreditaciju trebalo bi utvrditi situacije u kojima se treba primjenjivati taj postupak.
- (120) Na temelju stavaka 22. i 23. Međuinstitucijskog sporazuma o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. ⁽³⁵⁾ trebalo bi provesti evaluaciju Programa na temelju informacija prikupljenih u skladu sa specifičnim zahtjevima u pogledu praćenja, izbjegavajući pritom administrativno opterećenje, osobito za države članice, i prekomjerne propise. Prema potrebi, ti zahtjevi trebali bi uključivati mjerljive pokazatelje kao temelj za evaluaciju učinaka Programa.
- (121) Predviđa se da će korištenje uslugama koje se temelje na Copernicusu i Galileu znatno utjecati na europsko gospodarstvo u općenitom smislu. Međutim, čini se da danas u ovoj situaciji dominiraju *ad hoc* mjerenja i studije slučaja. Komisija (Eurostat) trebala bi definirati relevantna statistička mjerenja i pokazatelje koji bi činili temelj za sustavno i mjerodavno praćenje utjecaja svemirskih aktivnosti Unije.
- (122) Europski parlament i Vijeće trebalo bi u najkraćem roku obavijestiti o programima rada.
- (123) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji u vezi s preraspodjelom sredstava među kategorijama rashoda proračuna Programa, donošenjem odluka o doprinosu u vezi sa sporazumima o doprinosu, utvrđivanjem tehničkih i operativnih zahtjeva potrebnih za provedbu i evoluciju komponenti Programa i usluga koje one pružaju, odlučivanjem o okvirnom sporazumu o financijskom partnerstvu, donošenjem mjera potrebnih za neometano funkcioniranje Galilea i EGNOS-a i njihovu prihvaćenost na tržištu, donošenjem detaljnih odredaba o pristupu uslugama SST-a i relevantnim postupcima, donošenjem višegodišnjeg plana i ključnih pokazatelja uspješnosti za razvoj usluga SST-a Unije, donošenjem detaljnih pravila o funkcioniranju organizacijskog okvira za sudjelovanje država članica u potkomponenti SST, odabirom usluga SWE-a i donošenjem programâ rada. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011. Komisiji bi trebao pomagati odbor koji bi se trebao sastajati u posebnoj sastavu.
- (124) S obzirom na to da se komponente Programa temelje na potrebama korisnika, njihova provedba i razvoj iziskuju kontinuiranu i djelotvornu uključenost korisnika, osobito u vezi s definiranjem i validacijom zahtjeva u pogledu usluga. Kako bi se povećala vrijednost za korisnike, trebalo bi aktivno tražiti njihov doprinos putem redovnog savjetovanja s krajnjim korisnicima iz javnih i privatnih sektora država članica i, prema potrebi, s međunarodnim organizacijama. U tu svrhu trebalo bi osnovati radnu skupinu („Korisnički forum”) koja će pomagati Programskom odboru pri utvrđivanju zahtjeva korisnika i provjeri usklađenosti usluga te utvrđivanju nedostataka kod pruženih usluga. Poslovnikom Programskog odbora trebalo bi utvrditi ustrojstvo Korisničkog foruma kako bi se uzele u obzir posebnosti svake komponente i svake usluge unutar komponenata. Kad god je to moguće, države članice trebale bi doprinositi Korisničkom forumu na temelju sustavnog i koordiniranog savjetovanja s korisnicima na nacionalnoj razini.

⁽³⁵⁾ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

- (125) S obzirom na to da dobro javno upravljanje iziskuje jedinstveno upravljanje Programom, brže donošenje odluka i ravnopravan pristup informacijama, predstavnicima subjekata kojima su povjerene zadaće povezane s Programom moglo bi se omogućiti da kao promatrači sudjeluju u radu Programskog odbora osnovanog primjenom Uredbe (EU) br. 182/2011. Iz istih razloga predstavnicima trećih zemalja i međunarodnih organizacija koje su sklopile međunarodni sporazum s Unijom u vezi s Programom ili njegovim komponentama ili potkomponentama moglo bi se omogućiti da sudjeluju u radu Programskog odbora, podložno sigurnosnim ograničenjima i kako je predviđeno u uvjetima takvog sporazuma. Predstavnici subjekata kojima su povjerene zadaće povezane s Programom, trećih zemalja i međunarodnih organizacija ne bi trebali imati pravo sudjelovanja u postupcima glasovanja u Programskom odboru. Uvjete za sudjelovanje promatrača i *ad hoc* sudionika trebalo bi utvrditi u poslovniku Programskog odbora.
- (126) Kako bi se osigurala djelotvorna procjena napretka Programa prema ostvarenju njegovih ciljeva, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a u vezi s dopunom odredaba o podacima Copernicusa i informacijama Copernicusa koji se trebaju pružiti korisnicima Copernicusa u pogledu specifikacija i uvjeta te postupaka za pristup takvim podacima i informacijama i njihovu upotrebu, u vezi s izmjenom Priloga ovoj Uredbi u odnosu na pokazatelje, ako se to smatra potrebnim, te u vezi s dopunom ove Uredbe odredbama o uspostavi okvira za praćenje i evaluaciju. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.
- (127) S obzirom na to da cilj ove Uredbe ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog opsega i učinaka djelovanja koji nadilaze financijske i tehničke kapaciteta svake države članice pojedinačno on na bolji način može ostvariti djelovanjem na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. UEU-a. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.
- (128) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu sigurnosnih zahtjeva Programa, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011. Države članice trebale bi moći izvršavati maksimalnu kontrolu nad sigurnosnim zahtjevima Programa. Pri donošenju provedbenih akata u području sigurnosti Programa Komisiji bi trebao pomagati Programski odbor koji se sastaje u posebnom sastavu za sigurnost. S obzirom na osjetljivost sigurnosnih pitanja predsjednik Programskog odbora trebao bi nastojati pronaći rješenja koja imaju najširu moguću potporu u odboru. Ako Programski odbor nije dao mišljenje, Komisija ne bi trebala donijeti provedbene akte kojima se utvrđuju opći sigurnosni zahtjevi Programa.
- (129) Program bi trebalo uspostaviti na razdoblje od sedam godina kako bi se njegovo trajanje uskladilo s trajanjem višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje od 2021. do 2027. utvrđenog u Uredbi Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 ⁽³⁶⁾ („VFO za razdoblje 2021.–2027.“). Agencija, koja obavlja svoje zadaće, ne bi trebala podlijevati tom vremenskom ograničenju.
- (130) Kako bi se osigurao kontinuitet pružanja potpore u relevantnom području politike i omogućila provedba od početka VFO-a za razdoblje 2021.–2027., ova bi Uredba trebala hitno stupiti na snagu te bi se trebala primjenjivati s retroaktivnim učinkom od 1. siječnja 2021.
- (131) Uredbe (EU) br. 912/2010, (EU) br. 1285/2013 i (EU) br. 377/2014 te Odluku br. 541/2014/EU trebalo bi stoga staviti izvan snage,

⁽³⁶⁾ Uredba Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 od 17. prosinca 2020. kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021.–2027. (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 11.).

DONIJELI SU OVU UREDBU:

GLAVA I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet

Ovom se Uredbom uspostavlja Svemirski program Unije („Program”) za trajanja VFO-a za razdoblje 2021.–2027. Njome se određuju ciljevi Programa, proračun za razdoblje 2021.–2027., oblici financiranja sredstvima Unije i pravila za pružanje tog financiranja te pravila za provedbu Programa.

Ovom se Uredbom osniva Agencija Europske unije za svemirski program („Agencija”), koja zamjenjuje i nasljeđuje Agenciju za europski GNSS, osnovanu Uredbom (EU) br. 912/2010, i utvrđuju pravila za rad Agencije.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe, primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „svemirska letjelica” znači objekt u orbiti koji je projektiran za izvođenje određene funkcije ili misije, kao što su komunikacija, navigacija ili promatranje Zemlje, uključujući satelite, više stupnjeve raketa-nosača te vozila za ponovni ulazak u Zemljinu atmosferu; svemirska letjelica koja više ne može ispunjavati planiranu misiju smatra se nefunkcionalnom; svemirske letjelice koje se nalaze u stanju pričuve ili pripravnosti i čekaju na moguću ponovnu aktivaciju smatraju se funkcionalnima;
2. „svemirski objekt” znači svaki objekt u svemiru koji je napravio čovjek;
3. „objekti u blizini Zemlje” ili „NEO” znači prirodni objekti u Sunčevu sustavu koji se približavaju Zemlji;
4. „svemirski otpad” znači svaki svemirski objekt, uključujući svemirske letjelice ili njihove fragmente i dijelove koji su u Zemljinoj orbiti ili koji ponovo ulaze u Zemljinu atmosferu, koji je izvan funkcije ili koji više ne služi nikakvoj specifičnoj svrsi, uključujući dijelove raketa ili umjetnih satelita ili neaktivne umjetne satelite;
5. „svemirske meteorološke pojave” ili „SWE” znači prirodne varijacije u svemirskom okolišu na Suncu i oko Zemlje, uključujući Sunčeve bljeskove, Sunčeve energetske čestice, varijacije u Sunčevu vjetru, koronine izbačaje, geomagnetske oluje i dinamiku, oluje zračenja i ionsferske poremećaje, koji mogu utjecati na Zemlju i svemirske infrastrukture;
6. „svijest o situaciji u svemiru” ili „SSA” znači holistički pristup koji uključuje sveobuhvatno znanje i razumijevanje glavnih opasnosti u svemiru, koje obuhvaćaju sudare svemirskih objekata, fragmentaciju i ponovni ulazak svemirskih objekata u atmosferu, svemirske meteorološke pojave i objekte u blizini Zemlje;
7. „sustav za nadzor i praćenje u svemiru” ili „sustav za SST” znači mreža zemaljskih i svemirskih senzora koji mogu nadzirati i pratiti svemirske objekte, zajedno sa sposobnostima za obradu, čiji je cilj pružanje podataka, informacija i usluga u vezi sa svemirskim objektima koji kruže u Zemljinoj orbiti;
8. „senzor SST-a” znači svaki uređaj ili kombinacija uređaja, kao što su zemaljski ili svemirski radari, laseri i teleskopi, koji može vršiti nadzor ili praćenje u svemiru te mjeriti fizičke parametre povezane sa svemirskim objektima, kao što su veličina, položaj i brzina;
9. „podaci SST-a” znači fizički parametri svemirskih objekata, uključujući svemirski otpad, koje su prikupili senzori SST-a ili orbitalni parametri svemirskih objekata izvedeni iz promatranja sensorima SST-a u okviru potkomponente SST;

10. „informacije SST-a” znači obrađeni podaci SST-a koji su primatelju odmah razumljivi;
11. „povratna veza” znači funkcionalna sposobnost usluge potrage i spašavanja (SAR) Galilea; usluga SAR Galilea doprinjet će usluzi globalnog praćenja zrakoplova, kako ju je definirala Međunarodna organizacija civilnog zrakoplovstva (ICAO);
12. „Sentineli Copernicusa” znači sateliti, svemirske letjelice ili korisni tereti svemirskih letjelica namijenjeni za Copernicus koji služe za promatranje Zemlje iz svemira;
13. „podaci Copernicusa” znači podaci koji su dobiveni Sentinelima Copernicusa, uključujući njihove metapodatke;
14. „podaci i informacije trećih strana u okviru Copernicusa” znači prostorni podaci i informacije licencirani ili stavljeni na raspolaganje za upotrebu u okviru Copernicusa koji potječu iz izvora koji nisu Sentineli Copernicusa;
15. „*in situ* podaci Copernicusa” znači podaci dobiveni promatranjem iz zemaljskih, morskih ili zračnih senzora te referentni i popratni podaci koji su licencirani ili dani na upotrebu u okviru Copernicusa;
16. „informacije Copernicusa” znači informacije dobivene uslugama Copernicusa nakon obrade ili modeliranja, uključujući njihove metapodatke;
17. „države sudionice Copernicusa” znači treće zemlje koje financijski doprinose Copernicusu i u njemu sudjeluju u skladu s međunarodnim sporazumom sklopljenim s Unijom;
18. „temeljni korisnici Copernicusa” znači institucije i tijela Unije te europska nacionalna ili regionalna javna tijela u Uniji ili u državama sudionicama Copernicusa, kojima je povjerena zadaća pružanja javne usluge za potrebe definiranja, provedbe, izvršavanja ili praćenja javnih civilnih politika, kao što su politika okoliša, civilne zaštite, sigurnosti, uključujući sigurnost infrastrukture, ili sigurnosne politike, koji imaju koristi od podataka Copernicusa i informacija Copernicusa te imaju dodatnu ulogu u evoluciji Copernicusa;
19. „drugi korisnici Copernicusa” znači istraživačke i obrazovne organizacije, komercijalna i privatna tijela, dobrotvorne udruge, nevladine organizacije i međunarodne organizacije, koji imaju koristi od podataka Copernicusa i informacija Copernicusa;
20. „korisnici Copernicusa” znači ključni korisnici Copernicusa i drugi korisnici Copernicusa;
21. „usluge Copernicusa” znači usluge s dodanom vrijednošću od općeg i zajedničkog interesa za Uniju i države članice, koje se financiraju iz Programa i s pomoću kojih se podaci o promatranju Zemlje, *in situ* podaci Copernicusa i drugi popratni podaci pretvaraju u obrađene, agregirane i protumačene informacije prilagođene potrebama korisnika Copernicusa;
22. „korisnik GOVSATCOM-a” znači tijelo javne vlasti, tijelo kojem je povjereno izvršavanje javnih ovlasti, međunarodna organizacija ili fizička ili pravna osoba, koji su propisno ovlašteni i kojima su povjerene zadatke koje se odnose na nadzor misija, operacija i infrastruktura od iznimne važnosti za sigurnost te na upravljanje tim misijama, operacijama i infrastrukturama;
23. „GOVSATCOM-ov centar” znači operativni centar čija je glavna funkcija na siguran način povezati korisnike GOVSATCOM-a s pružateljima kapaciteta i usluga GOVSATCOM-a te na taj način optimizirati ponudu i potražnju u bilo kojem trenutku;
24. „scenarij upotrebe GOVSATCOM-a” znači operativni scenarij u određenom okružju u kojem se zahtijevaju usluge GOVSATCOM-a;
25. „klasificirani podaci EU-a” ili „EUCI” znači svaki podatak ili materijal koji je označen stupnjem tajnosti EU-u čije neovlašteno otkrivanje može uzrokovati različite stupnjeve štete interesima Unije ili interesima jedne ili više država članica;
26. „osjetljivi neklasificirani podaci” znači neklasificirani podaci u smislu članka 9. Odluke Komisije (EU, Euratom) 2015/443 ⁽³⁷⁾, u skladu s kojim se obveza zaštite osjetljivih neklasificiranih podataka primjenjuje isključivo na Komisiju te na agencije i tijela Unije koja su zakonski obvezna primjenjivati sigurnosna pravila Komisije;

⁽³⁷⁾ Odluka Komisije (EU, Euratom) 2015/444 od 13. ožujka 2015. o sigurnosnim propisima za zaštitu klasificiranih podataka EU-a (SL L 72, 17.3.2015., str. 53.).

27. „operacija mješovitog financiranja” znači djelovanje financirano iz proračuna Unije, među ostalim i u okviru mehanizama za mješovito financiranje u skladu s člankom 2. stavkom 6. Financijske uredbe, u kojima se kombiniraju bespovratni oblici potpore ili financijski instrumenti ili proračunska jamstva iz proračuna Unije i povratni oblici potpore iz razvojnih ili drugih javnih financijskih institucija te komercijalnih financijskih institucija i od ulagatelja;
28. „pravni subjekt” znači fizička osoba ili pravna osoba koja je osnovana i priznata kao takva u skladu s pravom Unije, nacionalnim pravom ili međunarodnim pravom, koja ima pravnu osobnost i sposobnost da djeluje u vlastito ime, izvršava prava i preuzima obveze, ili subjekt koji nema pravnu osobnost kako ja navedeno u članku 197. stavku 2. točki (c) Financijske uredbe;
29. „fiducijarni subjekt” znači pravni subjekt koji je neovisan od Komisije ili treće strane i koji prima podatke od Komisije ili te treće strane u svrhu sigurne pohrane i obrade tih podataka.

Članak 3.

Komponente Programa

1. Program se sastoji od sljedećih komponenata:
  - (a) „Galileo”, autonomni civilni globalni navigacijski satelitski sustav (GNSS) pod civilnom kontrolom koji se sastoji od konstelacije satelita, centara i globalne mrežu zemaljskih postaja, nudi usluge određivanja položaja, navigacije i mjerenja vremena te integrira sigurnosne potrebe i zahtjeve;
  - (b) „Europski geostacionarni navigacijski sustav (EGNOS)”, civilni regionalni satelitski navigacijski sustav pod civilnom kontrolom koji se sastoji od zemaljskih centara i postaja te nekoliko transpondera instaliranih na geosinkronim satelitima, i kojim se pojačavaju i ispravljaju otvoreni signali koje emitiraju Galileo i drugi GNSS-ovi, među ostalim za upravljanje zračnim prometom, usluge u zračnoj plovidbi te za druge prometne sustave;
  - (c) „Copernicus”, operativni, autonomni, civilni sustav za promatranje Zemlje koji je utemeljen na potrebama korisnika i pod civilnom je kontrolom te se zasniva na postojećim nacionalnim i europskim kapacitetima, nudi geoinformacijske podatke i usluge, sastoji se od satelitâ, zemaljske infrastrukture, objekata za obradu podataka i informacija i distribucijske infrastrukture, temelji se na politici besplatnih, potpunih i otvorenih podataka te prema potrebi integrira sigurnosne potrebe i zahtjeve;
  - (d) „Svijest o situaciji u svemiru” ili „SSA”, što uključuje sljedeće potkomponente:
    - i. „potkomponenta SST”, sustav za nadzor i praćenje u svemiru čiji je cilj poboljšati, voditi i pružati podatke, informacije i usluge povezane s nadzorom i praćenjem svemirskih objekata koji su u orbiti oko Zemlje;
    - ii. „potkomponenta SWE”, promatrački parametri povezani sa svemirskim meteorološkim pojavama; i
    - iii. „potkomponenta NEO”, praćenje rizika od objekata u blizini Zemlje koji se približavaju Zemlji;
  - (e) „GOVSATCOM”, usluga satelitskih komunikacija pod civilnom i državnom kontrolom kojom se omogućuje pružanje satelitskih komunikacijskih kapaciteta i usluga tijelima Unije i država članica koja upravljaju misijama i infrastrukturama od iznimne važnosti za sigurnost.
2. Program sadržava dodatne mjere namijenjene osiguravanju učinkovitog i autonomnog pristupa svemiru u okviru Programa te poticanju inovativnog i konkurentnog europskog svemirskog sektora, uspostavno i primijenjeno, jačanju svemirskog ekosustava Unije i osnaživanju Unije kao globalnog aktera.

Članak 4.

Ciljevi

1. Opći su ciljevi Programa sljedeći:
  - (a) pružanje ili doprinos pružanju visokokvalitetnih i aktualiziranih te, prema potrebi, sigurnih podataka, informacija i usluga povezanih sa svemirom, bez prekida i kad god je to moguće na globalnoj razini, čime se ispunjavaju postojeće i buduće potrebe te čime se mogu podržavati prioriteti politika Unije kao i s njima povezano neovisno donošenje odluka utemeljeno na dokazima, među ostalim u pogledu klimatskih promjena, prometa i sigurnosti;

- (b) maksimalno povećanje socioekonomskih koristi, posebno poticanjem razvoja inovativnih i konkurentnih europskih uspostavnih i primijenjenih sektora (*upstream and downstream sectors*), uključujući MSP-ove i novoosnovana poduzeća, čime se omogućuju rast i otvaranje radnih mjesta u Uniji te se promiče najšira moguća prihvaćenost i upotreba podataka, informacija i usluga koji se pružaju u okviru komponenata Programa i u Uniji i izvan nje; nužno je istodobno osigurati sinergije i komplementarnost s aktivnostima Unije u području istraživanja i tehnološkog razvoja koje se provode u okviru Uredbe (EU) 2021/695;
- (c) jačanje sigurnosti i zaštite Unije i njezinih država članica te jačanje autonomije Unije, osobito u pogledu tehnologije;
- (d) promicanje uloge Unije kao globalnog aktera u svemirskom sektoru, poticanje međunarodne suradnje, jačanje europske svemirske diplomacije, među ostalim i zalaganjem za načela reciprociteta i poštenog tržišnog natjecanja te jačanje njezine uloge u rješavanju globalnih izazova, podupiranju globalnih inicijativa, uključujući u pogledu održivog razvoja i podizanje razine osviještenosti o svemiru kao zajedničkom nasljeđu čovječanstva;
- (e) poboljšanje sigurnosti, zaštite i održivosti svih aktivnosti u svemiru koje se odnose na svemirske objekte i širenje svemirskog otpada, kao i na svemirsko okruženje, provedbom odgovarajućih mjera, uključujući razvoj i uvođenje tehnologija za zbrinjavanje svemirskih letjelica na kraju operativnog životnog vijeka i zbrinjavanje svemirskog otpada.

2. Specifični su ciljevi Programa sljedeći:

- (a) za Galileo i EGNOS: pružanje dugoročnih, najnaprednijih i sigurnih usluga za određivanje položaja, navigaciju i mjerenje vremena, uz istodobno jamčenje kontinuiteta i stabilnosti usluga;
- (b) za Copernicus: dugoročno i održivo pružanje točnih i pouzdanih podataka, informacija i usluga u području promatranja Zemlje, kojima se integriraju ostali izvori podataka, kako bi se pružila potpora koncipiranju, provedbi i praćenju politika Unije i njezinih država članica kao i djelovanja temeljenih na zahtjevima korisnika;
- (c) kada je riječ o SSA-u: poboljšanje sposobnosti za nadzor, praćenje i identificiranje svemirskih objekata i svemirskog otpada u cilju daljnjeg povećanja uspješnosti i autonomije sposobnosti u okviru potkomponente SST na razini Unije, za pružanje usluga SWE-a te za mapiranje i umrežavanja kapaciteta država članica u okviru potkomponente NEO;
- (d) za GOVSATCOM: osiguravanje dugoročne dostupnosti pouzdanih, sigurnih i troškovno učinkovitih satelitskih komunikacijskih usluga za korisnike GOVSATCOM-a;
- (e) pružanje potpore autonomnoj, sigurnoj i troškovno učinkovitoj sposobnosti pristupa svemiru, pri čemu se vodi računa o ključnim sigurnosnim interesima Unije;
- (f) poticanje razvoja snažne svemirske ekonomije u Uniji, među ostalim i podupiranjem svemirskog ekosustava i jačanjem konkurentnosti, inovacija, poduzetništva, vještina i izgradnje kapaciteta u svim državama članicama i u regijama Unije, posebno u pogledu MSP-ova te novoosnovanih poduzeća ili fizičkih i pravnih osoba iz Unije koje su aktivne ili žele postati aktivne u tom sektoru.

Članak 5.

Pristup svemiru

1. Programom se podupire nabava i agregiranje usluga lansiranja za potrebe Programa te, na zahtjev država članica i međunarodnih organizacija, agregiranje za države članice i međunarodne organizacije.
2. U sinergiji s drugim programima i programima financiranja Unije i ne dovodeći u pitanje aktivnosti ESA-e u području pristupa svemiru, Programom se mogu podupirati:
  - (a) prilagodbe, uključujući tehnološki razvoj, svemirskih lansirnih sustava koji su potrebni za lansiranje satelita, uključujući alternativne tehnologije i inovativne sustave za pristup svemiru, radi provedbe komponenata Programa;
  - (b) prilagodbe zemaljske infrastrukture povezane s pristupom svemiru, uključujući nova postignuća, koje su potrebne za provedbu Programa.

Članak 6.

Djelovanja za potporu inovativnom i konkurentnom svemirskom sektoru Unije

1. Programom se potiče izgradnja kapaciteta širom Unije podupiranjem:
  - (a) inovacijskih aktivnosti za najbolje iskorištavanje svemirskih tehnologija, svemirske infrastrukture ili svemirskih usluga i mjera za olakšavanje prihvaćenosti inovativnih rješenja koja proizlaze iz istraživačkih i inovacijskih aktivnosti te za podupiranje razvoja primijenjenog sektora, posebno s pomoću sinergija s drugim programima i financijskim instrumentima Unije, uključujući program InvestEU;
  - (b) aktivnosti s ciljem poticanja javne potražnje i inovacija u javnom sektoru kako bi se ostvario puni potencijal javnih usluga za građane i poduzeća;
  - (c) poduzetništva, među ostalim od njegove rane faze do faze širenja, u skladu s člankom 21., oslanjanjem na druge odredbe o pristupu financijskim sredstvima kako je navedeno u članku 18. i glavi III. poglavlju I. te upotrebom pristupa prvog ugovora;
  - (d) stvaranja svemirskog ekosustava koji pogoduje poslovanju putem suradnje među poduzećima u obliku mreže svemirskih platformi:
    - i. u kojoj se na nacionalnoj i regionalnoj razini okupljaju akteri iz svemirskog, digitalnog i drugih sektora te korisnici; i
    - ii. čiji je cilj pružiti potporu, objekte i usluge građanima i poduzećima radi poticanja poduzetništva i vještina, jačanja sinergija u primijenjenom sektoru i poticanja suradnje s centrima za digitalne inovacije osnovanima u okviru programa Digitalna Europa uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/694 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁸⁾;
  - (e) provedbe aktivnosti obrazovanja i osposobljavanja, posebno za stručnjake, poduzetnike, osobe s kvalifikacijom u visokom obrazovanju i studente, posebno putem sinergija s inicijativama na nacionalnoj i regionalnoj razini, u cilju razvoja naprednih vještina;
  - (f) pristupa objektima za obradu i ispitivanje za stručnjake iz privatnog i javnog sektora, studente i poduzetnike;
  - (g) aktivnosti certificiranja i standardizacije;
  - (h) jačanja europskih opskrbnih lanaca širom Unije širokim sudjelovanjem poduzeća, posebno MSP-ova te novoosnovanih poduzeća, u svim komponentama Programa, osobito na temelju članka 14., te jačanja mjera za podupiranje njihove konkurentnosti na globalnoj razini.
2. Pri provedbi aktivnosti iz stavka 1. podupire se potreba za razvojem kapaciteta u državama članicama u kojima je svemirska industrija tek u nastajanju kako bi se svim državama članicama pružila jednaka mogućnost za sudjelovanje u Programu.

Članak 7.

Sudjelovanje trećih zemalja i međunarodnih organizacija u Programu

1. Galileo, EGNOS i Copernicus, te potkomponente SWE i NEO, ali ne i potkomponenta SST, otvoreni su za sudjelovanje članica Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA) koje su članice Europskoga gospodarskog prostora (EGP), u skladu s uvjetima utvrđenima u Sporazumu o Europskom gospodarskom prostoru.

Copernicus i potkomponente SWE i NEO, ali ne i potkomponenta SST, otvoreni su za sudjelovanje sljedećih trećih zemalja:

- (a) zemalja pristupnica, zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja, u skladu s općim načelima i općim uvjetima za sudjelovanje tih zemalja u programima Unije koji su uspostavljeni u odgovarajućim okvirnim sporazumima i odlukama Vijeća za pridruživanje ili u sličnim sporazumima te u skladu s posebnim uvjetima utvrđenima u sporazumima između Unije i tih zemalja;

⁽³⁸⁾ Uredba (EU) 2021/694 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi programa Digitalna Europa te o stavljanju izvan snage Odluke (EU) 2015/2240 (SL L 166, 11.5.2021., str. 1).

(b) zemalja obuhvaćenih europskom politikom susjedstva, u skladu s općim načelima i općim uvjetima za sudjelovanje tih zemalja u programima Unije koji su uspostavljeni u odgovarajućim okvirnim sporazumima i odlukama Vijeća za pridruživanje ili u sličnim sporazumima te u skladu s posebnim uvjetima utvrđenima u sporazumima između Unije i tih zemalja.

2. U skladu s uvjetima utvrđenima u posebnom sporazumu sklopljenom u skladu s člankom 218. UFEU-a, kojim je obuhvaćeno sudjelovanje treće zemlje ili međunarodne organizacije u bilo kojem programu Unije:

- (a) Galileo i EGNOS otvoreni su za sudjelovanje zemalja iz stavka 1. drugog podstavka točaka (a) i (b);
- (b) GOVSATCOM otvoren je za sudjelovanje članica EFTA-e koje su članice EGP-a i trećih zemalja iz stavka 1. drugog podstavka točaka (a) i (b); i
- (c) Galileo, EGNOS, Copernicus, GOVSATCOM, kao i potkomponente SWE i NEO, ali ne i potkomponenta SST, otvoreni su za sudjelovanje trećih zemalja koje nisu treće zemlje obuhvaćene stavkom 1. i međunarodnih organizacija.

Posebnim sporazumom iz prvog podstavka ovog stavka:

- (a) osigurava se pravedna ravnoteža u pogledu doprinosa treće zemlje ili međunarodne organizacije koja sudjeluje u programima Unije i koristi za tu treću zemlju ili međunarodnu organizaciju;
- (b) utvrđuju se uvjeti za sudjelovanje u programima, uključujući izračun financijskih doprinosa za pojedinačne programe, i administrativnim troškovima tih programa;
- (c) trećoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji ne dodjeljuje se ovlast za donošenje odluka u pogledu programa Unije;
- (d) jamče se prava Unije da osigura dobro financijsko upravljanje i štiti svoje financijske interese.

Doprinosi iz drugog podstavka točke (b) ovog stavka čine namjenske prihode u skladu s člankom 21. stavkom 5. Financijske uredbe.

3. Komponente ili potkomponente Programa, osim potkomponente SST, otvorene su za sudjelovanje trećih zemalja i međunarodnih organizacija na temelju ovog članka samo ako su očuvani ključni sigurnosni interesi Unije i njezinih država članica, među ostalim i u pogledu zaštite klasificiranih podataka u skladu s člankom 43.

Članak 8.

Pristup trećih zemalja i međunarodnih organizacija uslugama SST-a, uslugama GOVSATCOM-a i javnoj reguliranoj usluzi u okviru Galilea

1. Treće zemlje i međunarodne organizacije mogu imati pristup uslugama GOVSATCOM-a pod uvjetom da:

- (a) sklope sporazum u skladu s člankom 218. UFEU-a kojim se utvrđuju uvjeti za pristup uslugama GOVSATCOM-a; i
- (b) poštuju članak 43. ove Uredbe.

2. Treće zemlje i međunarodne organizacije koje nemaju sjedište u Uniji mogu pristupiti uslugama SST-a iz članka 55. stavka 1. točke (d) pod uvjetom da:

- (a) sklope sporazum u skladu s člankom 218. UFEU-a kojim se utvrđuju uvjeti za pristup tim uslugama SST-a; i
- (b) poštuju članak 43. ove Uredbe.

3. Sporazum sklopljen u skladu s člankom 218. UFEU-a nije potreban za pristup javno dostupnim uslugama SST-a iz članka 55. stavka 1. točaka (a), (b) i (c). Pristup tim uslugama podliježe zahtjevu potencijalnih korisnika u skladu s člankom 56.

4. Pristup trećih zemalja i međunarodnih organizacija javnoj reguliranoj usluzi (PRS) koju pruža Galileo uređen je člankom 3. stavkom 5. Odluke br. 1104/2011/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁹⁾.

Članak 9.

Vlasništvo nad imovinom i njezina upotreba

1. Osim kako je predviđeno stavkom 2., Unija je vlasnik sve materijalne i nematerijalne imovine stvorene ili razvijene u okviru komponenata Programa. U tu svrhu Komisija osigurava da relevantni ugovori, sporazumi i drugi aranžmani koji se odnose na aktivnosti koje mogu dovesti do stvaranja ili razvoja takve imovine sadržavaju odredbe kojima se osigurava vlasništvo Unije nad tom imovinom.

2. Stavak 1. ne primjenjuje se na materijalnu i nematerijalnu imovinu koja je stvorena ili razvijena u okviru komponenata Programa ako se aktivnosti koje mogu dovesti do stvaranja ili razvoja takve imovine:

- (a) provode na temelju bespovratnih sredstava ili nagrada koje u cijelosti financira Unija;
- (b) ne financiraju u cijelosti od strane Unije; ili
- (c) odnose na razvoj, proizvodnju ili upotrebu prijemnika za PRS koji sadržavaju EUCI ili sastavnih dijelova tih prijemnika.

3. Komisija osigurava da ugovori, sporazumi i drugi aranžmani koji se odnose na aktivnosti iz stavka 2. ovog članka sadržavaju odredbe kojima se utvrđuje odgovarajući režim vlasništva za tu imovinu i da se, kada je riječ o stavku 2. točki (c) ovog članka, njima osigurava da se Unija može koristiti prijemnicima za PRS u skladu s Odlukom br. 1104/2011/EU.

4. Komisija nastoji sklopiti ugovore, sporazum ili druge aranžmane s trećim stranama u pogledu:

- (a) postojećih vlasničkih prava u pogledu materijalne i nematerijalne imovine stvorene ili razvijene u okviru komponenata Programa;
- (b) stjecanja vlasničkih prava ili prava licencija u pogledu druge materijalne i nematerijalne imovine potrebne za provedbu Programa.

5. Komisija putem odgovarajućeg okvira osigurava optimalno iskorištavanje materijalne i nematerijalne imovine iz stavaka 1. i 2. koja je u vlasništvu Unije.

6. Ako se imovina iz stavaka 1. i 2. sastoji od prava intelektualnog vlasništva, Komisija upravlja tim pravima na najdjelotvorniji mogući način, uzimajući u obzir:

- (a) potrebu da zaštiti imovinu i da vrijednost imovini;
- (b) legitimne interese svih relevantnih dionika;
- (c) potrebu za usklađenim razvojem tržišta i novih tehnologija; i
- (d) potrebu za kontinuitetom usluga koje se pružaju u okviru komponenata Programa.

Komisija osobito osigurava da relevantni ugovori, sporazumi i drugi aranžmani uključuju mogućnost prenošenja tih prava intelektualnog vlasništva na treću stranu ili davanja licencija za ta prava trećoj strani, među ostalim i autoru intelektualnog vlasništva, te da Agencija može slobodno uživati ta prava ako je to potrebno za provođenje njezinih zadaća na temelju ove Uredbe.

Okvirni sporazum o financijskom partnerstvu predviđen u članku 28. stavku 4. ili sporazumi o doprinosu iz članka 32. stavka 1. sadržavaju relevantne odredbe kojima se ESA-i i drugim subjektima kojima su povjerene zadaće dopušta upotreba prava intelektualnog vlasništva iz prvog podstavka ovog stavka ako je to potrebno za obavljanje njihovih zadaća na temelju ove Uredbe, kao i uvjete za tu upotrebu.

⁽³⁹⁾ Odluka br. 1104/2011/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravilima za pristup javnoj reguliranoj usluzi koju pruža globalni navigacijski satelitski sustav uspostavljen u sklopu programa Galileo (SL L 287, 4.11.2011., str. 1.).

*Članak 10.***Jamstvo**

1. Ne dovodeći u pitanje obveze propisane pravno obvezujućim odredbama, usluge, podaci i informacije koji se pružaju u okviru komponenata Programa pružaju se bez ikakvog izričitog ili implicitnog jamstva u pogledu njihove kvalitete, točnosti, dostupnosti, pouzdanosti, brzine i prikladnosti za bilo koju svrhu.
2. Komisija osigurava da se korisnike tih usluga, podataka i informacija propisno obavijesti o stavku 1.

GLAVA II.

PRORAČUNSKI DOPRINOS I MEHANIZMI*Članak 11.***Proračun**

1. Financijska omotnica za provedbu Programa za razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2027. i za pokrivanje povezanih rizika iznosi 14,880 milijardi EUR u tekućim cijenama.

Raspodjela iznosa iz prvog podstavka dijeli se na sljedeće kategorije rashoda:

- (a) za Galileo i EGNOS: 9,017 milijardi EUR;
- (b) za Copernicus: 5,421 milijardi EUR;
- (c) za SSA i GOVSATCOM: 0,442 milijarde EUR.

2. Komisija može preraspodijeliti sredstva među kategorijama rashoda iz stavka 1. ovog članka do gornje granice od 7,5 % kategorije rashoda koja prima sredstva ili kategorije koja pruža sredstva. Komisija provedbenim aktima može preraspodijeliti sredstva među kategorijama rashoda iz stavka 1. ovog članka kada ta preraspodjela premašuje kumulativni iznos veći od 7,5 % iznosa dodijeljenog kategoriji rashoda koja prima sredstva ili kategoriji koja pruža sredstva. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

3. Dodatne mjere predviđene u članku 3. stavku 2., odnosno aktivnosti iz članaka 5. i 6. financiraju se u okviru komponenata Programa.

4. Odobrenim sredstvima proračuna Unije namijenjenima Programu financiraju se sve aktivnosti potrebne za ostvarenje ciljeva iz članka 4. Tim se rashodima mogu financirati:

- (a) studije i sastanci stručnjaka, posebno u vezi s poštovanjem ograničenja u pogledu troškova i vremenskih ograničenja;
- (b) aktivnosti informiranja i komunikacije, uključujući institucijsko priopćavanje u vezi s prioritetima politika Unije ako su izravno povezani s ciljevima ove Uredbe, posebno radi stvaranja sinergija s ostalim relevantnim politikama Unije;
- (c) mreže informacijske tehnologije čija je funkcija obrada ili razmjena informacija te mjere administrativnog upravljanja, među ostalim i u području sigurnosti, koje provodi Komisija;
- (d) tehnička i administrativna pomoć za provedbu Programa, kao što su aktivnosti pripreme, praćenja, kontrole, revizije i evaluacije koje uključuju korporativne informatičke sustave.

5. Revizija djelovanja koja se kumulativno financiraju iz različitih programa Unije provodi se samo jednom i obuhvaća sve uključene programe i njihova primjenjiva pravila.

6. Proračunske obveze koje se odnose na Program i iz kojih se financiraju aktivnosti koje traju dulje od jedne financijske godine mogu se rasporediti na više godina u godišnje obroke.
7. Sredstva dodijeljena državama članicama u okviru podijeljenog upravljanja mogu se na zahtjev dotične države članice prenijeti u Program, podložno uvjetima utvrđenima u članku 26. uredbi o zajedničkim odredbama. Komisija ta sredstva izvršava izravno u skladu s člankom 62. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (a) Financijske uredbe ili neizravno u skladu s točkom (c) tog podstavka. Ta se sredstva upotrebljavaju u korist dotične države članice.

Članak 12.

Namjenski prihodi

1. Prihodi ostvareni iz komponenata Programa uplaćuju se u proračun Unije i upotrebljavaju za financiranje komponente koja je ostvarila te prihode.
2. Države članice mogu komponenti Programa dodijeliti dodatni financijski doprinos za pokrivanje dodatnih elemenata, pod uvjetom da ti dodatni elementi dotičnoj komponenti ne uzrokuju nikakvo financijsko ili tehničko opterećenje ili kašnjenje. Komisija provedbenim aktima odlučuje o tome jesu li ti uvjeti ispunjeni. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.
3. Dodatni financijski doprinos iz ovog članka tretiraju se kao vanjski namjenski prihodi u skladu s člankom 21. stavkom 2. Financijske uredbe.

Članak 13.

Provedba i oblici financiranja Unije

1. Program se provodi u okviru izravnog upravljanja u skladu s Financijskom uredbom ili u okviru neizravnog upravljanja s tijelima iz članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (c) Financijske uredbe.
2. Programom se može pružiti financiranje u bilo kojem od oblika utvrđenih u Financijskoj uredbi, osobito u obliku bespovratnih sredstava, nagrada i nabave. Njime se također može pružiti financiranje u obliku financijskih instrumenata u okviru operacija mješovitog financiranja.
3. Ako se proračun Copernicusa izvršava u okviru neizravnog upravljanja, pravila o nabavi subjekata kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna mogu se primjenjivati u mjeri u kojoj je to dopušteno na temelju članaka 62. i 154. Financijske uredbe. Posebne prilagodbe tih pravila o nabavi koje su potrebne utvrđuju se u relevantnim sporazumima o doprinosu.

GLAVA III.

FINANCIJSKE ODREDBE

POGLAVLJE I.

Nabava

Članak 14.

Načela nabave

1. U postupcima nabave za potrebe Programa javni naručitelj postupa u skladu sa sljedećim načelima:

- (a) promicanje, u svim državama članicama širom Unije i u cijelom opskrbnom lancu, najšireg i najotvorenijeg mogućeg sudjelovanja gospodarskih subjekata, osobito novoosnovanih poduzeća, novih sudionika te MSP-ova, među ostalim i u slučaju podugovaranja od strane ponuditelja;
- (b) osiguravanje djelotvornog tržišnog natjecanja i, ako je to moguće, izbjegavanje oslanjanja na samo jednog pružatelja, posebno za ključnu opremu i usluge, istodobno uzimajući u obzir ciljeve tehnološke neovisnosti i kontinuiteta usluga;
- (c) odstupajući od članka 167. Financijske uredbe, upotreba, kad god je prikladno, više izvora nabave kako bi se osigurala bolja opća kontrola nad svim komponentama Programa, njihovim troškovima i vremenskim rasporedom;
- (d) poštovanje načela otvorenog pristupa i poštenog tržišnog natjecanja širom industrijskog lanca opskrbe, provedbom nadmetanja na temelju pružanja transparentnih i pravodobnih informacija, jasnim priopćavanjem važećih pravila i postupaka u području nabave, kriterija za odabir i dodjelu te svih drugih relevantnih informacija kojima se svim potencijalnim ponuditeljima, uključujući MSP-ove i novoosnovana poduzeća, osiguravaju ravnopravni uvjeti;
- (e) jačanje autonomije Unije, osobito u tehnološkom smislu;
- (f) poštovanje sigurnosnih zahtjeva komponenta Programa i doprinošenje zaštiti ključnih sigurnosnih interesa Unije i njezinih država članica;
- (g) promicanje kontinuiteta i pouzdanosti usluge;
- (h) zadovoljavanje primjerenih društvenih i okolišnih kriterija.

2. Odbor za nabavu u okviru Komisije pažljivo nadzire postupak nabave u vezi sa svim komponentama Programa i prati ugovorno izvršenje proračuna Unije delegirano subjektima kojima su povjerene zadaće. Predstavnik svakog od subjekata kojima su povjerene zadaće poziva se prema potrebi.

Članak 15.

Ugovori s uvjetnim dijelovima

1. Kada je riječ o operativnim aktivnostima i aktivnostima koje se odnose na infrastrukturu, javni naručitelj može dodijeliti ugovor u obliku ugovora s uvjetnim dijelovima u skladu s ovim člankom.
2. U dokumentaciji o nabavi za ugovor s uvjetnim dijelovima upućuje se na posebne značajke ugovora s uvjetnim dijelovima. U dokumentaciji o nabavi posebice se navode predmet ugovora, cijena ili mehanizmi utvrđivanja cijene i dogovori u vezi s pružanjem radova, isporukom robe i pružanjem usluga u svakom dijelu.
3. Ugovor s uvjetnim dijelovima uključuje:
  - (a) fiksni dio, koji rezultira čvrstom obvezom pružanja radova, isporuke robe ili pružanja usluga ugovorenih za taj dio; i
  - (b) jedan ili više dijelova, koji su uvjetni i u smislu proračuna i u smislu izvršavanja.
4. Obveze u okviru fiksnog dijela i obveze u okviru svakog uvjetnog dijela dio su jedinstvene cjeline, uzimajući u obzir obveze u okviru prethodnih dijelova ili dijelova koji slijede.
5. Za izvršenje svakog uvjetnog dijela potrebna je odluka javnog naručitelja koja se priopćuje ugovaratelju u skladu s ugovorom.

Članak 16.

Ugovori s naknadom troškova

1. Javni naručitelj može se odlučiti za ugovor s potpunom ili djelomičnom naknadom troškova pod uvjetima utvrđenima u stavku 3.
2. Cijena koju treba platiti prema ugovoru s naknadom troškova sastoji se od naknade:

- (a) svih izravnih troškova koje je ugovaratelj stvarno imao u izvršenju ugovora, kao što su izdaci za rad, materijale, potrošnu robu te upotrebu opreme i infrastrukture potrebne za izvršenje ugovora;
  - (b) neizravnih troškova;
  - (c) fiksne dobiti; i
  - (d) primjerene poticajne naknade koja se temelji na postizanju rezultata s obzirom na uspješnost i zadane rokove.
3. Javni naručitelj može se odlučiti za ugovor s potpunom ili djelomičnom naknadom troškova u slučajevima u kojima je teško ili neprikladno utvrditi točnu fiksnu cijenu zbog neizvjesnosti koje su neraskidivo povezane s izvršenjem ugovora zbog toga što:
- (a) ugovor sadržava vrlo složena obilježja ili obilježja koja iziskuju upotrebu nove tehnologije i stoga uključuje znatan broj tehničkih rizika; ili
  - (b) se s aktivnostima koje su predmet ugovora iz operativnih razloga mora započeti odmah, iako još nije moguće u cijelosti odrediti točnu fiksnu cijenu zbog značajnih rizika ili zbog toga što izvršenje ugovora djelomično ovisi o izvršenju drugih ugovora.
4. U ugovorima s naknadom troškova mora se utvrditi najviša gornja granica cijene. Najviša gornja granica cijene kada je riječ o ugovoru s potpunom ili djelomičnom naknadom troškova jest najviša cijena koja se može platiti. Cijena se može izmijeniti u skladu s člankom 172. Financijske uredbe.

Članak 17.

Podugovaranje

1. Kako bi se poticalo nove sudionike, MSP-ove i novoosnovana poduzeća kao i njihovo prekogranično sudjelovanje te kako bi se ponudila najveća moguća geografska pokrivenost uz istodobnu zaštitu autonomije Unije, javni naručitelj zahtijeva da ponuditelj podugovori dio ugovora putem konkurentnog nadmetanja na odgovarajućim razinama podugovaranja poduzećima koja ne pripadaju ponuditeljevoj skupini.
2. Ponuditelj je dužan obrazložiti svako odstupanje od zahtjeva iznesenog u skladu sa stavkom 1.
3. Kada je riječ o ugovorima čija vrijednost premašuje 10 milijuna EUR javni naručitelj nastoji osigurati da najmanje 30 % vrijednosti ugovora bude podugovoreno putem konkurentnog nadmetanja na različitim razinama podugovaranja poduzećima izvan skupine glavnog ponuditelja, osobito kako bi se omogućilo prekogranično sudjelovanje MSP-ova. Komisija obavješćuje Programski odbor iz članka 107. stavka 1. o ostvarenju tog cilja kada je riječ o ugovorima potpisanim nakon stupanja na snagu ove Uredbe.

POGLAVLJE II.

Bespovratna sredstva, nagrade i operacije mješovitog financiranja

Članak 18.

Bespovratna sredstva i nagrade

1. Unija može pokriti do 100 % prihvatljivih troškova, ne dovodeći u pitanje načelo sufinansiranja.
2. Odstupajući od članka 181. stavka 6. Financijske uredbe, pri primjeni paušalnih stopa odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može odobriti ili nametnuti financiranje neizravnih troškova korisnika do najviše 25 % ukupnih prihvatljivih izravnih troškova djelovanja.
3. Ne dovodeći u pitanje stavak 2. ovog članka, neizravni troškovi mogu se prijaviti u obliku jednokratnog iznosa ili jediničnih troškova kada je to predviđeno u programu rada iz članka 100.

4. Odstupajući od članka 204. Financijske uredbe, najveći iznos financijske potpore koji se može isplatiti trećoj strani ne smije premašiti 200 000 EUR.

Članak 19.

Zajednički pozivi za dodjelu bespovratnih sredstava

1. Komisija ili subjekt kojemu su povjerene zadaće u kontekstu Programa može objaviti zajednički poziv na podnošenje prijedlogâ sa subjektima, tijelima ili osobama iz članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (c) Financijske uredbe.
2. U slučaju zajedničkog poziva iz stavka 1. ovog članka:
  - (a) primjenjuju se pravila iz glave VIII. Financijske uredbe;
  - (b) u postupke evaluacije uključena je uravnotežena skupina stručnjaka koje imenuje svaka strana; i
  - (c) odbori za evaluaciju postupaju u skladu s člankom 150. Financijske uredbe.
3. U sporazumu o bespovratnim sredstvima utvrđuje se dogovor primjenjiv na prava intelektualnog vlasništva.

Članak 20.

Bespovratna sredstva za pretkomercijalnu nabavu i nabavu inovativnih rješenja

1. Djelovanja mogu obuhvaćati ili imati kao primarni cilj pretkomercijalnu nabavu ili javnu nabavu inovativnih rješenja koju izvršavaju korisnici koji su javni naručitelji ili naručitelji kako je definirano u direktivama 2014/24/EU ⁽⁴⁰⁾, 2014/25/EU ⁽⁴¹⁾ i 2009/81/EZ ⁽⁴²⁾ Europskog parlamenta i Vijeća.
2. U postupcima nabave inovativnih rješenja:
  - (a) poštuju se načela transparentnosti, nediskriminacije, jednakog postupanja, dobrog financijskog upravljanja i proporcionalnosti te pravila tržišnog natjecanja;
  - (b) u slučaju pretkomercijalne nabave mogu se propisati posebni uvjeti, kao što je ograničavanje mjesta izvršenja aktivnosti koje su predmet nabave na državno područje država članica i trećih zemalja koje sudjeluju u Programu;
  - (c) može se odobriti dodjela više ugovora u okviru istog postupka (više dobavljača); i
  - (d) osigurava se dodjela ugovora ponuditelju ili ponuditeljima koji nude najbolju vrijednost za novac uz istodobno osiguravanje toga da ne postoje sukobi interesa.
3. Ugovaratelj koji ostvari rezultate u okviru pretkomercijalne nabave vlasnik je barem prava intelektualnog vlasništva koja su povezana s rezultatima. Javni naručitelji uživaju barem pravo pristupa rezultatima za vlastitu upotrebu bez plaćanja licencijskih naknada i pravo da dodijele, ili pravo zahtijevati od ugovaratelja da trećim stranama dodijeli neisključive licencije za iskorištavanje rezultata za javnog naručitelja pod poštenim i razumnim uvjetima bez prava na davanje podlicencija. Ako ugovaratelj ne uspije komercijalno iskoristiti rezultate nakon pretkomercijalne nabave u roku koji je utvrđen ugovorom, javni naručitelji mogu od njega zahtijevati da vlasništvo nad rezultatima prenese na javne naručitelje.

⁽⁴⁰⁾ Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 65.).

⁽⁴¹⁾ Direktiva 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 243.).

⁽⁴²⁾ Direktiva 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju postupaka nabave za određene ugovore o radovima, ugovore o nabavi robe i ugovore o uslugama koje sklapaju javni naručitelji ili naručitelji u području obrane i sigurnosti te izmjeni direktiva 2004/17/EZ i 2004/18/EZ (SL L 216, 20.8.2009., str. 76.).

*Članak 21.***Operacije mješovitog financiranja**

Operacije mješovitog financiranja o kojima je odlučeno u okviru Programa provode se u skladu s Uredbom (EU) 2021/523 i glavom X. Financijske uredbe.

POGLAVLJE III.

Ostale financijske odredbe*Članak 22.***Kumulativno i alternativno financiranje**

1. Za djelovanje za koje je primljen doprinos na temelju Programa može se primiti doprinos i iz drugog programa Unije pod uvjetom da se doprinosima ne pokrivaju iste troškovi. Na odgovarajući doprinos djelovanju primjenjuju se pravila relevantnog programa Unije. Kumulativno financiranje ne smije premašiti ukupne prihvatljive troškove djelovanja. Potpora iz različitih programa Unije može se izračunati razmjerno u skladu s dokumentima u kojima su utvrđeni uvjeti za potporu.
2. Djelovanja kojima je u okviru Programa dodijeljena oznaka pečat izvrsnosti mogu primiti potporu iz Europskog fonda za regionalni razvoj ili Europskog socijalnog fonda plus u skladu s člankom 73. stavkom 4. uredbe o zajedničkim odredbama ako ispunjavaju sljedeće kumulativne uvjete:
  - (a) ocijenjena su u pozivu na podnošenje prijedlogâ u okviru Programa;
  - (b) u skladu su s minimalnim zahtjevima u pogledu kvalitete iz tog poziva na podnošenje prijedlogâ;
  - (c) ne mogu se financirati u okviru tog poziva na podnošenje prijedlogâ zbog proračunskih ograničenja;

*Članak 23.***Zajednička nabava**

1. Uz odredbe članka 165. Financijske uredbe Komisija ili Agencija mogu provoditi postupke zajedničke nabave s ESA-om ili drugim međunarodnim organizacijama uključenima u provedbu komponenata Programa.
2. Pravila o javnoj nabavi primjenjiva na temelju članka 165. Financijske uredbe analogno se primjenjuju pod uvjetom da se u svakom slučaju primjenjuju postupovne odredbe primjenjive na institucije Unije.

*Članak 24.***Uvjeti prihvatljivosti i sudjelovanja u svrhu očuvanja sigurnosti, cjelovitosti i otpornosti operativnih sustava Unije**

1. Komisija primjenjuje uvjete prihvatljivosti i sudjelovanja utvrđene u stavku 2. na nabavu, bespovratna sredstva ili nagrade iz ove glave ako smatra da je to potrebno i primjereno za očuvanje sigurnosti, cjelovitosti i otpornosti operativnih sustava Unije, uzimajući u obzir cilj promicanja strateške autonomije Unije, osobito s obzirom na tehnologiju širom ključnih tehnologija i lanaca vrijednosti, uz istodobno očuvanje otvorenoga gospodarstva.

Prije primjene uvjeta prihvatljivosti i sudjelovanja u skladu s prvim podstavkom ovog stavka Komisija obavješćuje Programski odbor iz članka 107. stavka 1. točke (e) i u najvećoj mogućoj mjeri uzima u obzir stajališta država članica o području primjene tih uvjeta prihvatljivosti i sudjelovanja i obrazloženju za te uvjete.

2. Uvjeti prihvatljivosti i sudjelovanja su sljedeći:

- (a) prihvatljivi pravni subjekt ima poslovni nastan u državi članici te njegove izvršne upravljačke strukture imaju poslovni nastan u toj državi članici;
- (b) prihvatljivi pravni subjekt obvezao se da će provoditi sve relevantne aktivnosti u jednoj ili više država članica; i
- (c) prihvatljivi pravni subjekt nije pod kontrolom treće zemlje ili subjekta iz treće zemlje.

Za potrebe ovog članka „kontrola” znači sposobnost izvršavanja odlučujućeg utjecaja na pravni subjekt izravno ili neizravno putem jednog ili više posredničkih pravnih subjekata.

Za potrebe ovog članka „izvršna upravljačka struktura” znači tijelo pravnog subjekta koje je imenovano u skladu s nacionalnim pravom i koje, ako je to primjenjivo, odgovara glavnom izvršnom direktoru, ili bilo kojoj drugoj osobi koja ima usporedivu ovlast za odlučivanje, i koje je ovlašteno za utvrđivanje strategije, ciljeva i općeg usmjerenja pravnog subjekta te koje nadzire i prati odluke uprave.

3. Komisija može primijeniti izuzeće od uvjeta iz stavka 2. prvog podstavka točke (a) ili točke (b) za određeni pravni subjekt nakon evaluacije na temelju sljedećih kumulativnih kriterija:

- (a) za specifične tehnologije, robu i usluge potrebne za aktivnosti iz stavka 1. nisu lako dostupne zamjene u državama članicama;
- (b) pravni subjekt ima poslovni nastan u zemlji koja je članica EGP-a ili EFTA-e i koja je sklopila međunarodni sporazum s Unijom kako je navedeno u članku 7., njegove izvršne upravljačke strukture imaju poslovni nastan u toj zemlji, a aktivnosti povezane s nabavom, bespovratnim sredstvima ili nagradama provode se u toj zemlji ili u jednoj ili više takvih zemalja; i
- (c) provedene su dostatne mjere za osiguravanje zaštite EUCI-ja u skladu s člankom 43. te za osiguravanje cjelovitosti, sigurnosti i otpornosti komponenata Programa, njihova funkcioniranja i njihovih usluga.

Odstupajući od prvog podstavka točke (b) ovog stavka, Komisija može primijeniti izuzeće od uvjeta iz stavka 2. prvog podstavka točke (a) ili točke (b) za pravni subjekt s poslovnim nastanom u trećoj zemlji koja nije članica EGP-a ili EFTA-e ako u zemljama koje su članice EGP-a ili EFTA-e nisu lako dostupni zamjene i ako su ispunjeni kriteriji utvrđeni u prvom podstavku točkama (a) i (c).

4. Komisija može primijeniti izuzeće od uvjeta iz stavka 2. prvog podstavka točke (c) ako pravni subjekt s poslovnim nastanom u državi članici pruži sljedeća jamstva:

- (a) kontrola nad pravnim subjektom ne provodi se na način kojim se onemogućuje ili ograničava njegova sposobnost da:
  - i. provodi nabavu, dodjeljuje bespovratna sredstva ili nagrade; i
  - ii. ostvaruje rezultate, osobito putem obveza izvješćivanja;
- (b) treća zemlja ili subjekt iz treće zemlje koji vrše kontrolu obvezuju se da će se suzdržati od izvršavanja prava kontrole ili od nametanja obveza izvješćivanja u odnosu na pravni subjekt u vezi s nabavom, bespovratnim sredstvima ili nagradama; i
- (c) pravni subjekt poštuje članak 34. stavak 7.

5. Nadležna tijela države članice u kojoj pravni subjekt ima poslovni nastan procjenjuju je li pravni subjekt usklađen s kriterijima utvrđenima u stavku 3. točki (c) i jamstvima iz stavka 4. Komisija je dužna poštovati tu procjenu.

6. Komisija dostavlja Programskom odboru iz članka 107. stavka 1. točke (e) sljedeće:

- (a) informacije o području primjene uvjeta prihvatljivosti i sudjelovanja iz stavka 1. ovog članka;
- (b) informacije o pojedinostima i obrazloženjima o izuzećima dodijeljenima u skladu s ovim člankom; i

(c) evaluaciju koja je bila temelj za izuzeće, podložno stavcima 3. i 4. ovog članka, bez otkrivanja poslovno osjetljivih informacija.

7. Uvjeti utvrđeni u stavku 2., kriteriji utvrđeni u stavku 3. i jamstva utvrđena u stavku 4. uključuju se u dokumente koji se odnose na nabavu, bespovratna sredstva ili nagrade, kako je primjenjivo, a ako je riječ o nabavi, primjenjuju na cijelo trajanje nastalog ugovora.

8. Ovim člankom ne dovode se u pitanje Odluka br. 1104/2011/EU i Delegirana odluka Komisije od 15.9.2015. ⁽⁴³⁾, Uredba (EU) 2019/452, Odluka 2013/488/EU i Odluka (EU; Euratom) 2015/444 ni sigurnosne provjere koje provode države članice u pogledu pravnih subjekata uključenih u aktivnosti za koje je potreban pristup EUCI-ju, podložno primjenjivim nacionalnim zakonima i propisima.

Ako su ugovori koji su rezultat primjene ovog članka klasificirani, uvjetima prihvatljivosti i sudjelovanja koje primjenjuje Komisija u skladu s stavkom 1. ne smije se dovoditi u pitanje nadležnost nacionalnih sigurnosnih tijela.

Ovaj članak ne smije utjecati na bilo koji postojeći postupak za sigurnosnu provjeru objekata ili postupak za sigurnosnu provjeru osoba u državi članici, mijenjati ga ili biti u suprotnosti s njime.

Članak 25.

Zaštita financijskih interesa Unije

Ako treća zemlja sudjeluje u Programu prema odluci donesenoj na temelju međunarodnog sporazuma ili sudjeluje na temelju bilo kojeg drugog pravnog instrumenta, ta treća zemlja odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, OLAF-u i Revizorskom sudu dodjeljuje potrebna prava i potreban pristup koji se zahtijevaju za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti. Kada je riječ o OLAF-u, takva prava uključuju pravo provedbe istraga, među ostalim provjera i inspekcija na terenu, kako je predviđeno u Uredbi (EU, Euratom) br. 883/2013.

GLAVA IV.

UPRAVLJANJE PROGRAMOM

Članak 26.

Načela upravljanja

Upravljanje Programom temelji se na sljedećim načelima:

- (a) jasnoj podjeli zadaća i odgovornosti među subjektima uključenima u provedbu svake od komponenata i mjera Programa, osobito između država članica, Komisije, Agencije, ESA-e i EUMETSAT-a, na temelju njihovih ovlasti i uz izbjegavanje svakog preklapanja zadaća i odgovornosti;
- (b) relevantnosti upravljačke strukture u odnosu na specifične potrebe svake od komponenata i mjera Programa, prema potrebi;
- (c) strogoj kontroli Programa, što uključuje obvezu svih subjekata da se strogo pridržavaju troškova, vremenskog rasporeda i postizanja ciljanih rezultata u okviru svojih uloga i zadaća u skladu s ovom Uredbom;
- (d) transparentnom i troškovno učinkovitom upravljanju;
- (e) kontinuitetu usluga i kontinuitetu potrebne infrastrukture, uključujući zaštitu od relevantnih prijetnji;

⁽⁴³⁾ Delegirana odluka Komisije od 15.9.2015. o dopuni Odluke br. 1104/2011/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu zajedničkih minimalnih standarda koje nadležna tijela za PRS moraju poštovati C(2015) 6123.

- (f) sustavnom i strukturiranom uzimanju u obzir potreba korisnika podataka, informacija i usluga koji se pružaju u okviru komponenata Programa te s time povezanog znanstvenog i tehnološkog razvoja;
- (g) kontinuiranim naporima na kontroli i smanjenju rizika.

Članak 27.

Uloga država članica

1. Države članice mogu sudjelovati u Programu. Države članice koje sudjeluju u Programu doprinose svojom tehničkom stručnosti, znanjem i iskustvom te pomoći, osobito u području sigurnosti i zaštite, ili kada je to potrebno i moguće, tako što Uniji stavljaju na raspolaganje podatke, informacije, usluge i infrastrukturu koje posjeduju ili koje se nalaze na njihovu državnom području, među ostalim i osiguravanjem učinkovitog i neometanog pristupa *in situ* podacima Copernicusa te korištenja tim podacima i suradnjom s Komisijom na poboljšavanju dostupnosti *in situ* podataka Copernicusa potrebnih Programu, pri čemu se vodi računa o primjenjivim licencijama i obvezama.
2. Komisija sporazumima o doprinosu može povjeriti posebne zadaće organizacijama države članice ako je dotična država članica odredila takve organizacije. Komisija provedbenim aktima donosi odluke o doprinosu u vezi sa sporazumima o doprinosu. Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 107. stavka 2.
3. Kada je riječ o zadaćama iz članka 29., Agencija u određenim propisno opravdanim okolnostima sporazumima o doprinosu može povjeriti posebne zadaće organizacijama države članice ako je dotična država članica odredila takve organizacije.
4. Države članice poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale neometano funkcioniranje Programa, među ostalim i pružanjem pomoći u zaštiti, na primjerenoj razini, frekvencija potrebnih za Program.
5. Države članice i Komisija mogu surađivati kako bi proširile prihvaćenost podataka, informacija i usluga koji se pružaju u okviru komponenata Programa.
6. Kad god je to moguće, doprinos država članica Korisničkom forumu iz članka 107. stavka 6. temelji se na sustavnom i koordiniranom savjetovanju sa zajednicama krajnjih korisnika na nacionalnoj razini, posebno u pogledu Galileja, EGNOS-a i Copernicusa.
7. Države članice i Komisija surađuju kako bi razvijale *in situ* komponentu Copernicusa i zemaljske usluge umjeravanja potrebne za prihvaćenost upotrebe svemirskih sustava i kako bi olakšale da se iskoristi puni potencijal upotrebe *in situ* podataka Copernicusa i referentnih skupova podataka, na temelju postojećih kapaciteta.
8. U području sigurnosti države članice obavljaju zadaće iz članka 34. stavka 6.

Članak 28.

Uloga Komisije

1. Komisija ima opću odgovornost za provedbu Programa, među ostalim i u području sigurnosti, ne dovodeći u pitanje ovlasti država članica u području nacionalne sigurnosti. Komisija u skladu s ovom Uredbom određuje prioritete i dugoročnu evoluciju Programa, u skladu sa zahtjevima korisnika, te nadzire njegovu provedbu, ne dovodeći u pitanje druge politike Unije.
2. Komisija upravlja svakom od komponenata ili potkomponentata Programa koja nije povjerena nekom drugom subjektu, posebno GOVSATCOM-om, potkomponentom NEO, potkomponentom SWE i aktivnostima iz članka 55. stavka 1. točke (d).

3. Komisija osigurava jasnu podjelu zadaća i odgovornosti među različitim subjektima uključenima u Program te koordinira aktivnosti tih subjekata. Komisija također osigurava da svi subjekti kojima su povjerene zadaće i koji su uključeni u provedbu Programa štite interese Unije, jamče dobro upravljanje sredstvima Unije i poštuju Financijsku uredbu i ovu Uredbu.

4. Komisija sklapa okvirni sporazum o financijskom partnerstvu s Agencijom i, uzimajući u obzir Okvirni sporazum iz 2004., ESA-om, kako je predviđeno u članku 130. Financijske uredbe.

5. Ako je to potrebno za neometano funkcioniranje Programa i neometano pružanje usluga koje se pružaju u okviru komponenata Programa, Komisija, nakon savjetovanja s korisnicima, među ostalim i u okviru Korisničkog foruma iz članka 107. stavka 6., i ostalim relevantnim dionicima, provedbenim aktima utvrđuje tehničke i operativne zahtjeve potrebne za provedbu i evoluciju tih komponenata i usluga koje se u okviru tih komponenata pružaju. Komisija prilikom utvrđivanja tih tehničkih i operativnih zahtjeva izbjegava smanjenje opće razine sigurnosti te je dužna ispuniti zahtjeve u pogledu kompatibilnosti s ranijim specifikacijama.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

6. Ne dovodeći u pitanje zadaće Agencije ili drugih subjekata kojima su povjerene zadaće, Komisija osigurava da se prihvaćenost i upotreba podataka i usluga koji se pružaju u okviru komponenata Programa promiču i maksimalno povećaju u javnom sektoru i u privatnom sektoru, među ostalim i podupiranjem primjerenog razvoja tih usluga i sučelja prilagođenih korisnicima te podupiranjem stabilnog dugoročnog okružja. Komisija razvija odgovarajuće sinergije među primjenama različitih komponenata Programa. Osigurava komplementarnost, dosljednost, sinergije i veze između Programa i drugih djelovanja i programa Unije.

7. Komisija prema potrebi osigurava koherentnost aktivnosti koje se provode u kontekstu Programa s aktivnostima koje se provode u području svemira na razini Unije, na nacionalnoj razini ili na međunarodnoj razini. Potiče suradnju među državama članicama i, kada je to relevantno za Program, olakšava konvergenciju njihovih tehnoloških kapaciteta i razvoja u području svemira. U tu svrhu Komisija prema potrebi surađuje s Agencijom i ESA-om u području njihove nadležnosti.

8. Komisija obavješćuje Programski odbor iz članka 107. o provizornim i konačnim rezultatima evaluacije svih postupaka nabave i svih ugovora, među ostalim i podugovorâ, sa subjektima iz privatnog i javnog sektora.

Članak 29.

Uloga Agencije

1. Agencija ima sljedeće vlastite zadaće:

- (a) u okviru svojeg Odbora za sigurnosnu akreditaciju pruža sigurnosnu akreditaciju svih komponenata Programa u skladu s glavom V. poglavljem II.;
- (b) obavlja zadaće iz članka 34. stavaka 3. i 5.;
- (c) provodi aktivnosti komunikacije, razvoja tržišta i promicanja u vezi s uslugama koje se nude u okviru Galilea i EGNOS-a, a posebno aktivnosti koje se odnose na tržišnu prihvaćenost i koordinaciju potreba korisnika;
- (d) provodi aktivnosti komunikacije, razvoja tržišta i promicanja u vezi s podacima, informacijama i uslugama koje se nude u okviru Copernicusa, ne dovodeći u pitanje aktivnosti koje provode drugi subjekti kojima su povjerene zadaće i Komisija;
- (e) pruža stručno znanje Komisiji, među ostalim i za pripremu istraživačkih prioriteta u primijenjenom sektoru povezanih sa svemirom.

2. Komisija Agenciji povjerava sljedeće zadaće:

- (a) upravljanje iskorištavanjem EGNOS-a i Galilea, kako je predviđeno u članku 44.;
- (b) sveobuhvatnu koordinaciju aspekata GOVSATCOM-a povezanih s korisnicima u bliskoj suradnji s državama članicama, relevantnim agencijama Unije, ESVD-om i drugim subjektima za potrebe misija i operacija u području upravljanja kriznim situacijama;
- (c) provođenje aktivnosti povezanih s razvojem primijenjenih aplikacija na temelju komponenata Programa i temeljnih elemenata i integrirane primjene utemeljene na podacima i uslugama koji se pružaju u okviru Galilea, EGNOS-a i Copernicusa, čak i kada su sredstva za takve aktivnosti odobrena u kontekstu programa Obzor Europa ili ako je to potrebno za postizanje ciljeva iz članka 4. stavka 1. točke (b);
- (d) poduzimanje aktivnosti povezanih s prihvaćenošću podataka, informacija i usluga među korisnicima koje se nude u okviru komponenata Programa koje nisu Galileo i EGNOS, ne utječući na aktivnosti Copernicusa i usluge Copernicusa povjerene drugim subjektima;
- (e) posebna djelovanja iz članka 6.

3. Komisija može na temelju procjena iz članka 102. stavka 5. Agenciji povjeriti druge zadaće pod uvjetom da se njima ne udvostručuju aktivnosti koje provode drugi subjekti u kontekstu Programa i da im je cilj poboljšati učinkovitost provedbe aktivnosti Programa.

4. Kad god su aktivnosti povjerene Agenciji osiguravaju se odgovarajući financijski, ljudski i administrativni resursi za njihovu provedbu.

5. Odstupajući od članka 62. stavka 1. Financijske uredbe i podložno procjeni zaštite interesa Unije koju provodi Komisija, Agencija može sporazumima o doprinosu povjeriti provedbu specifičnih aktivnosti drugim subjektima u područjima njihove nadležnosti pod uvjetima neizravnog upravljanja koji se primjenjuju na Komisiju.

Članak 30.

Uloga ESA-e

1. Pod uvjetom da je zaštićen interes Unije ESA-i se povjeravaju sljedeće zadaće:

- (a) u pogledu Copernicusa:
  - i. koordinacija svemirske komponente te njezini provedba i razvoj;
  - ii. osmišljavanje, razvoj i izgradnja svemirske infrastrukture Copernicusa, uključujući rad te infrastrukture i povezanu nabavu, osim kada taj operativni rad obavljaju drugi subjekti; i
  - iii. prema potrebi, pružanje pristupa podacima treće strane;
- (b) u pogledu Galilea i EGNOS-a: razvoj sustava te projektiranje i razvoj dijelova zemaljskog segmenta i satelitâ, uključujući testiranje i validaciju;
- (c) u pogledu svih komponenata Programa: istraživačke i razvojne aktivnosti u uspostavnim sektorima u područjima u kojima je ESA stručna.

2. Na temelju procjene Komisije ESA-i se mogu povjeriti druge zadaće na temelju potreba Programa, pod uvjetom da se tim zadaćama ne udvostručuju aktivnosti koje provodi drugi subjekt kojemu su povjerene zadaće u kontekstu Programa i da se tim zadaćama nastoji poboljšati učinkovitost provedbe aktivnosti Programa.

3. Ne dovodeći u pitanje okvirni sporazum o financijskom partnerstvu predviđen u članku 31., Komisija ili Agencija mogu od ESA-e zatražiti da pruži tehničko stručno znanje i informacije potrebne za obavljanje zadaća koje su im dodijeljene ovom Uredbom pod uvjetima koje treba zajednički dogovoriti.

Članak 31.

Okvirni sporazum o financijskom partnerstvu

1. Okvirnim sporazumom o financijskom partnerstvu iz članka 28. stavka 4.:
  - (a) jasno se utvrđuju uloge, odgovornosti i obveze Komisije, Agencije i ESA s obzirom na svaku od komponenata Programa te potrebne mehanizme koordinacije i kontrole;
  - (b) zahtijeva se da ESA primjenjuje sigurnosna pravila Unije utvrđena u sporazumima o sigurnosti koje su Unija i njezine institucije i agencije sklopile s ESA-om, osobito u pogledu obrade klasificiranih podataka;
  - (c) utvrđuju se uvjeti upravljanja sredstvima povjerenima ESA-i, osobito u pogledu javne nabave, uključujući primjenu pravila Unije o nabavi prilikom nabave u ime i za račun Unije ili primjenu pravila subjekta kojemu su povjerene zadaće u skladu s člankom 154. Financijske uredbe, postupcima upravljanja, očekivanim rezultatima koji se mjere pokazateljima uspješnosti, mjerama primjenjivima u slučaju manjkave ili prijevarne provedbe ugovora u smislu troškova, vremenskog rasporeda i rezultata te komunikacijskim strategijama i pravilima u vezi s vlasništvom nad svom materijalnom i nematerijalnom imovinom; navedeni uvjeti moraju biti u skladu s glavama III. i V. ove Uredbe i s Financijskom uredbom;
  - (d) zahtijeva se da, uvijek kada Agencija ili ESA uspostave Odbor za evaluaciju ponuda za nabavu koja se provodi na temelju okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu, stručnjaci Komisije i, ako je to relevantno, stručnjaci drugog subjekta kojem su povjerene zadaće sudjeluju kao članovi na sastancima Odbora za evaluaciju ponuda. Takvo sudjelovanje ne smije utjecati na tehničku neovisnost Odbora za evaluaciju ponuda;
  - (e) uspostavljaju se mjere praćenja i kontrole koje osobito obuhvaćaju:
    - i. sustav predviđanja troškova;
    - ii. sustavno pružanje informacija o troškovima i vremenskom rasporedu Komisiji ili, prema potrebi, Agenciji; i
    - iii. u slučaju odstupanja u odnosu na planirane proračune, planiranu uspješnost i planirani vremenski raspored, korektivna djelovanja kojima se osigurava izvršavanje zadaća unutar dodijeljenih proračuna;
  - (f) utvrđuju se načela za naknadu ESA-i za svaku od komponenata Programa, koja je razmjerna uvjetima pod kojima se djelovanja provode, uzimajući u obzir krizne situacije i nestabilnost te, prema potrebi, ovisi o uspješnosti; naknada obuhvaća samo opće troškove koji su povezani s aktivnostima koje je Unija povjerila ESA-i;
  - (g) predviđa se da ESA poduzima odgovarajuće mjere kako bi osigurala zaštitu interesa Unije i poštovala odluke koje je Komisija donijela za svaku od komponenata Programa prilikom primjene ove Uredbe.
2. Komisija provedbenim aktima odlučuje o okvirnom sporazumu o financijskom partnerstvu. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3. Europski parlament i Vijeće obavješćuju se cjelovito o okvirnom sporazumu o financijskom partnerstvu znatno prije njegova sklapanja kao i o njegovoj provedbi.
3. Na temelju okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu iz stavka 1. ovog članka zadaće iz članka 29. stavaka 2. i 3. povjeravaju se Agenciji, a zadaće iz članka 30. stavka 1. povjeravaju se ESA-i sporazumima o doprinosu. Komisija provedbenim aktima donosi odluku o doprinosu u vezi sa sporazumima o doprinosu. Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 107. stavka 2. Europski parlament i Vijeće obavješćuju se cjelovito o sporazumima o doprinosu znatno prije njihova sklapanja kao i o njihovoj provedbi.

*Članak 32.***Uloga EUMETSAT-a i drugih subjekata**

1. Komisija može sporazumima o doprinosu povjeriti, u cijelosti ili djelomično, provedbu sljedećih zadaća subjektima koji nisu subjekti iz članka 29. i 30.:
  - (a) nadogradnju, pripremu za rad i rad svemirske infrastrukture Copernicusa ili njezinih dijelova te, prema potrebi, upravljanje pristupom podacima dodatnih misija, koji se mogu povjeriti EUMETSAT-u;
  - (b) provedbu usluga Copernicusa ili njihovih dijelova relevantnim agencijama, tijelima ili organizacijama kao što su Europska agencija za okoliš, Frontex, Europska agencija za pomorsku sigurnost, SATCEN i Europski centar za srednjoročne prognoze vremena; zadaće povjerene tim agencijama, tijelima ili organizacijama obavljaju se na lokacijama u Uniji; agencija, tijelo ili organizacija koji su već u postupku prenošenja povjerenih zadaća u Uniju može nastaviti obavljati te zadaće na lokaciji izvan Unije tijekom ograničenog razdoblja koje završava najkasnije do 31. prosinca 2023.
2. Kriteriji za odabir takvih subjekata kojima su povjerene zadaće moraju osobito odražavati njihovu sposobnost osiguravanja kontinuiteta i, prema potrebi, sigurnosti operacija bez ometanja aktivnosti Programa.
3. Kad god je to moguće, uvjeti sporazumâ o doprinosu iz stavka 1. ovog članka moraju biti usklađeni s uvjetima okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu iz članka 31. stavka 1.
4. Savjetovanje s Programskim odborom o odluci o doprinosu u vezi sa sporazumom o doprinosu iz stavka 1. ovog članka provodi se u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 107. stavka 2. Programski odbor unaprijed se obavješćuje o sporazumima o doprinosu koje Unija, koju predstavlja Komisija, treba sklopiti sa subjektima iz stavka 1. ovog članka.

GLAVA V.

SIGURNOST PROGRAMA

POGLAVLJE I.

Sigurnost Programa*Članak 33.***Načela sigurnosti**

Sigurnost Programa temelji se na sljedećim načelima:

- (a) uzimanju u obzir iskustva država članica u području sigurnosti i traženju nadahnuća u njihovim najboljim praksama;
- (b) primjeni sigurnosnih pravila Vijeća i Komisije, kojima se, među ostalim, predviđa odvajanje operativnih funkcija i funkcija povezanih s akreditacijom.

*Članak 34.***Upravljanje sigurnošću**

1. Komisija u svojem području nadležnosti i uz potporu Agencije osigurava visok stupanj sigurnosti, osobito u pogledu:

- (a) zaštite zemaljske i svemirske infrastrukture i pružanja usluga, osobito protiv fizičkih napada i kibernetičkih napada, među ostalim i ometanja tokova podataka;
- (b) kontrole prijenosa tehnologije i upravljanja tim prijenosima;
- (c) razvoja i očuvanja stečene stručnosti te stečenog znanja i iskustva u Uniji;
- (d) zaštite osjetljivih neklasificiranih podataka i klasificiranih podataka.

2. Za potrebe stavka 1. ovog članka Komisija osigurava da se za svaku od komponenata Programa provede analiza rizika i prijetnji. Na temelju te analize Komisija za svaku od komponenata Programa do kraja 2023. provedbenim aktima utvrđuje opće sigurnosne zahtjeve. Komisija pritom uzima u obzir učinak tih zahtjeva na neometano funkcioniranje te komponente, posebice u pogledu troškova, upravljanja rizikom i vremenskog rasporeda, te osigurava da se ne smanji opća razina sigurnosti ni ugrozi funkcioniranje postojeće opreme koja se temelji na toj komponenti te uzima u obzir rizike u pogledu kibersigurnosti. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

Nakon stupanja na snagu ove Uredbe Komisija dostavlja okvirni popis provedbenih akata koje treba podnijeti Programskom odboru u sastavu za sigurnost kako bi o njima raspravljao. Uz taj popis prilaže se i okvirni raspored podnošenja tih provedbenih akata.

3. Subjekt odgovoran za upravljanje komponentom Programa odgovoran je za operativnu sigurnost te komponente i u tu svrhu provodi analizu rizika i prijetnji i sve potrebne aktivnosti kako bi osigurao i pratio sigurnost te komponente, posebice utvrđivanjem tehničkih specifikacija i operativnih postupaka, te prati usklađenost tih potrebnih aktivnosti s općim sigurnosnim zahtjevima iz stavka 2. ovog članka. Kada je riječ o Galileu i EGNOS-u, taj je subjekt Agencija na temelju članka 29.

4. Na temelju analize rizika i prijetnji Komisija, prema potrebi, utvrđuje strukturu za praćenje sigurnosti i pridržavanje uputa izrađenih u okviru područja primjene Odluke (ZVSP) 2021/698. Struktura funkcionira u skladu sa sigurnosnim zahtjevima iz stavka 2. Kada je riječ o Galileu, ta je struktura Centar za praćenje sigurnosti Galilea.

5. Agencija:

- (a) osigurava sigurnosnu akreditaciju svih komponenata Programa u skladu s poglavljem II. ove glave i ne dovodeći u pitanje nadležnosti država članica;
- (b) osigurava rad Centra za praćenje sigurnosti Galilea u skladu sa zahtjevima iz stavka 2. ovog članka i uputama izrađenima u okviru područja primjene Odluke (ZVSP) 2021/698;
- (c) obavlja zadaće koje su joj dodijeljene na temelju Odluke br. 1104/2011/EU;
- (d) pruža Komisiji svoju tehničku stručnost i dostavlja sve informacije potrebne za obavljanje njezinih zadaća na temelju ove Uredbe.

6. Kako bi osigurale zaštitu zemaljskih infrastrukture koje su sastavni dio Programa i koje se nalaze na njihovu državnom području države članice:

- (a) poduzimaju mjere koje su barem jednakovrijedne mjerama koje su potrebne za:
  - i. zaštitu europske kritične infrastrukture u smislu Direktive Vijeća 2008/114/EZ⁽⁴⁴⁾; i
  - ii. zaštitu vlastite nacionalne kritične infrastrukture;
- (b) izvršavaju zadaće sigurnosne akreditacije iz članka 42. ove Uredbe.

7. Subjekti uključeni u Program poduzimaju sve potrebne mjere kako bi zajamčili sigurnost Programa, među ostalim i s obzirom na pitanja utvrđena u analizi rizika.

⁽⁴⁴⁾ Direktiva Vijeća 2008/114/EZ od 8. prosinca 2008. o utvrđivanju i označavanju europske kritične infrastrukture i procjeni potrebe poboljšanja njezine zaštite (SL L 345, 23.12.2008., str. 75.).

*Članak 35.***Sigurnost uvedenih sustava i usluga**

Kad god sigurnost Unije ili njezinih država članica može biti ugrožena radom sustavâ, primjenjuju se postupci utvrđeni u Odluci (ZVSP)2021/698.

*POGLAVLJE II.***Sigurnosna akreditacija***Članak 36.***Tijelo za sigurnosnu akreditaciju**

Odbor za sigurnosnu akreditaciju osnovan u okviru Agencije tijelo je za sigurnosnu akreditaciju za sve komponente Programa.

*Članak 37.***Opća načela sigurnosne akreditacije**

Aktivnosti sigurnosne akreditacije za sve komponente Programa provode se u skladu sa sljedećim načelima:

- (a) aktivnosti sigurnosne akreditacije i odluke o sigurnosnoj akreditaciji poduzimaju se u kontekstu kolektivne odgovornosti za sigurnost Unije i država članica;
- (b) ulažu se naponi u to da se odluke u okviru Odbora za sigurnosnu akreditaciju donose konsenzusom;
- (c) aktivnosti sigurnosne akreditacije provode se uz primjenu pristupa procjene rizika i upravljanja rizicima, razmatrajući pritom rizike za sigurnost dotične komponente te učinak eventualnih mjera za smanjenje rizika na troškove ili vremenski raspored, uzimajući u obzir cilj da se ne smanji opći stupanj sigurnosti te komponente;
- (d) odluke o sigurnosnoj akreditaciji Odbora za sigurnosnu akreditaciju pripremaju i donose stručnjaci koji posjeduju odgovarajuće kvalifikacije u području akreditacije složenih sustava, imaju odgovarajući stupanj sigurnosne provjere i postupaju objektivno;
- (e) ulažu se naponi kako bi se provelo savjetovanje sa svim relevantnim stranama za koje su pitanja sigurnosti u vezi s dotičnom komponentom od interesa;
- (f) aktivnosti sigurnosne akreditacije provode svi relevantni dionici dotične komponente u skladu sa strategijom sigurnosne akreditacije, ne dovodeći u pitanje ulogu Komisije;
- (g) u skladu s procesom utvrđenim u relevantnoj strategiji sigurnosne akreditacije koju je definirao Odbor za sigurnosnu akreditaciju, odluke Odbora za sigurnosnu akreditaciju temelje se na lokalnim odlukama o sigurnosnoj akreditaciji koje donose odgovarajuća nacionalna tijela država članica nadležna za sigurnosnu akreditaciju;
- (h) trajnim, transparentnim i potpuno razumljivim procesom praćenja osigurava se da su sigurnosni rizici za dotičnu komponentu poznati, da su sigurnosne mjere utvrđene kako bi se takvi rizici smanjili na prihvatljivu razinu s obzirom na sigurnosne potrebe Unije i njezinih država članica i radi neometanog funkcioniranja komponente, te da se te mjere primjenjuju u skladu s konceptom dubinske obrane. Djelotvornost takvih mjera kontinuirano se evaluira. Proces u vezi s procjenom sigurnosnog rizika i upravljanjem sigurnosnim rizikom zajednički i opetovano provode dionici dotične komponente;
- (i) Odbor za sigurnosnu akreditaciju odluke o sigurnosnoj akreditaciji donosi na strogo neovisan način, među ostalim i u odnosu na Komisiju i druga tijela odgovorna za provedbu dotične komponente i pružanje povezanih usluga te u odnosu na izvršnog direktora i Upravni odbor Agencije;

- (j) aktivnosti sigurnosne akreditacije provode se uzimajući u obzir potrebu za prikladnom koordinacijom između Komisije i tijela odgovornih za provedbu sigurnosnih pravila;
- (k) sigurnosnom akreditacijom EGNOS-a koju provodi Odbor za sigurnosnu akreditaciju ne dovode se u pitanje akreditacijske aktivnosti koje u odnosu na zračni promet obavlja Europska agencija za sigurnost zračnog prometa.

Članak 38.

Zadaće Odbora za sigurnosnu akreditaciju

1. Odbor za sigurnosnu akreditaciju obavlja svoje zadaće ne dovodeći u pitanje odgovornosti Komisije ni odgovornosti povjerene drugim tijelima Agencije, posebno s obzirom na pitanja sigurnosti, te ne dovodeći u pitanje nadležnosti država članica u pogledu sigurnosne akreditacije.
2. Odbor za sigurnosnu akreditaciju ima sljedeće zadaće:
  - (a) definiranje i odobravanje strategije sigurnosne akreditacije kojom se određuje:
    - i. opseg aktivnosti potrebnih za provođenje i održavanje akreditacije komponenata Programa ili dijelova tih komponenata i eventualnih međusobnih veza između njih i drugih sustava ili komponenata;
    - ii. postupak sigurnosne akreditacije za komponente Programa ili dijelove tih komponenata, čiji je stupanj detaljnosti razmjeran razini jamstva koja se zahtijeva i u kojem se jasno navode uvjeti za akreditaciju;
    - iii. uloga relevantnih dionika uključenih u postupak akreditacije;
    - iv. vremenski raspored za akreditaciju koji je u skladu s fazama komponenata Programa, posebno u pogledu uvođenja infrastrukture, pružanja usluga i daljnjeg razvoja;
    - v. načela sigurnosne akreditacije za mreže povezane sa sustavima koji su uspostavljeni u okviru komponenata Programa ili dijelova tih komponenata te za opremu povezanu sa sustavima koji su uspostavljeni tim komponentama; tu sigurnosnu akreditaciju provode nacionalni subjekti država članica nadležni za sigurnosna pitanja;
  - (b) donošenje odluka o sigurnosnoj akreditaciji, posebno u pogledu odobrenja za lansiranje satelita, ovlaštenja za upotrebu sustava uspostavljenih u okviru komponenata Programa ili elemenata tih komponenata u njihovim različitim konfiguracijama i za različite usluge koje pružaju, sve do signaliziranja u svemiru i uključujući to signaliziranje, te ovlaštenja za upravljanje zemaljskim postajama.
  - (c) donošenje odluka o mrežama i opremi koji su povezani s uslugom PRS-a iz članka 45. ili bilo kojom drugom sigurnom uslugom koja proizlazi iz komponenata Programa samo o odobrenju tijela za razvoj ili proizvodnju osjetljivih tehnologija za PRS, prijemnika za PRS ili sigurnosnih modula za PRS, ili bilo koje druge tehnologije ili opreme koju treba provjeriti u skladu s općim sigurnosnim zahtjevima iz članka 34. stavka 2., uzimajući u obzir savjete nacionalnih tijela nadležnih za sigurnosna pitanja i ukupne sigurnosne rizike;
  - (d) ispitivanje i, osim u pogledu dokumenata koje Komisija treba donijeti u skladu s člankom 34. stavkom 2. ove Uredbe i člankom 8. Odluke br. 1104/2011/EU, odobravanje sve dokumentacije povezane sa sigurnosnom akreditacijom;
  - (e) u području svoje nadležnosti, savjetovanje Komisije u pogledu izrade nacрта tekstova za akte iz članka 34. stavka 2. ove Uredbe i članka 8. Odluke br. 1104/2011/EU, među ostalim i za uspostavu sigurnosno-operativnih postupaka, te izdavanje izjave sa svojim zaključnim stajalištem;
  - (f) ispitivanje i odobravanje procjene sigurnosnog rizika izrađene u skladu s procesom praćenja iz članka 37. točke (h) ove Uredbe, uzimajući u obzir usklađenost s dokumentima iz točke (c) ovog stavka i dokumentima izrađenima u skladu s člankom 34. stavkom 2. ove Uredbe i člankom 8. Odluke br. 1104/2011/EU; te suradnja s Komisijom u utvrđivanju mjera za ublažavanje rizika;

- (g) provjera provedbe sigurnosnih mjera u vezi sa sigurnosnom akreditacijom komponenata Programa poduzimanjem ili sponzoriranjem sigurnosnih procjena, inspekcija, revizija ili preispitivanja u skladu s člankom 42. stavkom 2. ove Uredbe;
  - (h) potvrđivanje odabira odobrenih proizvoda i mjera kojima se štiti od elektroničkog prisluškivanja (TEMPEST) i odobrenih kriptografskih proizvoda koji se upotrebljavaju za pružanje sigurnosti za komponente Programa;
  - (i) odobravanje ili, ako je to relevantno, sudjelovanje u zajedničkom odobravanju, zajedno s relevantnim subjektima nadležnima za sigurnosna pitanja, međusobnog povezivanja sustava uspostavljenih u okviru komponenata Programa ili u okviru dijelova tih komponenata i drugih sustava;
  - (j) dogovaranje predloška za kontrolu pristupa iz članka 42. stavka 4. s relevantnom državom članicom;
  - (k) izrada izvješća o rizicima i obavješćivanje Komisije, Upravnog odbora i izvršnog direktora o svojoj procjeni rizika te savjetovanje navedenih o opcijama za postupanje s preostalim rizicima u vezi s određenom odlukom o sigurnosnoj akreditaciji;
  - (l) pomaganje, u bliskoj suradnji s Komisijom, Vijećem i Visokim predstavnikom, u provedbi Odluke (ZVSP) 2021/698 na temelju posebnog zahtjeva Vijeća ili Visokog predstavnika;
  - (m) provedba savjetovanja potrebnih za izvršavanje svojih zadaća;
  - (n) donošenje i objava svojeg poslovnika.
3. Ne dovodeći u pitanje ovlasti i odgovornosti država članica, osniva se posebno podređeno tijelo pod nadzorom Odbora za sigurnosnu akreditaciju koje zastupa države članice kako bi izvršavalo posebice sljedeće zadaće:
- (a) upravljanje ključevima za polijetanje u okviru Programa;
  - (b) provjera, praćenje i procjena uspostave i izvršenja postupaka za vođenje evidencije o PRS ključevima Galilea, sigurno postupanje s tim ključevima te čuvanje, distribuciju i zbrinjavanje tih ključeva.

Članak 39.

Sastav Odbora za sigurnosnu akreditaciju

1. Odbor za sigurnosnu akreditaciju sastoji se od po jednog predstavnika svake države članice, jednog predstavnika Komisije i jednog predstavnika Visokog predstavnika. Mandat članova Odbora za sigurnosnu akreditaciju traje četiri godine i može se produljiti.
2. Sudjelovanje na sastancima Odbora za sigurnosnu akreditaciju u skladu je s načelom potrebe za pristupom informacijama. Predstavnike ESA-e i predstavnike Agencije koji nisu uključeni u sigurnosnu akreditaciju može se prema potrebi pozvati da prisustvuju sastancima Odbora za sigurnosnu akreditaciju u svojstvu promatrača. Iznimno, predstavnike agencija Unije, trećih zemalja ili međunarodnih organizacija može se također pozvati da prisustvuju sastancima Odbora za sigurnosnu akreditaciju u svojstvu promatrača za pitanja koja se izravno odnose na te treće zemlje ili međunarodne organizacije, posebno za pitanja koja se odnose na infrastrukturu koja im pripada ili koja je uspostavljena na njihovu državnom području. Mehanizmi i uvjeti za takvo sudjelovanje predstavnika trećih zemalja ili međunarodnih organizacija utvrđuju se u odgovarajućim sporazumima te moraju biti u skladu s poslovníkom Odbora za sigurnosnu akreditaciju.

Članak 40.

Pravila Odbora za sigurnosnu akreditaciju o glasovanju

Ako se ne može postići konsenzus u skladu s općim načelom iz članka 37. točke (b) ove Uredbe, Odbor za sigurnosnu akreditaciju donosi odluke na temelju glasovanja kvalificiranom većinom u skladu s člankom 16. UEU-a. Predstavnik Komisije i predstavnik Visokog predstavnika ne glasuju. Predsjednik Odbora za sigurnosnu akreditaciju potpisuje u ime Odbora za sigurnosnu akreditaciju odluke koje je donio Odbor za sigurnosnu akreditaciju.

*Članak 41.***Priopćavanje i učinak odluka Odbora za sigurnosnu akreditaciju**

1. Odluke Odbora za sigurnosnu akreditaciju upućuju se Komisiji.
2. Komisija kontinuirano obavješćuje Odbor za sigurnosnu akreditaciju o učinku predviđenih odluka Odbora za sigurnosnu akreditaciju na pravilno izvođenje komponenata Programa i o provedbi planova za postupanje s preostalim rizicima. Odbor za sigurnosnu akreditaciju prima na znanje sve takve informacije koje dobije od Komisije.
3. Komisija bez nepotrebne odgode obavješćuje Europski parlament i Vijeće o učinku donošenja odluka o sigurnosnoj akreditaciji na pravilno izvođenje komponenata Programa. Ako Komisija smatra da bi odluka koju je donio Odbor za sigurnosnu akreditaciju mogla znatno utjecati na pravilno izvođenje tih komponenata, primjerice u smislu troškova, vremenskog rasporeda ili uspješnosti, o tome odmah obavješćuje Europski parlament i Vijeće.
4. Upravni odbor periodično se obavješćuje o tijeku rada Odbora za sigurnosnu akreditaciju.
5. Rasporedom rada Odbora za sigurnosnu akreditaciju ne smije se ometati raspored aktivnosti predviđen u programu rada iz članka 100.

*Članak 42.***Uloga država članica u sigurnosnoj akreditaciji**

1. Države članice dostavljaju Odboru za sigurnosnu akreditaciju sve informacije koje smatraju relevantnima za potrebe sigurnosne akreditacije.
2. U dogovoru s nacionalnim tijelima nadležnima za sigurnosna pitanja i pod njihovim nadzorom države članice dopuštaju propisno ovlaštenim osobama koje je imenovao Odbor za sigurnosnu akreditaciju pristup svim informacijama i svim područjima i lokacijama povezanim sa sigurnošću sustava u njihovoj jurisdikciji, u skladu sa svojim nacionalnim zakonima i drugim propisima, među ostalim i u svrhu sigurnosnih inspekcija, revizija i ispitivanja o kojima je odlučio Odbor za sigurnosnu akreditaciju te u svrhu procesa praćenja sigurnosnog rizika iz članka 37. točke (h). U pogledu tog pristupa ne smije biti bilo kakve diskriminacije na osnovi državljanstva državljana država članica.
3. Revizije i ispitivanja iz stavka 2. provode se u skladu sa sljedećim načelima:
  - (a) naglašava se važnost sigurnosti i djelotvornog upravljanja rizikom u subjektima nad kojima se provode inspekcije;
  - (b) preporučuju se protumjere za ublažavanje specifičnog učinka gubitka povjerljivosti, cjelovitosti ili dostupnosti klasificiranih podataka.
4. Svaka država članica odgovorna je za osmišljavanje predložka za kontrolu pristupa, u kojem se opisuju ili navode područja ili lokacije koje treba akreditirati. Države članice i Odbor za sigurnosnu akreditaciju unaprijed se dogovaraju o predlošku za kontrolu pristupa, čime se osigurava ista razina kontrole pristupa u svim državama članicama.
5. Države članice odgovorne su na lokalnoj razini za akreditaciju sigurnosti lokacija koje se nalaze na njihovim državnim područjima i tvore dio područja sigurnosne akreditacije za komponente Programa te u tu svrhu izvješćuju Odbor za sigurnosnu akreditaciju.

POGLAVLJE III.

Zaštita klasificiranih podataka

Članak 43.

Zaštita klasificiranih podataka

1. Razmjena klasificiranih podataka u vezi s Programom podliježe postojanju međunarodnog sporazuma između Unije i treće zemlje ili međunarodne organizacije o razmjeni klasificiranih podataka ili, ako je to primjenjivo, postojanju aranžmana o razmjeni klasificiranih podataka koji su sklopili nadležna institucija ili tijelo Unije i nadležna tijela treće zemlje ili međunarodne organizacije, te uvjetima utvrđenima u tom sporazumu ili dogovoru.

2. Fizičke osobe s boravištem u trećim zemljama i pravne osobe s poslovnim nastanom u trećim zemljama smiju raditi s EUCI-jem koji se odnosi na Programom isključivo ako u tim zemljama podliježu sigurnosnim propisima kojima se jamči stupanj zaštite koji je barem jednakovrijedan onome koji je predviđen pravilima Komisije o sigurnosti utvrđenima u Odluci (EU, Euratom) 2015/444 i sigurnosnim pravilima Vijeća utvrđenima u prilogima Odluci 2013/488/EU. Jednakovrijednost sigurnosnih propisa koji se primjenjuju u trećoj zemlji ili međunarodnoj organizaciji utvrđuje se u sporazumu o sigurnosti podataka, uključujući prema potrebi pitanja industrijske sigurnosti, sklopljenom između Unije i te treće zemlje ili te međunarodne organizacije u skladu s postupkom predviđenim u članku 218. UFEU-a te uzimajući u obzir članak 13. Odluke 2013/488/EU.

3. Ne dovodeći u pitanje članak 13. Odluke 2013/488/EU i pravila o industrijskoj sigurnosti utvrđena u Odluci (EU, Euratom) 2015/444, fizička ili pravna osoba, treća zemlja ili međunarodna organizacija mogu dobiti pristup EUCI-ju ako se to u pojedinačnom slučaju pokaže potrebnim, ovisno o prirodi i sadržaju tih podataka, primateljevoj potrebi da bude upoznat s tim podacima i stupnju koristi za Uniju.

GLAVA VI.

GALILEO I EGNOS

Članak 44.

Prihvatljiva djelovanja

Iskorištavanje Galileia i EGNOS-a obuhvaća sljedeća prihvatljiva djelovanja:

- (a) upotrebu, održavanje, kontinuirano unapređivanje, razvoj i zaštitu svemirske infrastrukture i upravljanje tom infrastrukturom, uključujući modernizaciju i upravljanje zastarijevanjem;
- (b) upotrebu, održavanje, kontinuirano unapređivanje, evoluciju i zaštitu zemaljske infrastrukture i upravljanje tom infrastrukturom, što se posebno odnosi na zemaljske centre i postaje iz Provedbene odluke (EU) 2016/413 ili Provedbene odluke Komisije (EU) 2017/1406 ⁽⁴⁵⁾, kao i mreža, uključujući modernizaciju i upravljanje zastarijevanjem;
- (c) razvoj budućih generacija sustavâ i evoluciju usluga koje pružaju Galileo i EGNOS, uzimajući pritom u obzir potrebe relevantnih dionika; to utječe na buduće odluke o financijskim perspektivama Unije;
- (d) potporu razvoju primijenjenih aplikacija u okviru Galileia i EGNOS-a te razvoju i evoluciji ključnih tehnoloških elemenata kao što su čipsetovi i prijemnici u okviru Galileia;
- (e) potporu aktivnostima certificiranja i standardizacije povezanim s Galileom i EGNOS-om, posebno u prometnom sektoru;

⁽⁴⁵⁾ Provedbena odluka Komisije (EU) 2017/1406 od 31. srpnja 2017. o određivanju lokacija zemaljske infrastrukture sustava EGNOS (SL L 200, 1.8.2017., str. 4.).

- (f) kontinuirano pružanje usluga u okviru Galilea i EGNOS-a i, komplementarno s inicijativama država članica i inicijativama privatnog sektora, razvoj tih usluga na tržištu, posebno kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri povećale socioekonomske koristi iz članka 4. stavka 1. točke (b);
- (g) suradnju s drugim regionalnim ili globalnim satelitskim navigacijskim sustavima, među ostalim i u svrhu olakšavanja kompatibilnosti i interoperabilnosti;
- (h) elemente za praćenje pouzdanosti sustava i njihovo iskorištavanje te učinkovitosti usluga;
- (i) aktivnosti povezane s pružanjem usluga i koordinacijom proširenja pokrivenosti uslugama.

Članak 45.

Usluge koje pruža Galileo

1. Usluge koje pruža Galileo obuhvaćaju:

- (a) Galileovu otvorenu uslugu (GOS), koja je besplatna za korisnike i kojom se pružaju informacije za određivanje položaja i sinkronizaciju koje su prvenstveno namijenjene za aplikacije velikog opsega za satelitsku navigaciju za potrošačku upotrebu;
- (b) uslugu visoke točnosti (HAS), koja je besplatna za korisnike i kojom se s pomoću širenja dodatnih podataka u dopunskom frekvencijskom pojasu pružaju informacije visoke točnosti za određivanje položaja i sinkronizaciju prvenstveno namijenjene za primjene satelitske navigacije za profesionalnu ili komercijalnu upotrebu;
- (c) uslugu autentikacije signala (SAS), koja se temelji na šifriranim kodovima sadržanima u signalima, a prvenstveno je namijenjena za primjene satelitske navigacije za profesionalnu ili komercijalnu upotrebu;
- (d) javnu reguliranu uslugu (PRS), koja je ograničena na korisnike koje je ovlastila vlada, za osjetljive primjene koje zahtijevaju visok stupanj kontinuiteta usluge, među ostalim u području sigurnosti i obrane, uz upotrebu snažnih, šifriranih signala; besplatna je za države članice, Vijeće, Komisiju, ESVD i, prema potrebi, za propisno ovlaštene agencije Unije; pitanje treba li naplaćivati naknadu drugim sudionicima PRS-a iz članka 2. Odluke br. 1104/2011/EU procjenjuje se za svaki slučaj posebno te se određuju odgovarajuće odredbe u sporazumima sklopljenima na temelju članka 3. stavka 5. te odluke; pristup javno reguliranoj usluzi uređuje se u skladu s Odlukom br. 1104/2011/EU;
- (e) uslugu za krizne situacije (ES), koja je besplatna za korisnike i kojom se emitiranjem signala prenose upozorenja povezana s prirodnim katastrofama ili drugim kriznim situacijama u određenim područjima; pruža se, prema potrebi, u suradnji s nacionalnim tijelima država članica za civilnu zaštitu;
- (f) uslugu mjerenja vremena (TS), koja je besplatna za korisnike i kojom se pruža točno i pouzdano referentno vrijeme i koordinirano svjetsko vrijeme, čime se olakšava razvoj aplikacija za mjerenje vremena temeljenih na Galileu i upotreba u ključnim aplikacijama.

2. Galileo osim toga doprinosi:

- (a) usluzi potrage i spašavanja (SAR) sustava COSPAS-SARSAT tako što otkriva signale poziva za pomoć koje odašilju radiofarovi i prenosi im poruke putem povratne veze;
- (b) uslugama praćenja cjelovitosti standardiziranim na razini Unije ili na međunarodnoj razini za upotrebu u uslugama za sigurnost života na temelju signala Galileove otvorene usluge te u kombinaciji s EGNOS-om i drugim satelitskim navigacijskim sustavima;
- (c) svemirskim meteorološkim uslugama informiranja putem centra za usluge GNSS-a kako je navedeno u Provedbenoj odluci (EU) 2016/413 i uslugama ranog upozoravanja putem Galileove zemaljske infrastrukture, koje su u prvom redu namijenjene za smanjenje potencijalnih rizika za korisnike usluga koje pružaju Galileo i drugi GNSS-ovi u vezi sa svemirom.

*Članak 46.***Usluge koje pruža EGNOS**

1. Usluge koje pruža EGNOS obuhvaćaju:
  - (a) EGNOS-ovu otvorenu uslugu (EOS), koja se pruža bez izravnih troškova za korisnike i kojom se pružaju informacije za određivanje položaja i sinkronizaciju koje su prvenstveno namijenjene za aplikacije velikog opsega za satelitsku navigaciju za potrošačku upotrebu;
  - (b) uslugu pristupa podacima EGNOS-a (EDAS), koja se pruža bez izravnih troškova za korisnike i kojom se pružaju informacije za određivanje položaja i sinkronizaciju koje su prvenstveno namijenjene za aplikacije satelitske navigacije za profesionalnu ili komercijalnu upotrebu; tom uslugom nude se bolje performanse i podaci s većom dodanom vrijednošću od podataka dobivenih s pomoću EOS-a;
  - (c) uslugu za sigurnost života (SoL), koja se pruža bez izravnih troškova za korisnike i kojom se pružaju informacije za određivanje položaja i vremensku sinkronizaciju s visokom razinom kontinuiteta, dostupnosti i točnosti, uključujući funkciju cjelovitosti kojom se korisnike upozorava na kvar u Galileu i drugim GNSS-ovima ili na signale s nedopuštenim odstupanjem koje oni emitiraju, a koje EGNOS pojačava u području pokrivenosti, a prvenstveno je namijenjena korisnicima za koje je sigurnost ključna, osobito u sektoru civilnog zrakoplovstva u svrhu pružanja usluga u zračnoj plovidbi, u skladu sa standardima ICAO-a, ili u drugim prometnim sektorima.
2. Usluge iz stavka 1. do kraja 2026. prioritetno se pružaju na državnim područjima svih država članica koja su geografski smještena u Europi, uključujući u tu svrhu Cipar, Azore, Kanarske otoke i Madeiru.
3. Geografska pokrivenost EGNOS-om može se proširiti na druge regije svijeta, posebno na državna područja zemalja kandidatkinja, trećih zemalja pridruženih jedinstvenom europskom nebu i trećih zemalja obuhvaćenih europskom politikom susjedstva, ovisno o tehničkoj izvedivosti i u skladu sa sigurnosnim zahtjevima iz članka 34. stavka 2. te, kada je riječ o usluzi SoL, na temelju međunarodnih sporazuma.
4. Trošak proširenja geografske pokrivenosti EGNOS-om u skladu sa stavkom 3. ovog članka, uključujući povezane operativne troškove specifične za te regije, nije pokriven proračunom iz članka 11. Komisija razmatra druge programe ili instrumente za financiranje takvih aktivnosti. Takvo proširenje ne smije uzrokovati kašnjenje u ponudi usluga iz stavka 1. ovog članka na državnim područjima država članica koja su geografski smještena u Europi.

*Članak 47.***Provedbene mjere za Galileo i EGNOS**

Ako je to potrebno za neometano funkcioniranje Galilea i EGNOS-a i njihovu prihvaćenost na tržištu, Komisija provedbenim aktima prema potrebi utvrđuje mjere potrebne za:

- (a) upravljanje rizicima koji su neraskidivo povezani s radom Galilea i EGNOS-a i smanjivanje tih rizika, posebno radi osiguravanja kontinuiteta usluge;
- (b) utvrđivanje ključnih etapa donošenja odluka radi praćenja i evaluacije provedbe Galilea i EGNOS-a;
- (c) utvrđivanje lokacije centara koji su dio zemaljske infrastrukture Galilea i EGNOS-a, u skladu sa sigurnosnim zahtjevima i na temelju otvorenog i transparentnog postupka, te osiguravanje njihova rada;
- (d) određivanje tehničkih i operativnih specifikacija u vezi s uslugama iz članka 45. stavka 1. točaka (c), (e) i (f) i članka 45. stavka 2. točke (c).

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

Članak 48.

Kompatibilnost, interoperabilnost i standardizacija

1. Galileo i EGNOS te usluge koje oni pružaju moraju biti kompatibilni i interoperabilni s tehničkog gledišta, među ostalim i na korisničkoj razini.
2. Galileo i EGNOS te usluge koje oni pružaju moraju biti kompatibilni i interoperabilni s drugim satelitskim navigacijskim sustavima i konvencionalnim načinima radionavigacije, ako su potrebni zahtjevi i uvjeti u pogledu kompatibilnosti i interoperabilnosti utvrđeni u međunarodnim sporazumima.

GLAVA VII.

COPERNICUS

POGLAVLJE I.

Opće odredbe

Članak 49.

Opseg Copernicusa

1. Copernicus se provodi na temelju prethodnih ulaganja, uključujući ulaganja dionika poput ESA-e i EUMETSAT-a i, prema potrebi i ako je to troškovno učinkovito, oslanjajući se na nacionalne ili regionalne kapacitete država članica te uzimajući u obzir kapacitete komercijalnih pružatelja usporedivih podataka i informacija te potrebu za poticanjem tržišnog natjecanja i razvoja tržišta, pri čemu se stvara najveći mogući broj prilika za europske korisnike.
2. Copernicus pruža podatke i informacije utemeljene na potrebama korisnika Copernicusa te na politici besplatnih, potpunih i otvorenih podataka.
3. Copernicus podupire oblikovanje, provedbu i praćenje politika Unije i njezinih država članica, posebno u području okoliša, klimatskih promjena, mora, pomorstva, atmosfere, poljoprivrede i ruralnog razvoja, očuvanja kulturne baštine, civilne zaštite, praćenja infrastrukture, sigurnosti i zaštite, kao i digitalne ekonomije, u cilju daljnjeg smanjenja administrativnog opterećenja.
4. Copernicus se sastoji od sljedećih elemenata:
  - (a) prikupljanja podataka, što uključuje:
    - i. razvoj i rad Sentinela Copernicusa,
    - ii. pristup podacima treće strane dobivenima promatranjem Zemlje iz svemira,
    - iii. pristup *in situ* podacima i drugim popratnim podacima;
  - (b) obrade podataka i informacija u okviru usluga Copernicusa, što uključuje aktivnosti za generiranje informacija s dodanom vrijednošću za potporu uslugama okolišnog praćenja, uslugama okolišnog izvješćivanja i osiguravanja usklađenosti u području okoliša, civilnoj zaštiti i sigurnosnim uslugama;
  - (c) pristupa podacima i njihove distribucije, što uključuje infrastrukturu i usluge kojima se na način prilagođen korisnicima osiguravaju traženje, distribucija, iskorištavanje i dugoročno čuvanje podataka Copernicusa i informacija Copernicusa, uvid u njih te pristup tim podacima i informacijama;
  - (d) prihvaćenosti među korisnicima, razvoja tržišta i izgradnje kapaciteta u skladu s člankom 28. stavkom 5., što uključuje relevantne aktivnosti, resurse i usluge za promicanje Copernicusa, podataka Copernicusa i usluga Copernicusa, kao i povezane primijenjene aplikacije i njihov razvoj na svim razinama radi maksimalnog povećanja socioekonomskih koristi, kako je navedeno u članku 4. stavku 1. te radi prikupljanja i analize potreba korisnika Copernicusa.
5. Copernicus promiče međunarodnu koordinaciju sustava za promatranje i povezane razmjene podataka radi jačanja svoje globalne dimenzije i komplementarnosti, uzimajući u obzir međunarodne sporazume i procese koordinacije.

POGLAVLJE II.

Prihvatljiva djelovanja

Članak 50.

Prihvatljiva djelovanja za prikupljanje podataka

Prihvatljiva djelovanja u okviru Copernicusa obuhvaćaju:

- (a) djelovanja kojima se osigurava bolji kontinuitet postojećih misija Sentinel Copernicusa te razvoj, lansiranje i održavanje daljnjih Sentinel Copernicusa i upravljanje njima uz proširenje opsega promatranja, pri čemu se prednost posebno daje promatračkim kapacitetima za praćenje antropogenih emisija CO₂ i ostalih emisija stakleničkih plinova, što omogućuje praćenje polarnih regija i inovativne okolišne primjene u područjima poljoprivrede, šumarstva, upravljanja vodama i morskim resursima te kulturne baštine;
- (b) djelovanja kojima se osigurava pristup podacima i informacijama trećih strana u okviru Copernicusa koji su potrebni za generiranje usluga Copernicusa ili koje upotrebljavaju institucije, agencije, decentralizirane službe Unije te, ako je to primjereno i troškovno učinkovito, nacionalna ili regionalna javna tijela;
- (c) djelovanja kojima se osigurava i koordinira pristup *in situ* podacima Copernicusa i drugim popratnim podacima potrebnima za generiranje, umjeravanje i validaciju podataka Copernicusa i informacija Copernicusa, uključujući, ako je to primjereno i troškovno učinkovito, upotrebu postojećih nacionalnih kapaciteta i izbjegavanje udvostručavanja.

Članak 51.

Prihvatljiva djelovanja za usluge Copernicusa

1. Prihvatljiva djelovanja u okviru usluga Copernicusa uključuju:

- (a) usluge okolišnog praćenja, usluge okolišnog izvješćivanja i osiguravanja usklađenosti u području okoliša, koje obuhvaćaju:
  - i. praćenje atmosfere, na globalnoj razini, radi pružanja informacija o kvaliteti zraka, uz poseban naglasak na europsku razinu, i o sastavu atmosfere;
  - ii. praćenje morskog okoliša radi pružanja informacija o stanju i dinamici oceanskih, morskih i obalnih ekosustava te njihovih resursa i upotrebe;
  - iii. praćenje kopna i poljoprivrede radi pružanja informacija o pokrovu zemljišta, upotrebi zemljišta, prenamjeni zemljišta, lokalitetima kulturne baštine, kretanju tla, urbanim područjima, količini i kvaliteti unutarnjih voda, šumama, poljoprivredi i drugim prirodnim resursima, bioraznolikosti i kriosferi;
  - iv. praćenje klimatskih promjena radi pružanja informacija o antropogenim emisijama i apsorpcijama CO₂ i emisijama i apsorpcijama drugih stakleničkih plinova, ključnim klimatskim varijablama, ponovnim analizama klime, sezonskim prognozama, klimatskim projekcijama i uzrocima klimatskih promjena, informacija o promjenama u polarnim regijama i na arktičkom području te pokazatelja u odgovarajućim vremenskim i prostornim razmjerima;
- (b) uslugu upravljanja kriznim situacijama radi pružanja informacija za potporu tijelima javne vlasti nadležnima za civilnu zaštitu i u koordinaciji s njima, kojom se podupiru operacije civilne zaštite i odgovora na krizne situacije (poboljšanje aktivnosti ranog upozoravanja i kapaciteta za odgovor na krize) te djelovanja sprečavanja i pripravnosti (analize rizika i oporavka) u vezi s različitim vrstama katastrofa;
- (c) sigurnosnu uslugu za potporu nadzoru unutar Unije i na njezinim vanjskim granicama, pomorskom nadzoru, vanjskom djelovanju Unije u odgovoru na sigurnosne prijetnje s kojima se Unija suočava te ciljevima i djelovanjima zajedničke vanjske i sigurnosne politike.

2. Komisija, prema potrebi uz potporu vanjskih nezavisnih stručnjaka, osigurava relevantnost usluga Copernicusa:

- (a) provjeravanjem jesu li zahtjevi koje su postavile zajednice korisnika tehnički izvedivi i služe li svrsi;
- (b) ocjenjivanjem predloženih ili realiziranih sredstava i rješenja za ispunjavanje zahtjeva zajednica korisnika i za postizanje ciljeva Programa.

*Članak 52.***Prihvatljiva djelovanja za pristup podacima i informacijama te njihovu distribuciju**

1. Copernicus obuhvaća djelovanja kojima se osiguravaju poboljšani pristup svim podacima Copernicusa i informacijama Copernicusa i, prema potrebi, dodatna infrastruktura i usluge za poticanje pristupa tim podacima i informacijama te njihove distribucije i upotrebe.
2. Ako se podaci Copernicusa ili informacije Copernicusa smatraju sigurnosno osjetljivima u smislu članaka od 12. do 16. Delegirane uredbe (EU) br. 1159/2013, Komisija može pristup tim podacima i informacijama, nadzor nad njima te njihovo prikupljanje i distribuciju povjeriti jednom fiducijarnom subjektu ili više njih. Takvi subjekti uspostavljaju i održavaju registar ovlaštenih korisnika i daju pristup ograničenim podacima slijedeći zaseban radni postupak.

*POGLAVLJE III.***Copernicusova politika postupanja s podacima***Članak 53.***Copernicusova politika postupanja s podacima i informacijama**

1. Podaci Copernicusa i informacije Copernicusa pružaju se korisnicima Copernicusa u skladu sa sljedećom politikom besplatnih, potpunih i otvorenih podataka:
  - (a) korisnici Copernicusa mogu besplatno i bilo gdje u svijetu reproducirati, distribuirati, priopćavati javnosti, prilagođavati i mijenjati sve podatke Copernicusa i informacije Copernicusa te ih kombinirati s drugim podacima i informacijama;
  - (b) politika besplatnih, potpunih i otvorenih podataka podrazumijeva sljedeća ograničenja:
    - i. formati, pravodobnost i obilježja širenja podataka Copernicusa i informacija Copernicusa unaprijed su određeni;
    - ii. ako je to primjenjivo, poštuju se uvjeti licenciranja podataka i informacija trećih strana u okviru Copernicusa koji se upotrebljavaju za generiranje informacija Copernicusa;
    - iii. sigurnosna ograničenja proizašla iz općih sigurnosnih zahtjeva iz članka 34. stavka 2.;
    - iv. osigurava se zaštita od rizika od poremećaja sustava u okviru kojeg se generiraju ili stavljaju na raspolaganje podaci Copernicusa i informacije Copernicusa te od rizika poremećaja u samim podacima;
    - v. osigurava se zaštita pouzdanog pristupa podacima Copernicusa i informacijama Copernicusa za europske korisnike.
2. Komisija donosi delegirane akte u skladu s člankom 105. radi dopune posebnih odredbi utvrđenih u stavku 1. ovog članka u pogledu specifikacija, uvjeta i postupaka za pristup podacima Copernicusa i informacijama Copernicusa i upotrebu podataka Copernicusa i informacija Copernicusa.
3. Kada to zahtijevaju krajnje hitni razlozi, na delegirane akte donesene na temelju ovog članka primjenjuje se postupak predviđen u članku 106.
4. Komisija izdaje licencije i obavijesti povezane s pristupom podacima Copernicusa i informacijama Copernicusa i njihovom upotrebom, uključujući klauzule o priznavanju autorstva, u skladu s Copernicusovom politikom postupanja s podacima kako je utvrđena u ovoj Uredbi i primjenjivim delegiranim aktima donesenim na temelju stavka 2.

GLAVA VIII.

DRUGE KOMPONENTE PROGRAMA

POGLAVLJE I.

SSA

Odjeljak 1.

Potkomponenta SST

Članak 54.

Opseg potkomponente SST

1. Potkomponentom SST podupiru se sljedeće aktivnosti:
  - (a) uspostava, razvoj i rad mreže zemaljskih i svemirskih senzora SST-a država članica, uključujući senzore koje su razvili ESA ili privatni sektor Unije, te Unijinih senzora pod nacionalnim upravljanjem, radi nadzora i praćenja svemirskih objekata te izrade europskog kataloga svemirskih objekata;
  - (b) obrada i analiza podataka SST-a na nacionalnoj razini radi pružanja informacija SST-a i usluga SST-a iz članka 55. stavka 1.;
  - (c) pružanje usluga SST-a iz članka 55. stavka 1. korisnicima SST-a iz članka 56.;
  - (d) praćenje i traženje sinergija s inicijativama za promicanje razvoja i uvođenja tehnologija zbrinjavanja svemirskih letjelica na kraju operativnog životnog vijeka i tehnoloških sustava za sprečavanje i uklanjanje svemirskog otpada, kao i s međunarodnim inicijativama u području upravljanja svemirskim prometom.
2. Potkomponentom SST također se pruža tehnička i administrativna potpora za osiguravanje prijelaza između Programa i okvira potpore za SST uspostavljenog Odlukom br. 541/2014/EU.

Članak 55.

Usluge SST-a

1. Usluge SST-a obuhvaćaju:
  - (a) procjenu rizika od sudara svemirskih letjelica ili svemirskih letjelica i svemirskog otpada te potencijalno generiranje upozorenja za izbjegavanje sudara tijekom sljedećih faza misija svemirskih letjelica: lansiranja, ulaska u orbitu, dizanja u orbitu, rada u orbiti te zbrinjavanja;
  - (b) otkrivanje i utvrđivanje značajki fragmentacija, raspada ili sudara u orbiti;
  - (c) procjenu rizika od nekontroliranog ponovnog ulaska svemirskih objekata i svemirskog otpada u Zemljinu atmosferu te generiranje povezanih informacija, uključujući predviđanja o vremenu i vjerojatnom mjestu mogućeg udara;
  - (d) razvoj aktivnosti u pripremi za:
    - i. smanjenje svemirskog otpada kako bi se smanjilo njegovo nastajanje; i
    - ii. sanaciju svemirskog otpada zbrinjavanjem postojećeg svemirskog otpada.
2. Usluge SST-a besplatne su, dostupne u svakom trenutku bez prekida te prilagođene potrebama korisnika SST-a iz članka 56.
3. Države članice koje sudjeluju u potkomponenti SST, Komisija i, ako je to relevantno, kontaktna točka SST-a iz članka 59. stavka 1. ne smatraju se odgovornima za:

- (a) štetu nastalu zbog izostanka ili prekida pružanja usluga SST-a;
- (b) kašnjenje u pružanju usluga SST-a;
- (c) netočnost informacija dobivenih putem usluga SST-a;
- (d) djelovanje poduzeto kao odgovor na pružanje usluga SST-a.

Članak 56.

Korisnici SST-a

1. Unijini korisnici SST-a obuhvaćaju:

- (a) temeljne korisnike SST-a: države članice, ESVD, Komisija, Vijeće, Agencija kao i javni i privatni vlasnici te operateri svemirskih letjelica s poslovnim nastanom u Uniji;
- (b) netemeljne korisnike SST-a: drugi javni i privatni subjekti s poslovnim nastanom u Uniji.

Temeljni korisnici SST-a imaju pristup svim uslugama SST-a iz članka 55. stavka 1.

Netemeljni korisnici SST-a mogu pristupiti uslugama SST-a iz članka 55. stavka 1. točaka (b), (c) i (d).

2. Međunarodni korisnici SST-a obuhvaćaju treće zemlje, međunarodne organizacije koje nemaju sjedište u Uniji i privatne subjekte koji nemaju poslovni nastan u Uniji. Međunarodni korisnici SST-a imaju pristup uslugama SST-a iz članka 55. stavka 1. točke (d) pod sljedećim uvjetima:

- (a) treće zemlje i međunarodne organizacije koje nemaju sjedište u Uniji mogu pristupiti uslugama SST-a na temelju članka 8. stavka 2.;
- (b) privatni subjekti koji nemaju poslovni nastan u Uniji mogu pristupiti uslugama SST-a na temelju međunarodnog sporazuma koji je u skladu s člankom 8. stavkom 2. Unija sklopila s trećom zemljom u kojoj imaju poslovni nastan i u okviru kojeg im se dodjeljuje pristup.

Međunarodni sporazum nije potreban za pristup javno dostupnim uslugama SST-a iz članka 55. stavka 4. točaka (a), (b) i (c).

3. Komisija provedbenim aktima može donijeti detaljne odredbe o pristupu uslugama SST-a i relevantnim postupcima. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

Članak 57.

Sudjelovanje država članica u potkomponenti SST

1. Države članice koje žele sudjelovati u pružanju usluga SST-a iz članka 55. stavka 1. za sve orbite podnose Komisiji jedan zajednički prijedlog kojim dokazuju da ispunjavaju sljedeće kriterije:

- (a) vlasništvo nad ili pristup odgovarajućim sensorima SST-a koji su na raspolaganju za potkomponentu SST i ljudski resursi za upravljanje tim sensorima ili odgovarajuće sposobnosti za operativnu analizu i obradu podataka posebno osmišljene za SST i na raspolaganju za potkomponentu SST;
- (b) dotična država članica provela je i validirala početnu procjenu sigurnosnog rizika za svaki resurs SST-a;
- (c) akcijski plan kojim se uzima u obzir koordinacijski plan donesen na temelju članka 6. Odluke 541/2014/EU za provedbu aktivnosti utvrđenih u članku 54. ove Uredbe;
- (d) distribucija različitih aktivnosti među stručnim timovima kako su imenovani u skladu s člankom 58. ove Uredbe;
- (e) pravila za razmjenu podataka potrebnih za postizanje ciljeva iz članka 4. ove Uredbe.

U pogledu kriterija utvrđenih u prvom podstavku točkama (a) i (b) svaka država članica koja želi sudjelovati u pružanju usluga SST-a mora zasebno dokazati da ispunjava te kriterije.

U pogledu kriterija utvrđenih u prvom podstavku točkama od (c), (d) i (e) sve države članice koje žele sudjelovati u pružanju usluga SST-a moraju zajednički dokazati da ispunjavaju te kriterije.

2. Smatra se da su kriterije iz stavka 1. prvog podstavka točaka (a) i (b) ovog članka ispunile države članice koje sudjeluju u potkomponenti SST čiji su imenovani nacionalni subjekti od 12. svibnja 2021. članovi Konzorcija osnovanog u skladu s člankom 7. stavkom 3. Odluke br. 541/2014/EU.

3. Ako nije podnesen zajednički prijedlog u skladu sa stavkom 1. ili ako Komisija smatra da tako podneseni zajednički prijedlog nije u skladu s kriterijima iz stavka 1., najmanje pet država članica može Komisiji podnijeti novi zajednički prijedlog, kojim dokazuju ispunjavanje kriterija iz stavka 1.

4. Komisija provedbenim aktima može donijeti detaljne odredbe o postupcima i elementima iz stavaka od 1. do 3. ovog članka. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

Članak 58.

Organizacijski okvir za sudjelovanje država članica u potkomponenti SST

1. Svaka država članica koja je podnijela zajednički prijedlog za koji je Komisija utvrdila da je usklađen s člankom 57. stavkom 1. ili koji je Komisija u skladu s postupkom iz članka 57. stavka 3. odabrala imenuje za svojeg predstavnika konstituirajući nacionalni subjekt s poslovnim nastanom na svojem državnom području. Imenovani konstituirajući nacionalni subjekt mora biti tijelo javne vlasti države članice ili tijelo kojemu je povjereno izvršavanje javnih ovlasti.

2. Konstituirajući nacionalni subjekti imenovani na temelju stavka 1. ovog članka sklapaju sporazum o uspostavi partnerstva za SST („Sporazum o partnerstvu za SST”) i utvrđivanju pravila i mehanizama za njihovu suradnju u provedbi aktivnosti iz članka 54. Sporazum o partnerstvu za SST osobito uključuje elemente iz članka 57. stavka 1. točaka (c), (d) i (e) i uspostavu strukture za upravljanje rizikom kako bi se osigurala provedba odredaba o upotrebi i sigurnoj razmjeni podataka SST-a i informacija SST-a.

3. Konstituirajući nacionalni subjekti razvijaju visokokvalitetne usluge SST-a Unije u skladu s višegodišnjim planom, relevantnim ključnim pokazateljima uspješnosti i zahtjevima korisnika, na temelju aktivnosti stručnih timova iz stavka 6. ovog članka. Komisija provedbenim aktima može donijeti višegodišnji plan i ključne pokazatelje uspješnosti. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

4. Konstituirajući nacionalni subjekti umrežavaju postojeće i potencijalne buduće senzore kako bi se njima upravljalo koordinirano i optimalno u cilju uspostave i održavanja ažuriranog zajedničkog europskog kataloga, ne utječući pritom na ovlasti država članica u području nacionalne sigurnosti.

5. Države članice koje sudjeluju u potkomponenti SST provode sigurnosnu akreditaciju na temelju općih sigurnosnih zahtjeva iz članka 34. stavka 2.

6. Države članice koje sudjeluju u potkomponenti SST imenuju stručne timove zadužene za specifična pitanja povezana s različitim aktivnostima SST-a. Stručni timovi su stalni, njima upravljaju i popunjavaju ih osobljem konstituirajući nacionalni subjekti država članica koje su ih imenovale, a mogu uključivati stručnjake iz svakog konstituirajućeg nacionalnog subjekta.

7. Konstituirajući nacionalni subjekti i stručni timovi osiguravaju zaštitu podataka SST-a, informacija SST-a i usluga SST-a.

8. Komisija provedbenim aktima donosi detaljna pravila o funkcioniranju organizacijskog okvira za sudjelovanje država članica u potkomponenti SST. Tim pravilima također se obuhvaća uključivanje, u kasnijoj fazi, države članice u partnerstvo za SST na način da postane stranka sporazuma o partnerstvu za SST iz stavka 2. ovog članka. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

Članak 59.

Kontaktna točka za SST

1. Uzimajući u obzir preporuku konstituirajućih nacionalnih subjekata, Komisija odabire kontaktnu točku za SST na temelju najveće stručnosti u sigurnosnim pitanjima i pružanju usluga. Kontaktna točka za SST:
  - (a) osigurava potrebna sigurna sučelja za centralizaciju, pohranu i stavljanje na raspolaganje informacija SST-a korisnicima SST-a iz članka 56., pri čemu osigurava primjereno postupanje s tim informacijama i njihovu sljedivost;
  - (b) izvješćuje partnerstvo za SST iz članka 58. stavka 2. i Komisiju o uspješnosti usluga SST-a;
  - (c) prikuplja potrebne povratne informacije za partnerstvo za SST iz članka 58. stavka 2. kako bi osigurala potrebnu usklađenost usluga s očekivanjima korisnika SST-a;
  - (d) podupire, promiče i potiče upotrebu usluga SST-a.
2. Konstituirajući nacionalni subjekti sklapaju potrebne provedbene mehanizme s kontaktnom točkom za SST.

Odjeljak 2.

Potkomponente SWE i NEO

Članak 60.

Aktivnosti SWE-a

1. Potkomponentom SWE mogu se podupirati sljedeće aktivnosti:
  - (a) procjena i utvrđivanje potreba korisnika u sektorima navedenima u stavku 2. točki (b) u cilju određivanja usluga SWE-a koje se trebaju pružiti;
  - (b) pružanje usluga SWE-a korisnicima usluga SWE-a u skladu s utvrđenim potrebama korisnika i tehničkim zahtjevima.
2. Usluge SWE-a moraju biti dostupne u svakom trenutku bez prekida. Komisija provedbenim aktima odabire te usluge u skladu sa sljedećim pravilima:
  - (a) Komisija u skladu s potrebama korisnika usluga SWE-a, tehnološkom spremnošću usluga i rezultatom procjene rizika daje prednost uslugama SWE-a koje se moraju pružati na razini Unije;
  - (b) usluge SWE-a mogu doprinijeti aktivnostima civilne zaštite i zaštiti širokog niza sektora, kao što su svemir, promet, GNSS-ovi, elektroenergetske mreže i komunikacije.

Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 107. stavka 2.

3. Odabir javnih ili privatnih subjekata za pružanje usluga SWE-a provodi se putem javnog poziva na nadmetanje.

*Članak 61.***Aktivnosti povezane s NEO-ima**

1. Potkomponentom NEO mogu se podupirati sljedeće aktivnosti:
  - (a) mapiranje kapaciteta država članica za otkrivanje i praćenje objekata u blizini Zemlje;
  - (b) promicanje umrežavanja objekata i istraživačkih centara u državama članicama;
  - (c) razvoj usluge iz stavka 2.;
  - (d) razvoj službe za rutinsku brzu reakciju koja ima sposobnost opisati novootkrivene objekte u blizini Zemlje;
  - (e) uspostavu europskog kataloga objekata u blizini Zemlje.
2. Komisija u okviru svojeg područja stručnosti može uspostaviti postupke za koordinaciju, uz sudjelovanje odgovarajućih tijela UN-a, djelovanja Unije i djelovanja nacionalnih tijela javne vlasti nadležnih za civilnu zaštitu u slučaju otkrivanja objekata u blizini Zemlje koji se približava Zemlji.

*POGLAVLJE II.***GOVSATCOM***Članak 62.***Opseg GOVSATCOM-a**

U okviru komponente GOVSATCOM satelitski komunikacijski kapaciteti i usluge povezuju se u objedinjeni skup Unijinih satelitskih komunikacijskih kapaciteta i usluga s odgovarajućim sigurnosnim zahtjevima. Ova komponenta obuhvaća:

- (a) razvoj, izgradnju i rad infrastrukture zemaljskog segmenta iz članka 67. i potencijalne svemirske infrastrukture iz članka 102 stavka 2.;
- (b) nabavu vladinih i komercijalnih satelitskih komunikacijskih kapaciteta, usluga i korisničke opreme potrebnih za pružanje usluga GOVSATCOM-a;
- (c) mjere potrebne za daljnju interoperabilnost i standardizaciju korisničke opreme GOVSATCOM-a.

*Članak 63.***Kapaciteti i usluge GOVSATCOM-a**

1. Pružanje kapaciteta i usluga GOVSATCOM-a osigurava se kako je utvrđeno u portfelju usluga iz stavka 3. ovog članka i u skladu s operativnim zahtjevima iz stavka 2. ovog članka, posebnim sigurnosnim zahtjevima za GOVSATCOM iz članka 34. stavka 2. te u okviru ograničenjâ iz pravila o dijeljenju i utvrđivanju prioriteta iz članka 66.

Pristup kapacitetima i uslugama GOVSATCOM-a besplatan je za institucijske i vladine korisnike GOVSATCOM-a osim ako Komisija utvrdi politiku određivanja cijena u skladu s člankom 66. stavkom 2.

2. Komisija provedbenim aktima donosi operativne zahtjeve za usluge GOVSATCOM-a u obliku tehničkih specifikacija za scenarije upotrebe GOVSATCOM-a koji se odnose posebno na upravljanje krizama, nadzor nad ključnom infrastrukturom i upravljanje njome, uključujući diplomatske komunikacijske mreže. Ti se operativni zahtjevi temelje na detaljnoj analizi zahtjeva korisnika GOVSATCOM-a i njima se uzimaju u obzir zahtjevi koji proizlaze iz postojećih korisničkih uređaja i iz postojećih mreža. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

3. Komisija provedbenim aktima donosi portfelj usluga za usluge GOVSATCOM-a u obliku popisa kategorija satelitskih komunikacijskih kapaciteta i usluga te njihovih obilježja, uključujući geografsku pokrivenost, frekvenciju, širinu pojasa, korisničku opremu i sigurnosna obilježja. U portfelju usluga uzimaju se u obzir postojeće komercijalno dostupne usluge kako se ne bi narušilo tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu. Ti se provedbeni akti redovito ažuriraju i temelje se na operativnim i sigurnosnim zahtjevima iz stavka 1. ovog članka te se njima daje prednost, na temelju njihove relevantnosti i ključnosti, uslugama koje se pružaju korisnicima. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

4. Korisnici GOVSATCOM-a imaju pristup kapacitetima i uslugama GOVSATCOM-a navedenima u portfelju usluga iz stavka 3. ovog članka. Taj se pristup pruža preko GOVSATCOM-ovih centara iz članka 67. stavka 1.

Članak 64.

Pružatelji satelitskih komunikacijskih kapaciteta i usluga

Satelitske komunikacijske kapacitete i usluge u okviru GOVSATCOM-a mogu pružati sljedeći subjekti:

- (a) sudionici GOVSATCOM-a kako su navedeni u članku 68.; i
- (b) pravne osobe propisno akreditirane za pružanje satelitskih komunikacijskih kapaciteta ili usluga u skladu s postupkom za sigurnosnu akreditaciju iz članka 37., koji se provodi u skladu općim sigurnosnim zahtjevima za komponentu GOVSATCOM-a, kako je navedeno u članku 34. stavku 2.

Članak 65.

Korisnici GOVSATCOM-a

1. Korisnici GOVSATCOM-a mogu biti sljedeći subjekti, pod uvjetom da su im povjerene zadaće povezane s nadzorom misija, operacija i infrastruktura koje su hitne i od iznimne važnosti za sigurnost te s upravljanjem tim misijama, operacijama i infrastrukturama:

- (a) tijelo javne vlasti Unije ili države članice ili tijelo kojemu je povjereno izvršavanje javnih ovlasti;
- (b) fizička ili pravna osoba koja djeluje u ime i pod kontrolom subjekta iz točke (a) ovog stavka.

2. Korisnici GOVSATCOM-a iz stavka 1. ovog članka moraju biti propisno ovlaštene za korištenje kapacitetima i uslugama GOVSATCOM-a od strane sudionika GOVSATCOM-a iz članka 68. te moraju poštovati opće sigurnosne zahtjeve iz članka 34. stavka 2. utvrđene za GOVSATCOM.

Članak 66.

Dijeljenje i određivanje prioriteta

1. Objedinjeni satelitski komunikacijski kapaciteti, usluge i korisnička oprema dijele se među sudionicima GOVSATCOM-a iz članka 68. i određuju se prioriteti na temelju analize sigurnosnih rizika za korisnike. U toj se analizi u obzir uzima postojeća komunikacijska infrastruktura i dostupnost postojećih kapaciteta te njihova geografska pokrivenost, na razini Unije i na nacionalnoj razini. Pri tom dijeljenju i određivanju prioriteta prednost se daje korisnicima GOVSATCOM-a na temelju njihove relevantnosti i ključnosti.

2. Komisija provedbenim aktima donosi detaljna pravila o dijeljenju i određivanju prioriteta satelitskih komunikacijskih kapaciteta, usluga i korisničke opreme, uzimajući u obzir očekivanu potražnju za različitim scenarijima upotrebe GOVSATCOM-a, analizu sigurnosnih rizika za te scenarije upotrebe i, prema potrebi, troškovnu učinkovitost.

Utvrđivanjem politike određivanja cijena u okviru tih pravila Komisija osigurava da se osiguravanjem kapaciteta i usluga GOVSATCOM-a ne narušava tržište i da ne nastane manjak kapaciteta GOVSATCOM-a.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

3. Dijeljenje i određivanje prioriteta satelitskih komunikacijskih kapaciteta i usluga među korisnicima GOVSATCOM-a koje je ovlastio isti sudionik GOVSATCOM-a utvrđuje i provodi taj sudionik GOVSATCOM-a.

Članak 67.

Infrastruktura i rad zemaljskog segmenta

1. Zemaljski segment uključuje infrastrukturu potrebnu za pružanje usluga korisnicima GOVSATCOM-a u skladu s člankom 66., a osobito GOVSATCOM-ove centre koji se nabavljaju u okviru ove komponente radi povezivanja korisnika GOVSATCOM-a s pružateljima satelitskih komunikacijskih kapaciteta i usluga. Zemaljski segment i njegov rad moraju biti u skladu s općim sigurnosnim zahtjevima iz članka 34. stavka 2. utvrđenima za GOVSATCOM.

2. Komisija provedbenim aktima određuje lokaciju infrastrukture zemaljskog segmenta. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3. i njima se ne dovodi u pitanje pravo države članice da odluči odbiti postavljanje takve infrastrukture na svojem državnom području.

Članak 68.

Sudionici GOVSATCOM-a i nadležna tijela GOVSATCOM-a

1. Države članice, Vijeće, Komisija i ESVD sudionici su GOVSATCOM-a u onoj mjeri u kojoj ovlašćuju korisnike GOVSATCOM-a ili pružaju satelitske komunikacijske kapacitete, lokacije zemaljskih segmenata ili dio objekata zemaljskog segmenta.

Ako Vijeće, Komisija ili ESVD ovlaste korisnike GOVSATCOM-a ili pružaju satelitske komunikacijske kapacitete, lokacije zemaljskih segmenata ili dio objekata zemaljskog segmenta na državnom području pojedine države članice, to ovlaštenje ili pružanje ne smije biti protivno odredbama o neutralnosti ili nesvrstanosti utvrđenima u ustavnom pravu te države članice.

2. Agencije Unije mogu postati sudionici GOVSATCOM-a samo u mjeri u kojoj je to potrebno za ispunjavanje njihovih zadaća i u skladu s detaljnim pravilima utvrđenima u administrativnom aranžmanu sklopljenom između dotične agencije i institucije Unije koja je nadzire.

3. Treće zemlje i međunarodne organizacije mogu postati sudionici GOVSATCOM-a u skladu s člankom 7.

4. Svaki sudionik GOVSATCOM-a imenuje jedno nadležno tijelo GOVSATCOM-a.

5. Nadležno tijelo GOVSATCOM-a osigurava:

- (a) da je upotreba usluga u skladu s primjenjivim sigurnosnim zahtjevima;
- (b) da su prava pristupa za korisnike GOVSATCOM-a utvrđena i da se tim pravima upravlja;
- (c) da se korisnička oprema i povezane elektroničke komunikacijske veze i informacije upotrebljavaju u skladu s primjenjivim sigurnosnim zahtjevima i da se njima upravlja u skladu s tim zahtjevima;
- (d) da je uspostavljena središnja kontaktna točka koja prema potrebi pomaže u izvješćivanju o sigurnosnim rizicima i prijetnjama, a posebno u otkrivanju potencijalno štetnih elektromagnetskih smetnji koje utječu na usluge u okviru ove komponente.

*Članak 69.***Praćenje ponude i potražnje za potrebe GOVSATCOM-a**

Kako bi optimizirala ravnotežu između ponude i potražnje usluga GOVSATCOM-a Komisija kontinuirano prati kretanje ponude, uključujući postojeće kapacitete GOVSATCOM-a u orbiti za objedinjavanje i dijeljenje, i potražnje za kapacitetima i uslugama GOVSATCOM-a, uzimajući u obzir nove rizike i prijetnje, kao i nova tehnološka dostignuća.

GLAVA IX.

AGENCIJA EUROPSKE UNIJE ZA SVEMIRSKI PROGRAM

POGLAVLJE I.

Opće odredbe o Agenciji*Članak 70.***Pravni status Agencije**

1. Agencija je tijelo Unije. Ona ima pravnu osobnost.
2. U svakoj od država članica Agencija uživa najširu pravnu sposobnost koja se priznaje pravnim osobama na temelju njihovih nacionalnih prava. Agencija može posebice steći ili otuđiti pokretnu i nepokretnu imovinu te biti stranka u pravnom postupku.
3. Agenciju predstavlja njezin izvršni direktor.

*Članak 71.***Sjedište i lokalni uredi Agencije**

1. Sjedište Agencije nalazi se u Pragu, Češka.
2. Kako bi provodilo aktivnosti Programa predviđene u relevantnom sporazumu, osoblje Agencije može biti smješteno u jednom od zemaljskih centara u okviru Galilea ili EGNOS-a iz Provedbene odluke (EU) 2016/413 ili Provedbene odluke (EU) 2017/1406.
3. Ovisno o potrebama Programa, u državama članicama mogu se osnovati lokalni uredi u skladu s postupkom utvrđenim u članku 79. stavku 2.

POGLAVLJE II.

Ustrojstvo Agencije*Članak 72.***Administrativna i upravljačka struktura**

1. Administrativnu i upravljačku strukturu Agencije čine:
  - (a) Upravni odbor;
  - (b) izvršni direktor;
  - (c) Odbor za sigurnosnu akreditaciju.

2. Upravni odbor, izvršni direktor i Odbor za sigurnosnu akreditaciju surađuju kako bi osigurali rad Agencije i koordinaciju u skladu s postupcima utvrđenima internim pravilima Agencije, kao što su poslovnik Upravnog odbora, poslovnik Odbora za sigurnosnu akreditaciju, financijska pravila primjenjiva na Agenciju, provedbena pravila Pravilnika o osoblju za dužnosnike Europske unije („Pravilnik o osoblju”) i pravila kojima se uređuje pristup dokumentima.

Članak 73.

Upravni odbor

1. Upravni odbor sastoji se od po jednog predstavnika iz svake države članice i triju predstavnika Komisije, pri čemu svi imaju pravo glasa. Upravni odbor uključuje i jednog člana bez prava glasa kojega imenuje Europski parlament.
2. Predsjednika ili zamjenika predsjednika Odbora za sigurnosnu akreditaciju, predstavnika Vijeća, predstavnika Visokog predstavnika te predstavnika ESA-e poziva se da sastancima Upravnog odbora prisustvuju kao promatrači za pitanja koja ih se izravno tiču, pod uvjetima utvrđenima u poslovniku Upravnog odbora.
3. Svaki član Upravnog odbora ima zamjenika. Zamjenik člana predstavlja člana u njegovu odsustvu.
4. Svaka država članica imenuje člana i zamjenika člana Upravnog odbora vodeći računa o njihovu znanju u području zadaća Agencije i odgovarajućim upravljačkim i administrativnim vještinama te odgovarajućim vještinama u području proračuna. Kako bi se osigurao kontinuitet aktivnosti Upravnog odbora, Europski parlament, Komisija i države članice nastoje ograničiti mijenjanje svojih predstavnika u Upravnom odboru. Sve strane nastoje postići uravnoteženu zastupljenost muškaraca i žena u Upravnom odboru.
5. Mandat članova Upravnog odbora i njihovih zamjenika traje četiri godine i može se produljiti.
6. Prema potrebi, sudjelovanje predstavnika trećih zemalja ili međunarodnih organizacija te uvjeti tog sudjelovanja utvrđuju se u sporazumima iz članka 98. i mora biti u skladu s poslovnikom Upravnog odbora. Ti predstavnici nemaju pravo glasa.

Članak 74.

Predsjednik Upravnog odbora

1. Upravni odbor bira predsjednika i zamjenika predsjednika iz redova svojih članova koji imaju pravo glasa. Zamjenik predsjednika automatski zamjenjuje predsjednika ako je on spriječen izvršavati svoje dužnosti.
2. Mandat predsjednika i zamjenika predsjednika traje dvije godine i može se jednom produljiti. Svaki mandat završava kad ta osoba prestane biti članom Upravnog odbora.
3. Upravni odbor ima ovlast razriješiti dužnosti predsjednika, zamjenika predsjednika ili obojicu.

Članak 75.

Sastanci Upravnog odbora

1. Sastanke Upravnog odbora saziva njegov predsjednik.

2. Izvršni direktor sudjeluje u raspravama Upravnog odbora, osim ako predsjednik odluči drukčije. Izvršni direktor nema pravo glasa.
3. Upravni odbor održava redovite sastanke na redovitoj osnovi, najmanje dva puta godišnje. Usto, sastaje se na inicijativu predsjednika ili na zahtjev najmanje jedne trećine svojih članova.
4. Upravni odbor može pozvati svaku osobu čije bi mišljenje moglo biti od koristi da prisustvuje sastanku Upravnog odbora u svojstvu promatrača. Podložno poslovniku Upravnog odbora članovima Upravnog odbora mogu pomagati savjetnici ili stručnjaci.
5. Ako se rasprava odnosi na upotrebu osjetljive nacionalne infrastrukture, predstavnici država članica i predstavnici Komisije mogu prisustvovati sastancima i raspravama Upravnog odbora u skladu s potrebom za informacijama. Međutim, samo predstavnici država članica koje posjeduju takvu infrastrukturu i predstavnici Komisije sudjeluju u glasovanju. Ako predsjednik Upravnog odbora ne predstavlja jednu od država članica koja posjeduje takvu infrastrukturu, mijenja ga jedan od predstavnika država članica koje posjeduju takvu infrastrukturu. U poslovniku Upravnog odbora utvrđuju se situacije u kojima se može primijeniti ovaj postupak.
6. Agencija osigurava tajništvo Upravnom odboru.

Članak 76.

Pravila Upravnog odbora o glasovanju

1. Osim ako je drukčije predviđeno ovom Uredbom, Upravni odbor donosi odluke većinom glasova svojih članova s pravom glasa.

Za izbor i razrješenje dužnosti predsjednika i zamjenika predsjednika Upravnog odbora te za donošenje proračuna, programâ rada, odobravanje dogovora iz članka 98. stavka 2., sigurnosnih pravila Agencije, donošenje poslovnika, osnivanje lokalnih ureda i odobravanje sporazuma o domaćinstvu iz članka 92. potrebna je dvotrećinska većina svih članova s pravom glasa.

2. Svaki predstavnik države članice i Komisije ima jedan glas. U odsustvu člana s pravom glasa pravo glasa tog člana ima njegov zamjenik. Odluke na temelju članka 77. stavka 2. točke (a), osim kada je riječ o pitanjima iz glave V. poglavlja II., ili na temelju članka 77. stavka 5. donose se samo uz potvrđan glas predstavnika Komisije.
3. U poslovniku Upravnog odbora utvrđuju se detaljnija pravila glasovanja, posebno uvjeti pod kojima jedan član može djelovati u ime drugoga, te, prema potrebi, eventualni zahtjevi u pogledu kvoruma.

Članak 77.

Zadaće Upravnog odbora

1. Upravni odbor osigurava da Agencija obavlja posao koji joj je povjeren, prema uvjetima utvrđenima u ovoj Uredbi, te u tu svrhu donosi sve potrebne odluke. To ne utječe na nadležnosti koje su povjerene Odboru za sigurnosnu akreditaciju za aktivnosti iz glave V. poglavlja II.
2. Uz to, Upravni odbor:
  - (a) najkasnije do 15. studenoga svake godine donosi program rada Agencije za sljedeću godinu nakon što u njega bez ikakvih izmjena uključi dio koji je sastavio Odbor za sigurnosnu akreditaciju u skladu s člankom 80. točkom (b) i nakon što dobije mišljenje Komisije;

- (b) do 30. lipnja prve godine višegodišnjeg financijskog okvira predviđenog člankom 312. UFEU-a donosi višegodišnji program rada Agencije za razdoblje obuhvaćeno tim višegodišnjim financijskim okvirom, nakon što u njega bez ikakvih izmjena uključi dio koji je sastavio Odbor za sigurnosnu akreditaciju u skladu s člankom 80. točkom (a) ove Uredbe i nakon što dobije mišljenje Komisije. Savjetovanje s Europskim parlamentom o tom višegodišnjem programu rada provodi se pod uvjetom da je svrha tog savjetovanja razmjena mišljenja te da ishod nije obvezujući za Agenciju;
- (c) izvršava proračunske funkcije utvrđene u članku 84. stavcima 5., 6., 10. i 11.;
- (d) nadgleda rad Centra za praćenje sigurnosti Galilea, kako je navedeno u članku 34. stavku 5. točki (b);
- (e) donosi mehanizme za provedbu Uredbe (EZ) br. 1049/2001 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁶⁾ u skladu s člankom 94. ove Uredbe;
- (f) odobrava dogovore iz članka 98. nakon savjetovanja s Odborom za sigurnosnu akreditaciju o odredbama tih dogovora koje se odnose na sigurnosnu akreditaciju;
- (g) donosi tehničke postupke potrebne za izvršavanje svojih zadaća;
- (h) donosi godišnje izvješće o aktivnostima i budućnosti Agencije nakon što u njega bez ikakvih izmjena uključi dio koji je sastavio Odbor za sigurnosnu akreditaciju u skladu s člankom 80. točkom (c) te ga prosljeđuje Europskom parlamentu, Vijeću, Komisiji i Revizorskom sudu do 1. srpnja svake godine;
- (i) osigurava odgovarajuće daljnje postupanje s obzirom na nalaze i preporuke koje proizlaze iz evaluacija i revizija iz članka 102., kao i one koje proizlaze iz istraga koje je proveo OLAF te svih unutarnjih ili vanjskih revizijskih izvješća i dostavlja proračunskom tijelu sve informacije relevantne za ishod postupaka evaluacije;
- (j) savjetuje se s izvršnim direktorom o okvirnom sporazumu o financijskom partnerstvu iz članka 31. i o sporazumima o doprinosu iz članka 27. stavka 3. i članka 29. stavka 5. prije njihova potpisivanja;
- (k) donosi sigurnosna pravila Agencije kako je navedeno u članku 96.;
- (l) na temelju prijedloga izvršnog direktora odobrava strategiju za borbu protiv prijevara;
- (m) prema potrebi i na temelju prijedlogâ izvršnog direktora odobrava organizacijske strukture iz članka 79. stavka 1. točke (l);
- (n) imenuje računovodstvenog službenika, koji može biti računovodstveni službenik Komisije:
  - i. koji podliježe Pravilniku o osoblju i Uvjetima zaposlenja ostalih službenika Unije („Uvjeti zaposlenja“), utvrđenima Uredbom Vijeća (EEZ, Euratom, EZUČ) br. 259/68 ⁽⁴⁷⁾; i
  - ii. koji je u potpunosti neovisan u izvršavanju svojih dužnosti;
- (o) donosi i objavljuje svoj poslovnik.

3. Kada je riječ o osoblju Agencije, Upravni odbor izvršava ovlasti koje su Pravilnikom o osoblju dodijeljene tijelu za imenovanje i ovlasti koje su Uvjetima zaposlenja dodijeljene tijelu ovlaštenom za sklapanje ugovorâ o radu („ovlasti tijela za imenovanje“).

Upravni odbor u skladu s postupkom predviđenim u članku 110. Pravilnika o osoblju donosi odluku na temelju članka 2. stavka 1. Pravilnika o osoblju i članka 6. Uvjeta zaposlenja kojom se odgovarajuće ovlasti tijela za imenovanje delegiraju izvršnom direktoru i utvrđuju uvjeti pod kojima se to delegiranje ovlasti može suspendirati. Izvršni direktor izvješćuje Upravni odbor o izvršavanju tih delegiranih ovlasti. Izvršni direktor ovlašten je dalje delegirati navedene ovlasti.

⁽⁴⁶⁾ Uredba (EZ) br. 1049/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2001. o javnom pristupu dokumentima Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije (SL L 145, 31.5.2001., str. 43.).

⁽⁴⁷⁾ SL L 56, 4.3.1968., str. 1.

Prilikom primjene drugog podstavka ovog stavka, kada to zahtijevaju izvanredne okolnosti, Upravni odbor može odlukom privremeno suspendirati delegiranje ovlasti tijela za imenovanje izvršnom direktoru i onima kojima ih je izvršni direktor dalje delegirao te ih sam provoditi odnosno delegirati jednom od svojih članova ili članu osoblja koji nije izvršni direktor.

Odstupajući od drugog podstavka ovog stavka, Upravni odbor dužan je predsjedniku Odbora za sigurnosnu akreditaciju delegirati ovlasti iz prvog podstavka u vezi sa zapošljavanjem, procjenom i reklasifikacijom osoblja uključenog u aktivnosti iz glave V. poglavlja II. i disciplinskim mjerama koje treba poduzeti u pogledu takvog osoblja.

Upravni odbor donosi provedbene mjere Pravilnika o osoblju i Uvjeta zaposlenja u skladu s postupkom utvrđenim u članku 110. Pravilnika o osoblju. Prvo se savjetuje s Odborom za sigurnosnu akreditaciju i na odgovarajući način uzima u obzir njegove primjedbe u vezi sa zapošljavanjem, procjenom i reklasifikacijom osoblja uključenog u aktivnosti iz glave V. poglavlja II. ove Uredbe te relevantnim disciplinskim mjerama koje treba poduzeti.

Upravni odbor također donosi odluku kojom se utvrđuju pravila o upućivanju nacionalnih stručnjaka u Agenciju. Prije donošenja te odluke Upravni odbor savjetuje se s Odborom za sigurnosnu akreditaciju o upućivanju nacionalnih stručnjaka uključenih u aktivnosti sigurnosne akreditacije iz glave V. poglavlja II. i uzima u obzir njegove primjedbe.

4. Upravni odbor imenuje izvršnog direktora i može produljiti ili okončati njegov mandat u skladu s člankom 89.

5. Osim u odnosu na aktivnosti poduzete u skladu s glavom V. poglavljem II., Upravni odbor izvršava disciplinske ovlasti nad izvršnim direktorom u vezi s njegovim izvršavanjem dužnosti, posebno u pogledu sigurnosnih pitanja koja su u nadležnosti Agencije.

Članak 78.

Izvršni direktor

1. Agencijom upravlja izvršni direktor. Izvršni direktor odgovara Upravnom odboru.

Ovaj stavak ne utječe na autonomiju ili neovisnost Odbora za sigurnosnu akreditaciju i osoblja Agencije pod njegovim nadzorom u skladu s člankom 82. ni na ovlasti dodijeljene Odboru za sigurnosnu akreditaciju i predsjedniku Odbora za sigurnosnu akreditaciju u skladu s člankom 38. odnosno člankom 81.

2. Ne dovodeći u pitanje ovlasti Komisije i Upravnog odbora, izvršni direktor neovisan je u izvršavanju svojih dužnosti i ne traži niti prima upute od bilo koje vlade ni od bilo kojeg drugog tijela.

Članak 79.

Zadaci izvršnog direktora

1. Izvršni direktor obavlja sljedeće zadatke:

- (a) predstavlja Agenciju i potpisuje sporazume iz članka 27. stavka 3., članka 29. stavka 5. i članka 31.;
- (b) priprema rad Upravnog odbora i sudjeluje, bez prava glasa, u njegovu radu, podložno članku 75. stavku 2. drugom podstavku;
- (c) provodi odluke Upravnog odbora;

- (d) priprema višegodišnje i godišnje programe rada Agencije i podnosi ih Upravnom odboru na odobrenje, osim dijelova koje je pripremio i donio Odbor za sigurnosnu akreditaciju u skladu s člankom 80. točkama (a) i (b);
- (e) provodi višegodišnje i godišnje programe rada, osim dijelova koje provodi predsjednik Odbora za sigurnosnu akreditaciju;
- (f) priprema izvješće o napretku u provedbi godišnjeg programa rada i, ako je to relevantno, višegodišnjeg programa rada za svaki sastanak Upravnog odbora, uključujući u to izvješće, bez ikakvih izmjena, dio koji je pripremio predsjednik Odbora za sigurnosnu akreditaciju;
- (g) priprema godišnje izvješće o aktivnostima i budućnosti Agencije, osim dijela koji priprema i odobrava Odbor za sigurnosnu akreditaciju u skladu s člankom 80. točkom (c) u vezi s aktivnostima iz glave V. te ga podnosi Upravnom odboru na odobrenje;
- (h) odgovoran je za svakodnevno upravljanje Agencijom i poduzima sve potrebne mjere kako bi se osiguralo funkcioniranje Agencije u skladu s ovom Uredbom, uključujući donošenje internih administrativnih uputa i objavu obavijesti;
- (i) sastavlja nacrt izvješća o procjeni prihoda i rashoda Agencije u skladu s člankom 84. te izvršava proračun u skladu s člankom 85.;
- (j) osigurava da Agencija, kao upravitelj Centra za praćenje sigurnosti Galilea, može postupati u skladu s uputama predviđenima Odlukom (ZVSP) 2021/698 i ispunjavati svoju ulogu navedenu u članku 6. Odluke br. 1104/2011/EU;
- (k) osigurava protok svih relevantnih informacija, posebice u pogledu sigurnosti, unutar strukture Agencije iz članka 72. stavka 1.;
- (l) određuje, u bliskoj suradnji s predsjednikom Odbora za sigurnosnu akreditaciju, kada je riječ o pitanjima povezanim s aktivnostima sigurnosne akreditacije iz glave V. poglavlja II., organizacijske strukture Agencije i podnosi ih na odobrenje Upravnom odboru. U tim strukturama odražavaju se posebne značajke različitih komponenata Programa;
- (m) u pogledu osoblja Agencije izvršava ovlasti tijela za imenovanje iz članka 77. stavka 3. prvog podstavka, u mjeri u kojoj su mu te ovlasti delegirane u skladu s člankom 77. stavkom 3. drugim podstavkom;
- (n) osigurava da se Odboru za sigurnosnu akreditaciju, tijelima iz članka 38. stavka 3. i članka 82. stavka 3. i predsjedniku Odbora za sigurnosnu akreditaciju pružaju tajničke usluge i svi ostali resursi potrebni za njihov normalan rad;
- (o) uz iznimku dijela akcijskog plana koji se odnosi na aktivnosti iz glave V. poglavlja II., priprema akcijski plan kojim se osigurava daljnje postupanje s obzirom na nalaze i preporuke evaluacija iz članka 102. te dva puta godišnje Komisiji podnosi izvješće o napretku, nakon što u njega bez ikakvih izmjena uključi dio koji je pripremio Odbor za sigurnosnu akreditaciju, koje se također podnosi Upravnom odboru radi informacije;
- (p) poduzima sljedeće mjere za zaštitu financijskih interesa Unije:
  - i. preventivne mjere protiv prijevара, korupcije ili drugih nezakonitih aktivnosti te primjenjuje djelotvorne nadzorne mjere;
  - ii. ako se otkriju nepravilnosti, osigurava povrat nepropisno plaćenih iznosa i, prema potrebi, primjenjuje djelotvorne, proporcionalne i odvrćajuće administrativne i financijske sankcije;
- (q) za Agenciju izrađuje strategiju borbe protiv prijevара koja je razmjerna riziku od prijevара, uzimajući u obzir analizu troškova i koristi mjera koje treba provesti i uzimajući u obzir nalaze i preporuke koji proizlaze iz istraga koje provede OLAF te ih podnosi na odobrenje Upravnom odboru;
- (r) dostavlja izvješća Europskom parlamentu o izvršavanju svojih dužnosti kad ga se pozove da to učini; Vijeće može pozvati izvršnog direktora da ga izvijesti o izvršavanju svojih dužnosti.

2. Izvršni direktor odlučuje je li za potrebe učinkovitog i djelotvornog obavljanja zadaća Agencije potrebno razmjestiti jednog člana osoblja ili više njih u jednu državu članicu ili više njih. Prije donošenja odluke o osnivanju lokalnog ureda izvršni direktor mora dobiti suglasnost Komisije, Upravnog odbora i dotične države članice ili dotičnih država članica. U toj se odluci opseg aktivnosti koje se trebaju obavljati u tom lokalnom uredu utvrđuje na način da se izbjegnu nepotrebni troškovi i udvostručavanje administrativnih zadaća Agencije. Ako je to moguće, učinak u smislu raspodjele osoblja i proračuna uključuje se u nacrt jedinstvenog programskog dokumenta iz članka 84. stavka 6.

Članak 80.

Upravljačke zadaće Odbora za sigurnosnu akreditaciju

Osim zadaća iz članka 38., Odbor za sigurnosnu akreditaciju u okviru upravljanja Agencijom:

- (a) priprema i odobrava dio višegodišnjeg programa rada koji se odnosi na operativne aktivnosti iz glave V. poglavlja II. i na financijske i ljudske resurse potrebne za provedbu tih aktivnosti te ga pravodobno podnosi Upravnom odboru radi uključivanja u višegodišnji program rada;
- (b) priprema i odobrava dio godišnjeg programa rada koji se odnosi na operativne aktivnosti iz glave V. poglavlja II. i na financijske i ljudske resurse potrebne za provedbu tih aktivnosti te ga pravodobno podnosi Upravnom odboru radi uključivanja u godišnji program rada;
- (c) priprema i odobrava dio godišnjeg izvješća koji se odnosi na aktivnosti i budućnost Agencije iz glave V. poglavlja II. i financijske i ljudske resurse potrebne za provedbu tih aktivnosti i budućnosti te ga podnosi Upravnom odboru pravodobno radi uključivanja u godišnje izvješće.

Članak 81.

Predsjednik Odbora za sigurnosnu akreditaciju

1. Odbor za sigurnosnu akreditaciju među svojim članovima odabire predsjednika i zamjenika predsjednika dvotrećinskom većinom glasova svih članova s pravom glasa. Ako dvotrećinska većina nije postignuta nakon dvaju sastanka Odbora za sigurnosnu akreditaciju, potrebna je obična većina.
2. Zamjenik predsjednika automatski zamjenjuje predsjednika ako predsjednik nije u mogućnosti izvršavati svoje dužnosti.
3. Odbor za sigurnosnu akreditaciju ima ovlast razriješiti dužnosti predsjednika, zamjenika predsjednika ili obojicu. Odluku o razrješenju donosi dvotrećinskom većinom.
4. Mandat predsjednika i zamjenika predsjednika Odbora za sigurnosnu akreditaciju traje dvije godine i može se jednom produljiti. Mandat svake od navedenih osoba završava kad ta osoba prestane biti članom Odbora za sigurnosnu akreditaciju.

Članak 82.

Organizacijski aspekti Odbora za sigurnosnu akreditaciju

1. Odbor za sigurnosnu akreditaciju ima pristup svim ljudskim i materijalnim resursima potrebnima za neovisno obavljanje svojih zadaća. Također ima pristup svim informacijama korisnima za obavljanje svojih zadaća, a koje posjeduju druga tijela Agencije, ne dovodeći u pitanje načela autonomije i neovisnosti iz članka 37. točke (i).

2. Odbor za sigurnosnu akreditaciju i osoblje Agencije pod njegovim nadzorom obavljaju svoj posao na način kojim se osiguravaju autonomija i neovisnost u odnosu na ostale aktivnosti Agencije, a posebno operativne aktivnosti povezane s iskorištavanjem sustavâ, u skladu s ciljevima raznih komponenata Programa. Ni jednom članu osoblja Agencije koji je pod nadzorom Odbora za sigurnosnu akreditaciju ne smiju se istodobno dodijeliti druge zadaće unutar Agencije.

U tu se svrhu unutar Agencije uspostavlja djelotvorna organizacijska podjela na osoblje uključeno u aktivnosti iz glave V. poglavlja II. i drugo osoblje Agencije. Odbor za sigurnosnu akreditaciju odmah obavješćuje izvršnog direktora, Upravni odbor i Komisiju o svim okolnostima koje bi mogle ugroziti njegovu autonomiju i neovisnost. U slučaju da se u okviru Agencije ne pronađe rješenje, Komisija ispituje situaciju uz savjetovanje s relevantnim stranama. Na temelju rezultata tog ispitivanja Komisija poduzima odgovarajuće mjere ublažavanja koje Agencija treba provesti i o tome obavješćuje Europski parlament i Vijeće.

3. Odbor za sigurnosnu akreditaciju osniva posebna podređena tijela koja se bave posebnim pitanjima i djeluju prema njegovim uputama. Osobito, uz istodobno osiguravanje potrebnog kontinuiteta rada, osniva povjerenstvo koje provodi revizije sigurnosnih analiza i testiranja te izrađuje relevantna izvješća o riziku kako bi pomoglo Odboru u pripremi njegovih odluka. Odbor za sigurnosnu akreditaciju može osnovati i raspustiti stručne skupine koje povjerenstvu pomažu u radu.

Članak 83.

Zadaće predsjednika Odbora za sigurnosnu akreditaciju

1. Predsjednik Odbora za sigurnosnu akreditaciju osigurava da Odbor svoje aktivnosti sigurnosne akreditacije provodi neovisno te obavlja sljedeće zadaće:

- (a) upravlja aktivnostima sigurnosne akreditacije pod nadzorom Odbora za sigurnosnu akreditaciju;
- (b) provodi dio višegodišnjih i godišnjih programa rada Agencije iz glave V. poglavlja II. pod nadzorom Odbora za sigurnosnu akreditaciju;
- (c) surađuje s izvršnim direktorom kako bi pomogao u sastavljanju nacрта plana radnih mjesta iz članka 84. stavka 4. i organizacijskih struktura Agencije;
- (d) priprema dio izvješća o napretku koji se odnosi na operativne aktivnosti iz glave V. poglavlja II. te ga podnosi Odboru za sigurnosnu akreditaciju i izvršnom direktoru pravodobno za njegovo uključivanje u izvješće o napretku;
- (e) priprema dio godišnjeg izvješća i akcijskog plana koji se odnosi na operativne aktivnosti iz glave V. poglavlja II. te ga pravodobno podnosi izvršnom direktoru;
- (f) predstavlja Agenciju u aktivnostima i odlukama iz glave V. poglavlja II.;
- (g) u odnosu na osoblje Agencije uključeno u aktivnosti iz glave V. poglavlja II. izvršava ovlasti iz članka 77. stavka 3. prvog podstavka koje su mu delegirane u skladu s člankom 77. stavkom 3. četvrtim podstavkom.

2. Kada je riječ o aktivnostima iz glave V. poglavlja II., Europski parlament i Vijeće mogu pozvati predsjednika Odbora za sigurnosnu akreditaciju na razmjenu mišljenja o radu i budućnosti Agencije u tim institucijama, među ostalim i u vezi s višegodišnjim i godišnjim programima rada.

POGLAVLJE III.

Financijske odredbe koje se odnose na Agenciju

Članak 84.

Proračun Agencije

1. Ne dovodeći u pitanje druga sredstva i pristojbe, prihodi Agencije uključuju doprinos Unije unesen u proračunu Unije kako bi se osigurala ravnoteža između prihoda i rashoda. Agencija može primiti *ad hoc* bespovratna sredstva iz proračuna Unije.
2. Rashodi Agencije obuhvaćaju rashode za osoblje, administraciju i infrastrukturu, operativne troškove i rashode povezane s funkcioniranjem Odbora za sigurnosnu akreditaciju, uključujući tijela iz članka 38. stavka 3. i članka 82. stavka 3. te za ugovore i sporazume koje je Agencija sklopila u svrhu ispunjavanja zadaća koje su joj povjerene.
3. Prihodi i rashodi moraju biti uravnoteženi.
4. Izvršni direktor, u bliskoj suradnji s predsjednikom Odbora za sigurnosnu akreditaciju, kada je riječ o aktivnostima iz glave V. poglavlja II., sastavlja nacrt izvješća o procjeni prihoda i rashoda Agencije za sljedeću financijsku godinu, jasno razdvajajući one elemente nacrta izvješća o procjeni koji se odnose na aktivnosti sigurnosne akreditacije od onih koji se odnose na ostale aktivnosti Agencije. Predsjednik Odbora za sigurnosnu akreditaciju može napisati izjavu o tom nacrtu, a izvršni direktor prosljeđuje nacrt izvješća o procjeni i izjavu Upravnom odboru i Odboru za sigurnosnu akreditaciju zajedno s nacrtom plana radnih mjesta.
5. Na temelju nacrta izvješća o procjeni prihoda i rashoda te, kada je riječ o aktivnostima obuhvaćenima glavom V. poglavljem II., u bliskoj suradnji s Odborom za sigurnosnu akreditaciju, Upravni odbor svake godine sastavlja izvješće o procjeni prihoda i rashoda Agencije za sljedeću financijsku godinu.
6. Upravni odbor do 31. siječnja svake godine prosljeđuje nacrt jedinstvenog programskog dokumenta, koji među ostalim uključuje izvješće o procjeni, nacrt plana radnih mjesta i privremeni godišnji program rada, Komisiji i trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama s kojima je Agencija sklopila dogovore u skladu s člankom 98.
7. Komisija prosljeđuje izvješće o procjeni prihoda i rashoda Europskom parlamentu i Vijeću („proračunsko tijelo”) zajedno s nacrtom općeg proračuna Europske unije.
8. Komisija na temelju izvješća o procjeni u nacrt općeg proračuna Europske unije unosi procjene koje smatra potrebnima za plan radnih mjesta i iznos subvencije kojim se treba teretiti opći proračun. Komisija podnosi nacrt općeg proračuna proračunskom tijelu u skladu s člankom 314. UFEU-a.
9. Proračunsko tijelo odobrava odobrena sredstva za doprinos Agenciji i donosi plan radnih mjesta za Agenciju.
10. Upravni odbor donosi proračun. Proračun postaje konačan nakon konačnog donošenja općeg proračuna Europske unije. Ako je to potrebno, proračun se na dogovarajući način prilagođava.
11. Upravni odbor što je prije moguće obavješćuje proračunsko tijelo o svojoj namjeri provedbe svakog projekta koji bi imao znatne financijske posljedice za financiranje proračuna, a posebno svakog projekta koji se odnosi na nekretnine, kao što su zakup ili kupnja zgrada. O tome obavješćuje Komisiju.
12. Ako je jedna grana proračunskog tijela priopćila da namjerava dati mišljenje, to mišljenje dostavlja Upravnom odboru u roku od šest tjedana od datuma obavijesti o projektu.

*Članak 85.***Izvršenje proračuna Agencije**

1. Izvršni direktor izvršava proračun Agencije.
2. Izvršni direktor proračunskom tijelu svake godine dostavlja sve informacije potrebne za izvršavanje njihovih zadaća evaluacije.

*Članak 86.***Financijsko izvještavanje o Agenciji i razrješnica**

Podnošenje privremene i završne računovodstvene dokumentacije i davanje razrješnice za Agenciju odvijaju se prema pravilima i rasporedu iz Financijske uredbe i okvirne financijske uredbe za tijela iz članka 70. Financijske uredbe.

*Članak 87.***Financijske odredbe koje se odnose na Agenciju**

Financijska pravila koja se primjenjuju na Agenciju donosi Upravni odbor nakon savjetovanja s Komisijom. Ta pravila ne smiju odstupati od okvirne financijske uredbe za tijela iz članka 70. Financijske uredbe, osim ako je takvo odstupanje izričito potrebno za rad Agencije i ako je Komisija dala prethodnu suglasnost.

POGLAVLJE IV.

Ljudski resursi Agencije*Članak 88.***Osoblje Agencije**

1. Na osoblje zaposleno u Agenciji primjenjuju se Pravilnik o osoblju, Uvjeti zaposlenja te pravila koja su zajednički donijele institucije Unije u svrhu primjene Pravilnika o osoblju i Uvjeta zaposlenja.
2. Osoblje Agencije čine službenici koje je Agencija zaposlila za potrebe obavljanja svojih zadaća. Oni moraju proći sigurnosnu provjeru u skladu s klasifikacijom podataka kojima rukuju.
3. Internim pravilima Agencije, kao što su poslovnik Upravnog odbora, poslovnik Odbora za sigurnosnu akreditaciju, financijska pravila primjenjiva na Agenciju, pravila za provedbu Pravilnika o osoblju i pravila za pristup dokumentima, osiguravaju se, u skladu s člankom 37. točkom (i), autonomija i neovisnost osoblja koje provodi aktivnosti sigurnosne akreditacije u odnosu na osoblje koje obavlja druge zadaće Agencije.

*Članak 89.***Imenovanje i mandat izvršnog direktora**

1. Izvršni direktor zapošljava se kao privremeni član osoblja Agencije u skladu s člankom 2. točkom (a) Uvjeta zaposlenja.

Izvršnog direktora imenuje Upravni odbor na temelju zasluga i dokumentiranih administrativnih i upravljačkih vještina, kao i relevantnog stručnog znanja i iskustva, s popisa od najmanje triju kandidata koje je predložila Komisija nakon otvorenog i transparentnog natječaja koji je uslijedio nakon objave poziva za iskaz interesa u *Službenom listu Europske unije* ili drugdje.

Kandidat kojeg Upravni odbor odabere za radno mjesto izvršnog direktora može biti pozvan da što ranije da izjavu pred Europskim parlamentom i odgovori na pitanja članova Europskog parlamenta.

Predsjednik Upravnog odbora zastupa Agenciju za potrebe sklapanja ugovora s izvršnim direktorom.

Upravni odbor donosi odluku o imenovanju izvršnog direktora dvotrećinskom većinom glasova svojih članova.

2. Mandat izvršnog direktora traje pet godina. Na kraju tog mandata Komisija provodi procjenu uspješnosti rada izvršnog direktora uzimajući u obzir buduće zadaće i izazove s kojima će se Agencija suočavati.

Na temelju prijedloga Komisije i uzimajući u obzir procjenu iz prvog podstavka, Upravni odbor može jedanput produžiti mandat izvršnom direktoru na razdoblje do pet godina.

Svaka odluka o produljenju mandata izvršnog direktora donosi se dvotrećinskom većinom glasova članova Upravnog odbora.

Izvršni direktor čiji je mandat produžen ne smije nakon toga sudjelovati u postupku odabira za isto radno mjesto.

Upravni odbor obavješćuje Europski parlament o svojoj namjeri da produži mandat izvršnog direktora. Prije produljenja mandata izvršni direktor može biti pozvan da da izjavu pred relevantnim odborima Europskog parlamenta te da odgovori na pitanja članova tih odbora.

3. Upravni odbor može izvršnog direktora razriješiti dužnosti na temelju prijedloga Komisije ili trećine svojih članova, a to čini odlukom donesenom dvotrećinskom većinom glasova svojih članova.

4. Europski parlament i Vijeće mogu pozvati izvršnog direktora na razmjenu mišljenja u tim institucijama o radu i budućnosti Agencije, među ostalim i u pogledu višegodišnjeg programa rada i godišnjeg programa rada. Ta se razmjena mišljenja ne smije odnositi na pitanja povezana s aktivnostima sigurnosne akreditacije iz glave V. poglavlja II.

Članak 90.

Upućivanje nacionalnih stručnjaka u Agenciju

Agencija može zaposliti nacionalne stručnjake iz država članica, a na temelju članka 98. stavka 2. i nacionalne stručnjake iz trećih zemalja i međunarodnih organizacija, koje sudjeluju u radu Agencije. Ti stručnjaci moraju proći sigurnosnu provjeru u skladu s klasifikacijom podataka kojima rukuju, na temelju članka 43. stavka 2. Na to se osoblje ne primjenjuju Pravilnik o osoblju i Uvjeti zaposlenja.

POGLAVLJE V.

Druge odredbe

Članak 91.

Povlastice i imuniteti

Protokol br. 7 o povlasticama i imunitetima Europske unije priložen UEU-u i UFEU-u primjenjuje se na Agenciju i njezino osoblje.

Članak 92.

Sporazum o sjedištu i sporazumi o domaćinstvu za lokalne urede

1. Potrebni dogovori o smještaju Agencije u državi članici domaćinu u kojoj se nalazi sjedište Agencije i objektima koje ta država članica treba staviti na raspolaganje, zajedno s posebnim pravilima koja se u državi članici domaćinu primjenjuju na izvršnog direktora, članove Upravnog odbora, osoblje Agencije i članove njihovih obitelji, utvrđuju se u sporazumu o sjedištu. Sporazum o sjedištu sklapa se između Agencije i dotične države članice u kojoj se nalazi sjedište Agencije, nakon dobivanja odobrenja Upravnog odbora.
2. Ako je to potrebno za funkcioniranje lokalnog ureda Agencije, osnovanog u skladu s člankom 79. stavkom 2., sklapa se sporazum o domaćinstvu između Agencije i dotične države članice u kojoj se nalazi lokalni ured, nakon dobivanja odobrenja Upravnog odbora.
3. Države članice domaćini Agencije pružaju najbolje moguće uvjete kako bi se omogućilo neometano i učinkovito funkcioniranje Agencije, uključujući višejezično i europski usmjereno školovanje i odgovarajuću prometnu povezanost.

Članak 93.

Jezični režim za Agenciju

1. Uredba Vijeća br. 1 ⁽⁴⁸⁾ primjenjuje se na Agenciju.
2. Usluge prevođenja potrebne za funkcioniranje Agencije pruža Prevoditeljski centar za tijela Europske unije.

Članak 94.

Politika o pristupu dokumentima u posjedu Agencije

1. Na dokumente u posjedu Agencije primjenjuje se Uredba (EZ) br. 1049/2001.
2. Upravni odbor donosi aranžmane za provedbu Uredbe (EZ) br. 1049/2001.
3. Odluke koje Agencija donese na temelju članka 8. Uredbe (EZ) br. 1049/2001 mogu biti predmetom pritužbe Europskom ombudsmanu ili tužbe pred Sudom Europske unije na temelju članka 228. odnosno članka 263. UFEU-a.

⁽⁴⁸⁾ Uredba Vijeća br. 1 od 15. travnja 1958. o određivanju jezika koji se koriste u Europskoj ekonomskoj zajednici (SL 17, 6.10.1958., str. 385.).

*Članak 95.***Sprečavanje prijevара u Agenciji**

1. Kako bi se olakšalo suzbijanje prijevара, korupcije i drugih nezakonitih aktivnosti u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013, Agencija u roku od šest mjeseci od dana početka svojeg rada pristupa Međuinstitucionalnom sporazumu od 25. svibnja 1999. u vezi s internim istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevара (OLAF) ⁽⁴⁹⁾ i donosi odgovarajuće odredbe primjenjive na sve zaposlenike Agencije koristeći se predloškom odluke utvrđenim u Prilogu tom sporazumu.
2. Europski revizorski sud ima ovlast provoditi reviziju, na temelju dokumenata i na terenu, svih korisnika bespovratnih sredstava, ugovaratelja i podugovaratelja koji su od Agencije primili sredstva Unije.
3. OLAF može provoditi istrage, uključujući provjere i inspekcije na terenu, radi utvrđivanja je li došlo do prijevара, korupcija ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti, koje utječu na financijske interese Unije u vezi s bespovratnim sredstvima ili ugovorom koji je financirala Agencija u skladu s odredbama i postupcima utvrđenima u Uredbi (EZ) br. 2185/96 i u Uredbi (EU, Euratom) br. 883/2013.
4. Sporazumi o suradnji s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama, ugovori, sporazumi o bespovratnim sredstvima i odluke Agencije o bespovratnim sredstvima moraju sadržavati odredbe kojima se Europskom revizorskom sudu i OLAF-u daje izričita ovlast za provođenje tih revizija i istraga u skladu s njihovim odgovarajućim nadležnostima. To ne utječe na stavke 1., 2. i 3.

*Članak 96.***Zaštita EUCI-ja ili osjetljivih neklasificiranih podataka koju provodi Agencija**

Agencija, podložno prethodnom savjetovanju s Komisijom, donosi vlastita sigurnosna pravila jednakovrijedna sigurnosnim pravilima Komisije za zaštitu EUCI-ja i osjetljivih neklasificiranih podataka, uključujući pravila o razmjeni, obradi i pohrani takvih podataka, u skladu s odlukama (EU, Euratom) 2015/443 i (EU, Euratom) 2015/444.

*Članak 97.***Odgovornost Agencije**

1. Ugovorna odgovornost Agencije uređena je pravom koje se primjenjuje na dotični ugovor.
2. Sud Europske unije nadležan je za donošenje presuda na temelju bilo koje klauzule o arbitraži sadržane u ugovoru koji je sklopila Agencija.
3. U slučaju izvanugovorne odgovornosti Agencija u skladu s općim načelima koja su zajednička pravima država članica nadoknađuje svu štetu koju u izvršavanju svojih dužnosti prouzroče njezine službe ili službenici.
4. Sud Europske unije nadležan je u sporovima o naknadi štete iz stavka 3.
5. Osobna odgovornost službenika prema Agenciji uređena je odredbama utvrđenima u Pravilniku o osoblju ili Uvjetima zaposlenja koji se na njih primjenjuju.

*Članak 98.***Suradnja s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama**

1. Agencija je otvorena za sudjelovanje trećih zemalja i međunarodnih organizacija koje su u tu svrhu s Unijom sklopile međunarodne sporazume.

⁽⁴⁹⁾ SL L 136, 31.5.1999., str. 15.

2. U skladu s odgovarajućim odredbama sporazumâ iz stavka 1. ovog članka i članka 43. izrađuju se dogovori u kojima se posebno utvrđuju priroda, opseg i način na koji dotične treće zemlje i dotične međunarodne organizacije trebaju sudjelovati u radu Agencije, uključujući odredbe o sudjelovanju u inicijativama Agencije, financijskim doprinosima i osoblju. U pogledu pitanja povezanih s osobljem ti dogovori u svakom slučaju moraju biti u skladu s Pravilnikom o osoblju. Ti dogovori prema potrebi uključuju i odredbe o razmjeni klasificiranih podataka s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama i zaštiti tih podataka. Te odredbe podliježu prethodnom odobrenju Komisije.
3. Upravni odbor donosi strategiju o odnosima s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama u okviru međunarodnih sporazuma iz stavka 1. u vezi s pitanjima koja su u nadležnosti Agencije.
4. Komisija osigurava da u odnosima s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama Agencija djeluje u okviru svojeg mandata i postojećeg institucijskog okvira sklapanjem odgovarajućeg radnog dogovora s izvršnim direktorom.

Članak 99.

Sukobi interesa

1. Članovi Upravnog odbora i Odbora za sigurnosnu akreditaciju, izvršni direktor, upućeni nacionalni stručnjaci i promatrači daju izjavu o obvezama i izjavu o interesima u kojoj navode nepostojanje ili postojanje bilo kakvih izravnih ili neizravnih interesa za koje bi se moglo smatrati da dovode u pitanje njihovu neovisnost. Te izjave:
  - (a) moraju biti točne i potpune;
  - (b) moraju se podnijeti u pisanom obliku prilikom stupanja na dužnost dotičnih osoba;
  - (c) moraju se obnavljati se na godišnjoj razini; i
  - (d) moraju se ažurirati kad god je to potrebno, a posebno u slučaju relevantnih promjena u osobnim okolnostima dotičnih osoba.
2. Članovi Upravnog odbora i članovi Odbora za sigurnosnu akreditaciju, izvršni direktor, upućeni nacionalni stručnjaci, promatrači i vanjski stručnjaci koji sudjeluju u *ad hoc* radnim skupinama prije svakog sastanka na kojem trebaju sudjelovati daju točnu i potpunu izjavu u kojoj navode nepostojanje ili postojanje bilo kakvih interesa za koje bi se moglo smatrati da dovode u pitanje njihovu neovisnost u vezi s bilo kojom od točaka dnevnog reda, a ako takav interes postoji taj član suzdržava se od sudjelovanja u raspravi i glasovanju o tim točkama.
3. Upravni odbor i Odbor za sigurnosnu akreditaciju u svojim poslovnicima utvrđuju praktične aranžmane u pogledu pravila za davanje izjave o interesima iz stavaka 1. i 2. te u pogledu suzbijanja sukoba interesa i upravljanja sukobima interesa.

GLAVA X.

PROGRAMIRANJE, PRAĆENJE, EVALUACIJA I KONTROLA

Članak 100.

Program rada

Program se provodi s pomoću programâ rada iz članka 110. Financijske uredbe, koji su specifični i potpuno zasebni programi rada za svaku od komponenata Programa. U programima rada utvrđuju se djelovanja i povezani proračun potrebni za ispunjavanje ciljeva Programa i, ako je to primjenjivo, ukupni iznos namijenjen operacijama mješovitog financiranja.

Komisija provedbenim aktima donosi programe rada. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 107. stavka 3.

*Članak 101.***Praćenje i izvješćivanje**

1. Pokazatelji za izvješćivanje o napretku Programa prema ostvarenju općih i specifičnih ciljeva utvrđenih u članku 4. navedeni su u Prilogu.
2. Kako bi osigurala djelotvornu procjenu napretka Programa prema ostvarenju njegovih ciljeva, Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 105. kako bi izmijenila Prilog u odnosu na pokazatelje, kada se to smatra potrebnim, te kako bi dopunila ovu Uredbu odredbama o uspostavi okvira za praćenje i evaluaciju.
3. Kada to zahtijevaju krajnje hitni razlozi, na delegirane akte donesene na temelju ovog članka primjenjuje se postupak predviđen u članku 106.
4. Sustavom za izvješćivanje o uspješnosti osigurava se da se podaci za praćenje provedbe i rezultata Programa prikupljaju, učinkovito, djelotvorno i pravodobno.

U tu svrhu uvode se razmjerni zahtjevi u pogledu izvješćivanja za primatelje sredstava Unije te, prema potrebi, za države članice.

5. Za potrebe stavka 1. primatelji sredstava Unije pružaju odgovarajuće informacije. Podaci potrebni za provjeru uspješnosti prikupljaju se učinkovito, djelotvorno i pravodobno.

*Članak 102.***Evaluacija**

1. Komisija provodi evaluacije Programa pravodobno kako bi se njihovi rezultati uzeli u obzir tijekom postupka donošenja odluka.
2. Komisija do 30. lipnja 2024. i svake četiri godine nakon toga provodi evaluaciju provedbe Programa. Evaluacija obuhvaća sve komponente Programa i sva djelovanja Programa. Prilikom evaluacije procjenjuju se:
  - (a) uspješnost usluga koje se pružaju u okviru Programa;
  - (b) evolucija potreba korisnika Programa; i
  - (c) kada se provodi evaluacija provedbe SSA-a i GOVSATCOM-a, evolucija raspoloživih kapaciteta za dijeljenje i objedinjavanje, a kada se provodi evaluacija provedbe Galileja, Copernicusa i EGNOS-a, evolucija podataka i usluga koje nude konkurenti.

Za svaku od komponenata Programa u evaluaciji se, na temelju analize troškova i koristi, procjenjuje i učinak evolucija iz prvog podstavka točke (c), uključujući potrebu za promjenom cjenovne politike ili potrebu za dodatnom svemirskom ili zemaljskom infrastrukturom.

Ako je to potrebno, evaluaciji se prilaže odgovarajući prijedlog.

3. Komisija dostavlja zaključke evaluacija i svoje primjedbe Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija.
4. Subjekti uključeni u provedbu ove Uredbe Komisiji dostavljaju podatke i informacije koji su potrebni za evaluaciju iz stavka 1.
5. Komisija do 30. lipnja 2024. i svake četiri godine nakon toga procjenjuje uspješnost Agencije s obzirom na njezine ciljeve, mandat i zadaće u skladu sa smjernicama Komisije. Evaluacija se temelji na analizi troškova i koristi. U evaluaciji se posebno razmatraju eventualna potreba za izmjenom mandata Agencije i financijske posljedice takve izmjene. U njoj se

također razmatraju politika Agencije o sukobima interesa te neovisnost i autonomija Odbora za sigurnosnu akreditaciju. Komisija također može evaluirati uspješnost Agencije kako bi se procijenila mogućnost da joj se povjere dodatne zadaće u skladu s člankom 29. stavkom 3. Ako je to potrebno, evaluaciji se prilaže odgovarajući prijedlog.

Ako Komisija smatra da daljnji rad Agencije više nije opravdan s obzirom na njezine ciljeve, mandat i zadaće, ona može predložiti da se ova Uredba u skladu s tim izmijeni.

Komisija Europskom parlamentu, Vijeću, Upravnom odboru i Odboru za sigurnosnu akreditaciju Agencije podnosi izvješće o evaluaciji Agencije i svoje zaključke. Nalazi evaluacije objavljuju se.

Članak 103.

Revizije

Revizije upotrebe doprinosa Unije koje provode osobe ili subjekti, među ostalim i one osobe ili oni subjekti koje nisu ovlastili institucije ili tijela Unije, osnova su za opće jamstvo na temelju članka 127. Financijske uredbe.

Članak 104.

Osobni podaci i zaštita privatnosti

1. Svi osobni podaci koji se obrađuju u kontekstu zadaća i aktivnosti predviđenih u ovoj Uredbi, uključujući one koje obrađuje Agencija, obrađuju se u skladu s primjenjivim pravom o zaštiti osobnih podataka, posebno uredbama (EU) 2016/679 ⁽⁵⁰⁾ i (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵¹⁾.
2. Upravni odbor utvrđuje mjere u skladu s kojima Agencija primjenjuje Uredbu (EU) 1725/2018, uključujući one koje se odnose na imenovanje službenika Agencije za zaštitu podataka. Te se mjere utvrđuju nakon savjetovanja s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka.

GLAVA XI.

DELEGIRANJE I PROVEDBENE MJERE

Članak 105.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članaka 53. i 101. dodjeljuje se Komisiji do 31. prosinca 2028.

⁽⁵⁰⁾ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

⁽⁵¹⁾ Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ (SL L 295, 21.11.2018., str. 39.).

3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članaka 53. i 101. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članaka 53. i 101. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 106.

Hitni postupak

1. Delegirani akti doneseni na temelju ovog članka stupaju na snagu bez odgode i primjenjuju se sve dok nije podnesen prigovor u skladu sa stavkom 2. Prilikom priopćenja delegiranog akta Europskom parlamentu i Vijeću navode se razlozi za primjenu hitnog postupka.
2. Europski parlament ili Vijeće mogu podnijeti prigovor na delegirani akt u skladu s postupkom iz članka 105. stavka 6. U takvom slučaju Komisija bez odgode stavlja dotični akt izvan snage nakon što joj Europski parlament ili Vijeće priopće svoju odluku o podnošenju prigovora.

Članak 107.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže Programski odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.

Programski odbor sastaje se u posebnim različitim sastavima kako slijedi:

- (a) Galileo i EGNOS;
  - (b) Copernicus;
  - (c) SSA;
  - (d) GOVSATCOM;
  - (e) sastav za sigurnost: svi sigurnosni aspekti Programa, ne dovodeći u pitanje ulogu Odbora za sigurnosnu akreditaciju; predstavnici ESA-e i Agencije mogu biti pozvani da sudjeluju kao promatrači; poziva se i ESVD kako bi pružio pomoć;
  - (f) horizontalni sastav: strateški pregled provedbe Programa, koherentnost različitih komponenata Programa, transverzalne mjere i preraspodjela proračunskih sredstava, kako je navedeno u članku 11.
2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.
  3. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.

4. Ako Programski odbor ne da mišljenje o nacrtu provedbenog akta iz članka 34. stavka 2. ove Uredbe, Komisija ne donosi nacrt provedbenog akta i primjenjuje se članak 5. stavak 4. treći podstavak Uredbe (EU) br. 182/2011.

5. U skladu s međunarodnim sporazumima koje je sklopila Unija, predstavnici trećih zemalja ili međunarodnih organizacija mogu biti pozvani da prisustvuju sjednicama Programskog odbora u svojstvu promatrača pod uvjetima utvrđenima u njegovu poslovniku, vodeći računa o sigurnosti Unije.

6. Programski odbor u skladu sa svojim poslovníkom osniva „Korisnički forum” kao radnu skupinu koja će savjetovati Programski odbor o aspektima u vezi za zahtjevima korisnika, razvoju usluga i prihvaćenosti među korisnicima. Korisnički forum nastoji zajamčiti kontinuirano i djelotvorno sudjelovanje korisnika te se za svaku od komponenata Programa sastaje u posebnim sastavima.

GLAVA XII.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 108.

Informiranje, komunikacija i promidžba

1. Primatelji sredstava Unije priznaju podrijetlo i osiguravaju vidljivost tih sredstava, posebice pri promicanju djelovanja i njihovih rezultata, pružanjem koherentnih, djelotvornih i razmjernih ciljanih informacija različitoj publici, među ostalim medijima i javnosti.

2. Komisija provodi informacijska i komunikacijska djelovanja koja se odnose na Program, na djelovanja poduzeta na temelju Programa i na postignute rezultate.

Financijska sredstva dodijeljena Programu također doprinose institucijskom priopćavanju političkih prioriteta Unije, ako se ti prioriteti odnose na ciljeve iz članka 4.

3. Agencija može na vlastitu inicijativu sudjelovati u komunikacijskim aktivnostima u području svoje nadležnosti. Dodjelom sredstava za komunikacijske aktivnosti ne smije se ugrožavati djelotvorno izvršavanje zadaća iz članka 29. Te komunikacijske aktivnosti moraju se provoditi u skladu s odgovarajućim planovima za komunikaciju i širenje rezultata koje donese Upravni odbor.

Članak 109.

Stavljanje izvan snage

1. Uredbe (EU) br. 912/2010, (EU) br. 1285/2013 i (EU) br. 377/2014 te Odluka br. 541/2014/EU stavljaju se izvan snage s učinkom od 1. siječnja 2021.

2. Upućivanja na akte stavljene izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Uredbu.

Članak 110.

Prijelazne odredbe i kontinuitet usluga nakon 2027.

1. Ova Uredba ne utječe na nastavak ili izmjenu djelovanja započelih na temelju uredbi (EU) br. 912/2010, (EU) br. 1285/2013 i (EU) br. 377/2014 te na temelju Odluke br. 541/2014/EU, koje se nastavljaju primjenjivati na dotična djelovanja do njihova zaključenja. Posebno, konzorcij osnovan u skladu s člankom 7. stavkom 3. Odluke br. 541/2014/EU pruža usluge SST-a do tri mjeseca nakon što konstituirajući nacionalni subjekti potpišu sporazum o partnerstvu za SST predviđen u članku 58. ove Uredbe.

2. Iz financijske omotnice za Program mogu se također pokriti troškovi tehničke i administrativne pomoći koji su potrebni radi osiguravanja prijelaza između Programa i mjera donesenih na temelju uredaba (EU) br. 1285/2013 i (EU) br. 377/2014 te Odluke br. 541/2014/EU.

3. Ako je to potrebno, odobrena sredstva mogu se unijeti u proračun Unije nakon 2027. radi pokrivanja troškova potrebnih za ispunjavanje ciljeva predviđenih u članku 4. kako bi se omogućilo upravljanje djelovanjima koja nisu dovršena do kraja Programa, kao i troškova koji obuhvaćaju ključne operativne aktivnosti i pružanje usluga, među ostalim i putem okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu i sporazumâ o doprinosu.

Članak 111.

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 1. siječnja 2021.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 28. travnja 2021.

Za Europski parlament
Predsjednik
D. M. SASSOLI

Za Vijeće
Predsjednica
A. P. ZACARIAS

PRILOG

KLJUČNI POKAZATELJI

Ključni pokazatelji čine strukturu za praćenje uspješnosti Programa prema ostvarenju njegovih ciljeva iz članka 4. radi smanjenja administrativnog opterećenja i troškova.

1. U tu se svrhu, za podnošenje godišnjih izvješća prikupljaju podaci o sljedećem nizu ključnih pokazatelja za koje se pojedini o provedbi, kao što su parametri, brojeke i povezane nominalne vrijednosti te pragovi, uključujući kvantitativne podatke i kvalitativne studije slučaja, u skladu s primjenjivim zahtjevima misije i očekivanom uspješnošću, utvrđuju u sporazumima sklopljenima sa subjektima kojima su povjerene zadaće:
  - 1.1. Specifični cilj iz članka 4. stavka 2. točke (a):
    1. pokazatelj: točnost usluga navigacije i mjerenja vremena koje zasebno pružaju Galileo i EGNOS
    2. pokazatelj: dostupnost i kontinuitet usluga koje zasebno pružaju Galileo i EGNOS
    3. pokazatelj: geografska pokrivenost uslugama EGNOS-a i broj objavljenih postupaka EGNOS-a (i APV-I i LPV-200)
    4. pokazatelj: zadovoljstvo Unijinih korisnika uslugama Galilea i EGNOS-a
    5. pokazatelj: udio prijemnika kompatibilnih s Galileom i EGNOS-om u cijelom svijetu i na europskom tržištu prijemnika za globalne navigacijske satelitske sustave / sustav za poboljšanje globalnog navigacijskog satelitskog sustava (GNSS/SBAS)
  - 1.2. Specifični cilj iz članka 4. stavka 2. točke (b):
    1. pokazatelj: broj Unijinih korisnika usluga u okviru Copernicusa, podataka u okviru Copernicusa te usluga pristupa podacima i informacijama (DIAS), uz navođenje, ako je to moguće, informacija kao što su vrsta korisnika, zemljopisna distribucija i sektor djelatnosti
    2. pokazatelj: ako je to je primjenjivo, broj aktivacija usluga Copernicusa koje su zatražene ili pružene
    3. pokazatelj: zadovoljstvo Unijinih korisnika uslugama Copernicusa i DIAS-om
    4. pokazatelj: pouzdanost, dostupnost i kontinuitet usluga Copernicusa i toka podataka u okviru Copernicusa
    5. pokazatelj: broj novih informacijskih proizvoda isporučenih u portfelju svake od usluga Copernicusa
    6. pokazatelj: količina podataka koje su generirali Sentineli Copernicusa
  - 1.3. Specifični cilj iz članka 4. stavka 2. točke (c):
    1. pokazatelj: broj korisnika komponente SSA-a, uz navođenje, ako je to moguće, informacija kao što su vrsta korisnika, zemljopisna distribucija i sektor djelatnosti
    2. pokazatelj: dostupnost usluga
  - 1.4. Specifični cilj iz članka 4. stavka 2. točke (d):
    1. pokazatelj: broj korisnika GOVSATCOM-a, uz navođenje, ako je to moguće, informacija kao što su vrsta korisnika, zemljopisna distribucija i sektor djelatnosti
    2. pokazatelj: dostupnost usluga

- 1.5. Specifični cilj iz članka 4. stavka 2. točke (e):
    1. pokazatelj: broj lansiranja po Programu (uključujući brojke prema vrsti raketa-nosača)
  - 1.6. Specifični cilj iz članka 4. stavka 2. točke (f):
    1. pokazatelj: broj i lokacija svemirskih platformi u Uniji
    2. pokazatelj: udio MSP-ova s poslovnim nastanom u Uniji kao postotak ukupne vrijednosti ugovora povezanih s Programom
  2. Evaluacijom iz članka 102. u obzir se uzimaju dodatni elementi kao što su:
    - 2.1. uspješnost konkurenata u području navigacije i promatranja Zemlje
    - 2.2. prihvaćenost usluga Galilea i EGNOS-a među korisnicima
    - 2.3. cjelovitost usluga EGNOS-a
    - 2.4. prihvaćenost usluga Copernicusa među temeljnim korisnicima Copernicusa
    - 2.5. broj politika Unije ili država članica koje iskorištavaju Copernicus ili imaju koristi od njega
    - 2.6. analiza autonomije potkomponente SST i razine neovisnosti Unije u tom području
    - 2.7. pregled stanja umrežavanja za aktivnosti povezane s potkomponentom NEO
    - 2.8. procjena kapacitetâ GOVSATCOM-a u pogledu potreba korisnika kako je navedeno u člancima 69. i 102.
    - 2.9. zadovoljstvo korisnika uslugama SSA-a i GOVSATCOM-a
    - 2.10. udio lansiranja raketa Ariane i Vega na ukupnom tržištu na temelju javno dostupnih podataka
    - 2.11. razvoj primijenjenog sektora izmjeren, ako je to dostupno, brojem novih poduzeća koja se koriste svemirskim podacima, informacijama i uslugama Unije, brojem otvorenih radnih mjesta i prometom, po državi članici, koristeći se istraživanjima Komisije (Eurostat) ako su dostupna
    - 2.12. razvoj uspostavnog svemirskog sektora Unije izmjeren, ako je to dostupno, brojem otvorenih radnih mjesta i prometom po državi članici te udjelom europske svemirske industrije na globalnom tržištu, koristeći se istraživanjima Komisije (Eurostat) ako su dostupna.
-

UREDBA (EU) 2021/697 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**od 29. travnja 2021.****o uspostavi Europskog fonda za obranu i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2018/1092****(Tekst značajan za EGP)**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske Unije, a posebno njegov članak 173. stavak 3., članak 182. stavak 4., članak 183. i članak 188. drugi stavak,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ⁽¹⁾,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ⁽²⁾,

budući da:

- (1) Tijekom posljednjeg desetljeća geopolitički kontekst Unije drastično se promijenio. Stanje u susjednim regijama Europe nestabilno je i Unija se suočava sa složenim i zahtjevnim okruženjem u kojem se javljaju nove prijetnje, kao što su hibridni napadi i kibernetički napadi, i ponovno javljaju konvencionalniji izazovi. S obzirom na taj kontekst i europski građani i njihovi politički čelnici smatraju da se više mora poduzimati zajednički u području obrane.
- (2) Obrambeni sektor karakteriziraju sve veći troškovi obrambene opreme i visoki troškovi istraživanja i razvoja koji ograničavaju pokretanje novih obrambenih programa te imaju izravan utjecaj na konkurentnost i inovacijski kapacitet europske obrambene tehnološke i industrijske baze. S obzirom na tu eskalaciju troškova trebalo bi na razini Unije poduprijeti razvoj nove generacije velikih obrambenih sustava i novih obrambenih tehnologija kako bi se povećala suradnja među državama članicama u pogledu ulaganja u obrambenu opremu.
- (3) U svojoj Komunikaciji od 30. studenoga 2016. „Europski akcijski plan obrane” Komisija se obvezala da će upotpunjavati, jačati i objedinjavati kolaborativna nastojanja država članica u pogledu razvoja obrambenih tehnoloških i industrijskih sposobnosti reagiranja na sigurnosne izazove te da će poticati konkurentnu, inovativnu i učinkovitu europsku obrambenu industriju širom Unije i šire. Nadalje, Komisija se obvezala da će podupirati stvaranje integriranijeg obrambenog tržišta u Uniji i poticati uvođenje europskih obrambenih proizvoda i europskih obrambenih tehnologija na unutarnje tržište, što će povećati neovisnost o izvorima izvan Unije. Komisija je posebice predložila pokretanje Europskog fonda za obranu radi pružanja potpore ulaganjima u zajednička istraživanja i zajednički razvoj obrambenih proizvoda i obrambenih tehnologija, čime se potiču sinergije i troškovna učinkovitost, te radi poticanja država članica na zajedničku kupnju i održavanje obrambene opreme. Europskim fondom za obranu trebalo bi se dopunjavati nacionalno financiranje koje se već koristi u tu svrhu, on bi djelovao kao poticaj državama članicama za snažniju suradnju i veća ulaganja u području obrane te bi se njime podupirala suradnja tijekom cijelog životnog ciklusa obrambenih proizvoda i obrambenih tehnologija.

⁽¹⁾ SL C 110, 22.3.2019., str. 75.

⁽²⁾ Stajalište Europskog parlamenta od 18. travnja 2019. (još nije objavljeno u Službenom listu) i stajalište Vijeća u prvom čitanju od 16. ožujka 2021. (još nije objavljeno u Službenom listu). Stajalište Europskog parlamenta od 29. travnja 2021.

- (4) Europski fond za obranu trebao bi doprinijeti snažnoj, konkurentnoj i inovativnoj europskoj obrambenoj tehnološkoj i industrijskoj bazi te dopuniti inicijative Unije za razvoj integriranijeg europskog obrambenog tržišta, posebice direktive 2009/43/EZ ⁽³⁾ i 2009/81/EZ ⁽⁴⁾ Europskog parlamenta i Vijeća o transferima Unije i nabavi u obrambenom sektoru, koje su donesene 2009.
- (5) Radi pružanja doprinosa povećanju konkurentnosti i inovacijskog kapaciteta obrambene industrije Unije trebalo bi uspostaviti, na temelju integriranog pristupa, Europski fond za obranu („Fond”) na razdoblje od sedam godina kako bi se njegovo trajanje uskladilo s trajanjem višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021.–2027. utvrđenog u Uredbi Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 ⁽⁵⁾. Cilj je Fonda povećanje konkurentnosti, inovativnosti, učinkovitosti i tehnološke autonomije obrambene industrije Unije, čime se doprinosi strateškoj autonomiji Unije podupiranjem prekogranične suradnje među državama članicama, kao i suradnje među poduzećima, istraživačkim centrima, nacionalnim upravama, međunarodnim organizacijama i sveučilištima širom Unije, i u fazi istraživanja i u fazi razvoja obrambenih proizvoda i obrambenih tehnologija. Radi postizanja inovativnijih rješenja i poticanja otvorenog unutarnjeg tržišta Fondom bi trebalo podupirati i olakšavati širenje prekogranične suradnje malih i srednjih poduzeća (MSP-ovi) te poduzeća srednje tržišne kapitalizacije u obrambenom sektoru. Nedostaci u pogledu zajedničke obrambene sposobnosti u Uniji utvrđeni su u okviru zajedničke sigurnosne i obrambene politike, posebice s pomoću plana za razvoj sposobnosti (CDP), dok su u sveobuhvatnom strateškom planu istraživanja (OSRA) također utvrđeni zajednički ciljevi istraživanja u području obrane.

Svrha drugih procesa Unije, kao što su Koordinirano godišnje preispitivanje u području obrane (CARD) i stalna strukturirana suradnja (PESCO), jest pružanje potpore provedbi odgovarajućih prioriteta utvrđivanjem i iskorištavanjem prilika za pojačanu suradnju s ciljem postizanja razine ambicije Unije u području sigurnosti i obrane. Prema potrebi, u obzir se mogu uzeti regionalni i međunarodni prioriteti, među ostalim i prioriteti u kontekstu Organizacije sjevernoatlantskog ugovora, ako su u skladu s prioritetima Unije i ne sprečavaju sudjelovanje nijedne države članice ili pridružene zemlje, pri čemu se nastoji izbjeći nepotrebno udvostručavanje.

- (6) Faza istraživanja povezana s razvojem obrambenih sposobnosti ključna je jer se njome podupiru kapacitet i autonomija europske industrije za razvoj obrambenih proizvoda te neovisnost država članica kao krajnjih korisnika takvih proizvoda. Faza istraživanja može obuhvaćati znatne rizike, posebno u vezi s niskim stupnjem razvijenosti i disruptivnom prirodom tehnologija. Faza razvoja, koja obično slijedi nakon faze istraživanja, također sadržava znatne rizike i troškove koji ometaju daljnje iskorištavanje rezultata istraživanja i imaju negativan učinak na konkurentnost i inovativnost obrambene industrije Unije. Stoga bi se Fondom trebala poticati poveznica između faze istraživanja i faze razvoja.
- (7) Fondom se ne podupiru osnovna istraživanja, koja bi umjesto toga trebala podupirati u okviru drugih programa financiranja, ali potpora u okviru Fonda može obuhvaćati temeljna istraživanja usmjerena na obranu koja vjerojatno mogu poslužiti kao osnova za rješavanje prepoznatih ili očekivanih problema ili mogu stvoriti nove mogućnosti.
- (8) Fondom bi se mogla podupirati djelovanja koja se odnose i na nove obrambene proizvode i nove obrambene tehnologije i na nadogradnju postojećih obrambenih proizvoda i postojećih obrambenih tehnologija, uključujući njihovu interoperabilnost. Djelovanja s ciljem nadogradnje postojećih obrambenih proizvoda i postojećih obrambenih tehnologija trebala bi biti prihvatljiva samo ako postojeće informacije potrebne za provedbu djelovanja ne podliježu nikakvom ograničenju nepridružene treće zemlje ili subjekta iz nepridružene treće zemlje, na način kojim se onemogućuje provedba djelovanja. Pri podnošenju zahtjeva za financiranje sredstvima Unije pravni subjekti trebali bi biti dužni dostaviti relevantne informacije kako bi se utvrdilo nepostojanje ograničenja. Ako se takve informacije ne dostave, financiranje sredstvima Unije ne bi trebalo biti moguće.

⁽³⁾ Direktiva 2009/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. svibnja 2009. o pojednostavnjivanju uvjeta za transfer obrambenih proizvoda unutar Zajednice (SL L 146, 10.6.2009., str. 1.).

⁽⁴⁾ Direktiva 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju postupaka nabave za određene ugovore o radovima, ugovore o nabavi robe i ugovore o uslugama koje sklapaju javni naručitelji ili naručitelji u području obrane i sigurnosti te izmjeni direktiva 2004/17/EZ i 2004/18/EZ (SL L 216, 20.8.2009., str. 76.).

⁽⁵⁾ Uredba Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 od 17. prosinca 2020. kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021.–2027. (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 11.).

- (9) Fondom bi se trebala podupirati djelovanja koja doprinose razvoju disruptivnih tehnologija u području obrane. S obzirom na to da se disruptivne tehnologije mogu temeljiti na konceptima ili idejama koji potječu od netradicionalnih aktera iz područja obrane, Fondom bi trebalo omogućiti dovoljnu fleksibilnost u pogledu savjetovanja s dionicima i provedbe takvih djelovanja.
- (10) Kako bi se osiguralo da se pri provedbi ove Uredbe poštuju međunarodne obveze Unije i njezinih država članica, djelovanja u vezi s obrambenim proizvodima ili obrambenim tehnologijama čiji su upotreba, razvoj ili proizvodnja zabranjeni međunarodnim pravom ne bi se smjela podupirati iz Fonda. U tom pogledu, prihvatljivost djelovanja koja se odnose na nove obrambene proizvode ili nove obrambene tehnologije također bi trebala podlijegati kretanjima u međunarodnom pravu. Nadalje, djelovanja u svrhu razvoja smrtonosnog autonomnog oružja kod kojeg ne postoji mogućnost značajne ljudske kontrole nad odlukama o odabiru i djelovanju prilikom provedbe napada na ljude ne bi smjela biti prihvatljiva za potporu iz Fonda, ne dovodeći u pitanje mogućnost financiranja djelovanja u svrhu razvoja sustava ranog upozoravanja i protumjera u obrambene svrhe.
- (11) Činjenica da je teško postići dogovor o usklađenim zahtjevima u pogledu obrambenih sposobnosti i zajedničkim tehničkim specifikacijama ili standardima ometa prekograničnu suradnju među državama članicama i među pravnim subjektima s poslovnim nastanom u različitim državama članicama. Nepostojanje takvih zahtjeva, specifikacija i standarda dovelo je do povećane rascjepkanosti obrambenog sektora, tehničke složenosti, kašnjenja, previsokih troškova, nepotrebnog udvostručavanja i smanjene interoperabilnosti. Dogovor o zajedničkim tehničkim specifikacijama trebao bi biti preduvjet za djelovanja koja uključuju višu razinu tehnološke spremnosti. Aktivnosti koje vode prema usklađenim zahtjevima u pogledu obrambenih sposobnosti kao i aktivnosti s ciljem podupiranja razvoja zajedničke definicije tehničkih specifikacija ili standarda trebale bi također biti prihvatljive za potporu iz Fonda, osobito ako se njima potiče interoperabilnost.
- (12) S obzirom na to da je cilj Fonda podupiranje konkurentnosti, učinkovitosti i inovativnosti obrambene industrije Unije jačanjem i dopunjavanjem kolaborativnih aktivnosti povezanih s istraživanjem i tehnologijom u području obrane te umanjivanjem rizika u fazi razvoja projekata suradnje, djelovanja koja se odnose na fazu istraživanja i fazu razvoja obrambenog proizvoda ili obrambene tehnologije trebala bi biti prihvatljiva za potporu iz Fonda.
- (13) S obzirom na to da je cilj Fonda posebice jačanje suradnje među pravnim subjektima i državama članicama širom Unije, pojedino djelovanje trebalo bi biti prihvatljivo za financiranje samo ako ga provode pravni subjekti koji surađuju u okviru konzorcija koji se sastoji od najmanje triju prihvatljivih pravnih subjekata s poslovnim nastanom u najmanje trima različitim državama članicama ili pridruženim zemljama. Najmanje tri od tih prihvatljivih pravnih subjekata s poslovnim nastanom u najmanje dvjema različitim državama članicama ili pridruženim zemljama tijekom cijelog razdoblja u kojem se provodi djelovanje ne bi smjela biti pod izravnom ili neizravnom kontrolom istog pravnog subjekta niti bi se smjeli međusobno kontrolirati. Kontrolu bi u tom kontekstu trebalo shvatiti kao sposobnost izvršavanja odlučujućeg utjecaja na pravni subjekt izravno ili neizravno putem jednog ili više posredničkih pravnih subjekata. Uzimajući u obzir posebnosti disruptivnih tehnologija u području obrane kao i posebnosti studija, djelovanja bi mogao provoditi jedan pravni subjekt. Kako bi se potaknula suradnja među državama članicama, Fondom bi se također trebala moći podupirati zajednička pretkomercijalna nabava.
- (14) Na temelju Odluke Vijeća 2013/755/EU⁽⁶⁾ subjekti s poslovnim nastanom u prekomorskim zemljama ili područjima prihvatljivi su za financiranje podložno pravilima i ciljevima Fonda i mogućim aranžmanima koji se primjenjuju na državu članicu s kojom su dotična prekomorska zemlja ili dotično prekomorsko područje povezani.
- (15) S obzirom na to da je cilj Fonda jačanje konkurentnosti i učinkovitosti obrambene industrije Unije, za potporu bi u načelu trebali biti prihvatljivi samo pravni subjekti s poslovnim nastanom u Uniji ili u pridruženim zemljama koji ne podliježu kontroli nepridruženih trećih zemalja ili subjekata iz nepridružene treće zemlje. Kontrolu bi u tom kontekstu trebalo shvatiti kao sposobnost izvršavanja odlučujućeg utjecaja na pravni subjekt izravno ili neizravno putem jednog ili više posredničkih pravnih subjekata. Osim toga, kako bi se osigurala zaštita ključnih sigurnosnih i obrambenih interesa Unije i njezinih država članica, infrastruktura, postrojenja, imovina i sredstva primatelja i podugovaratelja uključenih u djelovanje koje se podupire iz Fonda trebala bi se tijekom cijelog trajanja djelovanja nalaziti na državnom području države članice ili pridružene zemlje, a izvršne upravljačke strukture primatelja i

(6) Odluka Vijeća 2013/755/EU od 25. studenoga 2013. o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji („Odluka o prekomorskom pridruživanju”) (SL L 344, 19.12.2013., str. 1.).

podugovaratelja uključenih u djelovanje trebale bi se nalaziti u Uniji ili u pridruženoj zemlji. U skladu s time pravni subjekt s poslovnim nastanom u nepridruženoj trećoj zemlji ili pravni subjekt s poslovnim nastanom u Uniji ili u pridruženoj zemlji, ali čije se izvršne upravljačke strukture nalaze u nepridruženoj trećoj zemlji ne bi trebao biti prihvatljiv kao primatelj ili podugovaratelj uključen u djelovanje. Kako bi se zaštitili ključni sigurnosni i obrambeni interesi Unije i njezinih država članica, ti kriteriji prihvatljivosti trebali bi se primjenjivati i na financiranje koje se dodjeljuje u okviru nabave, odstupajući od članka 176. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁷⁾ („Financijska uredba”).

- (16) U određenim okolnostima trebalo bi biti moguće odstupiti od načela da primatelji i podugovaratelji uključeni u djelovanje koje se podupire iz Fonda ne podliježu kontroli nepridruženih trećih zemalja ili subjekata iz nepridružene treće zemlje. U tom kontekstu pravni subjekti s poslovnim nastanom u Uniji ili u pridruženoj zemlji koji su pod kontrolom nepridružene treće zemlje ili subjekta iz nepridružene treće zemlje trebali bi biti prihvatljivi kao primatelji ili podugovaratelji uključeni u djelovanje ako su ispunjeni strogi uvjeti koji se odnose na sigurnosne i obrambene interese Unije i njezinih država članica. Sudjelovanje takvih pravnih subjekata ne bi smjelo biti protivno ciljevima Fonda. Podnositelji zahtjeva trebali bi dostaviti sve relevantne informacije o infrastrukturi, postrojenjima, imovini i sredstvima koje se planira upotrebljavati u djelovanju. U tom bi pogledu u obzir trebalo uzeti i bojazni država članica u vezi sa sigurnošću opskrbe.
- (17) U okviru mjera ograničavanja Unije donesenih na temelju članka 29. Ugovora o Europskoj Uniji (UEU) i članka 215. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) nikakva financijska sredstva ni gospodarski resursi ne smiju se stavljati na raspolaganje ni izravno ni neizravno pravnim osobama, subjektima ili tijelima uvrštenima na popis niti u njihovu korist. Stoga se takve subjekte uvrštene na popis i subjekte koji su u njihovu vlasništvu ili pod njihovom kontrolom ne može podupirati iz Fonda.
- (18) Financiranje sredstvima Unije trebalo bi dodjeljivati slijedom konkurentnih poziva za podnošenje prijedlogâ izdanih u skladu s Financijskom uredbom. Međutim, u određenim propisno opravdanim i iznimnim okolnostima financiranje sredstvima Unije trebalo bi se moći dodijeliti i bez poziva za podnošenje prijedlogâ u skladu s člankom 195. prvim stavkom točkom (e) Financijske uredbe. S obzirom na to da dodjela financiranja u skladu s člankom 195. prvim stavkom točkom (e) Financijske uredbe čini odstupanje od općeg pravila prema kojem se financiranje dodjeljuje slijedom konkurentnih poziva za podnošenje prijedlogâ, te bi iznimne okolnosti trebalo strogo tumačiti. U tom kontekstu, da bi se bespovratna sredstva dodijelila bez poziva za podnošenje prijedlogâ, Komisija bi uz pomoć odbora država članica („odbor”) trebala procijeniti u kojoj mjeri predloženo djelovanje odgovara ciljevima Fonda s obzirom na prekograničnu industrijsku suradnju i prekogranično tržišno natjecanje u cijelom lancu opskrbe.
- (19) Ako konzorcij želi sudjelovati u prihvatljivom djelovanju, a potpora Unije treba imati oblik bespovratnih sredstava, konzorcij bi trebao jednog od svojih članova imenovati koordinatorom. Koordinator bi trebao biti glavna kontaktna točka za potrebe odnosa konzorcija s Komisijom.
- (20) Ako djelovanjem koje se podupire iz Fonda upravlja voditelj projekta kojeg su imenovale države članice ili pridružene zemlje, Komisija bi se prije izvršenja plaćanja primateljima trebala savjetovati s voditeljem projekta o napretku ostvarenom u pogledu djelovanja kako bi voditelj projekta mogao osigurati da primatelji poštuju rokove. Voditelj projekta trebao bi Komisiji dostaviti napomene o napretku ostvarenom u pogledu djelovanja kako bi Komisija mogla utvrditi jesu li ispunjeni uvjeti za provedbu isplate.

⁽⁷⁾ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1.).

- (21) Fond bi trebalo provoditi u okviru izravnog upravljanja kako bi se postigle najveća moguća djelotvornost i učinkovitost postizanja rezultata te osigurala potpuna usklađenost s drugim inicijativama Unije. Stoga bi Komisija trebala i dalje biti odgovorna za postupke odabira i dodjele, među ostalim u pogledu analize etičnosti i procjene etičnosti. Međutim, u opravdanim slučajevima Komisija bi trebala moći povjeriti zadaće izvršenja proračuna za specifična djelovanja koja se podupiru iz Fonda tijelima kako su navedena u članku 62. stavku 1. prvom podstavku točki (c) Financijske uredbe, primjerice kada su voditelja projekta imenovale države članice koje sufinanciraju pojedino djelovanje, pod uvjetom da su ispunjeni zahtjevi iz Financijske uredbe. Takvim povjeravanjem zadaća izvršenja proračuna doprinijelo bi se racionalizaciji upravljanja sufinanciranim djelovanjima te bi se osigurala nesmetana koordinacija između sporazuma o financiranju i ugovora koji su potpisali konzorcij i voditelj projekta kojeg su imenovale države članice koje sufinanciraju djelovanje.
- (22) Kako bi se osiguralo da su financirana razvojna djelovanja financijski održiva, potrebno je da podnositelji zahtjeva dokažu da su troškovi djelovanja koji nisu pokriveni financiranjem sredstvima Unije pokriveni drugim sredstvima financiranja.
- (23) Različite vrste financijskih mehanizama trebale bi biti na raspolaganju državama članicama za zajednički razvoj i stjecanje obrambenih sposobnosti. Komisija bi mogla osigurati različite vrste mehanizama koje bi države članice mogle upotrebljavati na dobrovoljnoj osnovi za suočavanje s izazovima kolaborativnog razvoja i kolaborativne nabave iz perspektive financiranja. Upotrebom takvih financijskih mehanizama moglo bi se dodatno potaknuti pokretanje kolaborativnih i prekograničnih obrambenih projekata te povećati učinkovitost potrošnje u području obrane, među ostalim i za projekte koji se podupiru iz Fonda.
- (24) S obzirom na posebnosti obrambene industrije u kojoj potražnja dolazi gotovo isključivo od država članica i pridruženih zemalja, koje kontroliraju i cjelokupnu nabavu obrambenih proizvoda i obrambenih tehnologija, uključujući izvoz, funkcioniranje obrambenog sektora ne odvija se u skladu s konvencionalnim pravilima i poslovnim modelima prema kojima su uređena tradicionalnija tržišta. Industrija stoga ne može provoditi velike projekte istraživanja i razvoja u području obrane koji se financiraju vlastitim sredstvima pa države članice i pridružene zemlje često u cijelosti financiraju sve troškove istraživanja i razvoja. Kako bi se postigli ciljevi Fonda, a posebice potaknula suradnja među pravnim subjektima iz različitih država članica i pridruženih zemalja, te uzimajući u obzir posebnosti obrambenog sektora, za djelovanja koja se provode prije faze prototipa trebali bi biti pokriveni prihvatljivi troškovi do cjelokupnog iznosa.
- (25) Faza prototipa ključna je faza u kojoj države članice ili pridružene zemlje obično odlučuju o svojem konsolidiranom ulaganju te započinju proces nabave svojih budućih obrambenih proizvoda ili svojih budućih obrambenih tehnologija. Zbog toga upravo u toj fazi države članice i pridružene zemlje postižu dogovor o potrebnim obvezama, među ostalim i o podjeli troškova i vlasništvu nad projektom. Kako bi se osigurala vjerodostojnost njihovih obveza, potpora iz Fonda u uobičajenim slučajevima ne bi trebala premašivati 20 % prihvatljivih troškova.
- (26) Za djelovanja nakon faze prototipa trebalo bi predvidjeti financiranje do 80 %. Takva djelovanja koja su bliže finalizaciji proizvoda i tehnologije svejedno mogu uključivati znatne troškove.
- (27) Dionici u obrambenom sektoru suočavaju se sa specifičnim neizravnim troškovima, kao što su oni u vezi sa sigurnošću. Osim toga, dionici rade na specifičnom tržištu na kojem, u slučaju izostanka potražnje kupaca, ne mogu nadoknaditi troškove istraživanja i razvoja na isti način kao u civilnom sektoru. Stoga je primjereno dopustiti paušalnu stopu od 25 % ukupnih prihvatljivih izravnih troškova djelovanja kao i mogućnost naplate neizravnih prihvatljivih troškova određenih u skladu s uobičajenim praksama troškovnog računovodstva primatelja ako njihova nacionalna tijela prihvaćaju te prakse za usporedive aktivnosti u području obrane i ako ih je primatelj priopćio Komisiji.
- (28) Djelovanjima u kojima sudjeluju prekogranični MSP-ovi i prekogranična poduzeća srednje tržišne kapitalizacije podupire se otvaranje lanaca opskrbe i doprinosi ciljevima Fonda. Stoga bi takva djelovanja trebala biti prihvatljiva za povećanu stopu financiranja od koje koristi imaju svi pravni subjekti koji sudjeluju.

- (29) Kako bi se osiguralo da će financirana djelovanja doprinijeti konkurentnosti i učinkovitosti europske obrambene industrije, važno je da države članice namjeravaju zajednički nabaviti konačni proizvod ili upotrebljavati tehnologiju, posebice s pomoću zajedničke prekogranične nabave, u okviru koje države članice zajedno organiziraju svoje postupke nabave, posebice putem središnjeg tijela za nabavu.
- (30) Kako bi se osiguralo da djelovanja koja se podupiru iz Fonda doprinose konkurentnosti i učinkovitosti europske obrambene industrije, ona bi trebala biti usmjerena na tržište, utemeljena na potražnji te biti srednjoročno i dugoročno komercijalno održiva. U kriterijima prihvatljivosti za razvojna djelovanja trebalo bi stoga uzeti u obzir činjenicu da države članice namjeravaju, među ostalim i putem memoranduma o razumijevanju ili pisma namjere, na koordiniran način nabaviti konačni proizvod ili upotrebljavati tehnologiju. U kriterijima za dodjelu za razvojna djelovanja trebalo bi osim toga uzeti u obzir činjenicu da su se države članice politički ili pravno obvezale da će na koordiniran način zajednički upotrebljavati, posjedovati ili održavati konačni proizvod ili tehnologiju.
- (31) Promicanje inovacija i tehnološkog razvoja u obrambenoj industriji Unije trebalo bi se odvijati na način koji je u skladu sa sigurnosnim i obrambenim interesima Unije. U skladu s time doprinosi djelovanjâ tim interesima i prioritetima u pogledu istraživanja i sposobnosti u području obrane, o kojima su se zajednički dogovorile države članice, trebali bi poslužiti kao kriterij za dodjelu.
- (32) Prihvatljivim djelovanjima razvijenima u kontekstu projekata PESCO-a u institucionalnom okviru Unije trebalo bi osigurati pojačanu kontinuiranu suradnju među pravnim subjektima iz različitih država članica i tako izravno doprinijeti ciljevima Fonda. Ako budu odabrana, takva djelovanja trebala bi stoga biti prihvatljiva za povećanu stopu financiranja.
- (33) Komisija će uzeti u obzir druge aktivnosti koje se financiraju u okviru Okvirnog programa za istraživanje i razvoj Obzor Europa uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁸⁾ – kako bi se izbjeglo nepotrebno udvostručavanje i osigurali uzajamno obogaćivanje i sinergije između civilnih i obrambenih istraživanja.
- (34) Kibersigurnost i kiberobrana postaju sve važniji izazovi pa su Komisija i Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku prepoznali potrebu za uspostavljanjem sinergija između djelovanja u području kiberobrane unutar područja primjene ove Uredbe i inicijativa Unije u području kibersigurnosti, kao što su one najavljene u Zajedničkoj komunikaciji Komisije od 13. rujna 2017. „Otpornost, odvracanje i obrana: jačanje kibersigurnosti EU-a”. Posebice, dionici bi trebali nastojati postići sinergije između civilne dimenzije i obrambene dimenzije kibersigurnosti kako bi se povećala kiberotpornost.
- (35) Trebalo bi osigurati integrirani pristup objedinjavanjem aktivnosti obuhvaćenih pripremnim djelovanjem za istraživanja u području obrane (PADR) koje je Komisija pokrenula u skladu s člankom 58. stavkom 2. točkom (b) Financijske uredbe te aktivnosti obuhvaćenih Europskim programom industrijskog razvoja u području obrane (EDIDP) uspostavljenim Uredbom (EU) 2018/1092 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁹⁾, kao i usklađivanjem uvjeta za sudjelovanje. Takvim integriranim pristupom trebao bi se stvoriti koherentniji skup instrumenata i povećati inovacijski, kolaborativni i gospodarski učinak Fonda, izbjegavajući pritom nepotrebno udvostručavanje i rascjepkanost. Takvim integriranim pristupom također bi se osiguralo da Fond doprinosi boljem iskorištavanju rezultata istraživanja u području obrane, premošćivanjem jaza između faze istraživanja i faze razvoja uzimajući u obzir posebnosti obrambenog sektora i promicanjem svih oblika inovacija, među ostalim i disruptivnih tehnologija u području obrane. Nadalje, mogu se očekivati i pozitivni učinci prelijevanja u civilni sektor, ako je to primjenjivo.

⁽⁸⁾ Uredba (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa, o utvrđivanju pravila za sudjelovanje i širenje rezultata te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1290/2013 i (EU) br. 1291/2013 (vidjeti stranicu 1 ovoga Službenog lista).

⁽⁹⁾ Uredba (EU) 2018/1092 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o uspostavi Europskog programa industrijskog razvoja u području obrane radi potpore konkurentnosti i inovacijskoj sposobnosti obrambene industrije Unije (SL L 200, 7.8.2018., str. 30).

- (36) Ako je to primjereno s obzirom na posebnosti djelovanja, ciljeve Fonda trebalo bi također obuhvatiti financijskim instrumentima i proračunskim jamstvima u okviru fonda InvestEU uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁰⁾.
- (37) Potpora iz Fonda trebala bi se upotrebljavati za rješavanje, na razmjern način, nedostataka na tržištu ili investicijskih okolnosti koje nisu optimalne te se djelovanjima ne bi smjelo udvostručiti ili istisnuti privatno financiranje niti narušavati tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu. Djelovanja bi trebala imati jasnu dodanu vrijednost za Uniju.
- (38) Oblike financiranja sredstvima Unije i načine provedbe Fonda trebalo bi odabrati na temelju njihove sposobnosti da ostvare specifične ciljeve djelovanja i postignu rezultate, uzimajući u obzir posebice troškove kontrola, administrativno opterećenje i očekivani rizik od neusklađenosti. Taj odabir trebao bi uključivati razmatranje upotrebe jednokratnih iznosa, financiranja uz primjenu paušalnih stopa i jediničnih troškova, kao i financiranja koje nije povezano s troškovima, kako je navedeno u članku 125. stavku 1. Financijske uredbe.
- (39) Komisija bi provedbenim aktima trebala donijeti godišnje programe rada u skladu s ciljevima Fonda i uzimajući u obzir početne spoznaje stečene u okviru Europskog programa industrijskog razvoja u području obrane (EDIDP) i pripremnog djelovanja za istraživanja u području obrane (PADR). Komisiji bi pri uspostavi programâ rada trebao pomagati odbor. Komisija bi trebala nastojati pronaći rješenja koja imaju najširu moguću potporu u okviru odbora. U tom kontekstu odbor bi se trebao moći sastajati u sastavu nacionalnih stručnjaka za obranu i sigurnost radi pružanja posebne pomoći Komisiji, među ostalim i pružanja savjeta u pogledu zaštite klasificiranih podataka u okviru djelovanja. Države članice trebaju imenovati svoje predstavnike u tom odboru. Članovi odbora trebali bi dobiti pravodobnu i stvarnu priliku da pregledaju nacrt provedbenih akata i izraze svoje mišljenje.
- (40) Kategorije utvrđene u programima rada trebale bi sadržavati funkcionalne zahtjeve, prema potrebi, kako bi se industriji pojasnilo koje se funkcije i zadaće trebaju provoditi s pomoću sposobnosti koje treba razviti. Iz tih bi se zahtjeva trebali jasno vidjeti očekivani rezultati, no oni ne bi trebali biti usmjereni na specifična rješenja ili specifične pravne subjekte te ne bi trebali sprečavati tržišno natjecanje na razini pozivâ za podnošenje prijedlogâ.
- (41) Tijekom razvoja programâ rada Komisija bi odgovarajućim savjetovanjem s odborom također trebala osigurati da se predloženim istraživačkim djelovanjima ili razvojnim djelovanjima izbjegava nepotrebno udvostručavanje. Komisija u tom kontekstu može provesti preliminarnu procjenu mogućih slučajeva udvostručavanja s postojećim sposobnostima ili istraživačkim ili razvojnim projektima koji su već financirani u okviru Unije.
- (42) Komisija bi trebala osigurati koherentnost programâ rada tijekom cijelog industrijskog životnog ciklusa obrambenih proizvoda i obrambenih tehnologija.
- (43) U programima rada trebalo bi također osigurati da se dovoljno velik dio ukupnog proračuna dodjeljuje djelovanjima kojima se omogućuje prekogranično sudjelovanje MSP-ova.
- (44) Europska obrambena agencija trebala bi imati status promatrača u odboru kako bi se iskoristilo njezino stručno znanje u obrambenom sektoru. S obzirom na posebnosti obrambenog sektora, odboru bi trebala pomagati i Europska služba za vanjsko djelovanje.
- (45) Kako bi se osigurala djelotvornost ove Uredbe, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a kako bi izmijenila Prilog ovoj Uredbi u vezi s pokazateljima, kada se to smatra potrebnim, te kako bi dopunila ovu Uredbu odredbama o uspostavi okvira za praćenje i evaluaciju. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. ⁽¹¹⁾. Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.

⁽¹⁰⁾ Uredba (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021. o uspostavi programa InvestEU i izmjeni Uredbe (EU) 2015/1017 (SL L 107, 26.3.2021., str. 30.).

⁽¹¹⁾ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

- (46) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji u pogledu donošenja programâ rada i dodjele financiranja odabranim istraživačkim i razvojnim djelovanjima. Pri provedbi istraživačkih i razvojnih djelovanja trebalo bi osobito voditi računa o posebnostima obrambenog sektora, a posebice o odgovornosti država članica, pridruženih zemalja ili i jednih i drugih zajedno za proces planiranja i nabave. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹²⁾.
- (47) Komisija bi trebala uspostaviti popis neovisnih stručnjaka. Sigurnosne reference tih neovisnih stručnjaka trebale bi potvrditi dotične države članice. Taj popis ne bi se smio objaviti. Neovisne stručnjake trebalo bi birati na temelju njihovih vještina, iskustva i znanja, uzimajući u obzir zadaće koje im se planira dodijeliti. Pri imenovanju neovisnih stručnjaka Komisija bi u najvećoj mogućoj mjeri trebala poduzimati primjerene mjere kako bi se nastojao postići uravnotežen sastav skupina neovisnih stručnjaka i panelâ za evaluaciju u smislu različitih vještina, iskustva, znanja, zemljopisne raznolikosti i roda, uzimajući u obzir situaciju u području djelovanja. Također bi trebalo nastojati postići odgovarajuću rotaciju neovisnih stručnjaka i primjerenu ravnotežu između privatnog i javnog sektora.
- (48) Neovisni stručnjaci ne bi smjeli provoditi evaluaciju, pružati savjete ni pomoć u vezi s pitanjima u pogledu kojih su u bilo kakvom sukobu interesa, posebno kada je riječ o njihovu položaju u trenutku evaluacije. Neovisni stručnjaci osobito ne bi smjeli biti na položaju na kojem bi mogli upotrijebiti primljene informacije na štetu konzorcija u odnosu na koji provode evaluaciju.
- (49) Nakon evaluacije prijedlogâ uz pomoć neovisnih stručnjaka, Komisija bi trebala odabrati djelovanja koja treba podupirati iz Fonda. Države članice trebalo bi obavijestiti o rezultatima evaluacije s pomoću popisa rangiranih odabranih djelovanja i o napretku financiranih djelovanja.
- (50) Kada predlažu nove obrambene proizvode ili nove obrambene tehnologije ili nadogradnju postojećih obrambenih proizvoda i postojećih obrambenih tehnologija, podnositelji zahtjeva trebali bi se obvezati na poštovanje etičkih načela, kao što su ona koja se odnose na dobrobit čovjeka i zaštitu ljudskog genoma, a koja su također sadržana u odgovarajućem pravu Unije, nacionalnom pravu i međunarodnom pravu, među ostalim i u Povelji Europske unije o temeljnim pravima i Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te, ako je to relevantno, u protokolima uz tu konvenciju. Komisija bi trebala sustavno analizirati prijedloge kako bi identificirala one koji izazivaju ozbiljna etička pitanja. Prema potrebi, takvi prijedlozi trebali bi podlijegati procjeni etičnosti.
- (51) Kako bi se podržalo otvoreno unutarnje tržište, trebalo bi poticati sudjelovanje prekograničnih MSP-ova i prekograničnih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, kao članova konzorcija, podugovaratelja ili drugih pravnih subjekata u lancu opskrbe.
- (52) Komisija bi trebala nastojati održavati dijalog s državama članicama i industrijom kako bi se osigurala uspješnost Fonda. U tom bi pogledu trebalo uključiti i Europski parlament kao suzakonodavca i ključnog dionika.
- (53) Ovom Uredbom utvrđuje se financijska omotnica za Fond, koja predstavlja primarni referentni iznos u smislu točke 18. Međuinstitucijskog sporazuma od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava ⁽¹³⁾ (Međuinstitucijski sporazum od 16. prosinca 2020.), za Europski parlament i Vijeće tijekom godišnjeg proračunskog postupka. Komisija bi trebala osigurati da administrativni postupci budu što jednostavniji i da stvaraju minimalne dodatne troškove.

⁽¹²⁾ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

⁽¹³⁾ SL L 433 I, 22.12.2020., str. 28.

- (54) Ako nije navedeno drukčije, Financijska uredba primjenjuje se na Fond. Financijskom uredbom utvrđuju se pravila o izvršenju proračuna Unije, među ostalim pravila o bespovratnim sredstvima, nagradama, nabavi, neizravnom upravljanju, financijskim instrumentima, proračunskim jamstvima i financijskoj pomoći.
- (55) Na ovu se Uredbu primjenjuju horizontalna financijska pravila koja su Europski parlament i Vijeće donijeli na temelju članka 322. UFEU-a. Ta su pravila utvrđena u Financijskoj uredbi i njima se osobito određuje postupak donošenja i izvršenja proračuna s pomoću bespovratnih sredstava, nagrada, nabave, neizravnog izvršenja te predviđaju provjere odgovornosti financijskih izvršitelja. Pravila donesena na temelju članka 322. UFEU-a uključuju i opći režim uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije.
- (56) U skladu s Financijskom uredbom, Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁴⁾ i uredbama Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 ⁽¹⁵⁾, (Euratom, EZ) br. 2185/96 ⁽¹⁶⁾ i (EU) 2017/1939 ⁽¹⁷⁾ financijski interesi Unije trebaju biti zaštićeni razmjernim mjerama, među ostalim mjerama koje se odnose na sprečavanje, otkrivanje, ispravljanje i istraživanje nepravilnosti, uključujući prijevare, na povrat izgubljenih, pogrešno plaćenih ili nepravilno upotrijebljenih sredstava te, prema potrebi, na izricanje administrativnih sankcija. Osobito, u skladu s uredbama (Euratom, EZ) br. 2185/96 i (EU, Euratom) br. 883/2013 Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) ovlašten je provoditi administrativne istrage, uključujući provjere i inspekcije na terenu, radi utvrđivanja je li došlo do prijevare, korupcije ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti, koje utječu na financijske interese Unije.

Ured europskog javnog tužitelja (EPPO) ovlašten je, u skladu s Uredbom (EU) 2017/1939, provoditi istrage i kazneni progon kaznenih djela koja utječu na financijske interese Unije, kako su predviđena u Direktivi (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁸⁾. U skladu s Financijskom uredbom svaka osoba ili svaki subjekt koji prima sredstva Unije treba u potpunosti surađivati u zaštiti financijskih interesa Unije, dodijeliti potrebna prava i potreban pristup Komisiji, OLAF-u, Revizorskom sudu i, u pogledu onih država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji na temelju Uredbe (EU) 2017/1939, EPPO-u, te osigurati da svaka treća strana koja je uključena u izvršenje sredstava Unije dodijeli jednakovrijedna prava.

- (57) Treće zemlje koje su članice Europskoga gospodarskog prostora (EGP) mogu sudjelovati u programima Unije u okviru suradnje uspostavljene Sporazumom o Europskom gospodarskom prostoru ⁽¹⁹⁾, kojim se predviđa provedba programâ na temelju odluke donesene na temelju tog sporazuma. U ovu bi Uredbu trebalo uvesti posebnu odredbu kojom se od tih trećih zemalja zahtijeva da dodijele odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, OLAF-u i Revizorskom sudu potrebna prava i potreban pristup koji se zahtijevaju za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti.
- (58) Na temelju stavaka 22. i 23. Međuinstitucijskog sporazuma o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. trebalo bi provesti evaluaciju Fonda na temelju informacija prikupljenih u skladu sa specifičnim zahtjevima u pogledu praćenja, izbjegavajući pritom administrativno opterećenje, osobito za države članice, i prekomjerne propise. Prema potrebi, ti zahtjevi trebali bi uključivati mjerljive pokazatelje kao temelj za evaluaciju učinaka Fonda u praksi. Komisija bi trebala provesti međuevaluaciju najkasnije četiri godine nakon početka provedbenog razdoblja Fonda, među ostalim s ciljem podnošenja prijedlogâ eventualnih odgovarajućih izmjena ove Uredbe. Komisija bi također trebala provesti završnu evaluaciju na kraju provedbenog razdoblja Fonda, u kojoj će se razmotriti financijske aktivnosti u smislu rezultata financijske provedbe te, u mjeri u kojoj je to moguće u tom trenutku, rezultata provedbe Fonda i učinka Fonda. U tom bi kontekstu završno izvješće o evaluaciji trebalo doprinijeti i utvrđivanju područja u kojima Unija ovisi o trećim zemljama za razvoj obrambenih proizvoda i obrambenih

⁽¹⁴⁾ Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća te Uredbe Vijeća (Euratom) br. 1074/1999 (SL L 248, 18.9.2013., str. 1.).

⁽¹⁵⁾ Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 od 18. prosinca 1995. o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica (SL L 312, 23.12.1995., str. 1.).

⁽¹⁶⁾ Uredba Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. studenoga 1996. o provjerama i inspekcijama na terenu koje provodi Komisija s ciljem zaštite financijskih interesa Europskih zajednica od prijevara i ostalih nepravilnosti (SL L 292, 15.11.1996., str. 2.).

⁽¹⁷⁾ Uredba Vijeća (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO“) (SL L 283, 31.10.2017., str. 1.).

⁽¹⁸⁾ Direktiva (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijevara počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima (SL L 198, 28.7.2017., str. 29.).

⁽¹⁹⁾ SL L 1, 3.1.1994., str. 3.

tehnologija. U završnom izvješću trebali bi se također analizirati prekogranično sudjelovanje MSP-ova i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije u projektima koji se podupiru iz Fonda kao i sudjelovanje MSP-ova i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije u globalnom lancu vrijednosti te doprinos Fonda uklanjanju nedostataka utvrđenih u planu za razvoj sposobnosti (CDP), a završno izvješće trebalo bi sadržavati informacije o zemljama podrijetla primatelja, broju država članica i pridruženih zemalja uključenih u pojedinačna djelovanja i o raspodjeli nastalih prava intelektualnog vlasništva. Komisija također može predložiti izmjene ove Uredbe kako bi se reagiralo na mogući razvoj događaja tijekom provedbe Fonda.

- (59) Komisija bi trebala redovito pratiti provedbu Fonda te Europskom parlamentu i Vijeću podnositi godišnje izvješće o ostvarenom napretku, među ostalim i o načinu na koji se spoznaje utvrđene i stečene u okviru Europskog programa industrijskog razvoja u području obrane (EDIDP) i pripremnog djelovanja za istraživanja u području obrane (PADR) uzimaju u obzir pri provedbi Fonda. Komisija bi u tu svrhu trebala uspostaviti potrebne mehanizme praćenja. Izvješće ne bi smjelo sadržavati osjetljive podatke.
- (60) Odražavajući važnost borbe protiv klimatskih promjena u skladu s obvezama Unije u pogledu provedbe Pariškog sporazuma donesenoga u sklopu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama ⁽²⁰⁾ i u pogledu ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda, Fondom se doprinosi uključivanju djelovanja u području klime u politike Unije i ostvarivanju općeg cilja od 30 % proračunskih rashoda Unije za podupiranje klimatskih ciljeva. Dotična djelovanja utvrdit će se tijekom pripreme i provedbe Fonda te će se ponovno procijeniti u kontekstu njegove međuevaluacije.
- (61) Odražavajući važnost borbe protiv drastičnog gubitka bioraznolikosti, ovom se Uredbom doprinosi uključivanju djelovanja u području bioraznolikosti u politike Unije i ostvarivanju opće ambicije da se 7,5 % godišnjih rashoda u okviru VFO-a za razdoblje 2021.–2027. pruži za ciljeve u području bioraznolikosti u 2024. te 10 % u 2026. i 2027., imajući pritom na umu postojeća preklapanja ciljeva u području klime i u području bioraznolikosti u skladu s Međuinstitucijskim sporazumom od 16. prosinca 2020.
- (62) S obzirom na to da bi iz Fonda trebalo podupirati samo faze istraživanja i razvoja obrambenih proizvoda i obrambenih tehnologija, Unija u načelu ne bi trebala imati vlasništvo ni prava intelektualnog vlasništva nad obrambenim proizvodima ili obrambenim tehnologijama koji proizlaze iz financiranih djelovanja, osim ako se potpora Unije pruža putem javne nabave. Međutim, kada je riječ o istraživačkim djelovanjima, zainteresirane države članice i zainteresirane pridružene zemlje trebale bi moći upotrebljavati rezultate financiranih djelovanja za sudjelovanje u daljnjem zajedničkom razvoju.
- (63) Potpora Unije ne bi trebala utjecati na transfer obrambenih proizvoda unutar Unije u skladu s Direktivom 2009/43/EZ ni na izvoz proizvoda, opreme ili tehnologija. Izvoz vojne opreme i vojnih tehnologija koji provode države članice uređen je Zajedničkim stajalištem Vijeća 2008/944/ZVSP ⁽²¹⁾.
- (64) Upotreba osjetljivih popratnih podataka, među ostalim i podataka, znanja i iskustva ili informacija, koji su nastali prije ili izvan djelovanja Fonda, ili pristup neovlaštenih osoba rezultatima koji su nastali u vezi s djelovanjima koja se podupiru iz Fonda mogli bi imati negativan učinak na interese Unije ili interese jedne ili više država članica. Stoga bi postupanje s osjetljivim podacima trebalo biti uređeno odgovarajućim pravom Unije i odgovarajućim nacionalnim pravom.
- (65) Kako bi se osigurala potrebna razina sigurnosti klasificiranih podataka, prilikom potpisivanja klasificiranih sporazuma o dodjeli financijskih sredstava i klasificiranih sporazuma o financiranju trebalo bi poštovati minimalne standarde gospodarske sigurnosti. U tu svrhu i u skladu s Odlukom Komisije (EU, Euratom) 2015/444 ⁽²²⁾ Komisija neovisnim stručnjacima koje su imenovale države članice u savjetodavne svrhe dostavlja sigurnosne upute za programe, uključujući vodič za stupnjeve tajnosti.

⁽²⁰⁾ SL L 282, 19.10.2016., str. 4.

⁽²¹⁾ Zajedničko stajalište Vijeća 2008/944/ZVSP od 8. prosinca 2008. o definiranju zajedničkih pravila kojima se uređuje kontrola izvoza vojne tehnologije i opreme (SL L 335, 13.12.2008., str. 99.).

⁽²²⁾ Odluka Komisije (EU, Euratom) 2015/444 od 13. ožujka 2015. o sigurnosnim propisima za zaštitu klasificiranih podataka EU-a (SL L 72, 17.3.2015., str. 53.).

- (66) S obzirom na to da ciljeve ove Uredbe ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. UEU-a. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.
- (67) Komisija bi trebala upravljati Fondom uz odgovarajuće poštovanje zahtjeva povjerljivosti i sigurnosti, osobito onih zahtjeva koji se odnose na osjetljive podatke, uključujući klasificirane podatke.
- (68) Kako bi se osigurao kontinuitet pružanja potpore u relevantnom području politike i omogućilo da provedba počne od početka VFO-a za razdoblje 2021.–2027., ova bi Uredba trebala hitno stupiti na snagu i trebala bi se primjenjivati s retroaktivnim učinkom od 1. siječnja 2021.
- (69) Uredbu (EU) 2018/1092 trebalo bi stoga staviti izvan snage,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

GLAVA I.

ZAJEDNIČKE ODREDBE PRIMJENJIVE NA ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ

Članak 1.

Predmet

Ovom Uredbom uspostavlja se Europski fond za obranu („Fond”), kako je utvrđeno u članku 1. stavku 2. točki (c) Uredbe (EU) 2021/695, za razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2027. Trajanje Fonda usklađeno je s trajanjem VFO-a za razdoblje 2021.–2027.

Ovom Uredbom utvrđuju se ciljevi Fonda, njegov proračun za razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2027., oblici financiranja sredstvima Unije i pravila za pružanje tog financiranja.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe, primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „pravni subjekt” znači pravna osoba osnovana i priznata kao takva u skladu s pravom Unije, nacionalnim pravom ili međunarodnim pravom, koja ima pravnu osobnost i sposobnost da djeluje u vlastito ime, izvršava prava i podliježe obvezama, ili subjekt koji nema pravnu osobnost kako je navedeno u članku 197. stavku 2. točki (c) Financijske uredbe;
2. „podnositelj zahtjeva” znači pravni subjekt koji podnosi zahtjev za potporu iz Fonda nakon poziva za podnošenje prijedlogâ ili u skladu s člankom 195. prvim stavkom točkom (e) Financijske uredbe;
3. „primatelj” znači pravni subjekt s kojim je potpisan sporazum o dodjeli financijskih sredstava ili sporazum o financiranju ili kojem je priopćena odluka o dodjeli financijskih sredstava ili odluka o financiranju;
4. „konzorcij” znači kolaborativna skupina podnositelja zahtjeva ili primatelja, koja podliježe sporazumu i koja je osnovana u svrhu provedbe djelovanja u okviru Fonda;
5. „koordinator” znači pravni subjekt koji je član konzorcija i koji su svi članovi konzorcija imenovali glavnom kontaktnom točkom za potrebe odnosa konzorcija s Komisijom;

6. „kontrola” znači sposobnost izvršavanja odlučujućeg utjecaja na pravni subjekt izravno ili neizravno putem jednog ili više posredničkih pravnih subjekata;
7. „izvršna upravljačka struktura” znači tijelo pravnog subjekta koje je imenovano u skladu s nacionalnim pravom i, ako je to primjenjivo, koje je odgovorno glavnom izvršnom direktoru, a koje je ovlašteno za utvrđivanje strategije, ciljeva i općeg usmjerenja pravnog subjekta te koje nadzire i prati odlučivanje uprave;
8. „prototip sustava” znači model proizvoda ili tehnologije s pomoću kojeg se može prikazati funkcioniranje u operativnom okruženju;
9. „kvalifikacija” znači cjelokupan proces kojim se dokazuje da dizajn obrambenog proizvoda, materijalne ili nematerijalne obrambene komponente ili obrambene tehnologije ispunjava utvrđene zahtjeve, pri kojem se pružaju objektivni dokazi o ispunjenju specifičnih zahtjeva u pogledu dizajna;
10. „certifikacija” znači proces kojim nacionalno tijelo potvrđuje da su obrambeni proizvod, materijalna ili nematerijalna obrambena komponenta ili obrambena tehnologija u skladu s primjenjivim propisima;
11. „istraživačko djelovanje” znači djelovanje koje se sastoji prvenstveno od istraživačkih aktivnosti, posebice od primijenjenog istraživanja te, prema potrebi, temeljnog istraživanja, s ciljem stjecanja novog znanja i uz isključivu usmjerenost na primjene u području obrane;
12. „razvojno djelovanje” znači djelovanje koje se sastoji od aktivnosti usmjerenih na obranu, prvenstveno u fazi razvoja, i koje obuhvaća nove obrambene proizvode ili nove obrambene tehnologije ili nadogradnju postojećih obrambenih proizvoda ili postojećih obrambenih tehnologija, ali ne obuhvaća proizvodnju ili upotrebu oružja;
13. „disruptivna tehnologija u području obrane” znači poboljšana ili potpuno nova tehnologija koja dovodi do radikalne promjene, među ostalim i do promjene paradigme u konceptu i vođenju poslova obrane, primjerice time što zamjenjuje postojeće obrambene tehnologije ili ih čini zastarjelima;
14. „mala i srednja poduzeća” ili „MSP-ovi” znači mala i srednja poduzeća kako je definirano u članku 2. Priloga Preporuci Komisije 2003/361/EZ ⁽²³⁾;
15. „poduzeće srednje tržišne kapitalizacije” znači poduzeće koje nije MSP i koje zapošljava najviše 3 000 osoba, pri čemu se broj zaposlenika izračunava u skladu s člancima od 3. do 6. Priloga Preporuci 2003/361/EZ;
16. „operacija mješovitog financiranja” znači djelovanje koje se podupire iz proračuna Unije, među ostalim i u okviru mehanizma ili platforme mješovitog financiranja kako su definirani u članku 2. točki 6. Financijske uredbe, u kojem se kombiniraju bespovratni oblici potpore ili financijski instrumenti iz proračuna Unije i povratni oblici potpore razvojnih ili drugih javnih financijskih institucija te komercijalnih financijskih institucija i ulagatelja;
17. „pretkomercijalna nabava” znači nabava usluga istraživanja i razvoja koja uključuje podjelu rizika i koristi pod tržišnim uvjetima te konkurentni razvoj u fazama, pri čemu su nabavljene usluge istraživanja i razvoja jasno razdvojene od uvođenja komercijalnih količina krajnjih proizvoda;
18. „voditelj projekta” znači javni naručitelj koji ima poslovni nastan u državi članici ili u pridruženoj zemlji i kojeg je država članica, pridružena zemlja ili skupina država članica ili pridruženih zemalja imenovala da upravlja multinacionalnim projektima naoružavanja, na trajnoj ili ad hoc osnovi;
19. „rezultati” znači svi materijalni ili nematerijalni učinci određenog djelovanja, kao što su podaci, znanje i iskustvo ili informacije, bilo kojeg oblika ili prirode i bez obzira na to mogu li se zaštititi ili ne, kao i sva s njim povezana prava, uključujući prava intelektualnog vlasništva;
20. „novostečeni podaci” znači podaci, znanje i iskustvo ili informacije nastali djelovanjem Fonda, neovisno o njihovom obliku ili prirodi;

⁽²³⁾ Preporuka Komisije 2003/361/EZ od 6. svibnja 2003. o definiciji mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća (SL L 124, 20.5.2003., str. 36.).

21. „klasificirani podaci” znači podaci ili materijali u bilo kojem obliku čijim bi se neovlaštenim otkrivanjem moglo u različitoj mjeri naštetiti interesima Unije ili interesima jedne ili više država članica te koji nose oznaku stupnja tajnosti EU-a ili odgovarajuću oznaku stupnja tajnosti, kako je utvrđeno u Sporazumu između država članica Europske unije, koje su se sastale u okviru Vijeća, o zaštiti klasificiranih podataka koji se razmjenjuju u interesu Europske unije ⁽²⁴⁾;
22. „osjetljivi podaci” znači informacije i podaci, uključujući klasificirane podatke, koje se mora zaštititi od neovlaštenog pristupa ili otkrivanja zbog obveza utvrđenih u pravu Unije ili nacionalnom pravu ili kako bi se zaštitila privatnost ili sigurnost fizičke ili pravne osobe;
23. „posebno izvješće” znači konkretan rezultat istraživačkog djelovanja u kojemu su sažeti rezultati tog djelovanja, navedene opsežne informacije o osnovnim načelima, ciljevima, ishodima, osnovnim svojstvima, provedenim testiranjima, mogućim koristima, mogućim primjenama u području obrane te očekivanom načinu iskorištavanja istraživanja s ciljem razvoja, među ostalim i informacije o nositeljima prava intelektualnog vlasništva, ali kojim se ne zahtijeva uključivanje informacija o pravima intelektualnog vlasništva;
24. „subjekt iz nepridružene treće zemlje” znači pravni subjekt koji ima poslovni nastan u nepridruženoj trećoj zemlji ili, ako ima poslovni nastan u Uniji ili u pridruženoj zemlji, pravni subjekt čije se izvršne upravljačke strukture nalaze u nepridruženoj trećoj zemlji.

Članak 3.

Ciljevi

1. Opći je cilj Fonda poticati konkurentnost, učinkovitost i inovacijski kapacitet europske obrambene tehnološke i industrijske baze širom Unije, čime se doprinosi strateškoj autonomiji Unije i njezinoj slobodi djelovanja podupiranjem kolaborativnih djelovanja i prekogranične suradnje među pravnim subjektima širom Unije, posebice među MSP-ovima i poduzećima srednje tržišne kapitalizacije, kao i jačanjem i poboljšanjem agilnosti i lanca opskrbe i lanca vrijednosti u obrambenom sektoru, širenjem prekogranične suradnje među pravnim subjektima i poticanjem boljeg iskorištavanja industrijskog potencijala inovacija, istraživanja i tehnološkog razvoja u svakoj fazi industrijskog životnog ciklusa obrambenih proizvoda i obrambenih tehnologija.
2. Fond ima sljedeće specifične ciljeve:
  - (a) podupirati kolaborativna istraživanja koja bi mogla znatno potaknuti uspješnost budućih sposobnosti širom Unije s ciljem postizanja najvećih mogućih inovacija i uvođenja novih obrambenih proizvoda i novih obrambenih tehnologija, među ostalim i disruptivnih tehnologija u području obrane, te s ciljem najučinkovitije potrošnje za istraživanja u području obrane u Uniji;
  - (b) podupirati kolaborativni razvoj obrambenih proizvoda i obrambenih tehnologija čime se doprinosi učinkovitijoj potrošnji u području obrane u Uniji, postiže veća ekonomija razmjera, smanjuje rizik od nepotrebnog udvostručavanja te time potiče uvođenje na tržište europskih obrambenih proizvoda i europskih obrambenih tehnologija i smanjuje rascjepkanost obrambenih proizvoda i obrambenih tehnologija širom Unije što naposljetku dovodi do povećanja standardiziranosti obrambenih sustava i veće interoperabilnosti među sposobnostima država članica.

Takva suradnja mora biti u skladu s prioritetima u pogledu obrambenih sposobnosti koje su zajednički dogovorile države članice u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP) te posebice u kontekstu plana za razvoj sposobnosti (CDP).

U tom pogledu, regionalni i međunarodni prioriteti, kada služe sigurnosnim i obrambenim interesima Unije utvrđenima u okviru ZVSP-a, te uzimajući u obzir nužnost izbjegavanja nepotrebnog udvostručavanja, mogu se također uzeti u obzir, prema potrebi, kada se tim prioritetima ne isključuje mogućnost sudjelovanja bilo koje države članice ili bilo koje pridružene zemlje.

⁽²⁴⁾ Sporazum između država članica Europske unije, koje su se sastale u okviru Vijeća, o zaštiti klasificiranih podataka koji se razmjenjuju u interesu Europske unije (SL C 202, 8.7.2011., str. 13.).

Članak 4.

Proračun

1. U skladu s člankom 12. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/695 financijska omotnica za provedbu Fonda za razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2027. iznosi 7 953 000 000 u tekućim cijenama.
2. Iznos iz stavka 1. raspodjeljuje se kako slijedi:
  - (a) 2 651 000 000 EUR za istraživačka djelovanja;
  - (b) 5 302 000 000 EUR za razvojna djelovanja.

Kako bi odgovorila na nepredviđene situacije ili na nove razvoje događaja i potrebe, Komisija može preraspodijeliti najviše 20 % iznosa dodijeljenog za istraživačka djelovanja ili razvojna djelovanja.

3. Iznos iz stavka 1. može se upotrijebiti i za tehničku i administrativnu pomoć za provedbu Fonda, kao što su aktivnosti pripreme, praćenja, kontrole, revizije i evaluacije, uključujući dizajn, uspostavu, funkcioniranje i održavanje korporativnih sustava informacijske tehnologije.
4. Najmanje 4 % i najviše 8 % financijske omotnice iz stavka 1. dodjeljuje se za pozive za podnošenje prijedlogâ i dodjelu financijskih sredstava kojima se podupiru disruptivne tehnologije u području obrane.

Članak 5.

Pridružene zemlje

Fond je otvoren za sudjelovanje članica Europskog udruženja za slobodnu trgovinu koje su članice EGP-a, u skladu s uvjetima utvrđenima u Sporazumu o Europskom gospodarskom prostoru (pridružene zemlje).

Članak 6.

Potpora za disruptivne tehnologije u području obrane

1. Komisija provedbenim aktima dodjeljuje financijska sredstva nakon otvorenih i javnih savjetovanja o disruptivnim tehnologijama u području obrane u područjima intervencije utvrđenima u programima rada iz članka 24. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 34. stavka 2.
2. U programima rada utvrđuju se najprimjereniji oblici financiranja disruptivnih tehnologija u području obrane.

Članak 7.

Etička pitanja

1. Djelovanja koja se provode u okviru Fonda moraju biti u skladu s odgovarajućim pravom Unije, nacionalnim pravom i međunarodnim pravom, među ostalim i s Poveljom Europske unije o temeljnim pravima. Osim toga, ta djelovanja moraju biti u skladu s etičkim načelima sadržanima i u odgovarajućem pravu Unije, nacionalnom pravu i međunarodnom pravu.
2. Prije potpisivanja sporazuma o dodjeli financijskih sredstava Komisija analizira prijedloge na temelju procjene etičnosti koju je proveo sâm konzorcij kako bi identificirala prijedloge koji izazivaju ozbiljna etička pitanja, među ostalim i u pogledu uvjeta pod kojima se aktivnosti trebaju provoditi. Prema potrebi, takvi prijedlozi podliježu procjeni etičnosti.

Analizu etičnosti i procjenu etičnosti provodi Komisija uz potporu neovisnih stručnjaka imenovanih u skladu s člankom 26. Ti neovisni stručnjaci moraju dolaziti iz različitih domena, a posebice moraju imati priznatu stručnost u području obrambene etike, i moraju biti državljani iz što više različitih država članica.

Uvjeti pod kojima se aktivnosti s etički osjetljivim pitanjima trebaju provoditi utvrđuju se u sporazumu o dodjeli financijskih sredstava.

Komisija osigurava najveću moguću transparentnost etičkih postupaka te ih uključuje u svoje izvješće o međuevaluaciji u skladu s člankom 29.

3. Pravni subjekti koji sudjeluju u djelovanju moraju pribaviti sva odgovarajuća odobrenja ili druge dokumente koje zahtijevaju nacionalna ili lokalna etička povjerenstva i druga tijela, kao što su tijela za zaštitu podataka, prije početka odgovarajućih aktivnosti. Ta odobrenja i drugi dokumenti moraju se čuvati i na zahtjev dostaviti Komisiji.

4. Prijedlozi koji se zbog etičkih razloga smatraju neprihvatljivima odbijaju se.

Članak 8.

Provedba financiranja sredstvima Unije i oblici tog financiranja

1. Fond se provodi u okviru izravnog upravljanja u skladu s Financijskom uredbom.

2. Odstupajući od stavka 1. ovog članka, tijela iz članka 62. stavka 1. točke (c) Financijske uredbe mogu u opravdanim slučajevima provoditi specifična djelovanja u okviru neizravnog upravljanja. To ne obuhvaća postupak odabira i dodjele iz članka 11. ove Uredbe.

3. U okviru Fonda može se dodijeliti financiranje u skladu s Financijskom uredbom s pomoću bespovratnih sredstava, nagrada i nabave te, prema potrebi, s obzirom na posebnosti djelovanja, s pomoću financijskih instrumenata u okviru operacija mješovitog financiranja.

4. Operacije mješovitog financiranja provode se u skladu s glavom X. Financijske uredbe i Uredbom (EU) 2021/523.

5. Financijski instrumenti strogo su namijenjeni samo primateljima.

Članak 9.

Prihvatljivi pravni subjekti

1. Primatelji i podugovaratelji uključeni u djelovanje moraju imati poslovni nastan u Uniji ili u pridruženoj zemlji.

2. Infrastruktura, postrojenja, imovina i sredstva primatelja i podugovaratelja uključenih u djelovanje koji se upotrebljavaju za potrebe djelovanja koje se podupire iz Fonda moraju se tijekom cijelog trajanja djelovanja nalaziti na državnom području države članice ili pridružene zemlje, a njihove izvršne upravljačke strukture moraju imati poslovni nastan u Uniji ili u pridruženoj zemlji.

3. Za potrebe djelovanja koje se podupire iz Fonda primatelji i podugovaratelji uključeni u djelovanje ne smiju podlijevati kontroli nepridružene treće zemlje ili subjekta iz nepridružene treće zemlje.

4. Odstupajući od stavka 3., pravni subjekt s poslovnim nastanom u Uniji ili u pridruženoj zemlji koji kontrolira nepridružena treća zemlja ili subjekt iz nepridružene treće zemlje prihvatljiv je kao primatelj ili podugovaratelj uključen u djelovanje samo ako su Komisiji dana jamstva koja je u skladu sa svojim nacionalnim postupcima odobrila država članica ili pridružena zemlja u kojoj pravni subjekt ima poslovni nastan. Ta jamstva mogu se odnositi na izvršnu upravljačku strukturu pravnog subjekta s poslovnim nastanom u Uniji ili u pridruženoj zemlji. Ako država članica ili pridružena zemlja u kojoj pravni subjekt ima poslovni nastan to smatra primjerenim, ta jamstva mogu se odnositi i na specifična prava vlade u pogledu kontrole nad pravnim subjektom.

Jamstvima se osigurava da uključenost takvog pravnog subjekta u djelovanje nije protivna sigurnosnim i obrambenim interesima Unije i njezinih država članica kako su utvrđeni u okviru ZVSP-a na temelju glave V. UEU-a ni ciljevima utvrđenima u članku 3. ove Uredbe. Jamstva također moraju biti u skladu s člancima 20. i 23. ove Uredbe. Jamstvima se posebno mora potvrditi da su, za potrebe djelovanja, uspostavljene mjere kako bi se osiguralo:

- (a) da se kontrola nad pravnim subjektom ne provodi na način kojim se ometa ili ograničava njegova sposobnost da provodi djelovanje i ostvaruje rezultate, kojim se nameću ograničenja u vezi s njegovom infrastrukturom, postrojenjima, imovinom, sredstvima, intelektualnim vlasništvom ili znanjem i iskustvom potrebnima za potrebe djelovanja, ili kojim se narušavaju njegove sposobnosti i standardi potrebni za provedbu djelovanja;
- (b) da je nepridruženoj trećoj zemlji ili subjektu iz nepridružene treće zemlje zapriječen pristup osjetljivim podacima povezanim s djelovanjem te da zaposlenici ili druge osobe uključene u djelovanje imaju nacionalno uvjerenje o sigurnosnoj provjeri koje je izdala država članica ili pridružena zemlja, prema potrebi;
- (c) da prava intelektualnog vlasništva proizišla iz djelovanja i rezultati djelovanja ostaju primatelju tijekom djelovanja i nakon njegova dovršetka, ne podliježu kontroli ni ograničenju nepridružene treće zemlje ili subjekta iz nepridružene treće zemlje i ne izvoze se izvan Unije ili izvan pridruženih zemalja niti su dostupna izvan Unije ili izvan pridruženih zemalja bez odobrenja države članice ili pridružene zemlje u kojoj pravni subjekt ima poslovni nastan i u skladu s ciljevima utvrđenima u članku 3.

Ako država članica ili pridružena zemlja u kojoj pravni subjekt ima poslovni nastan to smatra primjerenim, mogu se dati dodatna jamstva.

Komisija obavješćuje odbor iz članka 34. o svakom pravnom subjektu za koji se smatra da je prihvatljiv u skladu s ovim stavkom.

5. Ako u Uniji ili u pridruženoj zemlji nema lako dostupnih konkurentnih nadomjestaka, primatelji i podugovaratelji uključeni u djelovanje mogu upotrebljavati svoju imovinu, infrastrukturu, postrojenja i sredstva koji se nalaze ili drže izvan državnog područja država članica ili pridruženih zemalja pod uvjetom da takva upotreba nije protivna sigurnosnim i obrambenim interesima Unije i njezinih država članica, da je u skladu s ciljevima utvrđenima u članku 3. i da je usklađena s člancima 20. i 23.

Troškovi povezani s tim aktivnostima nisu prihvatljivi za potporu iz Fonda.

6. Prilikom provedbe prihvatljivog djelovanja primatelji i podugovaratelji uključeni u djelovanje mogu surađivati i s pravnim subjektima s poslovnim nastanom izvan državnog područja država članica ili pridruženih zemalja ili koji su pod kontrolom nepridružene treće zemlje ili subjekta iz nepridružene treće zemlje, među ostalim i upotrebom imovine, infrastrukture, postrojenja i sredstava tih pravnih subjekata, pod uvjetom da to nije protivno sigurnosnim i obrambenim interesima Unije i njezinih država članica. Takva suradnja mora biti u skladu s ciljevima utvrđenima u članku 3. i mora biti usklađena s člancima 20. i 23.

Nepridružena treća zemlja ili drugi subjekt iz nepridružene treće zemlje ne smije imati neovlašten pristup klasificiranim podacima povezanim s provedbom djelovanja te se moraju izbjegavati potencijalni negativni učinci na sigurnost opskrbe sredstvima ključnima za djelovanje.

Troškovi povezani s tim aktivnostima nisu prihvatljivi za potporu iz Fonda.

7. Podnositelji zahtjeva dostavljaju sve relevantne informacije potrebne za procjenu kriterija prihvatljivosti. Ako tijekom provedbe djelovanja dođe do promjene kojom bi se u pitanje moglo dovesti ispunjavanje kriterija prihvatljivosti, dotični pravni subjekt o tome obavješćuje Komisiju, koja procjenjuje jesu li ti kriteriji prihvatljivosti i dalje ispunjeni i razmatra potencijalni učinak te promjene na financiranje djelovanja.

8. Za potrebe ovog članka, izraz „podugovaratelji uključeni u djelovanje” odnosi se na podugovaratelje koji imaju izravan ugovorni odnos s primateljem, druge podugovaratelje kojima je dodijeljeno najmanje 10 % ukupnih prihvatljivih troškova djelovanja i podugovaratelje kojima bi mogao biti potreban pristup klasificiranim podacima kako bi proveli djelovanje. Podugovaratelji uključeni u djelovanje nisu članovi konzorcija.

Članak 10.

Prihvatljiva djelovanja

1. Samo djelovanja kojima se provode ciljevi utvrđeni u članku 3. prihvatljiva su za financiranje.
2. Fondom se pruža potpora djelovanjima koja obuhvaćaju nove obrambene proizvode i nove obrambene tehnologije i nadogradnju postojećih obrambenih proizvoda i postojećih obrambenih tehnologija pod uvjetom da upotreba već ranije postojećih informacija potrebnih za provedbu djelovanja za nadogradnju ne podliježe ograničenju nepridružene treće zemlje ili subjekta iz nepridružene treće zemlje izravno ili neizravno putem jednog ili više posredničkih pravnih subjekata, na način kojim se onemogućuje provedba djelovanja.
3. Prihvatljivo djelovanje mora se odnositi na jednu ili više sljedećih aktivnosti:
  - (a) aktivnosti čiji je cilj stvaranje, podupiranje i poboljšanje saznanja, proizvoda i tehnologija, među ostalim i disruptivnih tehnologija u području obrane, kojima se mogu postići znatni učinci u području obrane;
  - (b) aktivnosti čiji je cilj povećanje interoperabilnosti i otpornosti, uključujući sigurnu proizvodnju i razmjenu podataka, ovladavanje ključnim obrambenim tehnologijama, jačanje sigurnosti opskrbe ili omogućivanje djelotvornog iskorištavanja rezultata za obrambene proizvode i obrambene tehnologije;
  - (c) studije, kao što su studije izvedivosti za ispitivanje izvedivosti novih ili nadograđenih proizvoda, tehnologija, procesa, usluga i rješenja;
  - (d) dizajn obrambenog proizvoda, materijalne ili nematerijalne obrambene komponente ili obrambene tehnologije, kao i utvrđivanje tehničkih specifikacija na temelju kojih je takav dizajn razvijen, uključujući eventualna djelomična testiranja za smanjenje rizika u industrijskom ili reprezentativnom okruženju;
  - (e) izradu prototipa sustava obrambenog proizvoda, materijalne ili nematerijalne obrambene komponente ili obrambene tehnologije;
  - (f) testiranje obrambenog proizvoda, materijalne ili nematerijalne obrambene komponente ili obrambene tehnologije;
  - (g) kvalifikacija obrambenog proizvoda, materijalne ili nematerijalne obrambene komponente ili obrambene tehnologije;
  - (h) certifikacija obrambenog proizvoda, materijalne ili nematerijalne obrambene komponente ili obrambene tehnologije;
  - (i) razvoj tehnologija ili sredstava kojima se povećava učinkovitost obrambenih proizvoda i obrambenih tehnologija tijekom cijelog njihova životnog ciklusa.
4. Djelovanje provode pravni subjekti koji surađuju u okviru konzorcija koji se sastoji od najmanje triju prihvatljivih pravnih subjekata s poslovnim nastanom u najmanje trima različitim državama članicama ili pridruženim zemljama. Najmanje tri od tih prihvatljivih pravnih subjekata s poslovnim nastanom u najmanje dvjema različitim državama članicama ili pridruženim zemljama tijekom cijelog razdoblja provedbe djelovanja ne smiju biti pod izravnom ili neizravnom kontrolom istog pravnog subjekta te se ne smiju međusobno kontrolirati.
5. Stavak 4. ne primjenjuje se na djelovanja koja se odnose na disruptivne tehnologije u području obrane ili aktivnosti iz stavka 3. točke (c).
6. Djelovanja u svrhu razvoja proizvoda i tehnologija čiji su upotreba, razvoj ili proizvodnja zabranjeni primjenjivim međunarodnim pravom nisu prihvatljiva za potporu iz Fonda.

Osim toga, djelovanja u svrhu razvoja smrtonosnog autonomnog oružja kod kojeg ne postoji mogućnost značajne ljudske kontrole nad odlukama o odabiru i djelovanju prilikom provedbe napada na ljude nisu prihvatljiva za potporu iz Fonda, ne dovodeći u pitanje mogućnost pružanja financiranja za djelovanja u svrhu razvoja sustava ranog upozoravanja i protumjera u obrambene svrhe.

Članak 11.

Postupak odabira i dodjele

1. Financiranje sredstvima Unije dodjeljuje se slijedom konkurentnih poziva za podnošenje prijedlogâ izdanih u skladu s Financijskom uredbom.

U određenim propisno opravdanim i iznimnim okolnostima financiranje sredstvima Unije može se dodijeliti i bez poziva za podnošenje prijedlogâ u skladu s člankom 195. prvim stavkom točkom (e) Financijske uredbe.

2. Komisija provedbenim aktima dodjeljuje financiranje iz stavka 1. ovog članka. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 34. stavka 2.

Članak 12.

Kriteriji za dodjelu

Svaki prijedlog procjenjuje se na temelju sljedećih kriterija:

- (a) njegova doprinosa izvrsnosti ili potencijala za disruptivni učinak u području obrane, posebno pokazivanjem da očekivani rezultati predloženog djelovanja imaju znatne prednosti u odnosu na postojeće obrambene proizvode ili postojeće obrambene tehnologije;
- (b) njegova doprinosa inovacijama i tehnološkom razvoju europske obrambene industrije, posebno pokazivanjem da predloženo djelovanje uključuje revolucionarne ili nove koncepte i pristupe, nova obećavajuća buduća tehnološka poboljšanja ili primjenu tehnologija ili koncepata koji se ranije nisu primjenjivali u obrambenom sektoru, izbjegavajući pritom nepotrebno udvostručavanje;
- (c) njegova doprinosa konkurentnosti europske obrambene industrije pokazivanjem da se predloženim djelovanjem dokazano postiže ravnoteža između troškovne učinkovitosti i djelotvornosti, čime se stvaraju nove tržišne prilike širom Unije i izvan nje te se ubrzava rast trgovačkih društava širom Unije;
- (d) njegova doprinosa autonomiji europske obrambene tehnološke i industrijske baze, među ostalim i povećanjem neovisnosti o izvorima izvan Unije i jačanjem sigurnosti opskrbe, te njegova doprinosa sigurnosnim i obrambenim interesima Unije u skladu s prioritetima iz članka 3.;
- (e) njegova doprinosa stvaranju nove prekogranične suradnje među pravnim subjektima koji imaju poslovni nastan u državama članicama ili pridruženim zemljama, posebice MSP-ovima i poduzećima srednje tržišne kapitalizacije koji u znatnoj mjeri sudjeluju u djelovanju kao primatelji, podugovaratelji ili drugi pravni subjekti u lancu opskrbe, i koji imaju poslovni nastan u državama članicama ili pridruženim zemljama koje nisu države članice ili pridružene zemlje u kojima poslovni nastan imaju pravni subjekti koji surađuju u okviru konzorcija koji nisu MSP-ovi ili poduzeća srednje tržišne kapitalizacije;
- (f) kvalitete i učinkovitosti provedbe djelovanja.

Članak 13.

Stopa sufinanciranja

1. Fondom se financira do 100 % prihvatljivih troškova pojedine aktivnosti iz članka 10. stavka 3. ove Uredbe ne dovodeći u pitanje članak 190. Financijske uredbe.

2. Odstupajući od stavka 1. ovog članka:

- (a) za aktivnosti iz članka 10. stavka 3. točke (e) potpora iz Fonda ne smije premašivati 20 % prihvatljivih troškova;
- (b) za aktivnosti iz članka 10. stavka 3. točaka (f), (g) i (h) potpora iz Fonda ne smije premašivati 80 % prihvatljivih troškova.

3. Za razvojna djelovanja stope financiranja uvećavaju se u sljedećim slučajevima:

(a) za pojedino djelovanje razvijeno u kontekstu projekta PESCO-a, kako je uspostavljen Odlukom Vijeća (ZVSP) 2017/2315 ⁽²⁵⁾, može se odobriti stopa financiranja uvećana za dodatnih 10 postotnih bodova;

(b) za pojedinu aktivnost može se odobriti uvećana stopa financiranja, kako je navedeno u ovoj točki, ako je najmanje 10 % ukupnih prihvatljivih troškova aktivnosti dodijeljeno MSP-ovima s poslovnim nastanom u državama članicama ili u pridruženim zemljama i koji sudjeluju u aktivnosti kao primatelji, podugovaratelji ili drugi pravni subjekti u lancu opskrbe.

Stopa financiranja može se uvećati za broj postotnih bodova koji je jednak postotku ukupnih prihvatljivih troškova aktivnosti koji je dodijeljen MSP-ovima s poslovnim nastanom u državama članicama ili u pridruženim zemljama u kojima poslovni nastan imaju primatelji koji nisu MSP-ovi i koji sudjeluju u aktivnosti kao primatelji, podugovaratelji ili drugi pravni subjekti u lancu opskrbe, do najviše dodatnih 5 postotnih bodova.

Stopa financiranja može se uvećati za broj postotnih bodova koji je jednak dvostrukom postotku ukupnih prihvatljivih troškova aktivnosti koji je dodijeljen MSP-ovima s poslovnim nastanom u državama članicama ili u pridruženim zemljama koje nisu one u kojima poslovni nastan imaju primatelji koji nisu MSP-ovi i koji sudjeluju u aktivnosti kao primatelji, podugovaratelji ili drugi pravni subjekti u lancu opskrbe;

(c) za pojedinu aktivnost može se odobriti stopa financiranja uvećana za dodatnih 10 postotnih bodova ako je najmanje 15 % ukupnih prihvatljivih troškova aktivnosti dodijeljeno poduzećima srednje tržišne kapitalizacije koja imaju poslovni nastan u državama članicama ili u pridruženim zemljama.

Ukupno uvećanje stope financiranja pojedine aktivnosti slijedom primjene točaka (a), (b) i (c) ne smije premašivati 35 postotnih bodova.

Potpora iz Fonda, što uključuje i uvećane stope financiranja, ne smije pokrivati više od 100 % prihvatljivih troškova djelovanja.

Članak 14.

Financijska sposobnost

1. Neovisno o članku 198. stavku 5. Financijske uredbe, provjerava se samo financijska sposobnost koordinatora i to samo kada je od Unije zatraženo financiranje u iznosu od najmanje 500 000 EUR.

Međutim, ako postoje razlozi za sumnju u financijsku sposobnost pojedinog podnositelja zahtjeva ili pojedinog koordinatora, Komisija također provjerava financijsku sposobnost svih podnositelja zahtjeva i koordinatora kada je od Unije zatraženo financiranje u iznosu nižem od 500 000 EUR.

2. Ne provjerava se financijska sposobnost pravnih subjekata za čiju održivost jamče odgovarajuća tijela država članica.

3. Ako za financijsku sposobnost strukturno jamči drugi pravni subjekt, provjerava se financijska sposobnost tog drugog pravnog subjekta.

Članak 15.

Neizravni troškovi

1. Odstupajući od članka 181. stavka 6. Financijske uredbe, prihvatljivi neizravni troškovi utvrđuju se primjenom paušalne stope od 25 % ukupnih prihvatljivih izravnih troškova djelovanja, pri čemu se isključuju prihvatljivi izravni troškovi podugovaranja i potpora trećim stranama te eventualni jedinični troškovi ili jednokratni iznosi koji obuhvaćaju neizravne troškove.

2. Kao alternativa, prihvatljivi neizravni troškovi mogu se utvrditi u skladu s primateljevim uobičajenim praksama troškovnog računovodstva na temelju stvarnih neizravnih troškova, pod uvjetom da te prakse troškovnog računovodstva nacionalna tijela prihvaćaju za usporedive aktivnosti u području obrane, u skladu s člankom 185. Financijske uredbe, te da ih je primatelj priopćio Komisiji.

⁽²⁵⁾ Odluka Vijeća (ZVSP) 2017/2315 od 11. prosinca 2017. o uspostavi stalne strukturirane suradnje (PESCO) i utvrđivanju popisa država članica sudionica (SL L 331, 14.12.2017., str. 57.).

Članak 16.

Upotreba doprinosa koji nije povezan s troškovima ili jedinstvenog jednokratnog iznosa

Ako se bespovratnim sredstvima Unije sufinancira manje od 50 % ukupnih troškova djelovanja, Komisija može upotrijebiti:

- (a) doprinos koji nije povezan s troškovima iz članka 180. stavka 3. Financijske uredbe i temelji se na postizanju rezultata mjerenih u odnosu na prethodno utvrđene ključne etape ili s pomoću pokazatelja uspješnosti; ili
- (b) jedinstveni jednokratni iznos iz članka 182. Financijske uredbe koji se temelji na privremenom proračunu djelovanja koji su već prihvatila nacionalna tijela država članica koje sufinanciraju djelovanje i pridruženih zemalja koje sufinanciraju djelovanje.

Neizravni troškovi uključeni su u jednokratni iznos iz prvog stavka točke (b).

Članak 17.

Pretkomercijalna nabava

1. Unija može podupirati pretkomercijalnu nabavu dodjelom bespovratnih sredstava javnim naručiteljima ili naručiteljima kako su definirani u direktivama 2014/24/EU ⁽²⁶⁾ i 2014/25/EU ⁽²⁷⁾ Europskog parlamenta i Vijeća, koji zajedno obavljaju usluge istraživanja i razvoja u području obrane ili koordiniraju svoje postupke nabave.
2. U postupcima nabave iz stavka 1.:
  - (a) mora se poštovati ova Uredba;
  - (b) može se odobriti dodjela više ugovora u okviru istog postupka (više dobavljača, engl. multiple sourcing);
  - (c) mora se predvidjeti dodjela ugovora ponuđaču (ponuđačima) koji nudi (nude) najbolju vrijednost za novac, pri čemu se mora osigurati da ne postoji sukob interesa.

Članak 18.

Jamstveni fond

Doprinosa mehanizmu uzajamnog osiguranja mogu se pokriti rizici povezani s povratom iznosa koje primatelji duguju te se ti iznosi smatraju dostatnim jamstvom u skladu s Financijskom uredbom. Primjenjuje se članak 37. Uredbe (EU) 2021/695.

Članak 19.

Kriteriji prihvatljivosti za nabavu i nagrade

1. Članci 9. i 10. primjenjuju se *mutatis mutandis* na nagrade.
2. Odstupajući od članka 176. Financijske uredbe, članak 9. ove Uredbe kao i članak 10. ove Uredbe primjenjuju se *mutatis mutandis* na nabavu studijâ iz članka 10. stavka 3. točke (c) ove Uredbe.

⁽²⁶⁾ Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ. (SL L 94, 28.3.2014., str. 65.).

⁽²⁷⁾ Direktiva 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ. (SL L 94, 28.3.2014., str. 243.).

GLAVA II.

POSEBNE ODREDBE PRIMJENJIVE NA ISTRAŽIVAČKA DJELOVANJA

Članak 20.

Vlasništvo nad rezultatima istraživačkih djelovanja

1. Rezultati istraživačkih djelovanja koja se podupiru iz Fonda u vlasništvu su primatelja koji su ih ostvarili. Ako pravni subjekti zajedno ostvaruju rezultate, a njihove je pojedinačne doprinose nemoguće utvrditi ili ako nije moguće razdvojiti te zajedničke rezultate, pravni subjekti imaju zajedničko vlasništvo nad rezultatima. Zajednički vlasnici sklapaju sporazum o raspodjeli svojih udjela i uvjetima ostvarivanja svojeg zajedničkog vlasništva u skladu sa svojim obvezama u okviru sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava.
2. Odstupajući od stavka 1., ako se potpora Unije pruža u obliku javne nabave, rezultati istraživačkih djelovanja koja se podupiru iz Fonda u vlasništvu su Unije. Države članice i pridružene zemlje na pisani zahtjev imaju prava na besplatan pristup rezultatima.
3. Rezultati istraživačkih djelovanja koja se podupiru iz Fonda ne smiju podlijevati nikakvoj kontroli ili ograničenju nepridružene treće zemlje ili subjekta iz nepridružene treće zemlje, izravno ili neizravno putem jednog ili više posredničkih pravnih subjekata, uključujući u smislu prijenosa tehnologije.
4. Kada je riječ o rezultatima koje su primatelji ostvarili putem istraživačkih djelovanja koja se podupiru iz Fonda i ne dovodeći u pitanje stavak 9. ovog članka, Komisiju se obavješćuje prije svakog prijenosa vlasništva ili svake dodjele isključive licencije nepridruženoj trećoj zemlji ili subjektu iz nepridružene treće zemlje. Ako su takav prijenos vlasništva ili takva dodjela isključive licencije protivni sigurnosnim i obrambenim interesima Unije i njezinih država članica ili ciljevima utvrđenima u članku 3., potpora osigurana iz Fonda mora se nadoknaditi.
5. Nacionalna tijela država članica i pridruženih zemalja imaju prava pristupa posebnim izvješćima. Takva prava pristupa dodjeljuju se bez plaćanja naknade za licenciju, a Komisija ih prenosi državama članicama i pridruženim zemljama nakon što je osigurala da su uspostavljene prikladne obveze u pogledu povjerljivosti.
6. Nacionalna tijela država članica i pridruženih zemalja upotrebljavaju posebno izvješće isključivo za svrhe povezane s upotrebom, od strane njihovih oružanih snaga, sigurnosnih ili obavještajnih snaga, ili za potrebe tih snaga, među ostalim i u okviru njihovih programa suradnje. Takva upotreba uključuje studije, evaluaciju, procjenu, istraživanje, dizajn, prihvat i certifikaciju proizvoda, upotrebu, obuku i zbrinjavanje, kao i procjenu i izradu tehničkih zahtjeva za nabavu.
7. Primatelji dodjeljuju prava pristupa rezultatima istraživačkih djelovanja koja se podupiru iz Fonda, bez zahtijevanja naknade za licenciju, institucijama, tijelima, uredima ili agencijama Unije u propisno opravdanu svrhu razvoja, provedbe i praćenja postojećih politika ili programa Unije u područjima njezine nadležnosti. Takva prava pristupa ograničena su na nekomercijalnu i nekonkurentnu upotrebu.
8. U sporazumima o dodjeli financijskih sredstava i ugovorima o pretkomercijalnoj nabavi utvrđuju se posebne odredbe o vlasništvu, pravima pristupa i licenciranju kako bi se osigurala maksimalna upotreba rezultata i izbjegla svaka nepoštena prednost. Javni naručitelji imaju barem prava pristupa rezultatima, bez plaćanja naknade za licenciju, za vlastitu upotrebu, te pravo trećim stranama dodijeliti neisključive licencije za iskorištavanje rezultata pod poštenim i razumnim uvjetima, bez prava podlicenciranja, ili pravo od primatelja zahtijevati takvu dodjelu trećim stranama. Sve države članice i pridružene zemlje imaju pristup posebnom izvješću bez plaćanja naknade za licenciju. Ako ugovaratelj ne uspije komercijalno iskoristiti rezultate u određenom razdoblju nakon pretkomercijalne nabave koje je utvrđeno u ugovoru, mora prenijeti vlasništvo nad rezultatima javnim naručiteljima.
9. Ovom se Uredbom ne utječe na izvoz proizvoda, opreme ili tehnologija kojima se integriraju rezultati istraživačkih djelovanja koja se podupiru iz Fonda niti se njome utječe na diskrecijsko pravo država članica u vezi s njihovom politikom izvoza obrambenih proizvoda.

10. Ako su dvije države članice ili više njih ili dvije pridružene zemlje ili više njih zajednički sklopile, multilateralno ili u okviru Unije, jedan ili više ugovora s jednim ili više primatelja kako bi zajedno dodatno razvile rezultate istraživačkih djelovanja koja se podupiru iz Fonda, one imaju prava pristupa tim rezultatima ako su ti rezultati u vlasništvu takvih primatelja i potrebni su za izvršenje ugovora ili ugovorâ. Takva prava pristupa odobravaju se bez plaćanja naknade za licenciju i pod posebnim uvjetima čiji je cilj osigurati da se ta prava koriste samo za potrebe ugovora ili ugovorâ i da su uspostavljene prikladne obveze u pogledu povjerljivosti.

GLAVA III.

POSEBNE ODREDBE PRIMJENJIVE NA RAZVOJNA DJELOVANJA

Članak 21.

Dodatni kriteriji prihvatljivosti za razvojna djelovanja

1. Konzorcij dokazuje da su troškovi pojedinog djelovanja koji nisu pokriveni potporom Unije pokriveni drugim sredstvima financiranja, kao što su doprinosi država članica ili pridruženih zemalja ili sufinanciranje od strane pravnih subjekata.
2. Aktivnosti iz članka 10. stavka 3. točke (d) moraju se temeljiti na usklađenim zahtjevima u pogledu obrambenih sposobnosti koje su zajednički dogovorile najmanje dvije države članice ili pridružene zemlje.
3. Kada je riječ o aktivnostima iz članka 10. stavka 3. točaka od (e) do (h), konzorcij s pomoću dokumenata koje su izdala nacionalna tijela dokazuje da:
  - (a) najmanje dvije države članice ili pridružene zemlje namjeravaju na koordiniran način nabaviti konačni proizvod ili upotrebljavati tehnologiju, među ostalim i putem zajedničke nabave, ako je to primjenjivo;
  - (b) se aktivnost temelji na zajedničkim tehničkim specifikacijama koje su zajednički dogovorile države članice ili pridružene zemlje koje trebaju sufinancirati djelovanje ili koje namjeravaju zajednički nabaviti konačni proizvod ili zajednički upotrebljavati tehnologiju.

Članak 22.

Dodatni kriteriji za dodjelu za razvojna djelovanja

Uz kriterije za dodjelu iz članka 12. u programu rada u obzir se uzima i sljedeće:

- (a) doprinos povećanju učinkovitosti obrambenih proizvoda i obrambenih tehnologija tijekom cijelog njihova životnog ciklusa, među ostalim i troškovna učinkovitost i potencijal za sinergije u procesima nabave, održavanja i zbrinjavanja;
- (b) doprinos daljnjoj integraciji europske obrambene industrije širom Unije tako što primatelji dokazuju da su se države članice obvezale na koordiniran način zajednički upotrebljavati, imati u vlasništvu ili održavati konačni proizvod ili tehnologiju.

Članak 23.

Vlasništvo nad rezultatima razvojnih djelovanja

1. Unija ne smije biti vlasnik obrambenih proizvoda ni obrambenih tehnologija koji proizlaze iz razvojnih djelovanja koja se podupiru iz Fonda niti smije biti nositelj bilo kakvih prava intelektualnog vlasništva koja se odnose na ta djelovanja.
2. Rezultati razvojnih djelovanja koja se podupiru iz Fonda ne smiju podlijegati nikakvoj kontroli ili ograničenju nepridruženih trećih zemalja ili subjekata iz nepridružene treće zemlje izravno ili neizravno putem jednog ili više posredničkih pravnih subjekata, uključujući u smislu prijenosa tehnologije.

3. Ovom se Uredbom ne utječe na diskrecijsko pravo država članica u vezi s njihovom politikom izvoza obrambenih proizvoda.
4. Kada je riječ o rezultatima koje su primatelji ostvarili putem razvojnih djelovanja koja se podupiru iz Fonda i ne dovodeći u pitanje stavak 3. ovog članka, Komisiju se obavješćuje prije svakog prijenosa vlasništva nepridruženoj trećoj zemlji ili subjektu iz nepridružene treće zemlje. Ako je takav prijenos vlasništva protivan sigurnosnim i obrambenim interesima Unije i njezinih država članica ili ciljevima utvrđenima u članku 3., potpora osigurana iz Fonda mora se nadoknaditi.
5. Ako se potpora Unije pruža u obliku javne nabave studije, sve države članice ili pridružene zemlje na pisani zahtjev imaju pravo na besplatnu, neisključivu licenciju za upotrebu studije.

GLAVA IV.

UPRAVLJANJE, PRAĆENJE, EVALUACIJA I KONTROLA

Članak 24.

Programi rada

1. Fond se provodi putem godišnjih programa rada kako su navedeni u članku 110. stavku 2. Financijske uredbe. U programima rada utvrđuje se, ako je to primjenjivo, ukupni iznos namijenjen za operacije mješovitog financiranja. U programima rada utvrđuje se ukupni proračun koji se iskorištava za prekogranično sudjelovanje MSP-ova.
2. Komisija provedbenim aktima donosi programe rada iz stavka 1. ovog članka. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 34. stavka 2.
3. U programima rada detaljno se utvrđuju teme istraživanja i kategorije djelovanja koja treba podupirati iz Fonda. Te kategorije moraju biti u skladu s prioritetima u pogledu obrane iz članka 3.

Uz iznimku dijela programa rada posvećenog disruptivnim tehnologijama u području obrane, teme istraživanja i kategorije djelovanja iz prvog podstavka moraju obuhvaćati obrambene proizvode i obrambene tehnologije u područjima:

- (a) pripreme, zaštite, razmještanja i održivosti;
  - (b) upravljanja informacijama i informacijske premoći, vođenja, kontrole, komunikacija, računala, obavještajnog rada, nadzora i izviđanja (C4ISR), kiberobrane i kibersigurnosti; i
  - (c) vojnog djelovanja i efektora.
4. Programi rada sadržavaju funkcionalne zahtjeve, prema potrebi, te se u njima utvrđuje oblik financiranja sredstvima Unije iz članka 8., a da se pritom ne sprečava tržišno natjecanje na razini pozivâ za podnošenje prijedlogâ.

U programima rada može se također uzeti u obzir prijenos u fazu razvoja rezultatâ istraživačkih djelovanja koja predstavljaju dodanu vrijednost i koja se već podupiralo iz Fonda.

Članak 25.

Savjetovanje s voditeljem projekta

Ako je imenovan voditelj projekta, Komisija se prije izvršenja plaćanja savjetuje s voditeljem projekta o napretku ostvarenom u pogledu djelovanja.

Članak 26.

Neovisni stručnjaci

1. Komisija imenuje neovisne stručnjake kako bi pomogli pri analizi etičnosti i procjeni etičnosti iz članka 7. ove Uredbe i pri evaluaciji prijedlogâ na temelju članka 237. Financijske uredbe.
2. Neovisni stručnjaci iz stavka 1. ovog članka državljani su iz što više različitih država članica i biraju se na temelju poziva na iskaz interesa upućenih ministarstvima obrane i podređenim agencijama, drugim odgovarajućim vladinim tijelima, istraživačkim zavodima, sveučilištima, poslovnim udrugama ili poduzećima u obrambenom sektoru s ciljem uspostave popisa neovisnih stručnjaka. Odstupajući od članka 237. Financijske uredbe, popis neovisnih stručnjaka ne objavljuje se.
3. Sigurnosne reference imenovanih neovisnih stručnjaka potvrđuje dotična država članica.
4. Odbor iz članka 34. jedanput godišnje obavješćuje se o popisu neovisnih stručnjaka kako bi se zadržala transparentnost u pogledu njihovih sigurnosnih referenci. Komisija osigurava da neovisni stručnjaci ne provode evaluaciju te da ne pružaju savjete ni pomoć u vezi s pitanjima u pogledu kojih su u bilo kakvom sukobu interesa.
5. Neovisni stručnjaci biraju se na temelju svojih vještina, iskustva i znanja relevantnih za zadaće koje im treba dodijeliti.

Članak 27.

Primjena pravila o klasificiranim podacima

1. U okviru područja primjene ove Uredbe:
  - (a) svaka država članica osigurava da nudi razinu zaštite klasificiranih podataka EU-a jednakovrijednu onoj koja je predviđena sigurnosnim propisima Vijeća utvrđenima u Odluci Vijeća 2013/488/EU ⁽²⁸⁾;
  - (b) Komisija štiti klasificirane podatke u skladu sa sigurnosnim propisima utvrđenima u Odluci (EU, Euratom) 2015/444;
  - (c) fizičke osobe s boravištem i pravne osobe s poslovnim nastanom u trećoj zemlji mogu postupati s klasificiranim podacima EU-a u vezi s Fondom samo ako u tim zemljama podliježu sigurnosnim propisima kojima se osigurava razina zaštite koja je barem jednakovrijedna onoj koja je predviđena sigurnosnim propisima Komisije i Vijeća utvrđenima u Odluci (EU, Euratom) 2015/444 odnosno Odluci 2013/488/EU;
  - (d) jednakovrijednost sigurnosnih propisa koji se primjenjuju u pojedinoj trećoj zemlji ili koje primjenjuje pojedina međunarodna organizacija utvrđuje se u sporazumu o sigurnosti podataka koji, prema potrebi, uključuje pitanja gospodarske sigurnosti, a koji je sklopljen ili se mora sklopiti između Unije i dotične treće zemlje ili dotične međunarodne organizacije u skladu s postupkom predviđenim u članku 218. UFEU-a i uzimajući u obzir članak 13. Odluke 2013/488/EU; i
  - (e) ne dovodeći u pitanje članak 13. Odluke 2013/488/EU i pravila o gospodarskoj sigurnosti utvrđena u Odluci (EU, Euratom) 2015/444, fizička ili pravna osoba, treća zemlja ili međunarodna organizacija mogu dobiti pristup klasificiranim podacima EU-a ako se smatra da je to potrebno, od slučaja do slučaja, u skladu s prirodom i sadržajem takvih podataka, nužnosti primatelja za pristup podacima i koristi koju će imati Unija.
2. Kada je riječ o djelovanjima koja uključuju ili sadržavaju klasificirane podatke ili u okviru kojih se takvi podaci zahtijevaju, dotično tijelo za financiranje u dokumentima koji se odnose na poziv za podnošenje prijedlogâ ili u natječajnoj dokumentaciji navodi mjere i zahtjeve potrebne kako bi se zajamčila sigurnost takvih podataka na odgovarajućoj razini.

⁽²⁸⁾ Odluka Vijeća 2013/488/EU od 23. rujna 2013. o sigurnosnim propisima za zaštitu klasificiranih podataka EU-a (SL L 274, 15.10.2013., str. 1.).

3. Komisija uspostavlja sigurni sustav razmjene kako bi se olakšala razmjena osjetljivih podataka, među ostalim i klasificiranih podataka, između Komisije i država članica i pridruženih zemalja te, prema potrebi, s podnositeljima zahtjeva i primateljima. Tim sustavom u obzir se uzimaju nacionalni sigurnosni propisi država članica.

4. O podrijetlu klasificiranih novostečenih podataka koji su nastali tijekom provedbe istraživačkog ili razvojnog djelovanja odlučuju države članice na čijem državnom području primatelji imaju poslovni nastan. U tu se svrhu te države članice mogu odlučiti za specifičan sigurnosni okvir za zaštitu klasificiranih podataka koji se odnose na djelovanje i postupanje s tim podacima te o njemu obavješćuju Komisiju. Takvim sigurnosnim okvirom ne dovodi se u pitanje mogućnost da Komisija ima pristup podacima potrebnima za provedbu istraživačkog ili razvojnog djelovanja.

Ako te države članice ne uspostave takav specifičan sigurnosni okvir, Komisija uspostavlja sigurnosni okvir za djelovanje u skladu s Odlukom (EU, Euratom) 2015/444.

Primjenjivi sigurnosni okvir za djelovanje mora u svakom slučaju biti uspostavljen prije potpisivanja sporazuma o dodjeli financijskih sredstava ili prije potpisivanja ugovora.

Članak 28.

Praćenje i izvješćivanje

1. Pokazatelji za izvješćivanje o napretku Fonda prema ostvarenju specifičnih ciljeva utvrđenih u članku 3. navedeni su u Prilogu.

2. Kako bi osigurala djelotvornu procjenu napretka Fonda prema ostvarenju njegovih ciljeva, Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 33. kako bi izmijenila Prilog u vezi s pokazateljima, kada se to smatra potrebnim, te kako bi dopunila ovu Uredbu odredbama o uspostavi okvira za praćenje i evaluaciju.

3. Komisija redovito prati provedbu Fonda i svake godine Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće o ostvarenom napretku, među ostalim i o tome kako se spoznaje utvrđene i stečene u okviru Europskog programa industrijskog razvoja u području obrane (EDIDP) i pripremnog djelovanja za istraživanja u području obrane (PADR) uzimaju u obzir pri provedbi Fonda. U tu svrhu Komisija uspostavlja potrebne mehanizme praćenja.

4. Sustavom za izvješćivanje o uspješnosti osigurava se da se podaci za praćenje provedbe i rezultata Fonda prikupljaju učinkovito, djelotvorno i pravodobno.

U tu svrhu uvode se razmjerni zahtjevi u pogledu izvješćivanja za primatelje sredstava Unije te, prema potrebi, za članice države.

Članak 29.

Evaluacija Fonda

1. Evaluacije Fonda provode se kako bi se njihovi rezultati pravodobno uzeli u obzir tijekom procesa odlučivanja.

2. Međuevaluacija Fonda provodi se nakon što bude dostupno dovoljno informacija o njegovoj provedbi, ali najkasnije četiri godine nakon početka provedbenog razdoblja Fonda.

Izvjješće o međuevaluaciji koje obuhvaća razdoblje do 31. srpnja 2024. mora uključivati posebice:

(a) procjenu upravljanja Fondom, među ostalim i u pogledu:

- i. odredaba povezanih s neovisnim stručnjacima;
- ii. provedbe etičkih postupaka utvrđenih u članku 7. ove Uredbe;

- (b) spoznaje stečene u okviru Europskog programa industrijskog razvoja u području obrane (EDIDP) i pripremnog djelovanja za istraživanja u području obrane (PADR);
- (c) stope provedbe;
- (d) rezultate dodjele projekata, uključujući razinu sudjelovanja MSP-ova i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije te razinu njihova prekograničnog sudjelovanja;
- (e) stope nadoknade neizravnih troškova kako su utvrđeni u članku 15. ove Uredbe;
- (f) iznose dodijeljene disruptivnim tehnologijama u području obrane u pozivima za podnošenje prijedlogâ; i
- (g) financiranje dodijeljeno u skladu s člankom 195. Financijske uredbe.

Međuevaluacija mora sadržavati i informacije o zemljama podrijetla primateljâ, broju zemalja uključenih u pojedinačne projekte i, kada je to moguće, raspodjeli nastalih prava intelektualnog vlasništva. Komisija može podnijeti prijedloge prikladnih izmjena ove Uredbe.

3. Na kraju provedbenog razdoblja, ali najkasnije do 31. prosinca 2031. Komisija provodi završnu evaluaciju i priprema izvješće o provedbi Fonda.

Izvješće o završnoj evaluaciji:

- (a) uključuje rezultate provedbe i, u mjeri u kojoj je to moguće, utjecaj Fonda;
- (b) temelji se na odgovarajućim savjetovanjima s državama članicama, pridruženim zemljama i ključnim dionicima te su u njemu posebice mora procijeniti napredak postignut prema ostvarenju ciljeva utvrđenih u članku 3.;
- (c) njime se pomaže u utvrđivanju područja u kojima Unija ovisi o trećim zemljama za razvoj obrambenih proizvoda i obrambenih tehnologija;
- (d) u njemu se analizira prekogranično sudjelovanje, među ostalim MSP-ova i poduzeća središnje tržišne kapitalizacije, u djelovanjima provedenima u okviru Fonda, kao i integracija MSP-ova i poduzeća središnje tržišne kapitalizacije u globalni vrijednosni lanac te doprinos Fonda uklanjanju nedostataka utvrđenih u planu za razvoj sposobnosti (CDP); i
- (e) sadržava informacije o zemljama podrijetla primateljâ i, ako je to moguće, o raspodjeli nastalih prava intelektualnog vlasništva.

4. Komisija dostavlja zaključke evaluacija i svoje primjedbe Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija.

Članak 30.

Revizije

Revizije upotrebe doprinosa Unije koje provode osobe ili subjekti, među ostalim i osobe ili subjekti koje institucije, tijela, uredi ili agencije Unije nisu ovlastili, osnova su za opće jamstvo u skladu s člankom 127. Financijske uredbe. Revizorski sud ispituje računovodstvenu dokumentaciju svih prihoda i rashoda Unije u skladu s člankom 287. UFEU-a.

Članak 31.

Zaštita financijskih interesa Unije

Ako treća zemlja sudjeluje u Fondu prema odluci donesenoj na temelju međunarodnog sporazuma ili sudjeluje na temelju bilo kojeg drugog pravnog instrumenta, ta treća zemlja odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, OLAF-u i Revizorskom sudu dodjeljuje potrebna prava i potreban pristup koji se zahtijevaju za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti. Kada je riječ o OLAF-u, takva prava uključuju pravo provedbe istraga, među ostalim provjera i inspekcija na terenu, kako je predviđeno u Uredbi (EU, Euratom) br. 883/2013.

Članak 32.

Informiranje, komunikacija i promidžba

1. Primateљи sredstava Unije priznaju podrijetlo i osiguravaju vidljivost tih sredstava, posebice pri promicanju djelovanja i njihovih rezultata, pružanjem koherentnih, djelotvornih i razmjernih ciljanih informacija različitoj publici, među ostalim medijima i javnosti. Sporazum o dodjeli financijskih sredstava ili sporazum o financiranju sadržava odredbe kojima se uređuje mogućnost objave akademskih radova temeljenih na rezultatima istraživačkih djelovanja.

2. Komisija provodi informacijska i komunikacijska djelovanja koja se odnose na Fond na djelovanja poduzeta na temelju Fonda i na postignute rezultate.

Financijska sredstva dodijeljena Fondu također doprinose institucijskom priopćavanju političkih prioriteta Unije ako se ti prioriteta odnose na ciljeve iz članka 3.

3. Financijska sredstva dodijeljena Fondu također mogu doprinosti organizaciji aktivnosti širenja, događaja povezivanja i aktivnosti podizanja razine svijesti, posebno s ciljem otvaranja lanaca opskrbe radi poticanja prekograničnog sudjelovanja MSP-ova.

GLAVA V.

DELEGIRANI AKTI, PROVEDBENI AKTI, PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 33.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 28. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno vrijeme počevši od 12. svibnja 2021.
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 28. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članka 28. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 34.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.

Europsku obrambenu agenciju poziva se da odboru izloži svoja mišljenja i pruži stručno znanje u svojstvu promatrača. Europsku službu za vanjsko djelovanje također se poziva da pomogne u odboru.

Odbor se sastaje i u posebnim sastavima, među ostalim i kako bi raspravljao o obrambenim i sigurnosnim aspektima koji se odnose na djelovanja koja se provode u okviru Fonda.

2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.

Ako odbor ne da nikakvo mišljenje, Komisija ne donosi nacrt provedbenog akta i primjenjuje se članak 5. stavak 4. treći podstavak Uredbe (EU) br. 182/2011.

Članak 35.

Stavljanje izvan snage

Uredba (EU) 2018/1092 stavlja se izvan snage s učinkom od 1. siječnja 2021.

Članak 36.

Prijelazne odredbe

1. Ova Uredba ne utječe na nastavak ili izmjenu djelovanja započelih na temelju Uredbe (EU) 2018/1092 ili pripremnog djelovanja u pogledu istraživanja u području obrane (PADR), koji se nastavljaju primjenjivati na ta djelovanja, kao i na njihove rezultate, do njihova zaključenja.

2. Iz financijske omotnice za Fond mogu se također pokriti troškovi tehničke i administrativne pomoći koji su potrebni radi osiguravanja prijelaza između Fonda i mjera donesenih na temelju Uredbe (EU) 2018/1092 te pripremnog djelovanja u pogledu istraživanja u području obrane (PADR).

3. Ako je to potrebno, odobrena sredstva mogu se unijeti u proračun Unije nakon 31. prosinca 2027. radi pokrivanja troškova predviđenih u članku 4. stavku 4. kako bi se omogućilo upravljanje djelovanjima koja nisu dovršena do kraja razdoblja trajanja Fonda.

Članak 37.

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 1. siječnja 2021.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 29. travnja 2021.

Za Europski parlament

Predsjednik

D. M. SASSOLI

Za Vijeće

Predsjednica

A. P. ZACARIAS

PRILOG

POKAZATELJI ZA IZVJEŠĆIVANJE O NAPRETKU FONDA PREMA OSTVARENJU NJEGOVIH SPECIFIČNIH CILJEVA

Specifični cilj utvrđen u članku 3. stavku 2. točki (a):

Pokazatelj 1. Sudionici

Mjerilo: broj uključenih pravnih subjekata (podijeljeni prema veličini, vrsti i zemlji poslovnog nastana)

Pokazatelj 2. Kolaborativna istraživanja

Mjerilo:

2.1 broj i vrijednost financiranih projekata

2.2 prekogranična suradnja: udio ugovora dodijeljenih MSP-ovima i poduzećima srednje tržišne kapitalizacije, s vrijednošću ugovora za prekograničnu suradnju

2.3 udio primatelja koji nisu provodili istraživačke aktivnosti s primjenama u području obrane prije 12. svibnja 2021.

Pokazatelj 3. Inovacijski proizvodi

Mjerilo:

3.1 broj novih patenata proizašlih iz projekata koji se podupiru iz Fonda

3.2 zbirni prikaz raspodjele patenata među MSP-ovima, poduzećima srednje tržišne kapitalizacije i pravnim subjektima koji nisu ni MSP-ovi ni poduzeća srednje tržišne kapitalizacije

3.3 zbirni prikaz raspodjele patenata po državi članici

Specifični cilj utvrđen u članku 3. stavku 2. točki (b):

Pokazatelj 4. Kolaborativni razvoj sposobnosti

Mjerilo: broj i vrijednost financiranih djelovanja kojima se nastoje riješiti nedostaci u pogledu sposobnosti utvrđeni u planu za razvoj sposobnosti (CDP)

Pokazatelj 5. Kontinuirana potpora tijekom cijelog ciklusa istraživanja i razvoja

Mjerilo: pozadinska prisutnost prava intelektualnog vlasništva ili rezultata ostvarenih u djelovanjima za koja je prije primljena potpora

Pokazatelj 6. Otvaranje radnih mjesta/potpورا za zapošljavanje

Mjerilo: broj radnih mjesta za aktivnosti istraživanja i razvoja u području obrane za koja je primljena potpora po državi članici

---

II.

(Nezakonodavni akti)

ODLUKE

ODLUKA VIJEĆA (ZVSP) 2021/698

od 30. travnja 2021.

o sigurnosti sustava i usluga koji su uvedeni, djeluju i upotrebljavaju se u okviru Svemirskog programa Unije i koji mogu utjecati na sigurnost Unije te o stavljanju izvan snage Odluke 2014/496/ZVSP

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji, a posebno njegov članak 28.,

uzimajući u obzir prijedlog Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku,

budući da

- (1) Posebno s obzirom na njegovu stratešku dimenziju, regionalnu i globalnu pokrivenost te višestruke načine uporabe, europski globalni navigacijski satelitski sustav (GNSS) predstavlja osjetljivu infrastrukturu čije uvođenje i uporaba može utjecati na sigurnost Unije i njezinih država članica.
- (2) Kada međunarodna situacija zahtijeva operativno djelovanje Unije i kada bi djelovanje GNSS-a moglo utjecati na sigurnost Unije ili njezinih država članica, ili u slučaju prijetnje djelovanju GNSS-a, Vijeće bi trebalo odlučiti o potrebnim mjerama koje treba poduzeti.
- (3) Zbog toga je Vijeće donijelo Odluku 2014/496/ZVSP ⁽¹⁾.
- (4) Uredbom (EU) 2021/696 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ uspostavlja se Svemirski program Unije („Program”) i osniva Agencija Europske unije za svemirski program („Agencija”). Člankom 3. te uredbe predviđa se da se Program sastoji od pet komponenata: globalnog navigacijskog satelitskog sustava (Galileo); regionalnog satelitskog navigacijskog sustava (EGNOS); sustava za promatranje zemlje (Copernicus); sustava za nadzor i praćenje u svemiru dopunjenog promatračkim parametrima povezanim sa svemirskim meteorološkim pojavama i objektima u blizini Zemlje („svijest o situaciji u svemiru”); i usluge satelitskih komunikacija (GOVSATCOM).
- (5) Svemirska tehnologija, podaci i usluge postali su neophodni u svakodnevnom životu Europljana i imaju ključnu ulogu u očuvanju brojnih strateških interesa Unije i njezinih država članica. Osim toga, sami sustavi i usluge povezani sa svemirom potencijalno su ciljevi prijetnji sigurnosti.
- (6) Iz uvođenja, djelovanja i uporabe svake od komponenata Programa mogao bi proizići raspon potencijalnih prijetnji sigurnosti i ključnim interesima Unije i njezinih država članica. Stoga je primjereno proširiti područje primjene Odluke 2014/496/ZVSP na sustave i usluge uspostavljene u okviru tih komponenata za koje je odbor uspostavljen

⁽¹⁾ Odluka Vijeća 2014/496/ZVSP od 22. srpnja 2014. o aspektima uvođenja, djelovanja i uporabe europskog globalnog navigacijskog satelitskog sustava koji utječu na sigurnost Europske unije i stavljanju izvan snage Zajedničke akcije 2004/552/ZVSP (SL L 219, 25.7.2014., str. 53.).

⁽²⁾ Uredba (EU) 2021/696 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Svemirskog programa Unije i osnivanju Agencije Europske unije za svemirski program te o stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 912/2010, (EU) br. 1285/2013 i (EU) br. 377/2014 i Odluke br. 541/2014/EU (vidjeti stranicu 69 ovoga Službenog lista).

na temelju članka 107. stavka 1. točke (e) Uredbe (EU) 2021/696 u svojem sastavu za sigurnost utvrdio da su sigurnosno osjetljivi te uzimajući u obzir razlike među komponentama Programa, posebice u vezi s ovlastima i nadzorom država članica nad senzorima, sustavima ili drugim kapacitetima koji su relevantni za Program.

- (7) Iz iskustva stečenog tijekom provedbe Odluke 2014/496/ZVSP posljednjih godina izvučene su pouke. Operativne postupke predviđene Odlukom 2014/496/ZVSP stoga bi trebalo na odgovarajući način prilagoditi.
- (8) Informacije i stručno znanje u vezi s time predstavlja li događaj koji je povezan s nekim sustavom ili uslugom povezanim sa svemirom prijetnju Uniji, državama članicama ili sustavima i uslugama povezanim sa svemirom Vijeću i Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku („Visoki predstavnik”) trebali bi pružiti Agencija ili relevantna struktura zadužena, ako je to primjereno, za praćenje sigurnosti uspostavljenog sustava ili pružene usluge u okviru komponente Programa u skladu s člankom 34. stavkom 4. Uredbe (EU) 2021/696 („imenovana struktura za praćenje sigurnosti”), ili države članice ili Europska komisija. Osim toga, treće države također mogu pružati takve informacije.
- (9) Trebalo bi razjasniti uloge Vijeća, Visokog predstavnika, Agencije, svih imenovanih struktura za praćenje sigurnosti i država članica u okviru lanca operativnih odgovornosti koji se trebaju uspostaviti kako bi se reagiralo na prijetnju Uniji, državama članicama ili bilo kojem sustavu i usluzi uspostavljenima u okviru Programa.
- (10) Člankom 28. Uredbe (EU) 2021/696 utvrđuje se da Komisija ima opću odgovornost za provedbu Programa, među ostalim i u području sigurnosti. Ovom Odlukom trebalo definirati odgovornosti Vijeća i Visokog predstavnika za odvratanje prijetnji koje proizlaze iz uvođenja, djelovanja ili uporabe sustava i usluga povezanih sa svemirom, ili u slučaju prijetnje tim sustavima ili uslugama.
- (11) U tom pogledu osnovna upućivanja na prijetnje sadržana su u izjavama o sigurnosnim zahtjevima specifičnima za sustav u kojima su navedene glavne generičke prijetnje s kojima se treba suočiti svaka komponenta Programa i u odgovarajućim planovima sigurnosti sustava koji uključuju registre sigurnosnih rizika izrađene u postupcima sigurnosne akreditacije za svaku komponentu. Ta osnovna upućivanja poslužiti će kao referentne točke za utvrđivanje prijetnji kojima se posebno treba baviti ova Odluka i za kompletiranje operativnih postupaka za provedbu ove Odluke.
- (12) U hitnim slučajevima može biti nužno donijeti odluke unutar prvih par sati od primitka informacije o prijetnji. Ako okolnosti ne dopuštaju Vijeću da donese odluku radi odvratanja prijetnje ili ublažavanja znatne štete za ključne interese Unije ili jedne ili više njezinih država članica, ili u slučaju prijetnje sustavima ili uslugama povezanim sa svemirom, Visoki predstavnik trebao bi biti ovlašten za izdavanje potrebnih privremenih uputa. U takvim okolnostima trebalo bi odmah obavijestiti Vijeće i što je prije moguće preispitati privremene upute.
- (13) U skladu s člankom 34. stavkom 5. točkom (b) Uredbe (EU) 2021/696 Agencija bi u okviru svojeg područja nadležnosti trebala osigurati rad Centra za praćenje sigurnosti Galilea (GSMC) u skladu sa zahtjevima iz stavka 2. tog članka i uputama izrađenima u okviru područja primjene ove Odluke. U skladu s člankom 79. stavkom 1. točkom (j) Uredbe (EU) 2021/696 izvršni direktor Agencije trebao bi osigurati da Agencija, kao upravitelj GSMC-a, može postupati u skladu s uputama predviđenima ovom Odlukom.
- (14) Relevantne imenovane strukture za praćenje sigurnosti trebale bi djelovati u skladu sa sigurnosnim zahtjevima iz članka 34. stavka 2. prvog podstavka Uredbe (EU) 2021/696 i uputama izrađenima u skladu s ovom Odlukom.

- (15) Osim toga, Odlukom br. 1104/2011/EU Europskog parlamenta i Vijeća ^(⁹) utvrđuju se pravila prema kojima države članice, Vijeće, Komisija, Europska služba za vanjsko djelovanje, agencije Unije, treće države i međunarodne organizacije mogu pristupiti javnoj reguliranoj usluzi koju pruža globalni navigacijski satelitski sustav uspostavljen u sklopu programa Galileo. Člankom 6. Odluke br. 1104/2011/EU posebno se navodi da GSMC osigurava operativno sučelje između nadležnih tijela za javnu reguliranu uslugu, Vijeća i Visokog predstavnika te nadzornih centara,

DONIJELO JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

1. Ovom Odlukom utvrđuju se odgovornosti koje trebaju izvršavati Vijeće i Visoki predstavnik:
  - (a) kako bi odvratili prijetnju sigurnosti Unije ili jedne ili više njezinih država članica ili ublažili znatnu štetu za ključne interese Unije ili jedne ili više njezinih država članica proizašlu iz uvođenja, djelovanja ili uporabe uspostavljenih sustava i pruženih usluga u okviru komponenata Svemirskog programa Unije („Program”); ili
  - (b) u slučaju prijetnje djelovanju bilo kojeg od tih sustava ili pružanju tih usluga.
2. Pri provedbi ove Odluke vodi se računa o razlikama među komponentama Programa, posebice u vezi s ovlastima i nadzorom država članica nad senzorima, sustavima ili drugim kapacitetima koji su relevantni za Program.

Članak 2.

1. U slučaju takve prijetnje države članice, Komisija, Agencija Europske unije za svemirski program („Agencija”) ili bilo koja struktura za praćenje sigurnosti imenovana u skladu s člankom 34. stavkom 4. Uredbe (EU) 2021/696 („imenovana struktura za praćenje sigurnosti”), ovisno o slučaju, odmah obavješćuju Visokog predstavnika o svim elementima kojima raspolažu, a koje smatraju relevantnima.
2. Visoki predstavnik odmah obavješćuje Vijeće o prijetnji i njezinu mogućem učinku na sigurnost Unije ili jedne ili više njezinih država članica i o djelovanju dotičnih sustava ili pružanju dotičnih usluga.

Članak 3.

1. Vijeće, odlučujući jednoglasno na prijedlog Visokog predstavnika, odlučuje o potrebnim uputama Agenciji ili bilo kojoj imenovanoj strukturi za praćenje sigurnosti, ovisno o slučaju.
2. Agencija ili relevantna imenovana struktura za praćenje sigurnosti i Komisija pružaju savjete Visokom predstavniku o vjerojatnom širem učinku svih uputa koje Visoki predstavnik namjerava predložiti Vijeću u skladu sa stavkom 1. na uspostavljene sustave i pružene usluge u okviru komponenata Programa.
3. Prijedlog Visokog predstavnika iz stavka 1. uključuje procjenu učinka predloženih uputa.
4. Politički i sigurnosni odbor (PSO) prema potrebi daje mišljenje Vijeću o svim predloženim uputama.

⁽⁹⁾ Odluka br. 1104/2011/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravilima za pristup javnoj reguliranoj usluzi koju pruža globalni navigacijski satelitski sustav uspostavljen u sklopu programa Galileo (SL L 287, 4.11.2011., str. 1.).

Članak 4.

1. Ako hitnost situacije zahtijeva trenutačno djelovanje koje treba poduzeti prije nego što Vijeće donese odluku u skladu s člankom 3. stavkom 1., Visoki predstavnik ovlašten je izdati potrebne privremene upute Agenciji ili relevantnoj imenovanoj strukturi za praćenje sigurnosti. Visoki predstavnik može naložiti glavnom tajniku Europske službe za vanjsko djelovanje da u ime Visokog predstavnika izda takve upute Agenciji ili relevantnoj imenovanoj strukturi za praćenje sigurnosti.
2. Visoki predstavnik odmah obavješćuje Vijeće i Komisiju o svim uputama izdanima na temelju stavka 1.
3. Vijeće potvrđuje, mijenja ili poništava privremene upute Visokog predstavnika u najkraćem mogućem roku.
4. Visoki predstavnik kontinuirano preispituje te privremene upute, mijenja ih prema potrebi ili poništava ako više nije potrebno trenutačno djelovanje. Privremene upute u svakom slučaju prestaju važiti četiri tjedna nakon izdavanja ili na temelju odluke Vijeća u skladu sa stavkom 3.

Članak 5.

1. Unutar godine dana nakon što je odbor uspostavljen u skladu s člankom 107. stavkom 1. točkom (e) Uredbe (EU) 2021/696 u svojem sastavu za sigurnost utvrdio, na temelju analize rizika i prijetnji koju je provela Komisija u skladu s člankom 34. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/696, a u skladu s postupkom iz njezina članka 107. stavka 3., jesu li uspostavljeni sustav ili pružena usluga, ili oboje, u okviru određene komponente Programa sigurnosno osjetljivi, Visoki predstavnik priprema i podnosi na odobrenje PSO-u potrebne operativne postupke za praktičnu provedbu odredaba utvrđenih ovom Odlukom u pogledu dotičnog sustava ili usluge, ili obojega. U tu svrhu Visoki predstavnik ima podršku stručnjaka iz država članica, Komisije, Agencije i relevantne imenovane strukture za praćenje sigurnosti, ovisno o slučaju.
2. Operativni postupci iz stavka 1. mogu uključivati unaprijed utvrđene upute koje trebaju provesti Agencija ili bilo koja relevantna imenovana struktura za praćenje sigurnosti, ovisno o slučaju.
3. Visoki predstavnik preispituje operativne postupke barem svake dvije godine, posebice na temelju stečenih iskustava u procesu preispitivanja nakon godišnjeg praćenja provedbe ove Odluke, ili na zahtjev države članice, te ih podnosi PSO-u na odobrenje.
4. Visoki predstavnik najmanje jednom godišnje obavješćuje PSO o tekućim aktivnostima koje se provode u svrhu praktične provedbe ove Odluke.

Članak 6.

1. U skladu s međunarodnim sporazumima koje je sklopila Unija ili koje su sklopile Unija i njezine države članice, uključujući one kojima se odobrava pristup javnoj reguliranoj usluzi na temelju članka 3. stavka 5. Odluke br. 1104/2011/EU, Visoki predstavnik ovlašten je za sklapanje administrativnih aranžmana s trećim državama u vezi sa suradnjom u svrhu provedbe ove Odluke. Takvi aranžmani podliježu odobrenju Vijeća, koje odlučuje jednoglasno.
2. Ako se takvim aranžmanima zahtijeva pristup klasificiranim podacima Unije, pružanje ili razmjena klasificiranih podataka odobrava se u skladu s primjenjivim sigurnosnim pravilima.

Članak 7.

Vijeće preispituje i, prema potrebi, mijenja pravila i postupke utvrđene ovom Odlukom najkasnije tri godine od dana njezina stupanja na snagu ili na zahtjev države članice.

Članak 8.

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi se osigurala provedba ove Odluke u područjima njihove nadležnosti, u skladu s, među ostalim, člankom 34. stavkom 6. točkom (a) Uredbe (EU) 2021/696. U tu svrhu države članice određuju jednu ili više kontaktnih točaka za pomoć pri operativnom upravljanju prijetnjom. Navedene kontaktne točke mogu biti fizičke ili pravne osobe.

Članak 9.

Odluka 2014/496/ZVSP stavlja se izvan snage.

Operativni postupci razvijeni u skladu s Odlukom 2014/496/ZVSP u vezi sa sustavom Galileo primjenjuju se do njihova ažuriranja u skladu s ovom Odlukom.

Članak 10.

Ova Odluka stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 1. siječnja 2021.

Sastavljeno u Bruxellesu 30. travnja 2021.

Za Vijeće
Predsjednica
A. P. ZACARIAS

ISSN 1977-0847 (elektroničko izdanje)

ISSN 1977-0596 (tiskano izdanje)

Ured za publikacije
Europske unije
L-2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

HR